

WEGLOPEN: BANDEN
VERBREKEN ...
OM BANDEN TE ZOEKEN
PROFIELEN EN TRAJECTEN

Fabienne Glowacz

ULG – CHILD FOCUS

INHOUDSTAFEL

Inleiding	5
I. Literatuurstudie	6
1. Definitie van weglopen	6
2. Cijfers.....	7
3. Profielen van weglopers en typologieën	9
4. Risicofactoren voor een wegllooptraject.....	10
4.1 Gezinsomgeving.....	10
4.2 Schoolomgeving en peers	11
4.3 Psychologische kwetsbaarheid	12
4.4 Drugsgebruik.....	13
4.5 Specifieke risico's voor jongeren in instellingen.....	14
4.6 Andere.....	15
4.7 Modelling.....	15
5. Tijdens de wegllooperperiode	15
6. Na de wegllooperperiode.....	16
7. Herhaaldelijk weglopen	17
8. Wat onthouden we?	18
II. Methodologie	19
1. Algemene strategie: de gemengde methode van het sequentieel-verklarend onderzoek	19
2. Analyse van de volledige sample (N=1.694)	20
3. Analyse van de beperkte sample (N=228)	21
4. Interviews met weglopers.....	22
III. Analyse van de dossiers van Child Focus	24
HOOFDSTUK 1: Volledige sample van weglopers die bij Child Focus werden gemeld	25
1. Beschrijving van de volledige sample	25
2. Variabelen voor de studie van de volledige sample	25
3. Pijlers van de analyse en gegevensverwerking	27

4. Resultaten – Analyse van elke variabele	27
4.1. Geslacht van de wegloper.....	27
4.2. Leeftijd van de wegloper.....	27
4.3. Eerste aanmelder	29
4.4. Vertrekpunt van de wegloper.....	30
4.5. Duur van de weglooperperiode	31
4.6. Onrustwekkende elementen	32
4.7. Afloop van de weglooperperiode	33
4.8. Samenvatting van de waargenomen trends voor elke variabele	34
5. Resultaten – Analyse na kruising van variabelen.....	34
5.1. Leeftijd en geslacht van de weglopers	34
5.2. Vertrekpunt van de wegloper – leeftijd en geslacht	35
5.3. Eerste aanmelder – leeftijd, geslacht, vertrekpunt, onrustwekkende elementen.....	37
5.4. Duur van de weglooperperiode – leeftijd, geslacht en weglopen uit een instelling	39
5.5. Afloop van de weglooperperiode – leeftijd en geslacht	41
6. Vergelijking met de studie uit 2004.....	42
6.1. Vergelijking voor elke variabele	43
6.2. Vergelijking van kruising van variabelen	44
7. Samenvatting	45
 HOOFDSTUK 2: Analyse van de profielen van weglopers op basis van de analyses van de inhoud van de meldingen bij Child Focus.....	
46	
1. Beschrijvende analyse van de beperkte sample (N=228).....	48
1.1 Sociaaldemografische gegevens.....	48
1.2 Kenmerken van de wegloopsituatie.....	50
1.2.1 Onrustwekkende elementen.....	50
1.2.2 Duur van de weglooperperiode.....	50
1.2.3 Afloop van de weglooperperiode	51
1.2.4 Types van wegloopsituaties	51
1.2.5 Met wie lopen jongeren weg?.....	52
1.2.6 Voorgeschiedenis op het vlak van weglooptgedrag	52
1.2.7 Andere.....	52
2. Voorafgaande typologische clusters ‘Running to/Running from’	54
2.1 Weglopers van het type ‘running to’	54
2.2 Weglopers van het type ‘running from’	55

2.3	<i>Weglopers van het type 'running to & from'</i>	56
2.4	<i>Samenvatting van de typologie 'Running to/Running from'</i>	57
3.	Thematische analyse (per cluster)	58
3.1	<i>Conflicten in het gezin</i>	58
3.2	<i>Probleemgedrag</i>	59
3.3	<i>Gebruikers</i>	60
3.4	<i>Peers met probleemgedrag</i>	61
3.5	<i>Voorgeschiedenis van weggelooptgedrag</i>	62
3.6	<i>Psychoaffectieve kwetsbaarheid</i>	64
3.7	<i>Weglopers jonger dan 13</i>	65
3.8	<i>Weglopers die uit een instelling wegliepen</i>	66
3.9	<i>Samenvatting van de typologische en thematische analyse van de weggelooptdossiers</i>	67
IV.	Interviews met weggelopers	69
1.	Inleiding	69
2.	Methode	69
2.1.	<i>Beschrijving van het semigestructureerd interview</i>	69
2.2.	<i>Voorstelling van de geïnterviewde jongeren</i>	70
2.3.	<i>Rekruteringswijze</i>	72
2.4.	<i>Voorstelling van de populatie van geïnterviewde jonge weggelopers</i>	73
3.	Wat zindert na?	75
4.	Weglooptrajecten	76
4.1	<i>Analyse van de levenscontext op het ogenblik van de eerste weggelooptperiode</i>	82
4.2	<i>Triggerfactoren</i>	86
4.3	<i>Ervaringen en hulp tijdens de weggelooptperiode</i>	88
4.4	<i>Afloop van de eerste weggelooptperiode</i>	91
4.5	<i>Terugkeer en gevolgen</i>	92
5.	Weglooptdynamieken	93
5.1	<i>Weglopen als emotionele regulering</i>	93
5.2	<i>Running to-weglopers uit een instelling: terugkeer naar het gezin</i>	96
5.3	<i>Weglopen als teken van depressie</i>	100
5.4	<i>Weglopen op zoek naar een band</i>	104
5.5	<i>Weglopen als signaal</i>	108

6. Typologie van weglooptscenario's	111
6.1. <i>Weglopen op jonge leeftijd (N=10)</i>	<i>111</i>
6.1.1 Weggelopen uit de gezinswoning.....	111
6.1.2 Weggelopen uit de instelling	112
6.2. <i>Herhaaldelijk weglopen (N=18).....</i>	<i>112</i>
6.3. <i>Weglopen als begin van een 'zwerftocht'</i>	<i>114</i>
6.4. <i>Weglopen als thrown away-jongere</i>	<i>116</i>
6.5. <i>Weglopers die het slachtoffer zijn van tienerpooierpraktijken</i>	<i>120</i>
7. CONCLUSIE	121
V. Aanbevelingen	124
VI. Bibliografie.....	126
VII. Bijlagen – Trajecten	135

INLEIDING

Het verdwijnen van een kind is een ingrijpende gebeurtenis die niet alleen invloed heeft op het leven van zijn naasten, maar ook en vooral op het leven en de ontwikkeling van het kind zelf. Een efficiënte aanpak van deze problematiek vereist een grondige kennis van de dynamieken die hierbij een rol spelen en een multidisciplinaire totaalbenadering voor de preventie en bestrijding van het fenomeen.

Er is duidelijk nood aan meer kennis over het profiel van jonge weglopers: wie zijn ze, waarom lopen ze weg, wat doen ze tijdens hun verdwijning om te kunnen overleven, wat gebeurt er wanneer ze terugkomen of worden teruggevonden, ... In 2004 publiceerde Child Focus een studie over het profiel en de ervaringen van weglopers: 'Weglopen: weg ... van wat?'. Het was de eerste studie in België over weglopers, terwijl weglopen toch geen marginaal probleem is. Jaarlijks behandelt Child Focus meer dan 1.000 dossiers van jonge weglopers.

Na ruim 10 jaar vond Child Focus de tijd rijp om de resultaten van deze studie te hernieuwen. In onze snel evoluerende maatschappij veranderen de gedragingen van jongeren en blijft ook de context waarin ze opgroeien niet dezelfde. De universiteit van Luik bleek een ideale partner voor Child Focus om deze studie uit te voeren. Als doelstelling werd daarbij vooropgesteld om meer inzicht te verwerven in het profiel en de ervaringen van de hedendaagse wegloper, en om ter zake aanbevelingen te formuleren.

Aan de hand van een literatuurstudie, een grondige tweeledige analyse van de dossiers van Child Focus en een aantal interviews met weglopers werd geprobeerd om antwoorden te vinden op de vragen over het profiel van de wegloper, zijn levenscontext en de dynamieken die een rol spelen vóór, tijdens en na het weglopen.

I. LITERATUURSTUDIE

Dit eerste deel bevat een overzicht van het wetenschappelijk onderzoek naar wegloupedrag. Na de definitie en het cijfermateriaal overlopen we de diverse types die we kunnen onderscheiden om de complexiteit van het fenomeen te duiden. Daarna belichten we de verschillende risicofactoren in verband met wegloupen: de gezinsomgeving, de schoolomgeving en de *peers*, diverse vormen van psychologische kwetsbaarheid, drugsgebruik en de specifieke risico's voor jongeren in instellingen. Tot slot stellen we een model en een vragenlijst voor die gebruikt werden voor het onderzoek naar de oorzaken van wegloupen. Vervolgens komen in dit rapport de periodes 'tijdens de weglouperperiode' en 'na de weglouperperiode' aan bod, waarna we de problematiek van het herhaaldelijk wegloupen bespreken. Deze literatuurstudie is gebaseerd op recente onderzoeken en publicaties, maar evenzeer op artikels die in de periode 1970-1980 werden geschreven, toen de maatschappelijke belangstelling voor wegloupen toenam en het een onderzoeksthema werd. Deze oudere gegevens worden nog steeds gebruikt en bevestigd door de nieuwe onderzoeken, wat ook verklaart waarom het belangrijk is om er in dit rapport naar te verwijzen.

1. DEFINITIE VAN WEGLOPEN

Iedereen kan zich wel iets voorstellen bij het concept 'weglopen' maar het blijft moeilijk om het fenomeen in een definitie te vatten waar wetgevers, politiemensen, sociale hulpverleners, onderzoekers, ouders en jongeren zich bij kunnen aansluiten. Daarom besloot de *National Statistical Survey on Runaway Youth* in 1976 om drie criteria voor te stellen als werkdefinitie voor professionals: leeftijd, afwezigheid van toestemming door ouder of toezichthouder/voogd, en duur van de verdwijning. Het leeftijdscriterium was nooit echt een probleem. Het feit dat we slechts van wegloupers spreken wanneer het om minderjarigen gaat, wordt algemeen aanvaard. Ook het ontbreken van de toestemming van de ouder of toezichthouder/voogd wordt algemeen aanvaard. Het stelt ons in staat om wegloupers die vrijwillig hun woonomgeving verlaten, te onderscheiden van 'aan de deur gezette' jongeren (*thrown-away*), d.w.z. jongeren die door hun ouders worden verplicht om hun thuis te verlaten of aan wie de ouders geen enkele aandacht schenken zodat ze zonder enig ouderlijk toezicht komen en gaan (Burgess, 1986). Over de duur van de verdwijning bestaat vooralsnog geen eensgezindheid: sommigen hebben het over 'minstens 24 uur', anderen over 'een nacht' (Young *et al.*, 1988) en nog anderen vinden dat de duur van de verdwijning in functie van de leeftijd van de jongeren moet worden beoordeeld (Sedlak *et al.*, 2002).

Een definitie van wegloupen is erg belangrijk omdat zij ons een gemeenschappelijke basis biedt om dit bijzondere fenomeen te bespreken, te begrijpen en te voorkomen. Zij zorgt voor eenzelfde referentiekader waar politiemensen, sociale hulpverleners, wetenschappers, ouders en jongeren gebruik van kunnen maken. Daniels (1976) merkte op dat volgens de definitie van de politie 0,0011% van de jongeren van huis wegloupt, terwijl dit percentage volgens de definitie '24 uur buiten de woonplaats' 2,06 tot 6,6% bedraagt en volgens de definitie op basis van zelfrapportering zelfs 24,3%. In 1967 wees Shellow er al op dat het aantal wegloupegevallen dat bij de politie wordt gemeld, slechts het 'topje van de ijsberg' vormt. Volgens hem werd slechts één weglouper op zes gerapporteerd. Volgens Swanton *et al.* (1988) was dat één op drie. Bovendien kan het gedrag van een jongere soms als wegloupen worden geïnterpreteerd, terwijl de jongere in kwestie noch zijn ouders het als dusdanig

bekijken, wat verklaart waarom er geen aangifte wordt gedaan. Wanneer een jongere regelmatig wegloopt, kan het ook gebeuren dat hij uiteindelijk niet meer wordt geseind, of dat dit met vertraging gebeurt of dat de autoriteiten weigeren om het te doen. Een definitie verandert tot slot weinig aan de complexiteit van het weglloofenomeen: in bepaalde gevallen kan het moeilijk zijn om uit te maken of het om weglopers dan wel om *thrown away*-jongeren gaat. Naargelang van de persoon met wie wordt gesproken – de ouder of de jongere zelf –, kan de situatie anders worden ingeschat (Stein, 1999; Sjöblom, 2004).

Terwijl steeds meer studies over weglopers vertrekken van een definitie op basis van deze drie criteria, voegen heel wat Noord-Amerikaanse studies de subgroepen ‘weglopers’ en ‘daklozen’ regelmatig samen in de door hen bestudeerde samples. Tyler en Bersani (2008) betreuren dit want *“de jongeren die weglopen worden niet allemaal dakloos, en niet alle daklozen zijn van huis weggelopen”*. (pag. 231 – vrije vertaling). We erkennen dat deze studies een afspiegeling zijn van het terrein waartoe deze vorsers toegang hebben en dat zij een bepaalde realiteit binnen het Noord-Amerikaanse systeem tonen. In onze eigen studie hebben we erover gewaakt om de twee fenomenen binnen de bestudeerde Belgische context niet door elkaar te halen.

Child Focus heeft geopteerd voor deze definitie: ***“Weglopers zijn minderjarigen die hun woonplaats, instelling of pleeggezin zonder toelating hebben verlaten.”*** Hierin zitten dus de eerste twee criteria, maar niet het derde. Dit biedt ons de mogelijkheid om ook rekening te houden met minderjarigen die slechts gedurende korte tijd weglopen, wat de interventiemarge van Child Focus verbreedt.

2. CIJFERS

Wie cijfergegevens wil opstellen, moet vanuit een gedefinieerde situatie vertrekken. Studies over weglopers vermelden echter zelden vanuit welke definitie ze vertrekken, en wanneer ze dit wel doen, wordt dit uitgangspunt niet altijd systematisch gerespecteerd. Daarom is het zo moeilijk om de cijfers te interpreteren en de verschillende resultaten te vergelijken. Ondanks al het voorbehoud kunnen de cijfers ons echter toch informatie verschaffen over de omvang van het fenomeen.

Op Europees niveau (29 landen) ging 54% van de 209.841 dossiers die *Missing Child Europe*¹ in 2015 opende, over weglopers. Dit komt neer op een stijging met 3% tegenover 2014. Volgens een persbericht van de FOD Justitie uit 2010 zou in 1% van de Europese gezinnen jaarlijks één van de kinderen weglopen. In België beschikken we niet over officiële statistieken. Het Franse Ministerie van Binnenlandse Zaken stelde vast dat het aantal meldingen van weglopers bij de politie en de *gendarmerie* tussen 2000 en 2007 steeg van 34.438 naar 44.699 dossiers (Malon, 2008). In 1998 onderstreepten Lafont, Vallet en Plouznikoff dat er jaarlijks weliswaar slechts zo’n 30.000 weglopers werden gemeld, maar dat het reële aantal op zo’n 100.000 per jaar mocht worden geraamd. De waarnemingen van Rees & Lee (2005) wijzen ook in die richting: 68% van de weglopers met wie zij gingen praten, was nooit als vermist opgegeven bij de politie, en slechts 20% van hen zou bij gespecialiseerde diensten aankloppen voor hulp (het merendeel verkoos informele hulp van vrienden of familieleden).

¹ Ter informatie: *Missing Children Europe* vertrekt vanuit de volgende definitie van weglopen: *“Runaways are children who run away or are forced out of home or institution where they have been placed.”* Deze definitie is dus ruimer dan de definities die meestal worden gebruikt. *Missing Children Europe, Figures and trends 2015 – From hotlines for missing children and cross-border family mediators*, beschikbaar op: <http://missingchildreneurope.eu/Portals/0/Docs/Annual%20and%20Data%20reports/Missing%20Children%20Europe%20figures%20and%20trends%202015.pdf>

Op het vlak van wetenschappelijk onderzoek werden in België twee studies op basis van vragenlijsten voor zelfrapportage uitgevoerd. Hieruit blijkt dat 4% van de adolescenten in de regio Luik (Luik, Saint-Nicolas & Herstal) (Born & Gavray, 1994) en 6,5% van de adolescenten in Vlaanderen (De Witte *et al.*, 2000) in het jaar vóór het onderzoek van huis wegliepen. Pergamit (2010) paste de criteria 'minderjarigheid/niet-toegestane afwezigheid/één nacht buitenshuis' toe op de longitudinale gegevens over jongeren die vanaf hun 12de werden gevolgd. Zo kwam hij tot de vaststelling dat naar schatting één jongere op vijf vóór zijn 18de een keer wegloopt. Deze levensprevalentie van weglopen is hoger dan het cijfer dat Nye en Edelbrock (1980) berekenden. Zij kwamen uit bij één jongere op acht. Pergamit (2010) merkt ook op dat een wegloper gemiddeld weliswaar 3,2 keer wegloopt, maar dat de helft van de weglopers slechts één keer wegloopt. 21,7% van de weglopers loopt twee keer weg, 17% drie tot vijf keer en 12,6% meer dan vijf keer.

Er worden verschillende prevalentiecijfers vastgesteld naargelang van het geslacht. De officiële Franse statistieken geven aan dat meer meisjes dan jongens weglopen (Malon, 2008). Dat blijkt ook uit de Canadese statistieken van de *Services Nationaux des Enfants Disparus* (2008) die onder de weglopers 57% meisjes registreerden. In de twee eerder genoemde Belgische studies was 3% van de meisjes en 5,3% van de jongens weggelopen in het jaar vóór het Waalse onderzoek (Born & Gavray, 1994), tegenover respectievelijk 6,3% en 6,8% volgens het Vlaamse onderzoek (De Witte *et al.*, 2000). Dit verschil wordt doorgaans verklaard door het feit dat sneller aangifte wordt gedaan wanneer een meisje verdwenen/weggelopen is dan wanneer het om een jongen gaat, en doordat ouders strenger toezien op meisjes dan op jongens, terwijl net jongens vaker zouden weglopen. De resultaten van Pergamit (2010) op basis van een longitudinaal onderzoek spreken deze verklaring echter tegen: de levensprevalentie van weglopen bedraagt 18,3% bij jongens en 20,6% bij meisjes, en de jongens die weglopen zouden dit gemiddeld 2,7 keer doen, tegenover de meisjes 3,7 keer. In de vakliteratuur lezen we vaak dat de prevalentie bij meisjes groter is dan bij jongens, maar dat jongens op jongere leeftijd weglopen dan meisjes (Sanchez, Waller en Greene, 2006; Malloch, 2006).

Voor wat de leeftijd betreft, blijkt drie kwart van de weglopers van wie bij de Franse autoriteiten aangifte wordt gedaan, tussen 15 en 18 jaar oud te zijn (Malon, 2008). *Missing Children Europe* (2015) stelt ook een trend van weglopen vast op de leeftijd van 15 jaar, en volgens *Services Nationaux des Enfants Disparus* (2008) is het grootste aantal weglopers terug te vinden in de leeftijdsgroep van 14 en 15-jarigen. Meer dan de helft van de jongeren die door Pergamit (2010) werden bestudeerd, liep vóór zijn 14de voor het eerst weg. Jongens zijn meer geneigd dan meisjes om vóór hun 13de een eerste keer weg te lopen. Er werd een verband vastgesteld tussen weglopen op jongere leeftijd en een frequentere herhaling van het weglooptgedrag (Rees en Smeaton, 2001). Tot slot blijft het merendeel van de weglopers minder dan een week weg (Hammer, Finkelhor & Sedlak, 2002; *Missing Children Europe*, 2015).

Uit al deze cijfers kunnen we afleiden dat weglopen geen occasioneel voorkomend fenomeen is. Zowel de cijfers op zich als de percentages tonen aan dat dit niet zo is. Bovendien zet dit cijfermateriaal ons ertoe aan om een onderscheid te maken tussen verschillende weglooptrajecten en de beweegredenen hiervoor, naargelang van het profiel van de jongere.

3. PROFIELEN VAN WEGLOPERS EN TYPOLOGIEËN

Er werden verscheidene typologieën voorgesteld om het weglööpgedrag en de weglopers zelf beter te begrijpen, evenals gerichtere preventie- en interventiemodellen. De informatie hierover is niet exhaustief, maar is voornamelijk bedoeld om te tonen welke uiteenlopende benaderingswijzen worden overwogen.

Een belangrijk referentiekader is de typologie die een onderscheid maakt tussen de jongeren die weglöpen naar iets ('*running to*') en de jongeren die weglöpen van iets ('*running from*') (Homer, 1973). Terwijl de eersten worden omschreven als jongeren op zoek naar avontuur, onafhankelijkheid en plezier zonder rekening te houden met de grenzen die hun ouders stellen, bestaat de tweede groep veeleer uit jongeren die een moeilijke of zelfs gevaarlijke gezinssituatie ontvluchten. Zide en Cherry (1992) voegen hieraan toe dat de jongeren met een *running to*-profiel hun woonplaats voor korte periodes verlaten, contact houden met hun ouders en het gevoel hebben dat ze weer naar huis kunnen. Ze trekken goed hun plan maar lopen een groter risico om zich sneller met illegale activiteiten in te laten, waaronder prostitutie. De jongeren met een *running from*-profiel hebben daarentegen minder banden met hun gezin, zijn vaker het slachtoffer geweest van intrafamiliaal seksueel misbruik en andere vormen van mishandeling, en lopen het risico om in de prostitutie terecht te komen wanneer ze weglöpen, maar ook om bij andere illegale activiteiten betrokken te raken, zij het minder snel dan de weglopers met een *running to*-profiel.

Er bestaan nog meer typologieën. Robert, Fournier en Pauzé (2004) onderscheiden twee profielen van weglopers. De jongeren die aan het eerste profiel beantwoorden, zijn veelal meisjes, vertonen doorgaans weinig gedragsstoornissen, worden vaker geconfronteerd met een hoog niveau van ouderlijk geweld en hebben doorgaans *peers* die geen misdrijven plegen, in tegenstelling tot de jongeren van de tweede groep. De jongeren die aan het tweede profiel beantwoorden, zijn veelal jongens, vertonen vaker gedragsproblemen, worden minder vaak geconfronteerd met een hoog niveau van ouderlijk geweld en hebben vaker *peers* die misdrijven plegen dan de jongeren van de eerste groep. Orten en Soll (1980) stelden een typologie voor op basis van wat zij het *stadium van vervreemding*² tussen de jongere en zijn gezin noemen, en de mate van internalisatie van weglööpgedrag als passend antwoord – in de ogen van de wegloper – op moeilijke situaties. In het eerste stadium is de jongere weinig *vervreemd* van zijn gezin. In het tweede stadium krijgt de jongere steeds meer ervaring als wegloper en begint hij een ambivalente houding aan te nemen tegenover een mogelijke terugkeer. In het derde stadium is de jongere vaak wat ouder, identificeert hij zich met de weglööpcultuur en wil hij niet meer bij zijn gezin wonen. Kufeldt en Nimmo (1987) maken een onderscheid tussen de '*in and outers*' en de '*true runners*': de eerste groep neemt zijn toevlucht tot telkens impulsief en kort weglöpen als een soort van *coping*-modaliteit, terwijl de tweede groep gedurende langere periodes weglööpt zonder te willen terugkeren. Brennan, Blanchard, Huizinga en Elliott (1978) beklemtoonden dat het belangrijk is om een onderscheid te maken tussen jongeren die gedurende korte tijd weglöpen en jongeren die lange tijd wegblijven, maar ook tussen jongeren die delinquente activiteiten ontwikkelen en jongeren die dat niet doen. Jones (1988) tot slot stelde een typologie voor op basis van de verschillende modaliteiten van drie criteria: gezinsdynamiek, persoonskenmerken en duur/frequentie van het weglöpen.

Deze verschillende profielen tonen vanuit welke uiteenlopende invalshoeken het probleem van het weglöpen kan worden belicht. Deze complexiteit toont nog maar eens hoe belangrijk het is om de jongere, zijn omgeving en de interactie tussen de jongere en zijn omgeving te bekijken.

² 'Vervreemding' moet worden begrepen in de etymologische betekenis van het woord. Het verwijst naar het feit dat de jongere en zijn gezin elkaar steeds meer als vreemden/anders/veraf/verschillend gaan beschouwen. Deze 'vervreemding' tussen een jongere en zijn ouders moet worden begrepen parallel met het internaliseren van het weglöpen door de jongere als een passend antwoord om het hoofd te bieden aan zijn problemen.

4. RISICOFACTOREN VOOR EEN WEGLOOPTRAJECT

4.1 GEZINSOMGEVING

Aangezien de overgrote meerderheid van de weglopers adolescenten zijn, moeten we eerst even stilstaan bij de adolescentie als ontwikkelingsfase. Tijdens deze fase begint het individualiseringsproces waardoor jongeren zich losmaken van hun ouders. Hierdoor gaan ze meer investeren in hun vriendschapsrelaties en daarna ook in hun liefdesrelaties. Jongeren kunnen in deze fase worden omschreven als *'plaatszoekers'* (Eiguer, 2005) die elders de relationele modaliteiten gaan uitproberen die ze binnen hun gezin hebben ontwikkeld. De manier waarop sommige adolescenten afstand nemen van hun ouders kan echter radicaal zijn en de vorm aannemen van een *'affectieve en sociale breuk in tijd en ruimte'* (Gaillard, 2014, pag. 191; citeert Askevis, 1996). Dit herinnert ons eraan dat *'een adolescent goed gehecht moet zijn om zich te kunnen losmaken'* (Golse, 2001, pag. 92). 'Goed gehecht zijn' vereist natuurlijk in de eerste plaats dat er sprake is van hechting, maar ook dat deze hechting positieve vooruitzichten biedt. Dit verklaart waarom adolescenten vaak weglopen uit gezinnen met diverse moeilijkheden (conflicten, verwaarlozing, geweld, ...). Weglopen kan dan wijzen op een differentiërings- en individualiseringsbehoefte van de adolescent (Crespi & Sabatelli, 1993), maar kan tegelijk een soort mislukking van het autonomiseringsproces aangeven (Delage, 2005).

Allereerst kan de gezinsstructuur worden bestudeerd. Jongeren die weglopen, zouden minder vaak uit gezinnen met twee biologische ouders komen dan jongeren die niet weglopen (Kashubeck, Pottebaum & Read, 1994), en vaker uit eenoudergezinnen en kroostrijke gezinnen (Johnson & Peck, 1978). Weglopers komen vaker uit gezinnen waarin conflicten of trauma's aanwezig zijn (echtscheiding, overlijden, regeling voor gedeeld ouderlijk gezag die als problematisch wordt ervaren, ...) en waarin het ouderlijk toezicht niet van een leien dakje loopt (omdat de ouder er alleen voorstaat, omdat er veel kinderen zijn, ...). Er blijkt een negatieve correlatie te bestaan tussen ouderlijk toezicht en weglopen (Whitbeck & Hoyt, 1999). De opvoeding die bepaalde gezinnen geven, kan door de buurt en de woonomgeving ondermijnd worden, wat weglopen in de hand werkt (Hill & Herman-Stahl, 2002). In die zin kan het risico op weglopen ook toenemen als gevolg van slachtofferschap dat toe te schrijven is aan een omgeving of buurt waarin jongeren met delinquentie af te rekenen krijgen (diefstallen, schietpartijen, ...) (Tyler & Bersani, 2008).

Daarnaast wijzen heel wat onderzoeken in de richting van intrafamiliale conflicten en zelfs geweld. De meeste studies maken geen onderscheid tussen de cijfers over weglopers en de cijfers over jonge daklozen. Zij leren ons dat jongeren die weglopen, afkomstig zijn uit gezinnen die door talloze conflicten, disfuncties, een povere communicatie en een gebrek aan emotionele cohesie worden gekenmerkt (Whitbeck, Hoyt & Ackley, 1997). 41% van deze jongeren onderging emotioneel misbruik, 60% fysiek geweld, 48,2% verwaarlozing en 25% seksueel geweld. Daarbij wordt opgemerkt dat jongens vaker het slachtoffer zijn van verwaarlozing dan meisjes, terwijl meisjes vaker het slachtoffer zijn van seksueel geweld dan jongens (Powers, Eckenrode, Jaklitsch, 1988). Deze laatste studie – over jonge weglopers en daklozen die zich tot de sociale diensten wenden – beklemtoont het probleem van de onderrapportering van geweld tegen adolescenten die doorgaans minder kwetsbaar worden geacht dan kinderen. Bovendien telt de studie in haar sample meer meisjes dan jongens, wat de auteurs doet vermoeden dat meisjes sneller geneigd zijn om hulp in te roepen dan jongens, die bang zouden zijn om zich kwetsbaar te tonen door zich als slachtoffer te outen. Dit bevestigt ook onze houding ten aanzien van meisjes: wanneer meisjes weglopen, gaan we er vaker van uit dat zij in gevaar verkeren dan wanneer jongens weglopen. Een andere studie registreerde de volgende cijfers in een instelling voor jongeren: 2,3% onderging emotioneel misbruik, 46,5% fysiek geweld, 23% seksueel geweld en 27,9% een combinatie van de drie (Gary, Moorhead & Warren, 1996).

Uit de studies die expliciet over wegllopen gaan, haalden we tot slot de volgende interessante resultaten. Meisjes, jonge slachtoffers van verwaarlozing of seksueel geweld en jongeren die in het jaar vóór ze wegliepen een verandering in de gezinsstructuur meemaakten, lopen doorgaans al op jongere leeftijd een eerste keer weg (Thrane, Hoyt, Whitbeck & Yoder, 2006). Ook het ondergaan van psychologisch of fysiek geweld is een voorspellende factor voor het risico op wegllopen, dat op zijn beurt een voorspellende factor is voor de risico's op delinquentie en slachtofferschap, mede ook als gevolg van het eerder ondergane geweld (Kim *et al.*, 2009). Een derde van de sample van Mallette en Rosenthal (2009) geeft eveneens intrafamiliaal geweld op als voornaamste reden waarom ze wegliepen of aan de deur werden gezet, terwijl twee derde met herhaald geweld werd geconfronteerd. Deze laatste studie besteedde bijzondere aandacht aan het geweld dat door moederfiguren wordt gepleegd: weggelopen meisjes waren vaker het slachtoffer van geweld door hun moeder dan weggelopen jongens die dan weer vaker met geweld vanwege hun stiefmoeder af te rekenen kregen. Volgens deze jongeren kon het geweld verband houden met de eigenheden van hun moeder (drugsgebruik, ...), de moeilijke gezinstoestand (stiefmoeder die jaloers is op de dochter, slechte verstandhouding tussen broers/zussen, ...) of hun eigen gedrag (de vaat niet goed gedaan, een pakje sigaretten gestolen, ...). Tot slot behoort drugsgebruik door gezinsleden tot de voornaamste oorzaken die jongeren ertoe aanzetten om weg te lopen (Ginzler *et al.*, 2003).

Daarnaast kan ook de hypothese dat weglloopgedrag van generatie op generatie wordt doorgegeven, verhelderend zijn. Hieruit blijkt hoe belangrijk de weglloopervaringen van ouders voor hun eigen kinderen zijn. Hoewel kinderen doorgaans niet echt weten dat één van hun ouders ooit weggelopen is, kunnen ze met sporen van weglloopmechanismen bij die ouder geconfronteerd worden – bv. tijdens familiale conflicten – en zich bewust worden van het verlangen van de ouder om weg te lopen. Op die manier kan het kind wegllopen of toch minstens het verlangen om weg te lopen als een responsmogelijkheid leren zien (Lappin & Covelman, 1985). Vertrekkend van een sample van 332 jongeren stelden Plass en Hotaling (1995) vast dat 24% van de ouders van weggelopen jongeren zelf ook wegliep tegenover 11% van de ouders van niet-weggelopen jongeren. Volgens hun logistisch regressiemodel is het risico dat een jongere wegloopt 2,4 keer groter indien één van de ouders zelf wegliep.

Tot slot kunnen we ons afvragen of jongeren en ouders al deze problemen op dezelfde manier ervaren. De studie van Whitbeck, Hoyt en Ackley (1997) lijkt in die richting te gaan: volwassenen en adolescenten erkenden het gebrek aan ouderlijk toezicht, het gebrek aan warmte, het geweld en het probleemgedrag van de jongeren. De studie van Safyer en zijn collega's (2004) kwam echter tot andere vaststellingen: de ouders erkenden hun potentiële verantwoordelijkheid met betrekking tot het weglloopgedrag van hun kind niet, terwijl de weggelopen jongeren zich verantwoordelijk voelden, erkenden dat er problemen waren met hun ouders en hieraan wilden werken. Uitgaande van de resultaten van deze twee studies blijft het dus bijzonder interessant om de standpunten van ouders en jongeren over het wegllopen en de redenen ervoor te vergelijken. Zich bewust worden van de redenen zou kunnen helpen om weglloopgedrag en een eventuele herhaling ervan te voorkomen.

4.2 SCHOOLOMGEVING EN PEERS

Wat binnen het gezin gebeurt, kan op andere domeinen gevolgen hebben. Zo beïnvloedt de gezinssituatie of een kind naar school gaat en hoe het met anderen omgaat. Een kind leert hoe het met anderen in interactie moet treden op basis van wat het binnen zijn gezinssituatie ziet, ervaart en ondervindt. Daarop inspireert het ook zijn gedrag in situaties die binnen een andere context kaderen. Indien de familiale relaties chaotisch zijn, dreigt een kind dit problematische relationele model te exporteren naar zijn schoolomgeving en zijn vriendschapsrelaties. Deze gedragsreproductie kan tot schooluitval en/of relationele problemen leiden, althans volgens de theorie van

de primaire socialisatie (Whitbeck, 1999). Deze theorie onderschat echter andere invloeden zoals de adolescentencultuur, een moeizame overgang naar de volwassenheid, en genderverschillen (Nurco & Lerner, 1999). Op basis van de meeste studies waarnaar we hier verwijzen, kunnen we geen onderscheid maken tussen wat kenmerkend is voor jonge weglopers en wat specifiek voor jonge daklozen geldt.

Jongeren die weglopen hebben vaak problemen op school (Toro, Dworsky & Fowler, 2007; Whitbeck & Hoyt, 1999). Slechte resultaten (English & English, 1999; Nye, 1980) en straffen (o.m. van school gestuurd worden, Tyler & Bersani, 2008) komen veelvuldig voor. Deze problemen kunnen worden gezien als een indicator voor moeilijkheden binnen het gezin (Hagan & McCarthy, 1997). Zo merkten Barwick en Siegel (1996) op dat van de 123 weggelopen jongeren 52% problemen had met leren lezen en 29% met wiskunde. Slechte schoolresultaten worden beschouwd als een risicofactor voor wegloupedrag (English & English, 1999; Nye, 1980). Negatieve schoolervaringen vormen ook een risico voor spijbelgedrag en schooluitval, die weglopen eveneens in de hand werken (Edelbrock, 1980; Hagan & McCarthy, 1997).

Slechts weinig studies besteedden tot nu toe aandacht aan de invloed van vriendschapsrelaties op weglopen. De theorie van de primaire socialisatie moedigde onderzoekers veelal aan om op de familiale dynamieken te focussen en weinig stil te staan bij de diverse mogelijke gevolgen hiervan, zoals bijvoorbeeld de socialisatie met *peers*. Volgens sommigen is de invloed van *peers* echter bepalender voor het wegloupedrag dan de ervaren mishandeling (Robert, Fournier & Pauzé, 2004). Zo werd afwijkend gedrag van vrienden in verband gebracht met de beslissing om weg te lopen (Chen, Thrane & Adams, 2012). *Peers* met een niet-conventionele mentaliteit kunnen het weglopen aanmoedigen en in de hand werken door tips te geven in verband met de voorbereiding, slaapplekken, ... terwijl *peers* met conventionele opvattingen zouden waarschuwen voor weglopen en de gevaren ervan (Brennan, Huizinga, Elliott, 1978). Jongeren die weglopen zouden meer tijd doorbrengen met hun vrienden dan met hun ouders, vooral wanneer ze op erg jonge leeftijd weglopen (Whitbeck & Hoyt, 1999). Jongeren die vanuit hun familie te weinig worden gesteund, lijken die steun bij vrienden te zoeken. Dit zou nog meer het geval zijn bij homoseksuele en biseksuele jongeren (Johnson, Whitbeck & Hoyt, 2005). Ondanks deze trend vonden Tyler en Bersani (2008) geen verband tussen de blootstelling aan afwijkende *peers* en weglopen.

4.3 PSYCHOLOGISCHE KWETSBAARHEID

Na de omgeving van de jongeren (gezin, school en *peers*) moeten we ook de jongere zelf en zijn psychisch welbevinden (of het gebrek hieraan) van nabij bekijken. Dit kan overigens in samenhang met de hierboven aangehaalde punten worden bestudeerd. We vermelden nogmaals dat de meeste studies waarnaar we hier verwijzen, geen onderscheid maken tussen wat kenmerkend is voor jonge weglopers en wat specifiek voor jonge daklozen geldt.

Stemmingsstoornissen en voornamelijk depressies komen bij 80 tot 90% van de weglopers voor (Whitbeck *et al.*, 2000). Dit gegeven werd gelinkt aan de gezinssituatie (Thompson, Bender & Kim, 2011): depressie bij weglopende jongeren wordt geassocieerd met de manier waarop gezinnen problemen en conflicten aanpakken (bij jongens en meisjes), seksueel misbruik (vooral bij meisjes) en buitensporig alcoholgebruik van de vader (alleen bij jongens). De verbanden die tussen weglopen en depressie worden gelegd, geven doorgaans geen antwoord op de vraag wat er eerst was (de Man, Dolan, Pelletier & Reid, 1994): maakt depressie jongeren kwetsbaar voor weglopen of maakt weglopen jongeren kwetsbaar voor depressie? Bovendien kunnen stressfactoren die al vóór het weglopen aanwezig waren, tijdens de weglouperperiode met nieuwe stressfactoren worden aangevuld, wat het psychisch onbehagen nog versterkt. Ook gedragsstoornissen komen regelmatig voor (Rohr, 1993).

Jongeren die weglopen geven blijk van een minder goed ontwikkelde *coping*-strategie om met stress om te gaan en lopen een groter risico op zelfverminking of zelfmoordgedachten dan jongeren die niet weglopen (Yoder, 1999). Toen Meltzer *et al.* (2012) aan een sample van 2.247 subjecten van 16 tot 34 jaar oud vroegen of ze ooit weggelopen waren, bleek er een sterk verband te bestaan tussen weglopen en zelfmoordgedachten, evenals tussen weglopen en zelfmoordpogingen. Terwijl het zelfverminkingspercentage bij adolescenten in het algemeen 15 tot 20% bedraagt, stijgt dit cijfer tot zo'n 69% in de groep van de zogenaamde 'risicjongeren' waartoe ook de weglopers behoren. In de algemene populatie wordt zelfverminking geassocieerd met zelfmoordpogingen (Wilkinson *et al.*, 2011). Het risico op zelfverminking is – ook in de algemene populatie – groter bij meisjes dan bij jongens (Hintikka *et al.*, 2009) en meisjes ondernemen twee tot drie keer meer zelfmoordpogingen dan jongens (Johnson *et al.*, 2000), maar er zijn meer geslaagde zelfmoordpogingen bij jongens. Al deze verschillende trends zien we terug bij jonge weglopers (Leslie *et al.*, 2002). Er werd ook naar andere psychopathologieën verwezen zoals gedragsstoornissen, mentale achterstand en communicatiestoornissen. Deze psychische aandoeningen worden vaker met weglopen geassocieerd wanneer sprake is van mishandeling (Sullivan & Knutson, 2000).

Tot slot zien Peled en Cohavi (2009) in hun studie over adolescenten die weglopen, parallellen tussen wegllopen en zelfmoordgedrag. Zij zien weglopen als een vorm van zelfdestructie ('*living suicide*') waarbij zelfmoord eigenlijk het alternatief voor weglopen zou kunnen zijn.

4.4 DRUGSGEBRUIK

Tallose studies komen tot het besluit dat er een verband is tussen drugsgebruik (roken, cannabis, alcohol en andere verboden drugs) en weglopen, maar maken geen onderscheid tussen jonge weglopers en dakloze jongeren. We overlopen hier de studies die uitdrukkelijk over weglopers gaan.

Op basis van een onderzoek naar jongeren die rond de leeftijd van 14-15 jaar wegliepen en diverse eigenschappen die deze jongeren vier jaar later vertoonden, onderscheidt Windle (1989) drie groepen: jongeren die nooit weggelopen zijn, jongeren die één keer weggelopen zijn en jongeren die verscheidene keren weggelopen zijn. De laatste groep loopt een groter risico op drugsgebruik dan de twee eerste groepen. Ze zijn ook vaker betrokken bij delinquente activiteiten en er is meer sprake van schooluitval. Zelfs wanneer we de variabele 'delinquentie' onder controle houden, blijkt er bij meisjes en jongens een duidelijk verband te bestaan tussen weglopen en de consumptie van tabak en illegale drugs. Er wordt ook een grotere consumptie van alcohol, cannabis en illegale drugs vastgesteld bij jongeren die in de voorbije twaalf maanden weggelopen zijn dan bij de jongeren die niet weggelopen zijn (SAMHSA, 2004). Binnen hun sample van 2.247 subjecten van 16 tot 34 jaar oud stelden Meltzer *et al.* (2012) ook een significant verband vast tussen weglopen en alcoholverslaving (inclusief na correctie voor sociaaldemografische gegevens, fysieke en mentale gezondheid en slachtofferschap tijdens de kindertijd), maar niet tussen weglopen en drugsverslaving (slechts één keer na deze correcties). Tot slot werd de consumptie van drugs bij jonge weglopers in verband gebracht met de depressiesymptomen waarover we het hierboven al hadden (Tucker *et al.*, 2011).

4.5 SPECIFIEKE RISICO'S VOOR JONGEREN IN INSTELLINGEN

Wanneer ze de leefomgeving van weglopers bestuderen, besteden onderzoekers vaak aandacht aan het gezin van de wegloper. Sommige weglopers wonen echter niet bij hun ouders, maar in pleeggezinnen of instellingen. Zoals Attar-Schwartz (2013) aangeeft, is naar schatting minder dan 1% van de kinderen in het Verenigd Koninkrijk en minder dan 0,3% van de totale Amerikaanse bevolking geplaatst, terwijl een derde van de Engelse weglopers en een kwart van de Amerikaanse weglopers geplaatst is. De percentages van weglopers die in een pleeggezin of een instelling geplaatst zijn, kunnen echter zeer sterk verschillen en zijn vrij moeilijk te vergelijken omdat niet altijd geweten is of het gaat om geplaatste jongeren die effectief uit hun instelling weggelopen zijn, dan wel om jongeren die weliswaar geplaatst zijn maar niet uit hun instelling weggelopen zijn (bv. een jongere die wegloopt terwijl hij een weekend bij zijn ouders doorbrengt).

De theorie van de gecumuleerde risico's (*Cumulative Risk Theory*) die in het algemeen op het fenomeen van het weglopen kan worden toegepast, geldt des te meer wanneer het gaat om jongeren in een pleeggezin of instelling. Door de talloze problemen die ze meegemaakt hebben, zijn ze uiteindelijk geplaatst en in sommige gevallen kan dit een oplossing bieden, maar in andere gevallen treden er weer nieuwe complicaties op waardoor het risico op weglopen nog groter kan worden. Nesmith (2006) wijst er in dit verband op dat het risico op weglopen bij jongeren in een pleeggezin per bijkomende risicofactor met 84% stijgt (bv. jongeren die er langere tijd blijven, jongeren die al wat ouder zijn, jongeren met een voorgeschiedenis van weglopen, jongeren met gedragsstoornissen, jongeren die spijbelen, een negatieve evaluatie van het pleeggezin door de sociaal werker, ...). Tegelijk zou het risico op weglopen bij jongeren in een pleeggezin kleiner worden wanneer de plaatsingsmaatregelen op basis van geïndividualiseerde plannen worden uitgewerkt.

Voor wat betreft de eigenschappen van jongeren in een instelling en de eigenschappen van deze instellingen wijst Attar-Schwartz (2013) op een aantal risicofactoren voor de jongeren (lange duur van de plaatsing, jongeren die iets ouder zijn, aanpassingsproblemen, hoge mate van victimisatie door andere jongeren of het personeel), maar ook op factoren die bescherming bieden aan zowel de jongeren (ondersteunend en minder streng personeel) als de instellingen (met veel jongeren en minder toezicht). De studie van Lin (2012) over weglopen uit een pleeggezin geeft diverse risicofactoren aan (iets oudere jongeren, meisjes, voorgeschiedenis van weglopen, late eerste plaatsing, groot aantal plaatsingen, begin van het verblijf in een pleeggezin, plaatsing wegens gedragsproblemen, plaatsing wegens drugsgebruik van de ouders, eenoudergezinnen, ...). In een studie over zeventien adolescenten die uit een psychiatrische afdeling wegliepen, merken Bernard *et al.* (2012) op dat bijna twee derde van de weglloopincidenten zich in de eerste maand na de opname voordeed en dat bijna drie vierde van de weglopers naar huis wilde. Dit zou een terugkerende beweegreden zijn bij geplaatste jongeren die weglopen: ze willen terug naar hun ouders, hun vrienden, hun gemeenschap (Lin, 2012). Tot slot geeft de studie van Courtney en Zinn (2009) een duidelijk beeld van de periode(s) waarin een jongere die in een pleeggezin of een instelling geplaatst is, een risico op weglopen vertoont: enerzijds tijdens de drie eerste maanden van zijn verblijf, en anderzijds na twee jaar plaatsing. Zij wijzen ook op een weinig bestudeerde beschermingsfactor: het feit van samen met een broer of zus ergens geplaatst te zijn.

Op basis van het voorgaande kunnen we alleen maar onderstrepen dat we het fenomeen weglopen pas goed kunnen begrijpen, indien we meer inzicht verwerven in de combinatie van de kenmerken van de jongere, de kenmerken van zijn omgeving en de interactie tussen deze elementen, te meer daar ook de omgeving bepalend is voor een aantal bijkomende institutionele en administratieve aspecten.

4.6 ANDERE

Naar aanleiding van een aantal onderzoeken naar dakloze jongeren (die in de Noord-Amerikaanse literatuur vaak met jonge weglopers worden verward) en onderzoeken naar psychisch lijden bij jongeren die weglopen, besloten enkele auteurs om de seksuele geaardheid van weglopers te gaan bestuderen. Dit bracht een oververtegenwoordiging van jongeren met een homoseksuele en biseksuele geaardheid in de daklozenpopulatie aan het licht (Cochran *et al.*, 2002). Een homoseksuele of biseksuele geaardheid wordt in verband gebracht met minder goede relaties met de ouders (Rew *et al.*, 2005), stress, een groter mentaal lijden en de bijbehorende risico's op gebruik (Russell, Driscoll & Truong, 2002). Uitgaande van deze elementen stelden Waller en Sanchez (2011) vast dat een homoseksuele geaardheid – wanneer de factoren 'relatie met de ouders', 'depressiesymptomen' en 'alcoholgebruik' onder controle worden gehouden – samenhangt met een hogere prevalentie van weglopen. Zij kwamen ook tot de vaststelling dat jongeren zonder liefdesrelatie een kleiner risico op weglopen vertonen, misschien omdat ze beter in de gaten worden gehouden en daardoor niet met bepaalde emotionele problemen worden geconfronteerd die typerend zijn voor liefdesrelaties.

4.7 MODELLERING

Zoals Tyler, Hagewen en Melander (2011) aangeven, zijn de onderzoeken over weglopers en daklozen voor het merendeel atheoretisch. Het gebruik van het *Risk Amplification Model* is nochtans verantwoord voor dit soort onderwerpen (Whitbeck, Hoyt & Yoder, 1999). Zo zouden familiale problemen het sociale leven bemoeilijken en een risico op weglopen doen ontstaan, wat de kwetsbaarheden van jongeren vergroot en hen tot problematisch en zelfs gevaarlijk gedrag aanzet. In hun longitudinale studie aangaande gezinsinstabiliteit, omgeving, gedragsproblemen en depressiesymptomen gebruiken Tyler, Hagewen en Melander (2011) het *Risk Amplification Model* vooral op het vlak van gezinsinstabiliteit.

Van de diverse triggerende elementen die we vermeldde, werden er een aantal weerhouden voor de opstelling van een zelf in te vullen vragenlijst voor de beoordeling van jongeren die een risico op weglopen vertonen (Springer, 1998). De *Adolescent Concerns Evaluation* bevat veertig items die over vier factoren gaan: gezin, school, vrienden en depressie.

5. TIJDENS DE WEGLOOPPERIODE

Er is hoofdzakelijk onderzoek gedaan naar de factoren die tot weglopen kunnen leiden. Wat er tijdens de weglooperperiode gebeurt, werd zeer weinig bestudeerd. Meestal blijven deze studies beperkt tot de risico's die de jongeren lopen.

Naar schatting zou één wegloper op zes op straat slapen. Eén op twaalf zou tijdens zijn weglooperperiode gewond raken (Rees & Lee, 2005). In Schotland zou één wegloper op zes fysiek of seksueel aangevallen worden tijdens zijn weglooperperiode (Wade, 2001). Een wegloper loopt een groter risico op medische problemen en complicaties wanneer hij risicogedrag vertoont zoals drugsgebruik en prostitutie (Yates *et al.*, 1988). De kwetsbaarheid die tot het weglopen heeft bijgedragen, maakt de jongere ook tijdens zijn weglooperperiode kwetsbaar. Wie bijvoorbeeld slachtoffer was van verwaarlozing of seksueel misbruik, en wie veranderingen van de gezinsstructuur meemaakte, loopt het risico om tijdens zijn weglooperperiode opnieuw slachtoffer te worden (Thrane *et al.*, 2006).

Ook op het vlak van voeding en huisvesting ontbreekt het jongeren vaak aan middelen en kunnen ze opteren voor gevaarlijke overlevingsstrategieën (delinquentie, drugs, prostitutie, aansluiten bij een bende, ...). Dit maakt de wegloper en zijn mentale gezondheid nog kwetsbaarder en doet een risico op zelfmoord ontstaan (Henk, 2001). Vier elementen stellen de wegloper bloot aan het risico om in de prostitutie te belanden: de langere duur van de weglopperperiode, een voorgeschiedenis van seksueel misbruik, uit een ontwricht gezin komen, en een homo- of biseksuele jongen zijn. Seksuele uitbuiting is een groter probleem bij jongeren die weggelopen zijn dan bij jongeren die niet weggelopen zijn (Hotaling & Finkelhor, 1988).

Toch zijn er ook factoren die een jongere tijdens zijn weglopperperiode kunnen beschermen: goede relaties met de vader beperken het risico op drugsgebruik en delinquent gedrag tijdens de weglopperperiode, terwijl goede relaties met de moeder het risico beperken om in de prostitutie te belanden (Stein *et al.*, 2009).

Tot slot is het belangrijk om de paradoxen te onderstrepen die tijdens de weglopperperiode spelen. Een eerste paradox is de hulp die de wegloper kan krijgen. Die is belangrijk en nodig, maar kan de weglopperervaring ook aangener maken waardoor de wegloper minder geneigd is om naar huis terug te keren (Staller, 2004). Dit is vooral zo wanneer de hulp bijdraagt tot een zeker gevoel van zelfeffectiviteit gekoppeld aan een verlangen naar zelfstandigheid. Daarnaast is er de paradox van het overleven op straat: de jongeren die er het best in slagen om op straat te overleven, zijn het minst geneigd om naar huis terug te keren (Greene, 2012). Dit kan in verband worden gebracht met het model van Orten en Soll (1980) waar we eerder al naar verwezen en dat de klemtoon legt op de ambivalentie en het *stadium van vervreemding*.³ Door nieuwe affiliaties en praktijken gaan de jongeren wennen aan bepaalde overlevingsstrategieën die hun leven als wegloper eenvoudiger maken (Martinez, 2006). Daardoor neemt hun ambivalentie af en groeit de vervreemding van het milieu waaruit zij komen, waardoor de weglopers langer van huis dreigen te blijven of zelfs niet meer terugkeren.

6. NA DE WEGLOPPERPERIODE

Zeer weinig onderzoeken hielden zich tot nu toe bezig met wat er na de weglopperperiode gebeurt en meer in het bijzonder bij de terugkeer van de jongere.

Een terugkeer naar de eigen leefomgeving is nochtans geen waarborg voor een *happy end*, noch voor een oplossing van de problemen die er vóór de weglopperperiode waren of op het ogenblik waarop de jongere wegliep. Bij meisjes vergroot weglopen het risico om in het daaropvolgende jaar seksueel te worden misbruikt met een factor 2,5 waarbij alcoholgebruik tot op zekere hoogte een initiërende effect heeft op het begin van de seksuele activiteit. Het is dus belangrijk om te onderstrepen dat er een risico op seksuele geweldpleging is bij de terugkeer na de weglopperperiode, en niet alleen tijdens de weglopperperiode (Thrane, Yoder & Chen, 2011). Weglopen wordt ook geassocieerd met delinquente activiteiten achttien maanden later, maar niet met een grotere victimisatie noch met minder welzijn (Tyler *et al.*, 2008). Op lange termijn wordt weglopen ook geassocieerd met psychologische problemen, gedragsproblemen, drugsgebruik op volwassen leeftijd en het risico om dakloos te worden (Simons & Whitbeck, 1991). Uit een longitudinale studie die met verscheidene variabelen vóór en na het

³ 'Vervreemding' moet worden begrepen in de etymologische betekenis van het woord. Het verwijst naar het feit dat de jongere en zijn gezin elkaar steeds meer als vreemden/anders/veraf/verschillend gaan beschouwen. Deze 'vervreemding' tussen een jongere en zijn ouders moet worden begrepen parallel met het internaliseren van het weglopen door de jongere als een passend antwoord om het hoofd te bieden aan zijn problemen.

weglopen rekening hield, kwamen drugsgebruik en depressie naar voren als factoren die zowel voortvloeien uit als leiden tot weglopen (Tucker *et al.*, 2011).

In verband met de eigenlijke terugkeer naar het gezin is het belangrijk om vragen te stellen bij het belang van een hereniging, vooral wanneer het om disfunctionele gezinnen gaat. Een terugkeer wijst bovendien niet noodzakelijk op een positieve afloop omdat deze vaak wordt ingegeven door economische en juridische redenen (Teare, Backer-Wilson & Larzelere, 2001). Toch wordt deze hereniging sterk aangemoedigd en wordt zij verkozen boven een plaatsing, zelfs in het geval van disfunctionele gezinnen (Thompson, Kost & Pollio, 2003). Zo zien we bij jongeren die naar hun gezin terugkeerden, vaker gunstige gevolgen van het weglopen dan bij de weglopers die elders worden ondergebracht, bv. op het vlak van school, werk, zelfbeeld, delinquentie, familiale relaties, ... (Thompson, Pollio & Bitner, 2000). Toch blijft er een zekere twijfel bestaan: de positieve effecten die zes weken na de hereniging worden vastgesteld, zijn na zes maanden sterk vervaagd (Pollio *et al.*, 2006) wat een risico op een nieuwe weglooperperiode inhoudt.

7. HERHAALDELIJK WEGLOPEN

Hoewel de helft van de weglopers slechts één keer wegloopt (Pergamit, 2010), is herhaaldelijk weglopen geen zeldzaam fenomeen. Jongeren die slechts één keer weglopen, verschillen wellicht van jongeren die herhaaldelijk weglopen doordat de eerste groep als reactie op een bepaald incident wegloopt, terwijl de tweede groep met terugkerende problemen af te rekenen heeft (Thompson & Pollio, 2006).

Een zwakke gezinscohesie en drugsgebruik zouden het risico dat een jongere opnieuw wegloopt vergroten, terwijl er geen verband zou zijn met familiale conflicten, depressiesymptomen, delinquentie en schoolprestaties (Slesnick *et al.*, 2013). Er werden ook een aantal risicofactoren ontdekt (verwaarlozing, alcoholgebruik) evenals beschermingsfactoren (bij de ouders wonen, vrienden en familie hebben, vertrouwen van de jongere in zijn ouders) (Thompson & Pillai, 2006). Een longitudinale studie die een onderscheid maakte tussen een herhaling van het wegliepgedrag door jongeren die nog maar één keer waren weggelopen en jongeren die al verscheidene keren waren weggelopen, kwam tot het besluit dat de eerste groep zijn gedrag herhaalt onder invloed van familiale veranderingen en de duur van zijn verblijf in een centrum, terwijl de tweede groep zijn gedrag herhaalt onder invloed van emotionele problemen (Baker *et al.*, 2003). Het meest doorslaggevende element tot slot om de waarschijnlijkheid van een nieuwe weglooperperiode in te schatten, is een eerdere weglooperperiode (Tyler & Whitbeck, 2004). Dit doet ons besluiten dat het bijzonder complex is om in te schatten of een jongere – voor de eerste keer of voor de zoveelste keer – zal weglopen.

De problematiek van het herhaaldelijk weglopen doet vragen rijzen omtrent de mate waarin de wegliepervaring en de gevoelens die de jongere ermee associeert, door hem werden opgenomen. Orten en Soll (1980) zeiden hier al op in hun typologie: hun 'derde type van wegloper' identificeert zich met de wegliepcultuur en is niet van plan om terug te keren. Dit kan ons leiden tot de hypothese van een '*continuüm tussen weglopen en rondzwerven*' bij bepaalde weglopers (Karam, 2013, pag. 6). Jongeren die op de dool zijn en die Chobeaux (1996) als 'nomaden van de leegte' omschreef, zijn uitgesloten, hebben banden doorgeknipt, hebben afgehaakt, ... Deze jongeren worden echter vaak omschreven als actoren die '*de sociale normen bewust weigeren*' (Rodriguez, 2014, pag. 27). Dit statuut van 'actoren' dreigt ervoor te zorgen dat jonge weglopers die een zwervend bestaan gaan leiden, worden beschouwd als mensen die een rationele levenskeuze hebben gemaakt. Dit zal bijdragen tot een strengere kijk op hun niet-normatieve gedrag en delinquentierisico, aangezien zij '*hiervoor gekozen hebben*'. Het respecteren van hun zelfstandigheid en hun aanpassingspotentieel kan er ook voor zorgen dat hulpdiensten niet

worden gemobiliseerd, vooral wanneer deze *‘voormalige weglopers’* volwassen worden en hun chronische wegloupedrag op onontkoombare wijze dreigt te worden voortgezet in een zwervend of zelfs dolend bestaan. Dit verklaart misschien waarom Amerikaanse studies over wegloupen zo vaak geen onderscheid maken tussen weglopers en daklozen.

8. WAT ONTHOUDEN WE?

Bovenstaande informatie toont ons dat wegloupen heel wat vragen oproept en tot diverse onderzoeken over de meest uiteenlopende thema's heeft geleid waarin nu eens de jongere zelf, dan weer zijn omgeving of de eigenschappen van de weglouperperiode centraal staan. Uit een aantal punten waarover meer informatie beschikbaar is, kunnen we afleiden dat wegloupen op bepaalde domeinen meer werd bestudeerd dan op andere: naar de familiale aspecten lijkt heel wat onderzoek te zijn verricht, terwijl andere dimensies van wegloupen tot dusver veel minder aandacht kregen.

Uit al deze verschillende elementen komt de wegloper naar voren als een kwetsbare jongere die het risico loopt om op termijn met moeilijkheden te worden geconfronteerd. We willen er echter op wijzen dat wegloupen niet altijd als een gevaarlijke onderneming werd beschouwd en lange tijd ook als een vorm van avontuur en emancipatie gold. De omslag kwam er in de jaren 60-70 van de vorige eeuw met de hippiebeweging in de Verenigde Staten (Staller, 2003). Dit gezegd zijnde, moeten we steeds voor ogen houden dat wegloupen – hoe beangstigend ook voor de omgeving en de overheid – door onderzoekers vanuit deze twee hoeken moet kunnen worden belicht, zonder weglopers te bejubelen of te verketteren, zodat we verder kunnen kijken dan de denkbeelden die eigen zijn aan elke tijdsperiode.

II. METHODOLOGIE

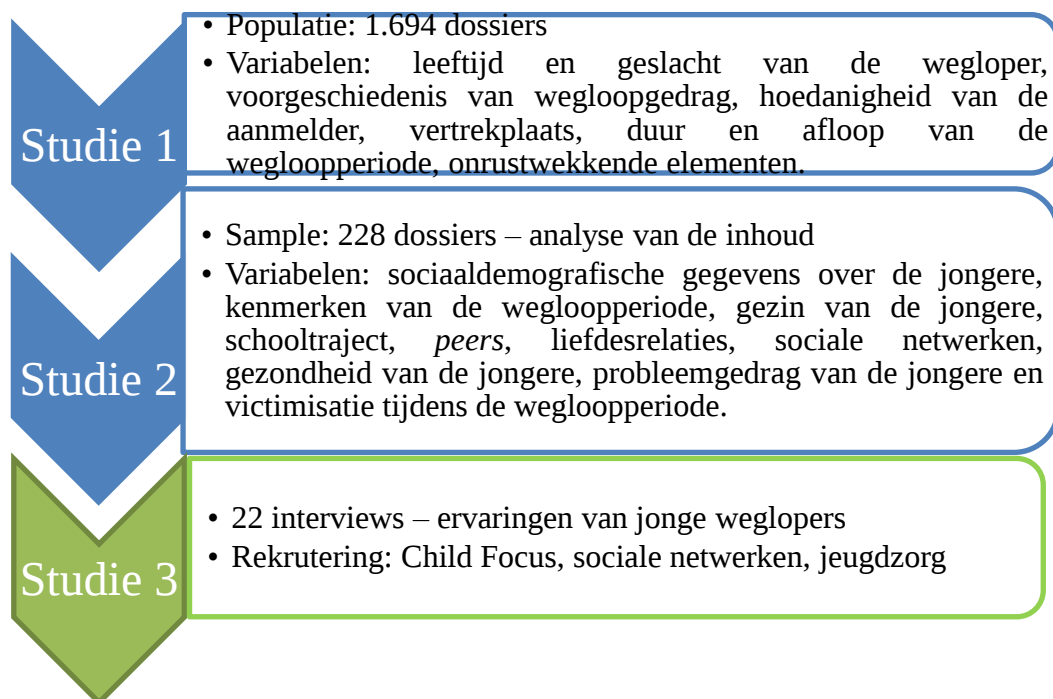
Weglopen is een fenomeen dat verscheidene onderzoeksvragen kan doen rijzen waarvoor de onderzoeker die ze wil beantwoorden over uiteenlopende bronnen en werkwijzen beschikt. In dit punt stellen we de methode voor die wij hebben gebruikt: een methode in drie onderzoeksdelen.

1. ALGEMENE STRATEGIE: DE GEMENGDE METHODE VAN HET SEQUENTIEEL-VERKLAREND ONDERZOEK

Dit onderzoek werkt met zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens en analysetechnieken. Daarom hebben we het ook over een 'gemengde' methode. In de menswetenschappen kan deze gemengde methode worden gedefinieerd als een derde onderzoeksparadigma – na de kwantitatieve en kwalitatieve paradigma's – dat de technieken, methoden en concepten van de kwantitatieve en kwalitatieve paradigma's combineert in één enkele studie of in verscheidene met elkaar verbonden studies (zie definities die worden voorgesteld door Johnson, Onwuegbuzie & Turner, 2007). In dit geval hebben we gebruikgemaakt van kwantitatieve elementen en vervolgens van kwalitatieve elementen, vandaar de benaming 'sequentieel-verklarend' (Briand & Larivière, 2014). De gemengde methode biedt verscheidene voordelen: de koppeling van technieken en conceptualisering die de tekortkomingen van het louter kwantitatieve en het louter kwalitatieve remedieert en de troeven van beide versterkt, de driehoeksverbinding tussen de resultaten en analyses in het licht van de verschillende informatieverwerkingswijzen, de diverse benaderingswijzen die macro- en micro-analyses combineren, en de creatieve aanpak van de onderzoeker die zijn onderzoeksvragen en technieken (her)opbouwt in het licht van de verschillende mogelijkheden die de gemengde methode hem kan bieden (Mason, 2006).

De gekozen sequentiële benadering wordt gedetailleerd toegelicht in Figuur 1. Elk van de drie studies impliceert een gegevensvergaring en -analyse, evenals resultaten.

- **Figuur 1: Gemengde methode die voor de analyse werd gevolgd**

- De eerste studie betrof een analyse van een volledige sample met alle dossiers over weggelopen minderjarigen die Child Focus tussen 1 januari 2013 en 31 december 2014 opende en afsloot (d.w.z. 1.694 dossiers). Bij deze eerste studie werd gefocust op *de analyse van het dossier* en de elementen die de consultants van Child Focus steeds moeten invoeren (bijvoorbeeld: geslacht en geboortedatum van de wegloper, aanwezigheid van onrustwekkende elementen, hoedanigheid van de aanmelder, ...). Deze elementen werden vervolgens geanalyseerd als 'variabelen'.
- Voor de tweede studie analyseerden we een subsample van 228 dossiers die uit de sample van 1.694 dossiers geselecteerd werden. Dit keer werd een *analyse van de inhoud van het dossier* uitgevoerd en werden de aantekeningen onderzocht die de consultants van Child Focus maakten omdat ze dit voor de oplossing van het dossier opportuun achtten (d.w.z. communicatiefilters met betrekking tot wat men verkiest te rapporteren in een dossier). Deze aantekeningen analyseerden we in het licht van de verschillende variabelen die uit de literatuurstudie naar voren kwamen.
- Voor de derde studie tot slot werden tweeëntwintig interviews afgenomen van weggelopen jongeren. Dit bood ons de mogelijkheid om weglopen vanuit een meer fenomenologische benadering te belichten en te achterhalen hoe een jongere deze bijzondere ervaring beleeft, welke zin hij eraan geeft en hoe hij dit een plaats geeft in zijn leven.

2. ANALYSE VAN DE VOLLEDIGE SAMPLE (N=1.694)

Deze analyse gaat over alle dossiers van weggelopen minderjarigen die Child Focus tussen 1 januari 2013 en 31 december 2014 opende en weer afsloot (d.w.z. 1.694 dossiers). De dossiers werden geselecteerd met behulp van vier filters: de reden van de verdwijning (het weglopen dus), de datum waarop het dossier werd geopend, de datum waarop het dossier werd afgesloten en de leeftijd van de wegloper.

We voerden een eerste beschrijvende analyse uit van de criteria die in elk dossier van Child Focus vermeld staan: het geslacht en de leeftijd van de wegloper, de aanmelder, het vertrekpunt van de wegloper, de duur van de wegløopperiode, de onrustwekkende elementen en de afloop van de wegløopperiode. Deze criteria werden bestudeerd als variabelen.

Daarna volgde een tweede, vergelijkende analyse waarvoor we een aantal van deze criteria met elkaar kruisten in contingentietabellen. Op basis van deze analyses konden we kwantitatieve trends – brutofrequenties en percentages – voor alle wegløoppdossiers berekenen. Op die manier probeerden we een profiel te schetsen van de wegloper, de kenmerken van de wegløopperiode en de aanmelder, rekening houdend met de variabelen 'geslacht' en 'leeftijd' van de wegloper. Deze vergelijkende analyse werd uitgevoerd met behulp van de χ^2 -toets die de onafhankelijkheidshypothese met betrekking tot twee nominale variabelen test (bijvoorbeeld: 'duur van de wegløopperiode' en 'geslacht'). Indien de statistische berekeningen aangeven dat de onafhankelijkheidshypothese moet worden verworpen, dan betekent dit dat er tussen de variabelen een verband bestaat. Indien de onafhankelijkheidshypothese overeind blijft, kan niet van een verband tussen de variabelen worden gesproken en wordt de statistische analyse afgesloten. Wordt de onafhankelijkheidshypothese verworpen, dan kunnen we bijvoorbeeld zeggen dat de duur van de wegløopperiode bij meisjes en jongens verschilt. Willen we vervolgens weten bij welke duur er een verschil kan worden gepreciseerd, dan wordt gebruikgemaakt van zogenaamde 'post hoc-analyses'. Die kunnen ons vertellen dat het verschil in wegløopduur tussen meisjes en jongens (conform de χ^2 -toets) wordt vastgesteld bij wegløopperiodes van 1 tot 2 dagen waarbij meer jongens dan meisjes betrokken zijn.

3. ANALYSE VAN DE BEPERKTE SAMPLE (N=228)

Omdat de analyse van de volledige sample nieuwe vragen deed rijzen, werd besloten tot een diepgaande studie van de dossiers aan de hand van de bijzondere en contextuele elementen die de consultants van Child Focus in de dossiers opgetekend hadden. Daarvoor werd uit de volledige sample van 1.694 dossiers één van de zeven dossiers over meisjes en één van de zeven dossiers over jongens geselecteerd. Zo kwamen we aan 228 dossiers.

Op basis van de literatuurstudie werkten we nieuwe thematische variabelen uit om de inhoud van de dossiers van Child Focus te analyseren. De gekozen elementen boden een veeleer dynamische kijk op het weglopen, omdat we niet meer uitsluitend het dossier bestudeerden maar ook de *inhoud* van het dossier. Deze thema's waren: de sociaaldemografische gegevens van de jongere, de kenmerken van de wegloopsituatie, het gezin van de jongere, zijn schooltraject, zijn *peers*, zijn liefdesrelaties, zijn gebruik van sociale netwerken, zijn gezondheid, zijn probleemgedrag en het slachtofferschap tijdens de weglooperperiode.

Elk van deze thema's werd onderverdeeld in verscheidene variabelen. Het thema 'gezondheid' peilde bijvoorbeeld naar de fysieke gezondheid, de mentale gezondheid, eerdere zelfmoordpogingen, zelfmoordgedachten en medicatie. Bij elke variabele hoorden een aantal modaliteiten zodat bijvoorbeeld voor het thema 'gezondheid' de variabele 'fysieke gezondheid' moest worden gecodeerd in functie van één van deze vier modaliteiten: 'weet niet / geen enkel probleem / gezondheidsprobleem / zwangerschap of voorgeschiedenis van zwangerschap'.

Er zat echter weinig regelmaat in het soort informatie dat elk dossier bevatte. Sommige dossiers waren zeer goed gedocumenteerd, andere weinig. Voor bepaalde variabelen vonden we vaak informatie terug, terwijl voor andere variabelen slechts zeer zelden elementen te vinden waren. In heel wat dossiers waren we dus niet in staat om een antwoord te geven in verband met het thema van de variabele: er ontbraken heel veel gegevens.

Na een eerste analyse van frequenties en percentages voerden we een clusteranalyse uit. We onderzochten enkele van de thema's die in de paragraaf hierboven worden opgesomd om meer inzicht te verwerven in de bijzonderheden van de dossiers waarin deze thema's aan bod kwamen. Zo voegden we bijvoorbeeld alle dossiers waarin de aanwezigheid van problematische *peers* werd benadrukt, samen tot een cluster. Elke dossiercluster werd daarna op basis van de andere variabelen beschreven. Alle dossiers die waren geselecteerd omdat er sprake was van de aanwezigheid van problematische *peers*, werden bijvoorbeeld onderzocht op basis van andere variabelen zoals het gezin, de voorgeschiedenis van weglooptgedrag, ... Dit stelde ons in staat om de specifieke eigenheden van bepaalde dossierclusters te achterhalen, en dan met name op het vlak van risico- en beschermingsfactoren.

4. INTERVIEWS MET WEGLOPERS

Dankzij de analyse van studie 1 en studie 2 konden we profielen van jonge weglopers opstellen op basis van de meldingen bij Child Focus. Omdat deze analyse echter geen toegang bood tot de ervaring van de jonge wegloper zelf, besloten we om ook de mogelijkheden van een kwalitatief onderzoek te benutten. Door de wegloper rechtstreeks aan het woord te laten, zouden we zin kunnen geven aan de gevonden informatie en zouden we antwoorden krijgen op de punten waarover informatie ontbrak. Een interview zorgt voor een aparte en kwalitatieve dimensie die verder reikt dan de *analyse van het dossier* (cf. studie van de volledige sample) en de *analyse van de inhoud van het dossier* (cf. studie van de beperkte sample) doordat naar het perspectief van de wegloper kan worden gepeild.

De realiteit wordt als een menselijke constructie geconcipieerd door een kwalitatief onderzoek dat subjectiviteit als een integraal onderdeel van het sociaal leven erkent (Boutin, 2000; Deslauriers, 1991; Lessard-Hébert, Goyette & Boutin, 1995; Savoie-Zajc, 2000 aangehaald door Mukamurera, Lacourse & Couturier, 2006). Het doel van dit soort onderzoek is ‘zin geven aan’ en inzicht verwerven in complexe menselijke fenomenen zoals in dit geval het fenomeen van het weglopen.

Als methode voor het kwalitatief onderzoek kozen we het semigestructureerd interview. Dit biedt de mogelijkheid om informatie te vergaren over de onderzoeksvragen. Het interview is niet helemaal open maar wordt ook niet volledig gestructureerd door een groot aantal precieze vragen. De formule staat een zekere soepelheid en openheid toe. De jongere mag zijn antwoord opbouwen en formuleren zoals hij zelf wil. De vragen kaderen zijn discours opnieuw wanneer hij te ver afwijkt van de thema's in verband met de onderzoeksvragen. Dit instrument stelde ons in staat om dicht bij de ervaring van de jonge weglopers te komen en leverde een zo getrouw mogelijke beschrijving op van wat hen was overkomen. Door jongeren rechtstreeks aan het woord te laten, kregen we op een authentieke manier een inkijk in hun ervaringen.

Het semigestructureerde interview wierp licht op de leefomgeving van de jongeren, hun ervaringen en gedrag tijdens de wegløpperperiode, hun beweegredenen om weg te lopen maar ook hun verwachtingen op het vlak van hulpverlening. Verscheidene thema's werden besproken en geanalyseerd in functie van de verschillende fasen van de wegløpperperiode (vóór-tijdens-na): het gezin, *peers*, de school, het welzijn van de jongeren, hun behoeften en de belangrijkste momenten van de wegløpperperiode (het vertrek en de afloop van de wegløpperperiode). We vroegen de jongeren ook om het gebruik van bestaande hulpverlenings- en ondersteuningsdiensten en instellingen zoals Child Focus te evalueren. Op die manier probeerden we een beeld te krijgen van de bijzondere eigenheden van de weglopers en de specifieke aspecten van hun ervaring, vooral deze die in de voorgaande analyses niet konden worden geduid.

Om meer inzicht te krijgen in de chronologie van de feiten en om het verloop van de wegløpperperiode goed te begrijpen, gebruikten we tijdens de interviews een tijdlijn. Dit was niet alleen een nuttig instrument voor de onderzoeker die een analyse moest maken, maar ook voor de jongeren die zich op die manier makkelijker konden inleven in de gebeurtenissen in verband met zijn wegløpperperiode.

De manier waarop we contact opnamen met de jonge weglopers, was erg belangrijk voor het afnemen van de interviews. We probeerden via verscheidene kanalen jongeren te rekruteren, zowel in de Vlaamse Gemeenschap als in de Franse Gemeenschap. Eerst probeerden we jongeren te bereiken via de sociale netwerken: er werd een aankondiging van het onderzoek verspreid, samen met toelichting bij het doel van de interviews. Aan de kant

van de Vlaamse Gemeenschap werd via Child Focus contact opgenomen met jongeren. Dankzij deze rekruteringsmethode konden we 9 jongeren ontmoeten. Voor de Federatie Wallonië-Brussel namen we contact op met diverse hulpverleningsdiensten: *Services d'Aide en Milieu Ouvert*, *Services d'Accueil et d'Aide Educative*, *Service d'Aide et d'Intervention Educative*, *Centre d'Accueil d'Urgence*, instellingen en andere sociale diensten in de provincies Luik, Namen en Luxemburg. In de Vlaamse Gemeenschap namen we contact op met de volgende diensten: de gemeenschapsinstelling 'De Zande' in Beernem en het psychiatrisch centrum 'Caritas De Kaap' in Melle. In de Franse Gemeenschap rekruteerden we 13 jongeren. Op die manier probeerden we de rekruteringsbasis zo breed mogelijk te houden, zodat we een heterogene populatie van weglopers zouden krijgen (d.w.z. uit alle milieus en met diverse problematieken).

III. ANALYSE VAN DE DOSSIERS VAN CHILD FOCUS

Dit onderdeel is gewijd aan de analyse van de weglooptdossiers van Child Focus. Het gaat meer in het bijzonder om de dossiers over minderjarige weglopers die Child Focus tussen 1 januari 2013 en 31 december 2014 opende en afsloot.

Elke verdwijning en elk geval van seksuele uitbuiting van kinderen kan bij Child Focus worden gemeld via het gratis nummer 116000 dat 24 uur per dag bereikbaar is. De eerste informatie (persoonsgegevens, omstandigheden van de oproep, ...) wordt verzameld door de onthaalverantwoordelijke die de vraag van de aanmelder preciseert en voor verdere behandeling aan de aangewezen consulent doorgeeft. Elk dossier wordt behandeld door de consulent aan wie het toegewezen is. Deze heeft tijdens het onderzoek regelmatig contact met de politiediensten waarbij informatie wordt uitgewisseld dankzij een samenwerkingsprotocol dat Child Focus met politie en justitie ondertekend heeft. De consulent kan als een schakel tussen ouders (familielid/instelling) en politie worden beschouwd, neemt regelmatig contact op met de ouder-aanmelder en informeert hem over de stand van het onderzoek.

Terwijl bepaalde elementen automatisch worden geselecteerd/aangevinkt in elk dossier (bijvoorbeeld: geslacht, postcode van de plaats van verdwijning, ...), komt andere informatie op een minder uniforme manier in de dossiers terecht (bijvoorbeeld: gedrag van de jongere in de dagen vóór hij wegliep), zodat de inhoud van de dossiers kan verschillen naargelang de aanmelder, de context van de verdwijning en de onthaalverantwoordelijke die het dossier bij Child Focus ontvangt. We voerden twee kwantitatieve studies uit op basis van het onderscheid tussen deze elementen: een eerste ging over de volledige sample (1.694 subjecten) en een tweede over de beperkte sample (228 subjecten).

Eerst verzamelden we alle dossiers in een '**volledige sample van weglopers**' die we analyseerden op basis van de verschillende beschikbare elementen, d.w.z. de criteria die de consulent aangevinkt had of die door het informaticaprogramma automatisch toegevoegd werden bij het invoeren van het dossier. Het betrof hier dus een *statistische analyse van het dossier* en niet van de inhoud van het dossier. Op dit punt was er geen sprake van enige beoordelingsvrijheid met betrekking tot het belang van de informatie of de noodzaak om ze toe te voegen: het gaat hier om de basisgegevens die noodzakelijkerwijs in elk dossier opgenomen worden.

Daarnaast verzamelden we een deel van de dossiers in een '**beperkte sample van weglopers**' die we analyseerden. Hiervoor selecteerden we één dossier op zeven over meisjes en één dossier op zeven over jongens, zodat jongens en meisjes in de juiste verhouding vertegenwoordigd zouden zijn. De beschrijvingen die door de consulenten waren opgetekend, verwerkten we vanuit verschillende thema's die we op basis van de vakliteratuur over weglopen kozen. Het betrof hier dus een *analyse van de inhoud van het dossier* en niet alleen van de kwantitatieve gegevens van het dossier. Hier was wel sprake van een effectieve beoordelingsvrijheid met betrekking tot het belang van de informatie en de noodzaak om ze in te voeren. De gegevens waren verkregen van verschillende aanmelders die ofwel spontaan vertelden wat *naar hun mening* belangrijk was om aan Child Focus mee te delen, ofwel *werden aangemoedigd* door de consulenten om te vertellen wat deze consulenten *aangewezen* achtten om te weten. De informatiebronnen die bijgedragen hadden tot de samenstelling van de *inhoud van het dossier* werken dus met twee filters: wat men belangrijk vindt om te vertellen en wat men belangrijk vindt om te vragen. De informatie die in de dossiers staat, kan overigens verschillen naargelang van de hoedanigheid van de eerste aanmelder en van de latere aanmelders: een gezinslid deelt niet dezelfde

elementen mee aan Child Focus als een politieagent want elk van hen beschikt over andere informatie en heeft een andere kijk op welke informatie belangrijk is om door te geven.

Deze twee studies verschaften ons alsmaar preciezere informatie over de jongere en zijn weglopperperiode. Zij gingen vooraf aan een derde studie waarin we weggelopen jongeren interviewden om uit eerste hand informatie te krijgen over hoe zij deze ervaring beleefden en welke motivatiedynamieken tijdens de weglopperperiode meespeelden.

HOOFDSTUK 1: VOLLEDIGE SAMPLE VAN WEGLOPERS DIE BIJ CHILD FOCUS WERDEN GEMELD

Dit eerste hoofdstuk is gewijd aan de *analyse van de dossiers* – en niet van hun inhoud – op grond van de basisgegevens die noodzakelijkerwijs in elk dossier staan. Het bevat een beschrijving van de volledige sample, waarna we achtereenvolgens stilstaan bij de beschikbare variabelen, de pijlers van de analyse en de gegevensverwerking, en de resultaten (eerst op basis van elke variabele afzonderlijk en vervolgens op basis van verscheidene variabelen samen). Zo krijgen we een eerste algemeen beeld van de weglopers die bij Child Focus worden gemeld. Dit levert ons al een aantal aanknopingspunten op voor het tweede hoofdstuk dat aan de beperkte sample gewijd is.

1. BESCHRIJVING VAN DE VOLLEDIGE SAMPLE

De volledige sample waarop deze analyse werd uitgevoerd, bestaat uit 1.694 dossiers: het precieze aantal dossiers dat Child Focus naar aanleiding van meldingen van weggelopen minderjarigen opende en afsloot tussen 1 januari 2013 en 31 december 2014. We besloten om te werken met de meldingen over een periode van twee jaar – net zoals werd gedaan voor het rapport uit 2004 ‘Weglopen: weg ... van wat?’ – om eventueel meer weglopperperiodes van lange duur te kunnen registreren en de verschillende types van weglopers te diversifiëren. Alle dossiers gingen tot slot over minderjarige weglopers conform de definities uit de vakliteratuur die het criterium ‘minderjarigheid’ bevatten. De bestudeerde dossiers gaan dus over minderjarigen die tussen 6 jaar (jongste aangetroffen wegloper) en 18 jaar min één dag oud zijn.

2. VARIABELEN VOOR DE STUDIE VAN DE VOLLEDIGE SAMPLE

- **Het geslacht van de gemelde jongere** wordt systematisch opgegeven. Deze informatie werd regelmatig gebruikt bij het kruisen van de gegevens met de andere beschikbare variabelen.
- **De leeftijd van de jongere:** de bestudeerde dossiers van Child Focus gaan over jongeren die tussen 6 jaar en 18 jaar min één dag oud zijn. De leeftijd werd geanalyseerd in functie van twee leeftijdsgroepen – jongeren van 6 tot 13 jaar en jongeren van 14 tot 17 jaar – aangezien uit de internationale vakliteratuur blijkt dat de meeste weglopers tussen 14 en 18 jaar oud zijn.⁴

⁴ Cf. Hoofdstuk I.2.

- **De eerste aanmelder:** Het informaticaprogramma waarmee de dossiers van Child Focus worden ingevoerd, voorziet vijf categorieën van aanmelders (vader, moeder, derde, ...). Dit gegeven was bijzonder interessant om meer inzicht te verwerven in de 'informatiefilters' omdat dit de persoon is die de eerste informatie over de jongere en zijn weglooperperiode verstrekt.
- **Het vertrekpunt:** de weglooperdossiers vermelden altijd vanwaar een jongere weggelopen is, d.w.z. het domicilie van de jongere, de instelling waar hij geplaatst was of andere woonplaatsen zoals bijvoorbeeld het pleeggezin van de jongere. Deze informatie moet worden aangevinkt. Het verschil tussen weglopen uit de gezinswoning en weglopen uit een instelling wordt slechts sinds kort in overweging genomen in het wetenschappelijk onderzoek dat overigens het belang van dit verschil beklemtoont.
- **Duur van de weglooperperiode** (d.w.z. de tijd die de jongere buiten zijn woonplaats of buiten de instelling doorbrengt): dit wordt in elk dossier vermeld onder de rubriek 'duur van de verdwijning'. Weglopen is inderdaad een subcategorie binnen de categorie 'verdwijningen van minderjarigen'. De duur wordt berekend op basis van de informatie die de aanmelder verstrekt, d.w.z. de dag van de verdwijning en de dag van de terugkeer van de jongere.
- **De criteria om van een onrustwekkende verdwijning** (inclusief weglopen) te spreken, werden door de Ministeriële Richtlijn van 20 februari 2002⁵ vastgelegd. Het gaat om de volgende zes criteria:
 1. De vermiste is jonger dan 13 jaar.
 2. De vermiste heeft een mentale of fysieke beperking, of mist de nodige zelfredzaamheid.
 3. De vermiste is afhankelijk van een medische behandeling of medicatie.
 4. De vermiste bevindt zich mogelijk in een levensbedreigende situatie.
 5. De vermiste bevindt zich mogelijk in het gezelschap van derden die zijn welzijn kunnen bedreigen of is het slachtoffer van een misdrijf.
 6. De afwezigheid van de persoon strookt in het geheel niet met zijn normale gedrag.

Child Focus heeft hier een zevende criterium aan toegevoegd: de duur van de verdwijning (meer dan 30 dagen). Deze criteria omvatten zowel elementen die betrekking hebben op de jongere zelf, als elementen die de weglooperperiode omschrijven.
- **Afloop van de weglooperperiode:** aangezien onze volledige sample uit afgesloten dossiers bestond, stond de afloop van de weglooperperiode vermeld onder de titel 'sluitingscriteria'. Het gaat daarbij om: spontane terugkeer van de jongere, het feit dat de jongere door zijn ouders, de politie of een derde is teruggevonden, of het overlijden van de jongere.

⁵ Ministeriële Richtlijn van 20 februari 2002 inzake de opsporing van vermiste personen – aangepast op 20 april 2003.

3. PIJLERS VAN DE ANALYSE EN GEGEVENSVERWERKING

In eerste instantie werd elke variabele die in de dossiers van Child Focus beschikbaar was – d.w.z. het geslacht en de leeftijd van de wegloper, de aanmelder, het vertrekpunt van de wegloper, de duur van de weglouterperiode, de onrustwekkende elementen en de afloop van de weglouterperiode – bestudeerd in het kader van een beschrijvende analyse. Aan de hand van deze analyse konden we, op basis van de analyses van de frequenties, het percentage weglopers voor elk van de variabelen berekenen. Deze analyse zorgde dus voor een betere kijk op de totaliteit van de bestudeerde gegevens.

Vervolgens voerden we een vergelijkende analyse uit waarbij we de verschillende variabelen met elkaar kruisten om uit te maken of er al dan niet sprake was van specificiteiten. Zo kruisten we de variabelen ‘leeftijd’, ‘geslacht’ en ‘vertrekpunt van de wegloper’ met de variabelen ‘aanmelder’, ‘duur van de weglouterperiode’, ‘onrustwekkende elementen’ en ‘afloop van de weglouterperiode’.

4. RESULTATEN – ANALYSE VAN ELKE VARIABLE

4.1. GESLACHT VAN DE WEGLOPER

Zo’n 67% van de weglouterdossiers van Child Focus betreft meisjes tegenover 33% over jongens. Aangezien er ongeveer evenveel minderjarige meisjes als jongens in België zijn, wijzen deze cijfers op een oververtegenwoordiging van de meisjes onder de jongeren die bij Child Focus als weggelopen worden gemeld.

Wetenschappelijke studies (Malloch, 2006), de statistieken van de Franse politie (Malon, 2008) en de statistieken van de Canadese *Services Nationaux des Enfants Disparus* (2008) wijzen inderdaad in die richting en geven aan dat bij de gemelde weglopers meer meisjes dan jongens zitten, al zijn er ook andere cijfers beschikbaar (Born en Gavray, 1994; De Witte *et al.*, 2000; Pergamit, 2010). Vanuit het oogpunt van de meldingen en de sociale reactie zou deze trend kunnen worden toegeschreven aan het feit dat meisjes zowel door de overheden als door hun ouders kwetsbaarder worden geacht (Van de Ploeg & Scholte, 1990), wat de meldingen verklaart. Wanneer we kijken naar het weglopen op zich, beschouwt de literatuur weglopen ook als de meest voorkomende vorm van gevaar voor meisjes (Guibert, 2014). We kunnen ons dus wel voorstellen dat meisjes echt meer weglopen dan jongens.

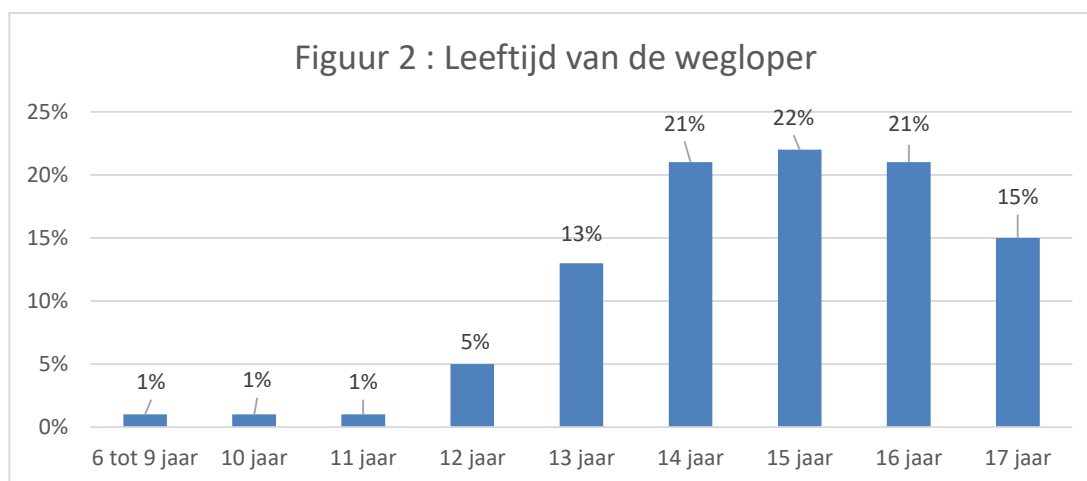
4.2. LEEFTIJD VAN DE WEGLOPER

Heel wat weglopers zijn tussen 14 en 16 jaar oud (Figuur 2). 60% van de behandelde dossiers betreft adolescenten in deze leeftijdsgroep.

Deze vaststelling sluit aan bij de Franse statistieken die aangeven dat drie kwart van de weglopers die bij de overheid worden gemeld, tussen de 15 en 18 jaar oud is (Malon, 2008). Ook uit de statistieken van de Canadese *Services Nationaux des Enfants Disparus* (2008) blijkt dat meer dan 80% van de weglopers 14 tot 17 jaar oud is. Dit bevestigt dat de adolescentie een periode is waarin risico’s een onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefenen, zowel op meisjes als op jongens (Braconnier, 2002). Dit heeft te maken met een overgang tussen twee ontwikkelingsfasen: van de kindertijd naar de volwassenheid. Een tiener is geen kind meer, maar het is ook nog geen volwassene (Claes & Lannegrand-Willems, 2014). Deze periode wordt gekenmerkt door een piek op

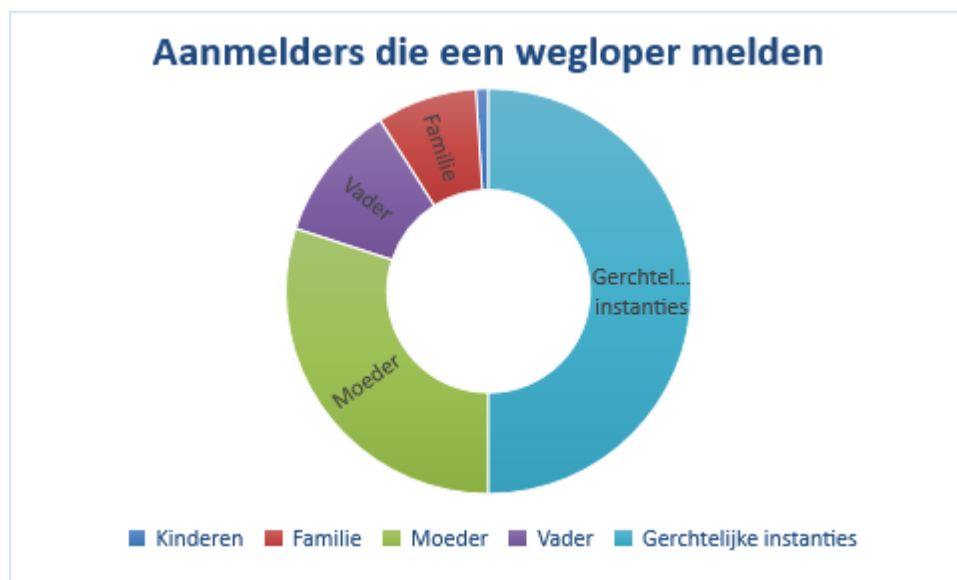
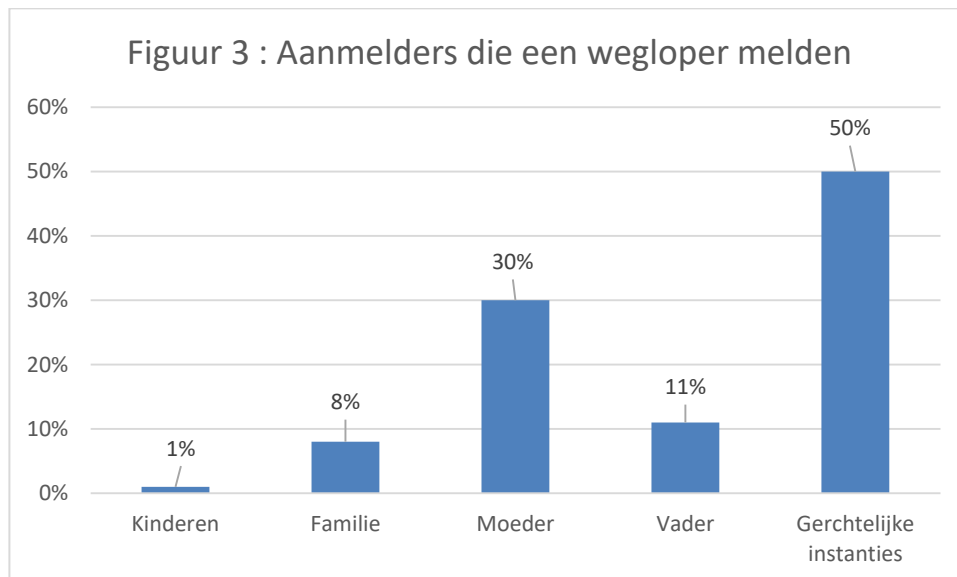
het vlak van risicogedrag dat gekoppeld is aan zelfstandigheid, behoefte aan erkenning en de zoektocht naar een identiteit. In die zin zou weglopen moeten worden gezien als het nemen van een groot risico (Gosselin, 2008) en kan het fenomeen zelfs in verband worden gebracht met het zoeken naar een zekere zelfstandigheid. Hoe groot het genomen risico is, hangt af van de voorgeschiedenis van de adolescent en van zijn eigen aanleg, maar ook van de banden die hij met zijn gezin heeft en die hij door weg te lopen uitdrukkelijk in vraag stelt (Gosselin, 2008).

We stellen overigens een daling van het aantal weglopers vast bij jongeren van 17 jaar. Deze vaststelling vraagt om enige toelichting. Ten eerste hebben we het bij weglopen over minderjarigen en zou het verkeerd zijn om over wegloupcijfers bij meerderjarigen te spreken. Daarom zijn er ook geen cijfers voor jongeren boven de 18 (vooral omdat Child Focus dossiers van minderjarigen behandelt en bij uitzondering dossiers van 18 tot 25-jarigen). Toch zou het interessant geweest zijn om over deze cijfers te beschikken en de toestand van deze jong volwassenen te kunnen bekijken (ook al is het gebruik van de term 'weglopen' onjuist omdat het niet langer over minderjarigen gaat – het zou dus verkieslijk zijn om het over 'vrijwillige verdwijningen' te hebben). Ten tweede is het mogelijk dat weglopers van 17 jaar niet zo gauw meer bij Child Focus worden gemeld. Daar zijn verscheidene redenen voor. De ongerustheid over deze weglopers is minder groot omdat aangenomen wordt dat ze zich beter uit de slag kunnen trekken gezien hun leeftijd en beschikbare middelen (sociaal, materieel, ...). Daarnaast kan ook een zekere verzadiging meespelen bij mensen die met een zoveelste wegloupepisode worden geconfronteerd en zelfs niet meer de moeite doen om Child Focus op de hoogte te brengen.

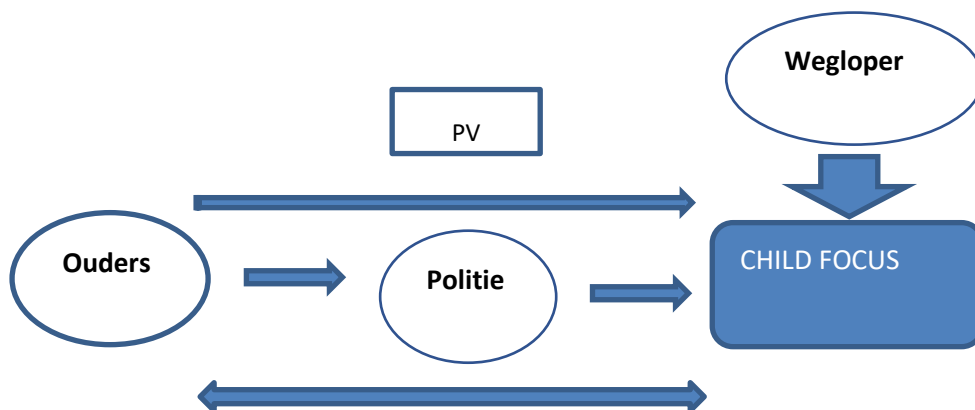
4.3. EERSTE AANMELDER

Bijna de helft van de aanmelders zijn officiële instanties en meer in het bijzonder politiediensten. De andere helft bestaat bijna volledig uit ouders of familieleden (Figuur 3). In slechts zeventien dossiers was het de weggelopen jongere zelf die belde.

Zoals we hierboven al kort vermeldden, kan Child Focus als tussenpersoon optreden tussen het gezin van de jongere enerzijds en de gerechtelijke autoriteiten en de politiediensten anderzijds. Child Focus ondertekende hiervoor een Samenwerkingsprotocol met de gerechtelijke autoriteiten/politie. Daardoor zijn er verschillende manieren waarop een dossier kan worden geopend. We stellen hier vier voorbeeldsituaties voor (Figuur 4). In het eerste geval nemen de ouders contact op met Child Focus zonder evenwel over een aangifte van verdwijning te beschikken. Child Focus verzamelt in dat geval alle informatie die het ontvangt en vraagt de ouders om bij de politie de nodige stappen te ondernemen zodat ze het nummer van het proces-verbaal

krijgen dat nodig is voor de registratie. In de tweede situatie wordt met Child Focus contact opgenomen door de ouders die al over een aangifte van verdwijning en een proces-verbaalnummer beschikken, zodat Child Focus meteen in actie kan komen. In de derde situatie wordt met Child Focus contact opgenomen door de politie, die op haar beurt was ingeschakeld door de ouders van de weggelopen jongere of door de instelling waar de jongere geplaatst was. De aangifte van verdwijning en het proces-verbaal zijn al opgesteld, zodat Child Focus meteen aan de slag kan. De vierde situatie is zeldzamer: hier is het de weggelopen jongere zelf die contact opneemt met Child Focus. In dit laatste geval zoekt Child Focus in overleg met de jongere een veilige en duurzame oplossing.

Figuur 4: Contacten tussen de aanmelders en Child Focus voor de opening van een dossier

4.4. VERTREKPUNT VAN DE WEGLOPER

Iets meer dan twee derde (1.160) van de jongeren in de bestudeerde volledige sample liep weg uit de gezinswoning. Een derde (534) liep weg uit een instelling.

Afgaand op het aantal minderjarigen in België dat in een instelling geplaatst is, moeten we besluiten dat jongeren in instellingen oververtegenwoordigd zijn in de bestudeerde sample. Dit kan te maken hebben met het feit dat instellingen waar jongeren geplaatst worden, verplicht zijn om de verdwijning van één van hun bewoners – en dus ook wegløopgevallen – zo snel mogelijk te melden bij de politie. Het betekent in ieder geval dat heel wat jonge wegløopers met andere moeilijkheden af te rekenen hebben dan deze die tot hun plaatsing leidden. We moeten deze jongeren dan ook beschouwen als bijzonder kwetsbaar voor wegløpen en de gevaren die daaraan verbonden zijn: vaak hebben ze al een breuk achter de rug met hun leefomgeving die in veel gevallen gekenmerkt wordt door verwaarlozing of misbruik (Courtney & Zinn, 2009).

4.5. DUUR VAN DE WEGLOOPPERIODE

Iets minder dan drie kwart van de weglopers die bij Child Focus worden gemeld, blijft minder dan een week weg (Tabel 1 en Figuur 5). Naarmate de duur van de weglooperperiode toeneemt, daalt het aantal dossiers. In bijna 9% van de gevallen blijven jongeren echter meer dan een maand weg.

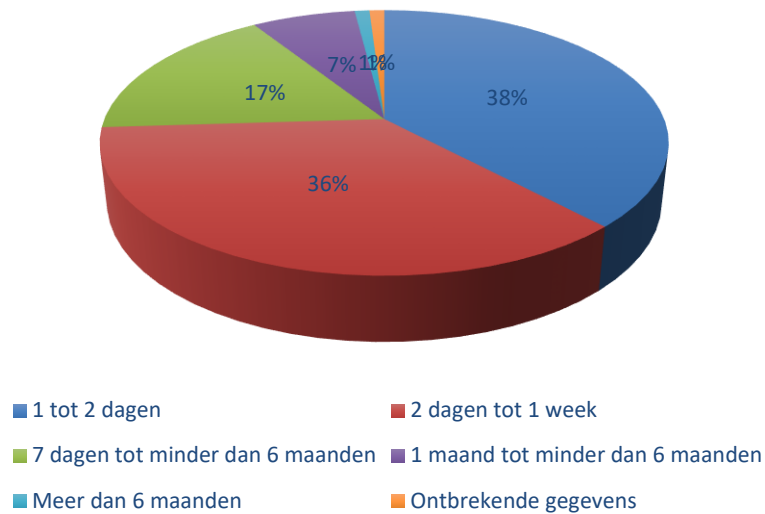
Dit sluit aan bij de vaststelling dat het merendeel van de weglopers minder dan een week wegblijft (Hammer, Finkelhor & Sedlak, 2002). De duur van de weglooperperiode is een thema dat met name door Jones (1988) werd onderzocht. Hij meent dat de duur van de weglooperperiode iets kan zeggen over de bedoelingen die de jongere met zijn wegloupedrag heeft en over zijn beweegredenen hiervoor. Korte weglooperperiodes (enkele uren of een dag) zijn veelal impulsieve reacties die verband houden met een crisis binnen het gezin. Ze zouden moeten worden gezien als een roep om hulp of een manier om aan een tijdelijke gezinscrisis te ontsnappen. Weglooperperiodes van enkele dagen of zelfs een week moeten worden beschouwd als 'echte' weglooperperiodes in de zin dat deze jongeren wegloupen écht als een oplossing voor hun gezinsproblemen zien.

Zoals we in verband met de variabele 'leeftijd' eerder al zeiden, zou het ook interessant kunnen zijn om te weten hoelang weggelopen jongvolwassenen wegblijven. Het is niet denkbeeldig dat zij gezien hun leeftijd, maturiteit en sociale en materiële middelen beter in staat zijn om langer weg te blijven dan adolescenten.

Tabel 1: Duur van de weglooperperiodes die bij Child Focus worden gemeld

Duur van de weglooperperiode	Frequentie	%
1 à 2 dagen	636	37,54%
meer dan 2 dagen tot 7 dagen	608	35,89%
meer dan 7 dagen tot minder dan 30 dagen	292	17,24%
Meer dan 1 maand tot minder dan 6 maanden	126	7,44%
Meer dan 6 maanden	22	1,30%
Ontbrekende gegevens	10	0,59%
Totaal	1.694	100%

**Figuur 5 : Duur van de weglooperperiodes
dis bij Child Focus worden gemeld**

4.6. ONRUSTWEKKENDE ELEMENTEN

Van de 1.694 bestudeerde dossiers werden er 224 (13%) als onrustwekkend beschouwd op basis van één of meer van de zes criteria die de Ministeriële Richtlijn hiervoor opgeeft.⁶ Sommige van deze dossiers waren in verschillende opzichten onrustwekkend (omdat er bijvoorbeeld sprake was van een beperking en een medische behandeling). Het criterium dat het vaakst terugkwam, is het feit dat de wegloper jonger is dan 13. Tabel 1 geeft echter aan dat jongeren in 148 dossiers meer dan een maand wegbleven. Indien dit ook als een criterium zou worden beschouwd om van een onrustwekkende verdwijning te kunnen spreken (zoals Child Focus zelf doet), zou dit het meest voorkomende onrustwekkende element zijn.

Elk onrustwekkend element dat in een bepaalde situatie aanwezig is, moet worden aangevinkt in het dossier. Dat geldt echter niet voor het criterium 'meer dan dertig dagen', maar dat heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat dit – in tegenstelling tot de andere criteria – pas naderhand kan worden ingevuld. Volgens het onderzoek uit 2004 'Weglopen: weg ... van wat?' waren de twee meest voorkomende criteria om een wegloper dossier onrustwekkend te noemen 'jonger dan 13' en 'verdwijning van meer dan dertig dagen'. Wanneer we de 148 verdwijningen van meer dan dertig dagen meerekenen, zien we een vergelijkbare trend als in 2004.

⁶ Zie 2. Variabelen voor de studie van de algemene sample. Het element 'verdwijning van meer dan 30 dagen' werd door Child Focus toegevoegd aan de zes onrustwekkende elementen uit de Ministeriële Richtlijn van 20 februari 2002 inzake de opsporing van vermiste personen – aangepast op 20 april 2003.

4.7. AFLOOP VAN DE WEGLOOPPERIODE

De criteria om een dossier af te sluiten geven aan wat de reden voor de afsluiting is. In de meeste gevallen wordt de wegloper teruggevonden door de autoriteiten of keert hij uit eigen beweging terug (Tabel 3).

Het feit dat heel wat jongeren uit zichzelf terugkeren, kan te maken hebben met hun jonge leeftijd (ze zijn nog minderjarig), het feit zij hun onafhankelijkheid en zelfstandigheid nog aan het opbouwen zijn, en de banden die ze met hun gezin hebben. De terugkeer van de jongere wordt voor het merendeel door fysiologische behoeften ingegeven: de jongere heeft honger, lijdt kou, is moe, enz. (Green, 2012). Het einde van een weglooperperiode doet echter meteen de vraag rijzen of de jongere opnieuw zal weglopen. Indien de weglooperperiode een positieve ervaring was, indien de jongere dezelfde situatie aantreft als deze die hem ertoe aanzette om weg te lopen en indien nog steeds niet aan zijn behoeften voldaan is, bestaat het risico dat de jongere opnieuw wegloopt (Fredette, 2004). Het optreden bij de terugkeer is dan ook van kapitaal belang omdat het kan voorkomen dat de jongere opnieuw wegloopt.

Tabel 3: Afloop van de weglooperperiode in de dossiers van Child Focus

Sluitingscriteria	Frequentie	Percentage
Het kind werd teruggevonden door de autoriteiten	724	42,74%
Het kind is zelf teruggekomen	677	39,96%
Het kind werd teruggevonden door de ouders	140	8,26%
Het kind werd teruggevonden door een derde	108	6,38%
Ten onrechte geopende dossiers (misverstand)	21	1,24%
Het kind is overleden	7	0,41%
Beslissing van Child Focus	4	0,24%
Uit eigen wil vertrokken (18-25 jaar)	4	0,24%
In het buitenland gelokaliseerd	3	0,18%
Geen oplossing	2	0,12%
Het kind was verloren gelopen	2	0,12%
Meerderjarigheid bereikt	1	0,06%
Ontbrekende gegevens	1	0,06%
Totaal	1.694	100,00%

4.8. SAMENVATTING VAN DE WAARGENOMEN TRENDS VOOR ELKE VARIABLE

Geslacht	Meisjes
Leeftijd	14-16 jaar
Aanmelder	Autoriteiten en gezin
Vertrekpunt	Een derde uit een instelling
Duur van de weglooperperiode	Doorgaans minder dan een week
Onrustwekkende elementen	Jonger dan 13 / Meer dan 30 dagen
Afloop van de weglooperperiode	Teruggevonden door de autoriteiten of zelf teruggekeerd

5. RESULTATEN – ANALYSE NA KRUISING VAN VARIABLEN

We voerden verscheidene kruisanalyses uit op de bestudeerde variabelen waarnaar we hierboven verwezen. Deze analyses stelden ons in staat om in het licht van deze variabelen een aantal specifieke eenheden van weglopers te identificeren, waaronder risico- en beschermingsfactoren. Risicofactoren zijn vooraf bestaande factoren die het waarschijnlijker maken dat een jongere een bepaald gedrag zal stellen (Farrington, 2007), in dit geval weglopen. Met beschermingsfactoren bedoelen we kenmerken van de jongere zelf, van zijn situatie en van zijn omgeving die het risico om dit gedrag te stellen, kleiner maken (De Vogel *et al.*, 2011).

Voor de variabele 'leeftijd' vormden we twee subgroepen: een groep met jongeren van 0 tot 13 jaar (conform het onrustwekkende element dat verband houdt met de leeftijd van de wegloper) en een tweede groep met jongeren van 14 tot 17 jaar. Dit onderscheid stelde ons in staat om na te gaan of er statistische verschillen zijn tussen de jongste en oudste weglopers, en met name gelinkt aan de ontwikkeling tijdens de adolescentie.

5.1. LEEFTIJD EN GESLACHT VAN DE WEGLOPERS

De leeftijdsverdeling was dezelfde bij meisjes en bij jongens (Tabellen 4 en 4bis). Dit betekent dat zo'n 20% van de weggelopen meisjes en jongens jonger dan 13 was en dat zo'n 80% van de weggelopen meisjes en jongens tussen 14 en 17 jaar oud was. Hoewel Pergamit (2010) aangeeft dat jongens meer geneigd zijn dan meisjes om vóór hun 13de voor de eerste keer weg te lopen, stelden wij geen enkel significant verschil vast tussen meisjes en jongens onder de 13 jaar. Deze gelijke verdeling betekent dat de verhouding meisjes/jongens (twee derde van de dossiers ging over meisjes en één derde over jongens) die we bij de volledige sample vaststelden, in elke bestudeerde leeftijdsgroep terug te vinden is.

Tabel 4: Leeftijd van de wegloper volgens geslacht

Leeftijd	Meisjes	Jongens
0-13 jaar	19,98%	21,90%
14-17 jaar	80,02%	78,10%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (1, 1693) = 0,8424919, p = .35869$$

Tabel 4bis: Geslacht van de wegloper volgens leeftijd

Geslacht	0-13 jaar	14-17 jaar
Meisjes	65,04%	67,63%
Jongens	34,96%	32,37%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (1, 1693) = 0,8424919, p = .35869$$

5.2. VERTREKPUNT VAN DE WEGLOPER – LEEFTIJD EN GESLACHT

Wanneer we het vertrekpunt van de wegloper en de leeftijd van de jongeren bekeken, stelden we een equivalentie vast (Tabel 5). Dit betekent dat het merendeel van de weglopers, ongeacht of ze uit een instelling dan wel uit de gezinswoning wegliepen, tussen 14 en 17 jaar oud was. Ook wanneer we het vertrekpunt van de wegloper en het geslacht van de jongeren samen bekeken, stelden we een equivalentie vast (Tabellen 6 en 6bis): meisjes noch jongens liepen bij voorkeur uit de gezinswoning of uit een instelling weg. We troffen namelijk dezelfde verhoudingen aan waarbij we eerder ook al uitkwamen: bij een derde van de weglopers was het vertrekpunt een instelling en een derde van de weglopers waren jongens. Wanneer we tot slot de jongeren die uit de gezinswoning wegliepen (Tabel 7) en de jongeren die uit een instelling wegliepen (Tabel 8), van elkaar scheidde en er de variabele 'geslacht' aan toevoegden, stelden we opnieuw een equivalentie vast. We zagen bij meisjes en jongens dezelfde trend wanneer we ze volgens vertrekpunt verdeelden: of ze nu uit de gezinswoning dan wel uit een instelling wegliepen, het merendeel van de meisjes en de jongens liep weg toen ze tussen 14 en 17 jaar oud waren.

Tabel 5: Leeftijd van de wegloper volgens het vertrekpunt van de wegloper

Leeftijd	Domicilie	Instelling
0-13 jaar	20,19%	21,54%
14-17 jaar	79,81%	78,46%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2(1, 1693) = 0,4045697, p = .52474$$

Tabel 6: Vertrekpunt van de wegloper volgens geslacht

Vertrekpunt	Meisjes	Jongens
Domicilie	67,90%	69,66%
Instelling	32,10%	30,34%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2(1, 1693) = 0,5370368, p = .46366$$

Tabel 6bis: Geslacht volgens vertrekpunt van de wegloper

Vertrekpunt	Meisjes	Jongens	Totaal
Domicilie	66,55%	33,45%	100%
Instelling	68,35%	33,45%	100%

$$\chi^2(1, 1693) = 0,5370368, p = .46366$$

Tabel 7: Weglopers die uit de gezinswoning wegliepen volgens geslacht en leeftijd

Leeftijd	Meisjes	Jongens
0-13 jaar	19,33%	21,91%
14-17 jaar	80,67%	78,09%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2(2, 1159) = 1,067608, p = .30149$$

Tabel 8: Weglopers die uit een instelling wegliepen volgens geslacht en leeftijd

Leeftijd	Meisjes	Jongens
0-13 jaar	21,37%	21,89%
14-17 jaar	78,63%	78,11%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2(1, 534) = 0,0187437, p = .89110$$

5.3. EERSTE AANMELDER – LEEFTIJD, GESLACHT, VERTREKPUNT, ONRUSTWEKKENDE ELEMENTEN

Wanneer we de aanmelders en de leeftijd van de gemelde jongere bestudeerden, stelden we tussen de twee leeftijdsgroepen (6-13 jaar en 14-17 jaar) een significant verschil vast naargelang van de persoon die de wegloper meldde (Tabel 9). We besloten daarop om een zogenaamde post hoc-analyse uit te voeren om te bekijken op welk niveau dit verschil moest worden gesitueerd. Hieruit bleek dat een wegloper jonger dan 13 jaar minder vaak door de moeder bij Child Focus gemeld dan een wegloper van 14-17 jaar. Een wegloper van jonger dan 13 jaar wordt vaker bij Child Focus gemeld door de gerechtelijke autoriteiten dan een wegloper van 14-17 jaar. Dit verschil zou kunnen worden verklaard door het feit dat de zeer jonge leeftijd van bepaalde weglopers hun verdwijning voor de gerechtelijke autoriteiten onrustwekkend maakt, zodat ze sneller geneigd zijn om contact op te nemen met Child Focus. Bij een onrustwekkende verdwijning is de politie overigens verplicht om de Cel Vermiste Personen van de federale politie⁷ in te schakelen. Die onderhoudt regelmatige contacten met Child Focus in dit soort dossiers. Bij oudere weglopers is het meestal de moeder die het probleem bij Child Focus meldt, en in tweede instantie de politie.

Wanneer we de aanmelders en het geslacht van de wegloper samen bekeken, zagen we dat meisjes en jongens in dezelfde verhouding door elk type aanmelder werden gemeld (Tabel 10).

We vergeleken de jongeren die vanuit hun gezinswoning wegliepen met de jongeren die uit een instelling wegliepen volgens het type aanmelder. Daarbij stelden we een significant verschil vast (Tabel 11). De hoedanigheid van de aanmelder verschilde naargelang van het vertrekpunt van de wegloper. De post hoc-analyse om uit te maken met betrekking tot welk type aanmelder er zich een verschil voordoet naargelang van het vertrekpunt, leverde geen significant resultaat op. Wanneer we echter rekening hielden met het grootste verschil, zagen we dat de gerechtelijke autoriteiten bij Child Focus meer jongeren meldden die uit een instelling weggelopen waren dan jongeren die vanuit de gezinswoning weggelopen waren.

Tot slot was het ook interessant om na te gaan – zonder de diverse mogelijke onrustwekkende elementen in aanmerking te nemen – door wie de dossiers waarin sprake was van onrustwekkende elementen, bij Child Focus werden aangemeld (Tabel 12). Zo bleek dat 70% van deze dossiers door de politie was gemeld. Een samenwerkingsprotocol tussen Child Focus en de gerechtelijke autoriteiten, dat in de bijlage bij de Ministeriële Richtlijn terug te vinden is, legt de operationele modaliteiten bij verdwijningen vast en specificeert dat de Cel Vermiste Personen een onrustwekkende verdwijning van een kind aan Child Focus moet melden en omgekeerd.

⁷ De Cel Vermiste Personen is een cel van de federale politie die bij onrustwekkende verdwijningen ondersteuning biedt aan de lokale politiediensten.

Tabel 9: Aanmelders volgens leeftijd van de wegloper

Aanmelder	6-13 jaar (n=358)	14-17 jaar (n=1.353)
Kind/slachtoffer	0,57%	1,12%
Gerechtelijke autoriteiten	61,89%*	46,65%
Moeder	20,63%*	31,40%
Vader	11,46%	11,24%
Familie	5,16%	8,85%
Ontbrekende gegevens	0,29%	0,74%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (5, 1693) = 30,32952, p = .00001$$

*Post hoc

Tabel 10: Aanmelders volgens geslacht van de wegloper

Aanmelder	Meisjes (n=1.137)	Jongens (n=557)
Kind/slachtoffer	1,23%	0,54%
Gerechtelijke autoriteiten	48,81%	51,89%
Moeder	30,17%	27,11%
Vader	10,20%	13,46%
Familie	8,80%	6,64%
Ontbrekende gegevens	0,79%	0,36%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (5, 1694) = 10,44257, p = .06362$$

Tabel 11: Aanmelders volgens vertrekpunt van de wegloper

Aanmelder	Domicilie (n=1.160)	Instelling (n=534)
Kind/slachtoffer	1,12%	0,75%
Gerechtelijke autoriteiten	47,07%	55,81%
Moeder	30,95%	25,28%
Vader	11,29%	11,24%
Familie	8,79%	6,55%
Ontbrekende gegevens	0,78%	0,37%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (5, 1694) = 13,30662, p = .02067$$

Tabel 12: Aanmelders in dossiers met onrustwekkende elementen

Aanmelder	Frequentie	Percentage
Gerechtelijke autoriteiten	171	71,25%
Moeder	29	12,08%
Vader	25	10,42%
Familie	14	5,83%
Ontbrekende gegevens	1	0,42%
Totaal	240	100%

5.4. DUUR VAN DE WEGLOOPPERIODE – LEEFTIJD, GESLACHT EN WEGLOPEN UIT EEN INSTELLING

Wanneer we de duur van de weglooperperiode en de leeftijd van de wegloper samen bekeken, zagen we dat jongeren onder de 13 vaker voor één of twee dagen wegliepen dan jongeren van 14-17 jaar, en dat jongeren van 14-17 jaar vaker gedurende langere tijd wegliepen (tussen een week en zes maanden) dan jongeren onder de 13 (Tabel 13). Dit kan worden geanalyseerd in het licht van het verschil dat Kufeldt & Nimmo (1987) maken tussen de *'in and outers'* en de *'true runners'*. De eerste groep loopt regelmatig en op een impulsieve manier weg terwijl de tweede groep beter georganiseerd is. Zo zouden oudere weglopers over meer middelen beschikken om gedurende langere tijd weg te blijven, terwijl jongere weglopers vlug zonder middelen komen te zitten omdat ze impulsiever en minder georganiseerd te werk gaan. Wanneer we dit gegeven aan de typologie van Orten & Soll (1980) over ambivalentie koppelen, zouden we kunnen zeggen dat jongere weglopers slechts een klein beetje ambivalent tegenover hun gezin staan zodat ze snel terugkeren, terwijl oudere weglopers zich meer met de wegloperscultuur identificeren en dus een ambivalentere houding aannemen, waardoor ze minder snel terugkeren.

Wanneer we de duur van de weglooperperiode en het geslacht van de weglopers samen bekeken, zagen we dat meer jongens dan meisjes voor één of twee dagen wegliepen (Tabel 14). Bijna de helft van de jongens die bij Child Focus werd gemeld, keerde binnen de dag of na een nacht buitenshuis terug. Ook hier kunnen we de impulsiviteitshypothese van Kufeldt & Nimmo (1987) gebruiken. Dit wil weliswaar niet zeggen dat meisjes meer *'true runners'*/echte weglopers zijn, maar het impliceert wel dat de jongens die weglopen een vrij impulsief profiel hebben, niet alleen met betrekking tot het weglopen op zich, maar ook wanneer het om de duur van de weglooperperiode gaat. Verwijzend naar Orten & Soll (1980) zouden we kunnen zeggen dat jongens weinig ambivalent tegen hun vertrekpunt lijken te staan, wat hun snelle terugkeer verklaart. Deze geringe ambivalentie zou te maken kunnen hebben met het feit dat de beweegredenen van jongens om weg te lopen in mindere mate van relationele en familiale aard zijn dan bij meisjes het geval is. Een andere mogelijke verklaring zijn de sociale middelen waarover jongeren beschikken. Het grote aantal korte weglooperperiodes bij jongens zou kunnen worden verklaard doordat het hen buitenshuis meer aan middelen, sociale omkadering en hulp ontbreekt dan bij meisjes het geval is. Een weggelopen jongen zou veeleer als *een gevaar* worden beschouwd, terwijl een meisje wordt beschouwd als zijnde *in gevaar*: de omgeving is dus sneller bereid om een weggelopen meisje te helpen dan een weggelopen jongen. Een weggelopen jongen keert bijgevolg sneller terug omdat hij door zijn reserves zit of omdat hij onvoldoende in staat is om zich te verbergen.

Wanneer we de duur van de weglooperperiode vergeleken bij meisjes en jongens die uit een instelling weggelopen waren, zagen we een verschil dat echter niet nader kon worden gepreciseerd met de post hoc-analyse (Tabel 15). Rekening houdend met de grootste verschillen, zagen we echter dat jongens vaker dan meisjes voor één of twee dagen uit een instelling wegliepen en dat meisjes vaker dan jongens zeven tot dertig dagen uit een instelling wegliepen. Deze trend werd al eerder opgepikt: de weglooperperiodes van jongens zijn korter dan die van meisjes.

Tabel 13: Duur van de weglooperperiode volgens leeftijd van de wegloper

Duur van de weglooperperiode	0 tot 13 jaar	14 tot 17 jaar
1 tot 2 dagen	54,73%*	33,11%
Meer dan 2 tot minder dan 7 dagen	32,38%	36,83%
Meer dan 7 dagen tot minder dan een maand	9,17%*	19,35%
Meer dan 1 maand tot minder dan 6 maanden	2,58%*	8,71%
Meer dan 6 maanden	1,15%	1,34%
Ontbrekende gegevens	0,00%	0,67%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (5, 1694) = 34,26986, p = .00001$$

*Post hoc

Tabel 14: Duur van de weglooperperiode volgens geslacht van de wegloper

Duur van de weglooperperiode	Meisjes	Jongens
1 tot 2 dagen	32,81%	47,22%*
Meer dan 2 dagen tot 7 dagen	37,12%	33,39%
Meer dan 7 dagen tot minder dan 30 dagen	19,53%	12,57%
Meer dan 1 maand tot minder dan 6 maanden	8,27%	5,75%
Meer dan 6 maanden	1,58%	0,72%
Ontbrekende gegevens	0,70%	0,36%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (5, 1694) = 38,72742 p = .00001$$

*Post hoc

Tabel 15: Duur van de weglooperperiode en vertrek uit een instelling volgens geslacht

Duur van de weglooperperiode	Meisjes	Jongens
1 tot 2 dagen	25,21%	34,91%
Meer dan 2 dagen tot 7 dagen	35,07%	37,28%
Meer dan 7 dagen tot minder dan 30 dagen	26,03%	17,75%
Meer dan 1 maand tot minder dan 6 maanden	11,51%	10,06%
Meer dan 6 maanden	1,37%	10,06%
Ontbrekende gegevens	0,82%	0,00%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (5, 1694) = 11,30903 \quad p = .04559$$

5.5. AFLOOP VAN DE WEGLOOPERPERIODE – LEEFTIJD EN GESLACHT

Wanneer we de sluitingscriteria en het geslacht van de weglopers samen bekeken, stelden we een equivalentie vast (Tabel 16): dit betekent dat de aflooptscenario's gelijklopend waren in de weglooptdossiers van meisjes en jongens.

Wanneer we de sluitingscriteria en de leeftijd van de weglopers bekeken, bleek er geen equivalentie te zijn (Tabel 17). Hoewel we niet specifiek konden preciseren met betrekking tot welke sluitingscriteria er een verschil was, stelden de grootste verschillen ons in staat om te zien dat er meer weglopers uit eigen beweging terugkeerden in de leeftijdsgroep van 14 tot 17 jaar dan bij de weglopers jonger dan 13. Deze laatste groep leek dan weer vaker door de ouders en door derden te worden teruggevonden dan de weglopers van 14 tot 17 jaar.

Tabel 16: Afloop van de weglooperperiode volgens geslacht van de wegloper

Sluitingscriteria	Meisjes	Jongens
Geen oplossing	0,09%	0,18%
Beslissing Child Focus	0,26%	0,18%
Misverstand	1,15%	1,44%
Het kind is overleden	0,26%	0,72%
Het kind is zelf teruggekeerd	38,61%	42,73%
Het kind werd teruggevonden door de autoriteiten	45,03%	38,06%
Het kind werd teruggevonden door de ouders	7,83%	9,16%
Het kind werd teruggevonden door een derde	6,07%	7,00%
Gelokaliseerd in het buitenland	0,26%	0,00%
Uit eigen beweging vertrokken (18-25 jaar) ⁸	0,26%	0,18%
Meerderjarigheid bereikt	0,09%	0,00%
Ontbrekende gegevens	0,09%	0,00%
Het kind was verloren gelopen	0,00%	0,36%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (13, 1694) = 19,34303 \quad p = .112885$$

⁸ Het gaat om niet verontrustende weglooptsituaties waarbij de jongere tijdens het weglopen meerderjarig werd.

Tabel 17: Afloop van de weglooperperiode volgens leeftijd van de wegloper

Sluitingscriteria	6-13 jaar	14-17 jaar
Geen oplossing	0,00%	0,15%
Beslissing Child Focus	0,00%	0,30%
Misverstand	1,43%	1,19%
Kind overleden	0,00%	0,52%
Kind is zelf teruggekeerd	37,25%	40,67%
Kind teruggevonden door de autoriteiten	41,26%	43,12%
Kind teruggevonden door ouders	10,32%	7,73%
Kind teruggevonden door derde	9,17%	5,65%
Gelokaliseerd in het buitenland	0,00%	0,22%
Uit eigen beweging vertrokken (18-25 jaar)	0,00%	0,30%
Meerderjarigheid bereikt	0,00%	0,07%
Ontbrekende gegevens	0,00%	0,07%
Het kind was verloren gelopen	0,57%	0,00%
Totaal	100%	100%

$$\chi^2 (13, 1694) = 23,91390 \text{ } p = .03193$$

6. VERGELIJKING MET DE STUDIE UIT 2004

In 2004 werd op vraag van Child Focus de studie 'Weglopen: weg ... van wat?' uitgevoerd. Zij moest meer inzicht verschaffen in de problematiek van de weglopers waarmee Child Focus regelmatig wordt geconfronteerd. Met dit nieuwe onderzoek probeerden we na te gaan hoe de gegevens in de loop van de voorbije tien jaar geëvolueerd zijn en wilden we eventueel ook het profiel van de 'hedendaagse' wegloper schetsen. Hier lichten we toe welke elementen uit de studie van 2004 en uit het huidige onderzoek met elkaar overeenstemmen en welke niet. Een inventarisatie van deze studie is ook terug te vinden bij Glowacz *et al.* (2004).

6.1. VERGELIJKING VOOR ELKE VARIABLE

- **Geslacht:** De twee onderzoeken kwamen tot het besluit dat twee derde van de weglööpdossiers over meisjes gaat en één derde over jongens.
- **Leeftijd:** Volgens de twee onderzoeken was meer dan 75% van de weglopers tussen 14 en 17 jaar oud.
- **Voornaamste aanmelders:** Het onderzoek van 2004 gaf aan dat zo'n 75% van de aanmelders familieleden waren en slechts 20% politiemensen, terwijl het huidige onderzoek een gelijke verdeling vaststelde met iets minder dan de helft voor elk van deze aanmeldersprofielen.
- **Vertrekpunt:** Het onderzoek van 2004 zei dat een kwart van de weglopers uit een instelling wegliep en drie kwart uit de gezinswoning, terwijl het huidige onderzoek het op respectievelijk een derde en twee derde houdt.
- **Duur van de weglööpperiode:** Volgens de twee onderzoeken blijft zo'n 75% van de weglopers minder dan een week weg.
- **Afloop van de weglööpperiode:** Volgens de twee onderzoeken eindigen vier van de tien weglööpdossiers met de vrijwillige terugkeer van de jongere. Er zouden nu echter meer weglööpdossiers worden afgesloten omdat de autoriteiten de wegloper hebben teruggevonden (32,7% in 2004 tegenover 42,7% volgens het huidige onderzoek).

Op grond van al deze elementen zou er op het vlak van geslacht, leeftijd en duur van de weglööpperiode geen verschil zijn tussen de studie uit 2004 en het huidige onderzoek. Het is erg belangrijk dat dit precies de drie kenmerken zijn – van de zes geanalyseerde punten – die in de vakliteratuur het meest werden onderzocht en dat wij dezelfde trends vaststellen: het weglööpfenomeen zou dus niet ingrijpend veranderd zijn.

Met betrekking tot de drie andere geanalyseerde punten stelden we wel verschillen vast. De aanmelder zou vandaag de dag in meer gevallen een professional zijn. Daarnaast zouden, voor wat het vertrekpunt betreft, meer jongeren uit een instelling weglöpen. Het is mogelijk dat jongeren in instellingen vandaag de dag meer weglöpen dan tien jaar geleden, maar misschien worden jongeren die uit een instelling weglöpen nu vaker bij Child Focus gemeld omdat instellingen die met dit soort situaties af te rekenen krijgen, tegenwoordig sneller de politie inschakelen dan tien jaar geleden, waarna de politie contact opneemt met Child Focus. Tot slot zijn er vandaag de dag, voor wat de afloop van de weglööpperiode betreft, meer dossiers die door een tussenkomst van de autoriteiten afgesloten worden. Dit kan te maken hebben met het feit dat de gerechtelijke autoriteiten zich sterker bewust zijn geworden van de risico's die weglopers lopen, zodat ze meer middelen inzetten. Het is ook mogelijk dat, om de huidige generatie van weglopers terug te vinden, middelen vereist zijn waarover alleen de gerechtelijke autoriteiten beschikken, zodat dossiers vaker door tussenkomst van de politie worden afgesloten.

6.2 VERGELIJKING VAN KRUISING VAN VARIABLEN

- **Leeftijd en geslacht:** We weten dat beide onderzoeken beklemtonen dat twee derde van de weglooppdossiers over meisjes gaat en slechts één derde over jongens. De studie uit 2004 wees echter uit dat het aantal meisjes en jongens gelijk is in de dossiers over weglopers onder de 13 jaar (ondervertegenwoordiging van meisjes dus), terwijl 72% van de weglopers in de leeftijdsgroep van 14 tot 17 jaar meisjes waren. Het huidige onderzoek gaf aan dat de verhouding meisjes/jongens (twee derde/één derde) zowel in de leeftijdsgroep onder de 13 jaar terug te vinden is als in de leeftijdsgroep van 14 tot 17 jaar.
- **Duur van de weglooperperiode en geslacht:** Volgens beide onderzoeken lopen jongens voor kortere tijd weg dan meisjes.
- **Duur van de weglooperperiode en leeftijd:** Volgens de twee onderzoeken blijven weglopers jonger dan 13 vaker gedurende één à twee dagen weg dan jongeren van 14-17 jaar.
- **Vertrekpunt en geslacht:** Zonder het verschil op het vlak van vertrekpunt uit het oog te verliezen (cf. punt 6.1), zien we dat in de studie uit 2004 drie kwart van de jongeren die uit een instelling wegliepen, meisjes waren (die in 2004 twee derde van de wegloperspopulatie uitmaakten), terwijl in het huidige onderzoek twee derde van de jongeren die uit een instelling weglopen, meisjes zijn (die twee derde van onze volledige sample uitmaken). Volgens de studie uit 2004 vertrok ook 16,8% van de weggelopen jongens uit een instelling (terwijl een kwart van de wegloperspopulatie in 2004 uit een instelling wegliep). Het huidige onderzoek kwam uit bij een bijna-verdubbeling van dit percentage (een derde van de weglopers heeft nu een instelling als vertrekpunt). Dit betekent dat er in 2004 een lichte oververtegenwoordiging van meisjes (en een lichte ondervertegenwoordiging van jongens) was bij de weglopers die een instelling als vertrekpunt hadden, wat nu niet langer het geval is.
- **Afloop van de weglooperperiode en leeftijd:** De twee onderzoeken stelden dezelfde trend vast, namelijk dat het merendeel van de weglooppdossiers werd afgesloten door de vrijwillige terugkeer van de jongere of doordat de wegloper door de autoriteiten werd teruggevonden, en dit ongeacht de leeftijd van de weggelopen minderjarige.

Op basis van deze elementen stelden we tussen de studie uit 2004 en het huidige onderzoek geen verschil vast bij het kruisen van de variabelen *duur van de weglooperperiode/geslacht*, *duur van de weglooperperiode/leeftijd* en *afloop van de weglooperperiode/leeftijd*. Zoals we in punt 6.1 al zagen, zouden de variabelen geslacht, leeftijd en duur op zich ook geen verschillen vertonen.

Waar zijn er wel verschillen? Bij het kruisen van de variabelen *leeftijd* en *geslacht* bleek in 2004 dat evenveel meisjes als jongens onder de 13 bij Child Focus werden gemeld, maar dit bleek nu niet langer het geval te zijn. Voor wat de meldingen betreft, kan dit betekenen dat mensen zich toen misschien op dezelfde manier zorgen maakten om weggelopen jongeren onder de 13 jaar, ongeacht of het jongens dan wel meisjes waren. We kunnen echter niet verklaren waar deze toegenomen gevoeligheid met betrekking tot het geslacht van weglopers jonger dan 13 vandaan is gekomen in vergelijking met 2004. Voor wat het aantal weglopers betreft, kan dit betekenen dat jongens en meisjes jonger dan 13 in 2004 ongeveer even vaak wegliepen, terwijl meisjes vanaf de adolescentie meer geneigd waren om weg te lopen en jongens minder. We kunnen echter niet verklaren waarom – op 10 jaar tijd – meisjes jonger dan 13 meer zijn beginnen weglopen en/of jongens jonger dan 13 minder zijn beginnen weglopen.

Het kruisen van de variabelen *vertrekpunt* en *geslacht* tot slot bracht in 2004 een lichte oververtegenwoordiging van de meisjes aan het licht bij de jongeren die uit een instelling wegliepen. Voor wat de meldingen betreft kan dit erop wijzen dat mensen sneller geneigd waren om een meisje te melden dat uit een instelling weggelopen was dan een jongen die uit een instelling weggelopen was. Voor wat het aantal weglopers betreft kan dit erop wijzen dat meisjes in een instelling meer dan jongens in een instelling de behoefte voelden om deze woonplaats te verlaten. De nieuwe cijfers lijken er echter op te wijzen dat niet meer meisjes dan jongens uit een instelling weglopen.

7. SAMENVATTING

- ☑ De volledige sample die we bestudeerden, bestond voor twee derde uit meisjes en voor één derde uit jongens. Er werden dus meer meisjes bij Child Focus gemeld. We beklemtonen dat we het hier hebben over meldingen, al sluiten de cijfers aan bij tal van officiële statistieken en onderzoeksresultaten.
- ☑ De meeste meldingen bij Child Focus gingen over jongeren uit de leeftijdsgroep van 14 tot 16 jaar. Deze vaststelling kan te maken hebben met de adolescentie, een periode die wordt gekenmerkt door grote psychische en sociale veranderingen, het in vraag stellen van de eigen identiteit, en de aantrekkingskracht van risico's.
- ☑ Met betrekking tot het profiel van de aanmelders wees onze analyse uit dat de helft van de eerste aanmeldingen in verband met weglopers door de gerechtelijke autoriteiten of politiediensten gebeurde. De moeder en de vader kwamen respectievelijk op de tweede en de derde plaats. We kunnen dus spreken van een reële samenwerking tussen Child Focus en de gerechtelijke autoriteiten, aangezien deze laatste de voornaamste aanmelders zijn en een proces-verbaalnummer vereist is om een dossier te kunnen openen. Het is overigens belangrijk om op te merken dat Child Focus vaak een tussenpersoon is tussen de politie en de ouders van een wegloper.
- ☑ Een derde van de dossiers ging over jongeren die uit een instelling wegliepen.
- ☑ De analyse van de duur van de weglooperperiode wees uit dat de weglooperperiodes voor het merendeel van korte duur zijn: meer dan een derde van de weglopers werd na een nachtje buitenshuis teruggevonden en iets minder dan een derde van de weglopers werd na twee dagen tot een week teruggevonden. Een vergelijking tussen meisjes en jongens volgens de duur van de weglooperperiode wees uit dat jongens vaker dan meisjes voor korte duur wegliepen. De verschillen volgens de leeftijd van de jongere werden eveneens onderzocht bij deze analyse: jongeren onder de 13 liepen vaker voor korte tijd weg dan jongeren ouder dan 13.
- ☑ In vier op de tien gevallen tot slot werd het dossier afgesloten wegens de vrijwillige terugkeer van de jongere en in nog eens vier op de tien gevallen omdat de jongere door de autoriteiten teruggevonden werd. Grondigere analyses brachten aan het licht dat het einde van de weglooperperiode bij meisjes en jongens veeleer gelijklopend was. De terugkeermodaliteiten van de jongeren waren dezelfde, ongeacht of het om jongens dan wel om meisjes ging.

Deze elementen schetsen een eerste beeld van de wegloperdossiers die Child Focus tussen 1 januari 2013 en 31 december 2014 behandelde. Deze *analyse van het dossier* – en niet van de inhoud van het dossier – had echter haar beperkingen omdat de inhoud zelf niet aan bod kwam. Het tweede hoofdstuk is daarom gewijd aan een beperkte sample van dossiers die we inhoudelijk bestudeerden, vertrekkend vanuit verscheidene variabelen die uit de literatuurstudie naar voren kwamen.

HOOFDSTUK 2: ANALYSE VAN DE PROFIELEN VAN WEGLOPERS OP BASIS VAN DE ANALYSES VAN DE INHOUD VAN DE MELDINGEN BIJ CHILD FOCUS

Uit de volledige sample die in het voorgaande hoofdstuk werd bestudeerd en die 1.694 weglooppdossiers bevatte, werden 228 dossiers geselecteerd om een 'beperkte sample van weglopers' te vormen. Zoals we al eerder zeiden, selecteerden we uit de volledige sample één dossier op zeven over weggelopen meisjes en één dossier op zeven over weggelopen jongens.

Dit tweede hoofdstuk gaat over de inhoud van de dossiers van Child Focus – d.w.z. over wat de aanmelder aan de consulent rapporteerde en over wat de consulent hiervan noteerde – maar ook over wat er aan de consulenten werd gemeld tijdens de volledige duur van de uitwisselingen over de wegloopsituatie (uitwisselingen waarbij dus verscheidene actoren betrokken konden zijn). Op deze manier wilden we toegang krijgen tot nieuwe informatie en meer in het bijzonder tot de unieke en kwalitatieve elementen die ons meer inzicht konden verschaffen in wat wordt gerapporteerd en bijgehouden bij de melding van een wegloopeval. Uit de brede waaier van gegevens die in de dossiers en de vakliteratuur over het wegloopefenomeen te vinden zijn, distilleerden we verscheidene variabelen om de inhoud van deze dossiers te analyseren. De variabelen kunnen op de volgende manier thematisch worden ingedeeld:

- **De sociaaldemografische gegevens** bevatten informatie zoals de leeftijd en het geslacht van de jongere, de taal die hij spreekt en zijn culturele achtergrond.
- **De kenmerken van de wegloopsituatie** vertellen ons meer over het vertrekpunt van de wegloper (bv. uit de woonplaats van de moeder of de vader, uit een instelling, ...), de bestemming van de wegloper en de omgeving van deze bestemming, de mensen met wie de jongere wegliep, de duur van de weglooperperiode, de sporen die de jongere achterliet toen hij vertrok (bv. een brief), de voorgeschiedenis op het vlak van weglooptgedrag, de eventuele contacten die de jongere tijdens de weglooperperiode met zijn ouders, de sociale diensten of de politie onderhield, de tijdelijke terugkeer van de jongere, de onrustwekkende elementen, de afloop van de weglooperperiode en tot slot de verschillende types van wegloopsituaties. Enkele van deze variabelen waren al terug te vinden bij de variabelen waarover we voor de volledige sample van 1.694 dossiers beschikten, zodat we de volledige sample en de beperkte sample in perspectief kunnen plaatsen.
- **Het gezin** is een thema dat bijzonder sterk aanwezig is wanneer we de vakliteratuur doornemen. De verschillende variabelen verschaffen informatie over de mensen die met de jongere samenleven (moeder, vader, familie, mensen in de instelling, enz.), over het soort ouderlijk toezicht (gering, matig of streng), het gebrek aan aandacht of de verwaarlozing van de jongere door zijn ouders, de aanwezigheid van een conflict binnen het gezin (en met wie: vader, moeder of broers/zussen), en het feit of de jongere al dan niet het slachtoffer is van seksuele geweldpleging door een lid van het gezin.
- **Het schooltraject** is een thema dat ons informatie verschaft over het soort onderwijs, absenteïsme, zitten blijven, schooluitval, gedragsproblemen, problemen met gezag en pesterijen waarvan de jongere op school het slachtoffer is.
- **Peers**, hun invloed en hun banden met de wegloper komen weinig aan bod in de vakliteratuur, hoewel enkele auteurs van mening zijn dat de invloed van *peers* soms bepalender kan zijn voor het weglooptgedrag van jongeren dan de mishandeling die ze ondergaan (Robert, Fournier & Pauzé, 2004). Dit thema met variabelen werd dus gecreëerd om te onderzoeken of er een verband bestaat tussen de wegloopsituatie en de *peers*. Binnen deze categorie werd het profiel van de *peers* op twee manieren

bestudeerd: enerzijds het 'gebruikelijke gedrag vóór het weglopen' en anderzijds 'tijdens het weglopen' om te peilen naar eventueel probleemgedrag (drugsgebruik, schade aan goederen en personen, prostitutie). Het profiel van de **liefjes** werd eveneens vanuit dit perspectief onderzocht.

- Er dient absoluut rekening te worden gehouden met de sterke aantrekkingskracht die **nieuwe technologieën** op adolescenten uitoefenen. Het gaat daarbij meer in het bijzonder om communicatiemiddelen (gsm's, internet, sociale netwerken, enz.). Deze technologieën hebben overigens ook bepaalde aspecten van het weglopen gewijzigd (Versini, 2008). De variabelen met betrekking tot sociale netwerken geven aanwijzingen over de manier waarop jongeren normaal gezien gebruikmaken van sociale netwerken en hoe zij ze tijdens de wegloopsituatie gebruiken. Versini vermeldt ook het motiveringsaspect voor het weglopen dat verband kan houden met sociale netwerken.
- **De gezondheid van de jongere** was een fundamenteel punt bij de analyse van deze beperkte sample aangezien verscheidene criteria voor onrustwekkende verdwijning, hiermee samenhangen. De bestudeerde gegevens zijn de fysieke en mentale gezondheid van de jongere, eerdere zelfmoordpogingen, zelfmoordgedachten en de medicatie van de jongere.
- Afgezien van het **probleemgedrag** van de *peers* moet ook dat van de **weglopers** zelf absoluut worden bekeken. Talloze onderzoeken hebben de link bevestigd tussen afwijkend gedrag en weglopen. De variabelen in deze categorie zijn dezelfde als deze voor het profiel van de *peers*, d.w.z. drugsgebruik, schade aan goederen en personen, en prostitutie. Ook hier maakten we een onderscheid tussen enerzijds 'gebruikelijk gedrag/vóór het weglopen' en anderzijds 'tijdens het weglopen'.
- **De victimisatie** die de jongere tijdens de wegloopsituatie ervaart, is reëel aangezien hij zich in een kwetsbare situatie bevindt. De jongere moet overlevingsstrategieën ontwikkelen waardoor hij in gevaarlijke situaties kan belanden: hij kan het slachtoffer van fysieke of seksuele agressie worden, of hij kan worden ontvoerd. In het ergste geval overlijdt de jongere. Al deze verschillende situaties zijn opgenomen in de categorie met variabelen aangaande de ervaren victimisatie.

De inhoud van de 228 dossiers van de beperkte sample werd dus bestudeerd op basis van deze verschillende thema's die we in variabelen onderverdeelden.

We voerden een **eerste beschrijvende analyse** uit van de verschillende variabelen. Op basis van een studie van de frequenties konden we een aantal trends onderscheiden. Voor enkele van de bestudeerde variabelen ontbraken echter veel gegevens. Toen we de inhoud van de dossiers van Child Focus grondig gingen bestuderen aan de hand van de vooropgestelde variabelen, bleek namelijk dat sommige dossiers bijzonder goed gedocumenteerd zijn, terwijl andere dat veel minder zijn. Hoewel deze ontbrekende gegevens het veel moeilijker maakten om een profiel van de wegloper op te stellen, leverden ze ons ook informatie over een bijzonder interessante praktijk: de werking van informatiefilters. Zowel het gezin als de politie en de consulent van Child Focus hebben namelijk een eigen kijk op de wegloopsituatie en worden elk op een andere manier bij een wegloopsituatie betrokken. Het gezin en de politie verstrekken niet dezelfde informatie over eenzelfde kind dat weggelopen is. Een politieman brengt aan Child Focus verslag uit over de vragen die hij aan de gezinsleden heeft gesteld maar die de consulent hun nooit zou hebben gesteld. De consulent zelf tot slot stelt bepaalde vragen en noteert bepaalde antwoorden naargelang van wat naar zijn aanvoelen belangrijk is. Iedereen handelt vanuit zijn eigen verantwoordelijkheden, hoedanigheid en ervaringen die veeleer ouderlijk of veeleer professioneel getint zijn. Een dossier waarin er, na de aangifte door de initiële aanmelder, nog contacten geweest zijn met andere protagonisten, bevat meestal meer informatie door de inbreng van alle verschillende actoren. We hebben echter niet geanalyseerd hoe de meldingen in hun werk gaan en wat de precieze werkingsmodaliteiten hiervan zijn, maar focusten uitsluitend op de informatie die over de wegloopsituaties en de weglopers werd meegedeeld om de profielen te verfijnen en meer inzicht te verwerven in de specifieke eigenschappen.

In tweede instantie voerden we een analyse uit om de specifieke kenmerken van verscheidene subgroepen – zogenaamde ‘clusters’ – duidelijk te omschrijven. Om beter te begrijpen wat kenmerkend is voor ‘*running to*’ en ‘*running from*’-wegloopsituaties, geven we eerst toelichting bij deze specifieke typologieën. Daarna bespreken we wat we leerden uit de kruising van beide types met andere variabelen zoals de kenmerken van de wegloopsituatie, het gezin van de jongere, het probleemgedrag, *peers*, enz.

Tot slot volgt een thematische analyse aan de hand van acht zorgvuldig samengestelde clusters. Elke cluster komt overeen met een interessedomein dat in de vakliteratuur aan het wegloophenomeen wordt gelinkt:

- jongeren met conflicten in hun gezin;
- jongeren die probleemgedrag vertonen;
- jongeren met mentale gezondheidsproblemen;
- jongeren die drugs gebruiken;
- jongeren van wie de *peers* probleemgedrag vertonen;
- jongeren met een voorgeschiedenis van wegloupedrag;
- jongeren onder de 13 jaar;
- jongeren die uit een instelling weglopen.

Deze clusters bestudeerden we op basis van de variabelen waarover we beschikten (bv. de sociaaldemografische gegevens van de jongere, de kenmerken van de wegloopsituatie, ...), zodat we elke cluster konden beschrijven aan de hand van de trends die we voor de andere variabelen vaststelden.

Limieten: Bepaalde thema’s – zoals bv. sociale netwerken, schooltraject, victimisatie tijdens de weglouperperiode – werden niet per cluster bestudeerd, omdat deze gegevens slechts zelden werden gemeld en/of omdat er tijdens de contacten met de consultants van Child Focus weinig naar werd gevraagd.

De verschillende resultaten die we in dit hoofdstuk bespreken, worden in het derde hoofdstuk verder uitgewerkt aan de hand van de interviews met weglopers. Deze focussen op de weglouptrajecten en de behoeften die de jongeren zelf ervaren. Voor de thema’s die in dit tweede hoofdstuk nog niet aan bod konden komen, verwijzen we dus naar de interviews.

1. BESCHRIJVENDE ANALYSE VAN DE BEPERKTE SAMPLE (N=228)

Voor de eerste analyse verwerkten we de sociaaldemografische gegevens en de kenmerken van de wegloopsituatie.

1.1 SOCIAALDEMOGRAFISCHE GEGEVENS

Tot deze beperkte sample behoorden 228 subjecten van wie twee derde meisjes waren, net als in de volledige sample. De samples werden namelijk samengesteld op basis van dit onderscheid tussen jongens en meisjes: we selecteerden één van de zeven dossiers over meisjes en één van de zeven dossiers over jongens. Zoals we al opmerkten in het voorgaande hoofdstuk over de 1.694 dossiers van Child Focus, worden er meer meisjes dan jongens gemeld. Het blijft echter de vraag of dit grotere aantal meisjes toe te schrijven is aan het feit dat

weggelopen meisjes sneller worden gemeld, dan wel – of ook – aan het feit dat er inderdaad meer meisjes dan jongens weglopen.

In deze beperkte sample waren jongeren van 15 tot 16 jaar oud het best vertegenwoordigd (iets minder dan de helft). De leeftijdsgroep van 13 tot 14 jaar oud maakte een derde van deze sample uit. De groep van 17 tot 18 jaar tot slot was goed voor zo'n 16%. Slechts iets minder dan 10% was jonger dan 13. Voor 1% van de jongeren in deze sample werd geen leeftijd opgegeven. Deze vaststellingen sluiten aan bij de resultaten van het voorgaande hoofdstuk: de meeste weglopers die bij Child Focus worden gemeld, zijn tussen 13 en 16 jaar oud.

Voor 44,7% van de weglopers was de voornaamste woonplaats het huis van de ouders (of de wettelijke voogden). 33,8% van de jongeren woonde in een instelling. De omgeving van hun voornaamste woonplaats was landelijk (22,8%) of stedelijk (52,2%). Van zo'n kwart van de jongeren was niet bekend in welk soort omgeving ze woonden omdat deze informatie niet in hun dossier stond.

1.2 KENMERKEN VAN DE WEGLOOPSITUATIE

We bestudeerden bepaalde kenmerken van de wegloopsituatie op basis van de gegevens die beschikbaar waren over de volledige sample van 1.694 dossiers die we in het voorgaande hoofdstuk analyseerden. We voegden nieuwe variabelen toe om deze kenmerken in de beperkte sample diepgaander te onderzoeken. Hierna komen eerst de drie variabelen aan bod die we ook bij de studie van de volledige sample gebruikten (onrustwekkende elementen, duur van de weglooperperiode en afloop van de weglooperperiode). Daarna volgen drie bijkomende variabelen die op basis van een literatuurstudie tot stand kwamen: het type wegloopsituatie, de persoon/personen met wie de jongere wegloopt, en de voorgeschiedenis op het vlak van weglooptegedrag.

1.2.1 ONRUSTWEKKENDE ELEMENTEN

46 dossiers van deze beperkte sample werden als onrustwekkende wegloopsituaties beschouwd (zo'n 20%). We herhalen dat de volgende elementen als onrustwekkend worden beschouwd: een beperking van de jongere, het feit dat de jongere in gevaar is, het feit dat de jongere door een derde wordt bedreigd, het feit dat de jongere een medische behandeling volgt, het feit dat de jongere ongebruikelijk gedrag heeft vertoond, en de leeftijd van de jongere (jonger dan 13). Bij één derde van de dossiers die als onrustwekkend werden beschouwd, was dit toe te schrijven aan het leeftijdscriterium (jonger dan 13). Dit sluit aan bij de trend die we voor de volledige sample vaststelden.

1.2.2 DUUR VAN DE WEGLOOPERPERIODE

Deze informatie was altijd terug te vinden in de dossiers van Child Focus. De meeste weglooperperiodes waren kort (zo'n 60%), d.w.z. hoogstens twee/drie dagen. De jongeren bleven in zo'n 20% van de gevallen 4 dagen tot een week weg. Zo'n 16% van de weglopers bleef een week tot een maand weg, terwijl de weglooperperiode slechts in 4% van de gevallen 1 tot 6 maanden duurde. Dit sluit aan bij de eerste vaststellingen op basis van de 1.694 weglooperdossiers die aangaven dat de meeste weglooperperiodes van korte duur zijn.

1.2.3 AFLOOP VAN DE WEGLOOPERPERIODE

Deze informatie over de weglooperperiode was ook in alle 1.694 dossiers terug te vinden en gaf ons aanwijzingen omtrent de manier waarop de weglooperperiode werd beëindigd. In het merendeel van de gevallen eindigde de weglooperperiode met de vrijwillige terugkeer van de jongere (in bijna 50% van de gevallen). Jongeren werden ook teruggevonden door de autoriteiten (36,4%), hun ouders (7,9%) of derden (6,1%).

In bijna de helft van de gevallen keerde de jongere zelf terug naar de leefomgeving of de situatie waaruit hij nochtans weg wilde. Zijn terugkeer kan op een zekere ambivalentie wijzen (Orten & Soll, 1980; Glowacz *et al.*, 2004): hij wilde vertrekken, maar tegelijk wilde hij blijven. Hoewel deze ambivalentie verontrustend is omdat ze bijdraagt tot het weglopen, blijkt zij ook een redmiddel te zijn omdat zij aanzet tot terugkeren: zolang een jongere ambivalent blijft, kan hij terugkeren. Ambivalentie wijst overigens op het voortbestaan van banden met de leefomgeving die de jongere verlaten heeft en met de mensen die iets voor hem betekenen (gezin, broers/zussen, *peers*, hulpverleners, ...). Weglopen is op een bepaald moment een oplossing om te ontkomen aan de impasse en de ervaren spanningen, en gebeurt in een opwelling. Ook terugkeren wordt echter na verloop van tijd een oplossing, met name voor de tegenslagen die de jongere tijdens zijn weglooperperiode ervaart. Toch staat een vrijwillige terugkeer niet altijd gelijk met een vlotte hereniging, want de problemen die tot het weglopen hebben geleid, zijn niet noodzakelijk opgelost.

De andere helft van de jongeren keerde niet vrijwillig terug. Dit kan betekenen dat de hereniging moeilijker verloopt, vooral omdat de jongere het gevoel heeft dat *zijn* oplossing – weglopen – hem ontnomen is. Het contact met de autoriteiten kan ook verschillende gevolgen hebben: ofwel heeft de jongere het gevoel dat zijn leven opnieuw op de rails wordt gezet en is hij klaar om weer een normaal leven aan te vatten, ofwel voelt de jongere zich betrappt als een delinquent en ziet hij de politiemensen als personen in wie hij geen vertrouwen kan hebben.

1.2.4 TYPES VAN WEGLOOPSITUATIES

In de vakliteratuur worden diverse typologieën voorgesteld om een beter beeld te scheppen van de verscheidenheid aan weglopers en wegloopsituaties. Dit toont hoe complex het fenomeen van het weglopen is. Zoals de literatuurstudie aangeeft, maakt één van de belangrijkste classificeringen een onderscheid tussen '*running to*' (weglopen naar iets) en '*running from*' (weglopen van iets) (Homer, 1973). Bij het eerste type gaat het om jongeren die naar iemand (een vriend, een lief, ...) of naar iets toe gaan. De jongeren in deze groep zijn op zoek naar avontuur, onafhankelijkheid, zelfstandigheid. Deze jongeren behouden vaak het contact met hun ouders. Bij het tweede type van wegloopsituaties hebben we te maken met jongeren die iets of iemand verlaten. Door weg te lopen proberen ze te ontsnappen aan een moeilijke gezinssituatie (Zide & Cherry, 1992).

Op basis van de gegevens van de 228 dossiers konden we zo'n 14,5% van de jongeren omschrijven als weglopers die naar iets of iemand gaan, terwijl 28,5% wegliep om aan iemand of iets te ontkomen. Bepaalde wegloopsituaties komen overigens met beide types overeen en kunnen worden omschreven als 'gemengd': zowel '*running from*' als '*running to*' (7%). Heel wat dossiers (50%) bevatten onvoldoende informatie om te kunnen uitmaken om welk type wegloopsituatie het ging. Bovendien is het belangrijk om op te merken dat het type wegloopsituatie wordt bepaald op basis van de kwaliteit van de gerapporteerde gegevens die in het dossier werden ingevoerd.

1.2.5 MET WIE LOPEN JONGEREN WEG?

Wanneer een jongere wegloopt, kan hij dit op zijn eentje doen maar het is ook mogelijk dat een vriend, een lief of een broer/zus met hem meegaat. Van meer dan de helft van de bij Child Focus gemelde jongeren die tot de beperkte sample behoren, weten we niet of ze alleen dan wel samen met anderen wegliepen. Daarnaast vertrok zo'n 22,8% van de jongeren alleen en 20,5% van de jongeren samen met iemand anders. Het feit dat jongeren samen met anderen weglopen, doet de vraag rijzen welke invloed een *peer*, een gezinslid of een lief kan hebben op een jongere en zijn weglloopgedrag. Het gaat bovendien niet alleen om hun invloed op de beslissing om weg te lopen (waarover we het hier hebben) maar ook om hun impact op het verloop van de weglloopperiode en de beslissing om ze te beëindigen.

Over dit thema is zeer weinig terug te vinden in de vakliteratuur, misschien omdat we de neiging hebben om weglopers voor te stellen als eenzame zielen die weinig georganiseerd zijn en impulsief handelen, en er dus wel alleen op uit moeten trekken. Daardoor is er weinig onderzoek gebeurd naar metgezellen in weglloopsituaties. Aangezien we weten dat de consulent van Child Focus de aanmelder steeds vraagt naar de aanwezigheid van andere personen bij het begin van de weglloopsituatie, vormt de 20,5% van de gevallen waarin hierop bevestigend werd geantwoord, een goede indicatie van het aantal weglopers dat vergezeld is. De ontbrekende gegevens op dit punt zouden dan ook te wijten zijn aan het feit dat in het dossier niet werd opgetekend dat de jongere alleen vertrokken is, omdat dit nu eenmaal perfect past binnen ons beeld van de solitaire wegloper.

1.2.6 VOORGESCHIEDENIS OP HET VLAK VAN WEGLOOPGEDRAG

Van de jongeren in onze beperkte sample liep 54,8% meer dan één keer weg (18% liep twee keer weg en 36,8% drie keer of meer). Voor 17,5% van de dossiers hadden we echter geen gegevens aangaande de voorgeschiedenis op het vlak van weglloopgedrag.

De vakliteratuur maakt een onderscheid tussen jongeren die slechts één keer weglopen en jongeren die verscheidene keren weglopen. Volgens Thompson & Pollio (2006) zou het weglloopgedrag in het eerste geval verband houden met een welbepaald incident, terwijl in het tweede geval terugkerende problemen aan de basis van het weglloopgedrag zouden liggen. Burgess (1986) bevestigt dat het jongeren die slechts één of twee keer weglopen, meer te doen is om het opdoen van nieuwe ervaringen. Bij jongeren die herhaaldelijk weglopen, zou de kans groter zijn dat zij het slachtoffer zijn van fysiek geweld (dat tot het weglloopgedrag leidt). Verscheidene factoren worden in verband gebracht met het risico om opnieuw weg te lopen, zoals bijvoorbeeld de gezinscohesie en drugsgebruik (Slesnick *et al.*, 2013).

1.2.7 ANDERE

Er werd gepeild naar andere variabelen met betrekking tot de kenmerken van een weglloopsituatie: de bestemming van de wegloper en de omgeving van deze bestemming (bij de moeder, bij de vader, bij een vriend of een lief, ...), het plan om weg te lopen (een rugzak klaarmaken, geld meenemen) en de sporen die de jongere eventueel achterlaat (brief met beslissing om weg te lopen), de eventuele contacten die de jongere tijdens de weglloopperiode met zijn ouders (geruststellend telefoontje), de sociale diensten of de politie heeft, en de tijdelijke terugkeer van de jongere (om kleren, geld, ... op te halen). De meeste dossiers van Child Focus bevatten hierover echter geen informatie. Daarom werden deze variabelen niet geanalyseerd.

Omdat we tot slot zeer weinig informatie hadden over het schooltraject, het gebruik van nieuwe technologieën en de eventuele victimisatie tijdens de weglooperperiode, konden deze punten niet worden onderzocht binnen het kader van dit hoofdstuk.

2. VOORAFGAANDE TYPOLOGISCHE CLUSTERS 'RUNNING TO/RUNNING FROM'

Op basis van deze typologie, die door verscheidene auteurs wordt voorgesteld (Homer, 1973; Zide & Cherry, 1992), stelden we drie clusters samen – '*running to*', '*running from*' en '*running to & from*' (gemengde cluster) – om meer inzicht te verwerven in wat deze types van wegloopsituaties kenmerkt. We analyseerden deze clusters aan de hand van verschillende variabelen zoals de leeftijd en het geslacht van de jongere, de kenmerken van de wegloopsituatie (met wie loopt de jongere weg, duur van de weglooperperiode, voorgeschiedenis op het vlak van wegloopgedrag, contacten tijdens de weglooperperiode en afloop van de weglooperperiode), de conflicten binnen het gezin, het probleemgedrag van *peers* en van de jongere zelf, en de mentale gezondheid van de jongere. Aan de hand van kruisanalyses konden we de specifieke kenmerken van de verschillende types van wegloopsituaties identificeren. Toch willen we onderstrepen dat heel wat dossiers niet over alle variabelen informatie bevatten, waardoor het moeilijker was om de kenmerken van deze drie types van wegloopsituaties op te stellen.

2.1 WEGLOPERS VAN HET TYPE 'RUNNING TO'

Van de 228 wegloopsituaties uit de beperkte sample waren er 33 van het type '*running to*' (14,5%).

- Leeftijd en geslacht: Negen van de tien jongeren waren meisjes en hun leeftijd sloot aan bij de trend van de volledige sample (tussen 13 en 16 jaar oud). Het aspect 'geslacht' is interessant: meer meisjes dan jongens liepen weg om naar iets of iemand toe te gaan, of omdat ze op zoek waren naar meer zelfstandigheid.
- Kenmerken van de wegloopsituatie: Voor zo'n 60% van de dossiers weten we niet of de jongere alleen dan wel samen met iemand anders vertrokken is. Zo'n 20% vertrok alleen en nog eens 20% vertrok samen met anderen (een vriend, een lief of een broer/zus). De wegloopsituaties van dit type duurden langer dan de trend die we in de volledige sample vaststelden. Een langere weglooperperiode wijst erop dat de jongere beter georganiseerd is, beter ondersteund wordt en over betere overlevingsstrategieën beschikt. Ongeveer de helft van de *running to*-jongeren liep ook verscheidene keren weg (30% was nooit eerder weggelopen, over 20% was geen informatie beschikbaar). Aangezien we weten dat jongeren die verscheidene keren weglopen met terugkerende moeilijkheden worden geconfronteerd (Thompson & Pollio, 2006), kunnen we ons ook voorstellen dat er jongeren zijn die graag weg zijn en die hier een manier in zien om via hun overlevingsstrategieën zelfstandiger te worden. Voor wat de contacten betreft, stelden we vast dat zo'n 40% van de *running to*-weglopers contact bleef houden met zijn ouders. Zo blijft de jongere, hoewel hij thuis weg wil, een band met zijn ouders houden. Het weglopen is niet bedoeld om de banden met de leefomgeving door te knippen, maar veeleer om een *andere wereld* te ontdekken. Over de eventuele contacten van de jongeren met de sociale diensten waren zeer weinig gegevens beschikbaar (70%). We weten echter dat 30% van deze jongeren geen enkel contact met de sociale diensten had. Zij vroegen dus geen hulp tijdens hun weglooperperiode. Meer dan 60% van deze groep keerde onvrijwillig terug: ze werden teruggevonden door de politie of door een familielid. Deze jongeren behielden dus een vorm van contact met hun familie, zoals we hierboven al zeiden, maar ze wilden niet naar huis terug. De jongeren die uit eigen beweging terugkeerden, maakten zo'n 40% van de groep uit, misschien omdat het contact met hun gezin hen aanmoedigde om uiteindelijk terug te keren, of omdat het leven buitenshuis niet aan hun verwachtingen tegemoetkwam.
- Gezin: Deze jongeren woonden hoofdzakelijk bij hun twee ouders of in een instelling. Zo'n 27% van de *running to*-jongeren had een conflict met zijn gezin. Voor de andere dossiers hadden we geen informatie over het gezin.

- Probleemgedrag van de jongere: Met betrekking tot het 'gebruikelijke' probleemgedrag werd de trend van de volledige sample bevestigd (30%; maar met 50% ontbrekende gegevens). Over het probleemgedrag 'tijdens de weglooperperiode' waren zeer weinig gegevens beschikbaar.
- Onbeschikbare gegevens: Voor dit type wegloopsituaties ontbraken gegevens over *peers*, sociale netwerken, de mentale gezondheid van de jongere en wat er tijdens de weglooperperiode gebeurde. Daarom zijn de interviews die volgen zo belangrijk.

2.2 WEGLOPERS VAN HET TYPE 'RUNNING FROM'

Van de 228 wegloopsituaties uit de beperkte sample waren er 65 van het type '*running from*' (28,5%).

- Leeftijd en geslacht: Zes op de tien jongeren waren jongens en hun leeftijd sloot aan bij de trend van de volledige sample (tussen 13 en 16 jaar oud).
- Kenmerken van de wegloopsituatie: Terwijl 40% van de jongeren alleen vertrok, liep zo'n 25% samen met iemand anders weg: we stelden een trend vast om alleen te vertrekken bij de jongeren die als voornaamste doel hadden om een persoon of een omgeving die hen schade toebracht te verlaten of om er zo ver mogelijk bij vandaan te komen. Van de overige 35% weten we niet of de wegloper al dan niet alleen vertrok. De wegloopsituaties van dit type duurden één dag tot twee/drie dagen. Korte weglooperperiodes zouden minder gepland zijn en veeleer impulsief verlopen (omdat ze bijvoorbeeld op een ruzie volgen). Er zou ook sprake zijn van ambivalentie (Orten & Soll, 1980) bij deze jongeren die hun woonplaats weliswaar verlaten maar er wel nog altijd aan gehecht zijn, waardoor ze dus snel terugkeren. Met betrekking tot de voorgeschiedenis van het weglooptgedrag bleek 50% al een keer te zijn weggelopen, wat ons deed vermoeden dat de ontvluchte situatie na de vorige herenigingen niet verbeterd was. Voor wat het contact met de ouders betreft, bleek dat meer dan 70% van de *running from*-weglopers tijdens de weglooperperiode geen enkel contact zijn ouders had. Deze jongeren zouden nood hebben gehad aan een echte onderbreking. Ze hadden ook weinig contact met de sociale diensten: 10% van hen vroeg hulp of ondersteuning via deze diensten. Bijna 60% van de jongeren die wegliepen om ergens aan te ontkomen, keerde tot slot zelf terug: er was dus sprake van een vrijwillige terugkeer. Deze vaststelling wijst nog maar eens op de ambivalentie die deze jongeren ervaren. Aangezien hun weglooptgedrag als impulsiever kan worden beschouwd, zouden deze jongeren ook over minder overlevingsstrategieën beschikken, waardoor ze vaker vrijwillig terugkeren.
- Gezin: Het merendeel van de jongeren woonde bij de twee ouders samen of bij de alleenstaande moeder. Minder jongeren woonden in instellingen. Meer dan 40% van de jongeren uit de beperkte sample van 228 dossiers bij wie sprake was van conflicten binnen het gezin, behoorde tot het type '*running from*'. Dit sluit aan bij de hypothese dat een conflictsituatie tussen de jongere en zijn gezin de reden is waarom de jongere wegloopt. Voor deze variabele ontbrak echter meer dan 50% van de gegevens.
- Mentale gezondheid van de jongere: Meer dan 40% van de *running from*-weglopers had geen enkel psychologisch probleem. Zo'n 30% zou, volgens de aanmelder, een psychoaffectieve kwetsbaarheid vertonen zoals een depressieve toestand, een 'adolescentiecrisis' of het feit dat de jongere 'op zoek is naar zichzelf'. In 20% van de dossiers was geen informatie beschikbaar. We herinneren eraan dat de adolescentie een complexe ontwikkelingsperiode is met talloze biologische, psychische en sociale veranderingen.
- Probleemgedrag van de jongere: 40% vertoonde 'doorgaans' probleemgedrag, 25% vertoonde geen probleemgedrag en voor bijna 40% ontbraken de gegevens. Over het probleemgedrag 'tijdens de weglooperperiode' waren zeer weinig gegevens beschikbaar.
- Onbeschikbare gegevens: Voor dit type wegloopsituaties ontbraken gegevens over *peers*, sociale netwerken en wat er tijdens de weglooperperiode gebeurde. Daarom zijn ook hier de interviews zo belangrijk.

2.3 WEGLOPERS VAN HET TYPE 'RUNNING TO & FROM'

Van de 228 wegloopsituaties uit de beperkte sample waren er 16 van het type '*running to & from*' (7%).

Dit gemengde type van wegloopsituaties werd binnen het huidige onderzoek opgenomen om de jongeren te omschrijven die hun woonplaats verlieten met het doel om naar iemand of iets toe te gaan ('*running to*'), maar ook om van iets of iemand weg te komen ('*running from*'). In deze subsample zaten 16 subjecten. We beperkten ons tot de trends inzake geslacht, leeftijd en enkele kenmerken van de wegloopsituatie.

De trend op het vlak van geslacht en leeftijd was dezelfde als deze die we voor de volledige sample vaststelden: twee derde meisjes en één derde jongens, voor het merendeel tussen 13 en 16 jaar oud. De analyse van deze subsample van weglopers leverde nog twee andere vaststellingen op. Ofwel accumuleert dit gemengde type de resultaten van de twee andere types van wegloopsituaties (d.w.z. dat de vastgestelde trend voor het gemengde type de som is van de trend bij de *running to*-weglopers en de trend bij de *running from*-weglopers), ofwel zit dit type wegloopsituatie tussen de twee andere types in (d.w.z. dat de trend van de *running to & from*-weglopers voor bepaalde variabelen niet dichter in de buurt van de trend bij de *running to*-weglopers of de *running from*-weglopers ligt, maar voornamelijk ertussenin).

Voor de groep die de vaststellingen in verband met de *running to* en de *running from*-weglopers cumuleert, is de variabele de voorgeschiedenis inzake weglooppedrag (75%). Voor de groep die 'tussen de twee' in zit, zijn de variabelen de duur van de weglooperperiode (twee/drie dagen), de contacten met de ouders en de contacten met de sociale diensten.

Het is niet onlogisch dat we bij de groep 'tussen de twee' een wegloopsituatie vaststelden waarvan de kenmerken 'duur van de weglooperperiode' en 'contact met de ouders' zich situeren tussen de kenmerken van het type '*running to*' en '*running from*'. Dit was ook wat we konden verwachten voor de terugkeermodaliteiten. Dit betekent dat een wegloper die redenen heeft om ergens weg te komen maar ook om ergens naartoe te gaan, over meer middelen beschikt om gedurende langere tijd weg te blijven dan een jongere die alleen maar van iets wegloopt, maar tegelijk ook over minder middelen dan een wegloper die louter naar iets toe vlucht: de twee beweegredenen lijken elkaar te temperen. Hetzelfde geldt voor het contact met de ouders: zowel de wil om te breken is aanwezig (zoals bij het type '*running from*') als de wil om het contact te behouden (zoals bij het type '*running to*'), wat verklaart waarom deze weglopers tussen beide types in zitten. Voor de cumulerende groep onthouden we vooral de voorgeschiedenis inzake weglooppedrag die bij het gemengde type belangrijker is dan bij de twee andere types. Dat kan worden verklaard door het feit dat deze *running to & from*-weglopers meer redenen hebben om weg te lopen, hetzij om ergens weg te komen hetzij om ergens naartoe te gaan. Dit maakt dat ze een uitgebreidere voorgeschiedenis van weglooppedrag hebben, omdat ze de beweegredenen van beide types cumuleren.

2.4 SAMENVATTING VAN DE TYPOLOGIE 'RUNNING TO/RUNNING FROM'

Allereerst is het belangrijk om te onderstrepen dat we bij beide types eenzelfde leeftijdstrend vaststelden. De weglopers waren, ongeacht hun onderliggende beweegredenen, voor het merendeel adolescenten in de leeftijdsgroep van 13 tot 16 jaar.

Wanneer we de 'running to' en 'running from' vergeleken, stelden we interessante verschillen vast met betrekking tot het geslacht, de duur van de weglooperperiode, het contact met het gezin tijdens de weglooperperiode en de terugkeermodaliteiten. Bij de *running to*-types zagen we meer meisjes, langere weglooperperiodes, een behoud van het contact met het gezin tijdens de weglooperperiode en een veeleer onvrijwillige terugkeer. Bij de *running from*-types zagen we meer jongens, kortere weglooperperiodes, een trend om geen contact met het gezin te onderhouden tijdens de weglooperperiode en een veeleer vrijwillige terugkeer. De trends bleven echter gelijklopend voor wat betreft de leeftijd van de weglopers en hun voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Wat we bij het *running to*-type vaststelden met betrekking tot de duur van de weglooperperiode en het contact, werd ook al opgemerkt door Zide & Cherry (1992): deze weglopers vertrekken voor langere tijd en behouden vaker het contact met hun gezin dan de weglopers van het *running from*-type.

Bij het gemengde type viel de combinatie van beweegredenen op (*to* en *from*) en stelden we trends tot cumuleren vast, evenals trends om tussen de twee types in te zitten. Onderstaande tabel vat dit samen:

	<i>Running From</i>	<i>Running To</i>	<i>Running To & From</i>
Geslacht	Meisjes: 28 (43%) Jongens: 37 (57%)	Meisjes: 29 (88%) Jongens: 4 (12%)	Meisjes: 11 (69%) Jongens: 5 (31%)
Leeftijd	13-16 jaar	13-16 jaar	13-16 jaar
Duur van de weglooperperiode	Een dag tot twee/drie dagen	Meer dan twee/drie dagen	Twee/drie dagen
Contact met het gezin tijdens de weglooperperiode	'Neen'	Veeleer 'ja'	Tussen de twee
Terugkeer	Vrijwillig	Onvrijwillig	Tussen de twee
Voorgeschiedenis	Bij 50% van de weglopers	Bij 50% van de weglopers	Bij 75% van de weglopers

* cumulering bij gemengd type

* tussen de twee bij gemengd type

3. THEMATISCHE ANALYSE (PER CLUSTER)

We stelden verscheidene subsamples/clusters samen, rekening houdend met de elementen uit de wetenschappelijke literatuur in verband met weglopen. Hieronder volgt een overzicht van de acht onderzochte clusters met telkens het aantal jongeren dat hiertoe werd gerekend:

Weglopers die conflicten in hun gezin ervaren	Meisjes: 42 (75%) Jongens: 14 (25%)
Weglopers die doorgaans probleemgedrag vertonen	Meisjes: 37 (51%) Jongens: 36 (49%)
Weglopers die drugs gebruiken	Meisjes: 20 (49%) Jongens: 21 (51%)
Weglopers van wie de <i>peers</i> doorgaans probleemgedrag vertonen	Meisjes: 18 (72%) Jongens: 7 (28%)
Weglopers met een voorgeschiedenis van weglloopgedrag	Meisjes: 89 (71%) Jongens: 36 (29%)
Weglopers met psychoaffectieve kwetsbaarheid	Meisjes: 33 (62%) Jongens: 20 (38%)
Weglopers jonger dan 13	Meisjes: 11 (69%) Jongens: 5 (31%)
Weglopers die uit een instelling wegliepen	Meisjes: 37 (62%) Jongens: 23 (38%)

3.1 CONFLICTEN IN HET GEZIN

Van de 228 weglloopdossiers die tot de beperkte sample behoorden, gingen er 56 over jongeren die een conflict met hun gezin hadden (24,6%).

In de adolescentie maken individualiserings- en losmakingsprocessen de relaties van de jongere met zijn gezin complexer: hij experimenteert met een nieuwe plaats en nieuwe rollen, wat tot een zeker wederzijds onbegrip en tot conflicten kan leiden. Jongeren die weglopen, wonen vaker in een gezin waarin conflicten of trauma's aanwezig zijn dan jongeren die niet weglopen (Whitbeck & Hoyt, 1999). Deze cluster bestudeerde de niet-gewelddadige conflicten (bv. ruzies) en de gewelddadige conflicten (bv. slaag) met de moeder, de vader of een broer/zus, evenals seksuele geweldpleging door een gezinslid op de jongere.

- Leeftijd en geslacht: Met betrekking tot de leeftijd stelden we dezelfde trend vast als voor de volledige sample, d.w.z. tussen 13 en 16 jaar. Drie kwart van de cluster waren meisjes (42) en één kwart waren jongens (14).
- Gezinsstructuur: De jongeren met conflicten in het gezin woonden voornamelijk met hun moeder of met hun twee ouders samen.

- Kenmerken van de wegloopsituatie: Hoewel voor 50% van de dossiers geen gegevens beschikbaar waren, stelden we vast dat zo'n kwart van de jongeren met conflicten in het gezin alleen vertrok en bijna 30% samen met anderen. Van de negen jongeren uit de beperkte sample van 228 weglooppdossiers die met een lief wegliepen, hadden er vijf een conflict met hun gezin. De meeste wegloopsituaties (56%) waren van korte duur (maximaal twee/drie dagen). Een kwart van de jongeren bleef echter een week tot een maand weg. Net als in de beperkte sample van 228 dossiers was de helft van de jongeren die een conflict met hun gezin hadden, meermaals weggelopen. Bijna de helft van de weglopers die een conflict met hun gezin hadden, onderhield tijdens de weglooperperiode geen enkel contact met dat gezin: ze sloten zich tijdens hun weglooperperiode volledig af van hun naasten. Met betrekking tot de afloop van de weglooperperiode zagen we dezelfde trend als voor de beperkte sample: in iets minder dan de helft van de gevallen verliep de terugkeer vrijwillig en in iets minder dan de helft van de gevallen onvrijwillig. Qua types van wegloopsituaties stelden we vast dat zo'n 40% van de jongeren die een conflict met een gezinslid hadden, van het *running from*-type zijn.
- Mentale gezondheid van de jongere: Voor een derde van de jongeren was hierover geen informatie beschikbaar. Een derde zou geen enkel probleem met de mentale gezondheid gehad hebben en een kwart zou een psychoaffectieve kwetsbaarheid vertoond hebben. Wanneer we op zoek gingen naar verbanden tussen weglopen en zelfmoordgedachten, en tussen weglopen en zelfmoordpogingen (Meltzer *et al.*, 2012), stelden we vast dat van de 17 jongeren uit de beperkte sample die al zelfmoordpogingen hadden ondernomen, 7 jongeren een conflict met hun gezin hadden.

3.2 PROBLEEMGEDRAG

Deze cluster bestudeerde de weglopers die doorgaans probleemgedrag vertoonden, d.w.z. dat hun probleemgedrag zich al vóór de weglooperperiode manifesteerde (consumptie van marihuana, alcohol en harddrugs, schade aan goederen en personen, en prostitutie). De wetenschappelijke literatuur heeft namelijk verbanden vastgesteld tussen delinquentie en weglopen (Pergamit, 2010).

We weten echter weinig over wat er tijdens de weglooperperiode gebeurde. Van de weglopers uit de volledige sample die *tijdens de weglooperperiode* probleemgedrag vertoonden (18 van de 228), waren er elf die doorgaans dit soort gedrag vertoonden.

- Leeftijd en geslacht: Er waren evenveel meisjes als jongens (tegenover twee derde meisjes en één derde jongens in de beperkte sample van 228 dossiers), waardoor we weglooptgedrag bij jongens als een vorm van probleemgedrag op zich zouden kunnen beschouwen. De helft van de jongeren in deze cluster was 15-16 jaar, wat overeenkomt met de waargenomen piek inzake risicogedrag en delinquent gedrag tijdens de adolescentieperiode (Born & Glowacz, 2014).
- Kenmerken van de wegloopsituatie: Van de helft van de jongeren met probleemgedrag weten we niet of ze alleen dan wel samen met iemand anders weggelopen waren. De trend lijkt echter te zijn dat ze voor het merendeel alleen wegliepen, terwijl slechts enkelen in gezelschap wegliepen. Deze jongeren waren geneigd om voor een langere periode weg te lopen – d.w.z. twee/drie dagen tot maximaal een maand (30% twee/drie dagen / 23% vier dagen tot een week / 23% een week tot een maand) – en 60% van hen liep verscheidene keren weg. We zouden kunnen aannemen dat deze jongeren overlevingsstrategieën hebben ontwikkeld die hen in staat stellen om voor langere tijd weg te blijven en dat ze hun wegloutervaring herhalen met minder angst en meer gemak. Deze wegloutermodaliteiten weerspiegelen ook hoe de jongere zich op sociaal vlak geleidelijk losmaakt van en terugtrekt uit de

familiale en sociale instituten ten voordele van een gemarginaliseerd functioneren met tal van verbroken banden. We stelden met name vast dat iets minder dan de helft van de jongeren die doorgaans probleemgedrag vertoonden, tijdens de weglopperperiode geen enkel contact met zijn ouders had. We zagen dat deze jongeren tijdens de weglopperperiode ook weinig contact opnamen met de sociale diensten. De meerderheid van deze weggelopen jongeren met probleemgedrag vroeg geen hulp. De terugkeer verliep bij bijna twee derde van hen onvrijwillig en bij één derde vrijwillig: dat zij overwegend onvrijwillig terugkeerden, kan in verband worden gebracht met hun sociale en familiale ontworteling, maar ook met hun betere overlevingscapaciteiten. Voor wat betreft de *running to/from*-typologie overheerste het *running from*-type, hoewel we hadden gedacht meer *running to*-weglopers te zien. Dit deed ons besluiten dat ook een jongere met probleemgedrag zin kan hebben of de behoefte kan voelen om bepaalde gezins- of andere situaties te ontvluchten die hij misschien al met zijn probleemgedrag probeerde te ontvluchten.

- Gezin: Een groot deel van de jongeren uit deze groep woonde in een instelling of bij zijn moeder (respectievelijk zo'n 25%). Voor meer dan twee derde van de jongeren die doorgaans probleemgedrag vertoonden, werd geen informatie verstrekt over de aan- of afwezigheid van een conflict binnen het gezin.
- Profiel van peers: Bijna 90% van de dossiers bevatte geen informatie over deze variabele. 13 van de 25 jongeren met *peers* die probleemgedrag vertoonden, vertoonden zelf doorgaans probleemgedrag. Deze opmerking geldt ook voor het profiel van het lief, waarbij we vaststelden dat 80% van de dossiers hierover geen informatie bevat. Een derde van alle weggelopen jongeren van wie het dossier een lief met probleemgedrag vermeldde, vertoonde ook probleemgedrag.
- Mentale gezondheid van de jongere: Over een derde was geen informatie beschikbaar. Een derde had geen enkel probleem en een derde was op psychoaffectief vlak kwetsbaar. Van de 17 jongeren uit de beperkte sample van 228 weglopers die eerder al zelfmoordpogingen hadden ondernomen, waren er 10 die doorgaans probleemgedrag vertoonden. Bijna de helft van de jongeren met probleemgedrag had echter helemaal geen voorgeschiedenis van zelfmoordpogingen. Wat zelfmoordgedachten betreft, ontbrak voor iets minder dan de helft van de dossiers alle informatie. Iets minder dan de helft had geen zelfmoordgedachten en slechts 5 jongeren van de 73 uit de cluster hadden er wel.

3.3 GEBRUIKERS

Dit is een 'subcluster' van de voorgaande cluster met jongeren die doorgaans probleemgedrag vertonen. In de vakliteratuur wordt regelmatig een verband gelegd tussen weglopen en drugsgebruik: weglopers zouden een veel groter risico lopen op alcohol-, tabaks- en marihuana-gebruik dan jongeren die niet weglopen (Thompson *et al.*, 2005). In deze cluster zaten 41 weglopers, wat overeenkomt met zo'n 18% van de 228 dossiers van Child Focus. Het middelengebruik dat we in deze subgroep onderzochten, betreft alcohol, marihuana en harddrugs.

- Leeftijd en geslacht: Net als in de vorige cluster waren er evenveel meisjes als jongens, wat betekent dat deze laatste bijzonder goed vertegenwoordigd waren op het vlak van drugsgebruik. De leeftijdsgroep waartoe deze jonge gebruikers behoorden, was vrij ruim: van 13 tot 18 jaar.
- Kenmerken van de wegloopsituatie: In meer dan de helft van de dossiers was niet geweten met wie de jongere wegliep, maar van de 19 dossiers die wel informatie bevatten, waren er dertien die vermeldden dat de jongere alleen wegliep. De weglopperperiodes duurden langer dan in de beperkte sample. Hier varieerde de duur van twee/drie dagen tot maximaal een maand: slechts 15% van de gebruikende

jongeren liep voor een dag weg (tegenover 30% van de beperkte sample). Voor wat de voorgeschiedenis van weglopen betreft, bleek dat 70% van de gebruikende jongeren al een keer weggelopen was. We focussen vaak op het drugsgebruik vóórafgaand aan de weglooperperiode, maar het is ook mogelijk dat een wegloper tijdens de weglooperperiode begint te gebruiken (hetzij om te overleven, hetzij omdat hij hiermee in aanraking komt, of beide). Een derde van de dossiers bevatte geen informatie over het contact met de ouders. De helft van de jongeren had geen enkel contact met zijn ouders, maar negen jongeren behielden het contact wel. In verband met de terugkeer bleek dat die in 60% van de gevallen onvrijwillig en in 40% van de gevallen vrijwillig verliep. Dit sloot opnieuw aan bij de hypothesen over de overlevingsstrategie. De helft van de dossiers bevatte geen informatie over het contact met diensten, de andere helft gaf aan dat geen enkele gebruiker contact opnam met deze diensten. Wat tot slot de *running to/from*-typologie betreft, was er geen informatie beschikbaar voor een derde van de jongeren. Iets meer dan een derde zou echter van het type '*running from*' zijn, een vijfde van het type '*running to*' en een tiende van het type '*to & from*'.

- Gezin: Deze jongeren woonden doorgaans bij hun alleenstaande moeder, of in een instelling. Voor wat betreft conflicten, ontbraken de nodige gegevens in 70% van de dossiers. 10 van de 41 jongeren zouden echter met familiale conflicten af te rekenen hebben gehad.
- Mentale gezondheid van de jongere: Voor meer dan een derde van de dossiers was er geen informatie beschikbaar. Een derde van de jongeren had geen enkel mentaal probleem, maar een kwart van de gebruikende weglopers was op psychoaffectief vlak kwetsbaar. Dit sluit aan bij de trend van de 228 dossiers, al vonden we hier geen jongeren met psychiatrische problematieken.

3.4 PEERS MET PROBLEEMGEDRAG

De invloed van *peers* – ongeacht of die positief dan wel negatief is – is belangrijk voor de sociale ontwikkeling van kinderen en adolescenten (Mathys, Vitaro & Born, 2014). De *peer group* lijkt een invloed te hebben op het vlak van cultuuroverdracht en zet aan tot gelijksoortigheid (door het stellen van vergelijkbare handelingen) (Rowe, Woulbroun & Gulley, 1994). Vanuit het oogpunt van ons onderzoek is de negatieve invloed de belangrijkste in de zin dat deze tot delinquent gedrag kan leiden, maar ook tot ander gedrag zoals bijvoorbeeld weglopen. Het leek ons dan ook essentieel om een 'cluster' te vormen die bestond uit weglopers die *peers* met probleemgedrag hadden. In de beperkte sample van 228 weglopers zaten er 25 met 'problematische' *peers*. We werkten hiervoor met dezelfde variabelen als voor het probleemgedrag van de wegloper zelf: drugsgebruik (alcohol, marihuana en harddrugs), schade aan goederen of personen, en prostitutie of aanzetten tot prostitutie.

- Leeftijd en geslacht: 72% van de weglopers in deze cluster waren meisjes en 28% jongens (vergelijkbaar met de volledige sample). Ze waren tussen 13 en 16 jaar.
- Kenmerken van de wegloopsituatie: In bijna de helft van de dossiers was geen informatie beschikbaar. 10 van de 25 weglopers vertrokken echter samen met iemand anders: een vriend, een lief of een gezinslid. Uit het feit dat we over de *peers* werden geïnformeerd en dat we informatie kregen over de personen met wie de jongere wegliep, blijkt al dat deze twee zaken belangrijk genoeg werden geacht om in het dossier te worden opgenomen en dat er werd uitgegaan van een verband tussen beide. Van deze jongeren liepen er 11 voor twee/drie dagen weg, 2 gedurende vier dagen tot een week, en 6 van een week tot een maand. Slechts 3 van hen liepen voor een dag weg en 1 wegloper bleef één tot zes maanden weg. Wat de voorgeschiedenis van weglopen betreft, bleek dat 21 van de 25 jongeren al eerder waren weggelopen: de vraag kan dan ook worden gesteld of *peers* met probleemgedrag

bijdragen tot de herhaling van het wegloupedrag door de wegloper aan te moedigen of het verloop van zijn weglouperperiode te vergemakkelijken. Over het contact met de ouders was weinig informatie beschikbaar: 6 van de 25 jongeren bleven contact hebben met hun ouders, tegenover 9 die geen contact hadden. Slechts één jongere had contact met diensten. 11 jongeren keerden vrijwillig terug en 14 onvrijwillig. Hier rijst nogmaals de vraag naar de overlevingsstrategieën van weglopers met slechte vrienden: maken slechte vrienden de weglouperperiode en de beleving ervan makkelijker, waardoor de weglopers minder geneigd zijn om terug te keren? In verband met de *running to/from*-typologie was er geen informatie beschikbaar voor 8 dossiers. 6 weglopers waren van het type '*running to*', 8 van het type '*running from*' en 3 van het type '*to & from*'.

- Gezin: Een derde van deze jongeren had geen of weinig contact met zijn gezin (8/25). In het merendeel van de gevallen kwam dit doordat ze in een instelling zaten. Gezien de informatie waarover we beschikten, konden we geen verdere besluiten trekken over eventuele conflicten in het gezin.
- Profiel van *peers* tijdens de weglouperperiode: Zeven jongeren uit deze cluster gingen *tijdens* hun weglouperperiode om met *peers* die probleemgedrag vertonen. Dit betekent dat bepaalde jongeren dit soort contacten tijdens hun weglouperperiode voortzetten. Deze problematische *peers* zouden de jongeren kunnen hebben aangemoedigd om weg te lopen, wat hun aanwezigheid tijdens de weglouperperiode verklaart.
- Probleemgedrag van de jongere: Meer dan de helft van deze jongeren vertoonde doorgaans probleemgedrag. Dit zou deels kunnen worden verklaard door hun omgang met problematische *peers*. 2 van deze 25 jongeren vertoonden overigens geen enkele vorm van probleemgedrag, wat wil zeggen dat zij weliswaar omgingen met jongeren die afwijkend gedrag vertoonden, maar zich zelf niet op dezelfde manier gedroegen. Deze informatie dient te worden genuanceerd aangezien ze kan verstrekt zijn door een ouder/aanmelder die misschien niet op de hoogte was van de dingen waarmee de jongere in zijn vrije tijd bezig was. Voor de overige dossiers (40%) was geen informatie beschikbaar.

3.5 VOORGESCHIEDENIS VAN WEGLOOPGEDRAG

Volgens de vakliteratuur kampen jongeren die herhaaldelijk weglopen met grote persoonlijke en familiale problemen, vertonen ze in hoge mate delinquent gedrag en verdragen ze de spanningen in de gezinsomgeving niet meer (Jones, 1988), wat verklaart waarom ze herhaaldelijk weglopen. Deze cluster stelde ons in staat om de informatie uit de vakliteratuur al dan niet te bevestigen en uit te maken wat deze jongeren typeert. Meer dan de helft van de weglopers uit de beperkte sample (125/228) liep meer dan één keer weg.

- Leeftijd en geslacht: Twee derde waren meisjes en een derde waren jongens, wat aansloot bij de trend van de volledige sample. Ze waren tussen 13 en 16 jaar oud.
- Kenmerken van de wegloupsituatie: In meer dan de helft van de dossiers was niet geweten of de jongere alleen dan wel samen met iemand anders weggelopen was. Een kwart van deze jongeren was echter samen met iemand anders weggelopen. In meer dan de helft van de gevallen ging het om een korte weglouperperiode die slechts twee of drie dagen duurde. Slechts 8/125 liepen meer dan een maand weg. Over het contact met de ouders was in de helft van de dossiers geen informatie te vinden. Meer dan een derde van de weglopers had geen contact, maar in 20% van de gevallen was er wel contact. 8 van de 125 jongeren namen tijdens de weglouperperiode contact op met de sociale diensten. De terugkeer verliep in meer dan de helft van de gevallen onvrijwillig en in iets minder dan de helft van de gevallen

vrijwillig. Wat tot slot de *running to/from*-typologie betreft, blijkt dat iets minder dan een derde van het type '*running from*' was, iets meer dan 10% van het type '*running to*' en iets minder dan 10% van het type '*running to & from*'.

- Gezin: iets minder dan een derde van deze jongeren woonde in een instelling, een derde woonde bij de alleenstaande moeder of bij de twee ouders samen. Voor de andere jongeren van deze cluster kon niet worden gepreciseerd bij wie ze woonden. Het feit dat hierover zo weinig informatie beschikbaar was voor de jongeren uit deze cluster, kan wijzen op een vorm van beginnende ontworteling bij deze jongeren die in het verleden herhaaldelijk wegliepen, waardoor men ofwel niet zo makkelijk meer wist te zeggen bij wie de jongere woonde, ofwel het belang ervan niet meer zag gezien de herhaalde weglooperperiodes.
- Profiel van de peers: Zo'n 80% van de dossiers vermeldde niet of de jongere omging met *peers* die een problematisch profiel hadden (100/125). Van de 25 jongeren van wie het dossier wel informatie verstrekke, waren er 21 met problematische *peers* en 4 zonder. Van de 25 jongeren met *peers* die *doorgaans* problematisch gedrag vertoonden (cf. voorgaande cluster), hadden 21 jongeren een voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Van de 13 jongeren die *tijdens de weglooperperiode* problematische *peers* hadden, hadden 10 jongeren een voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Vanuit dezelfde logica zagen we dat van de 24 jongeren uit de beperkte sample van 228 dossiers die een lief met een problematisch profiel hadden, de helft een voorgeschiedenis van weglooptgedrag had.
- Mentale gezondheid van de jongere: Voor een derde van de dossiers was geen informatie beschikbaar. Iets minder dan een derde had geen enkel probleem, iets minder dan een derde was op psychoaffectief vlak kwetsbaar en iets minder dan 10% van deze jongeren had psychiatrische problemen. Van de 53 jongeren uit de beperkte sample die een psychoaffectieve kwetsbaarheid vertoonden, had overigens zo'n twee derde een voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Ook van de 17 jongeren uit de beperkte sample bij wie psychiatrische problematieken vastgesteld waren, hadden 11 jongeren een voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Deze resultaten doen ook vragen rijzen omtrent het bestaan van een verband tussen de mentale gezondheid van jongeren en de herhaling van hun weglooptgedrag. Baker *et al.* (2003) maken een onderscheid tussen de herhaling van het weglooptgedrag bij jongeren die nog maar één keer weggelopen zijn en bij jongeren die al vaker weggelopen zijn. Zij stellen vast dat de eerste groep opnieuw wegloopt in verband met familiale veranderingen en de duur van het verblijf in een instelling, terwijl de tweede groep zijn gedrag herhaalt onder invloed van emotionele problemen.
- Probleemgedrag van de jongere: er was weinig informatie over probleemgedrag. Van de 73 jongeren uit de beperkte sample die *doorgaans* probleemgedrag vertoonden, had overigens zo'n twee derde een voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Van de 18 jongeren die *tijdens de weglooperperiode* probleemgedrag vertoonden, hadden 13 jongeren bovendien een voorgeschiedenis van weglooptgedrag. Dit zou erop kunnen wijzen dat weggelopen een vorm van probleemgedrag is naast de andere vormen.

3.6 PSYCHOAFFECTIEVE KWETSBAARHEID

Jongeren die weglopen kunnen aan stemmingsstoornissen lijden. Vooral een risico op depressie werd bij deze groep aangetoond, en meer in het bijzonder het verband met de gezinscontext (Thompson, Bender & Kim, 2011). Zoals bij de vorige clusters bestudeerden we de kenmerken van de jongeren die dit soort kwetsbaarheid vertonen. Hierna volgt een overzicht. De diverse vormen van psychoaffectieve kwetsbaarheid komen overeen met een vrij brede waaier van psychologische symptomen bij de adolescent die de aanmelder omschrijft als 'een adolescentiecrisis', 'de jongere is op zoek naar zichzelf', enz.

- Leeftijd en geslacht: Zo'n 62% van deze jongeren waren meisjes en zo'n 38% van hen waren jongens, wat vergelijkbaar was met de volledige sample. Ze waren tussen 13 en 16 jaar oud.
- Kenmerken van de wegloopsituatie: Deze jongeren vertoonden de neiging om alleen weg te lopen. Van de 9 jongeren die samen met een lief vertrokken, vertoonden er 5 een vorm van psychoaffectieve kwetsbaarheid. De weglooperperiode was van korte duur bij jongeren met een vorm van psychoaffectieve kwetsbaarheid (bij 65% van hen duurde zij niet langer dan drie dagen). De korte duur van de weglooperperiodes zou kunnen worden verklaard door de gehechtheid van de jongeren aan hun gezin, waardoor ze snel terugkeren. Bovendien kunnen deze jongeren over minder goede probleemoplossende vaardigheden beschikken, wat hun middelen om alleen te overleven beperkt. Bijna 70% van hen liep meer dan één keer weg, zoals Baker *et al.* (2003) opmerken. Zij zijn van mening dat jongeren die al verscheidene keren wegliepen, de neiging vertonen om opnieuw weg te lopen wegens emotionele problemen. Over het contact met de ouders ontbrak in een derde van de dossiers informatie, maar de helft van deze jongeren zou geen enkel contact met de ouders hebben gehad. Over het contact met de sociale diensten ontbrak heel wat informatie en er werden weinig contacten genoteerd in de dossiers. De terugkeer verliep in meer dan 50% van de gevallen onvrijwillig en in iets minder dan de helft van de gevallen vrijwillig. Deze onvrijwillige terugkeer kan toe te schrijven zijn aan de ongerustheid die deze jongeren doen ontstaan (wegens hun psychoaffectieve kwetsbaarheid), wat een meer proactieve zoektocht door de politie of de ouders kan verklaren. Met betrekking tot de *running to/from*-typologie, bevatte de helft van de dossiers geen informatie. Een derde was van het type '*running from*', 4 weglopers waren van het type '*running to*' en 4 waren van het gemengde type '*running to & from*'. Dit betekent dat jongeren met een vorm van psychoaffectieve kwetsbaarheid vooral de neiging zouden vertonen om iets of iemand te verlaten. Dit kan worden begrepen als een poging om weg te komen van iets dat hen doet lijden, en dus als een poging om afstand te nemen van de problemen die zij ervaren.
- Gezin: De jongeren woonden doorgaans in een instelling, bij de twee ouders of bij de moeder. We stelden ook een trend van gezinsconflicten vast, wat overigens in verband kan worden gebracht met het grote aantal weglopers van het type '*running from*'.
- Mentale gezondheid van de jongere: Van de 17 jongeren die eerder al zelfmoordpogingen ondernamen, waren er 11 met een vorm van psychoaffectieve kwetsbaarheid. Van de 14 jongeren die zelfmoordgedachten hadden, leden er ook 9 aan een vorm van psychoaffectieve kwetsbaarheid. Meer dan 40% van de jongeren die dit soort kwetsbaarheid vertoonden, zou echter geen voorgeschiedenis van zelfmoordpogingen noch zelfmoordgedachten hebben gehad.

- Probleemgedrag van de jongere: Deze jongeren bleken doorgaans probleemgedrag te vertonen. Het is mogelijk dat dit probleemgedrag voor de jongeren een *coping*-strategie is om met hun psychisch lijden om te gaan.

3.7 WEGLOPERS JONGER DAN 13

Van de 228 weglopers in de beperkte sample waren er 16 jonger dan 13 jaar (7%).

Gelet op het onrustwekkende karakter van deze weglloopsituaties moesten we de weglloopdossiers over jongeren onder de 13 jaar in ieder geval onderzoeken, te meer daar van alle onrustwekkende elementen die in de volledige sample van 1.694 weglloopdossiers voorkwamen, leeftijd het meest voorkomende element was. In de beperkte sample van 228 weglopers was zo'n 7% (16 jongeren) jonger dan 13.

- Geslacht: Twee derde waren meisjes en één derde waren jongens. Dit sluit aan bij de trend die we in de volledige sample vaststelden.
- Kenmerken van de wegloopsituatie: In 8 dossiers werd niet gepreciseerd of de jongere alleen dan wel samen met anderen wegliep, 1 wegloper vertrok inderdaad alleen en 7 jongeren waren in het gezelschap van een vriend of een broer/zus. Wanneer we de informatiefilters even buiten beschouwing laten, kunnen we terecht aannemen dat er bij jonge weglopers een trend is om samen met anderen weg te lopen: zij voelen zich misschien niet in staat om zonder de hulp van een derde weg te lopen. De weglopperperiode was doorgaans van korte duur. Dit kan verband houden met het gebrek aan middelen en maturiteit van de jongeren om zich alleen uit de slag te trekken, maar ook met het feit dat er hard naar hen wordt gezocht en dat ze snel worden teruggevonden (zie het punt over de terugkeer). De helft van deze jongeren had een voorgeschiedenis op het vlak van wegloopgedrag, wat betekent dat sommige kinderen al vóór hun 13de verscheidene keren weggelopen waren. Over hun contacten was weinig informatie beschikbaar, zowel over de contacten met ouders (1 wegloper bleef in contact en 5 weglopers hadden geen contact) als over de contacten met de sociale diensten (5 weglopers hadden geen contact). Voor wat de terugkeer betreft, keerden 10 jongeren onvrijwillig terug en 6 vrijwillig. De onvrijwillige terugkeer moet worden gezien in het licht van de grote zoekacties die worden opgezet wegens hun jonge leeftijd. Wat tot slot de *running to/from*-typologie betreft: in 10 dossiers ontbrak alle informatie hierover, er waren 2 weglopers van het type '*running to*', 2 van het type '*running from*' en 2 van het gemengde type '*running to & from*'.
- Gezin: Tien dossiers bevatten geen informatie over de gezinsstructuur, maar 2 jongeren woonden bij hun moeder, 1 woonde afwisselend bij beide ouders, 2 woonden bij de twee ouders en 1 woonde in een instelling. 13 dossiers bevatten ook geen informatie over de aan- of afwezigheid van gezinsconflicten. 3 jongeren werden met dergelijke conflicten geconfronteerd.
- Onbeschikbare gegevens: Voor de andere variabelen (profielen van *peers*, sociale netwerken, mentale gezondheid, probleemgedrag) vonden we onvoldoende informatie om een beschrijving op te stellen.

3.8 WEGLOPERS DIE UIT EEN INSTELLING WEGLIEPEN

Van de 228 weglööpdossiers die tot de beperkte sample behoorden, gingen er 60 over jongeren die uit een instelling wegliepen (26,8%).

Aangezien een derde van de weglopers uit onze volledige sample uit een instelling wegliep, moesten we ook een cluster met deze dossiers vormen. De wetenschappelijke literatuur heeft tot dusver nog maar weinig belangstelling getoond voor het profiel van deze jongeren van wie het levensverhaal vaak complex is en gekenmerkt wordt door opeenvolgende breuken.

- Leeftijd en geslacht: Twee derde waren meisjes en één derde jongens. Dit sloot aan bij de trend van de volledige sample. Bijna drie kwart van de jongeren was tussen 13 en 16 jaar oud.
- Kenmerken van de wegloopsituatie: Van meer dan 40% van deze jongeren was niet geweten of ze alleen dan wel samen met anderen wegliepen. Bijna 30% liep echter samen met een vriend weg uit een instelling, terwijl de trend binnen de beperkte sample zo'n 15% was: deze weglopers vertrokken dus uit de instelling in het gezelschap van een vriend die er ook verbleef. De weglooperperiodes waren voor het merendeel van korte duur. Bijna drie kwart van de jongeren was eerder al minstens één keer weggelopen (wat meer is dan de trend binnen de beperkte sample) en meer dan de helft was eerder al verscheidene keren weggelopen (terwijl slechts iets meer dan een derde voor de beperkte sample). We kunnen dus stellen dat jongeren die uit een instelling weglopen, een risico op vroegtijdig en herhaald weglopen vertonen. 20% van deze jongeren had tijdens de weglooperperiode contact met zijn ouders (wat vergelijkbaar is met wat we voor de beperkte sample vaststelden) en iets meer dan de helft had geen contact met de ouders. We merken op dat, hoewel velen van deze jongeren weinig of geen contact hadden met hun gezin omdat ze in een instelling zaten (cf. volgend punt), zij tijdens de weglooperperiode toch evenveel contact hadden met hun familie als alle jongeren van de beperkte sample in het algemeen: de weglooperperiode lijkt een soort overgangstijd en -ruimte te worden tussen beide verblijfplaatsen en een manier om de banden met het gezin te herstellen. Slechts drie jongeren hadden tijdens de weglooperperiode contact met de sociale diensten. Vergeleken met de beperkte sample keerden iets meer jongeren onvrijwillig terug (teruggevonden door de politie) en iets minder jongeren vrijwillig. Dit heeft mogelijk te maken met de verplichting van de instellingen om bij de politie aangifte te doen van de verdwijning van een bewoner. Wat tot slot de typologie betreft, was er voor 40% geen informatie beschikbaar, 38% was van het type '*running from*', 10% was van het type '*running to*' en 8% van het gemengde type. Het type '*running from*' lijkt te wijzen op conflicten die de jongeren zouden kunnen hebben met de personeelsleden of andere jongeren in de instelling, maar ook op het feit dat jongeren het oneens zijn met een plaatsingsmaatregel. Deze elementen kunnen leiden tot weglööpgedrag.
- Gezin: Bijna 60% van deze jongeren had weinig of geen contact met zijn gezin. We kunnen geen informatie verstrekken over gezinsconflicten.
- Mentale gezondheid van de jongere: Een derde van de dossiers bevatte hierover geen informatie. Iets minder dan een derde had geen enkel probleem, iets minder dan een derde vertoonde een vorm van psychoaffectieve kwetsbaarheid en 10% van deze jongeren had psychiatrische problemen.
- Probleemgedrag van de jongere: Over de helft van de jongeren hadden we geen informatie en 43% van hen vertoonde doorgaans probleemgedrag. We kunnen echter geen informatie verstrekken over het probleemgedrag dat de jongeren tijdens hun weglooperperiode zouden hebben gesteld.

3.9 SAMENVATTING VAN DE TYPOLOGISCHE EN THEMATISCHE ANALYSE VAN DE WEGLOOPDOSSIERS

Na de drie typologische clusters (*'running to'*, *'running from'* en *'running to & from'*) konden we aan de hand van de acht clusters op basis van de literatuurstudie een duidelijker profiel schetsen van de weglopers die bepaalde bijzonderheden vertonen. Hieronder volgt een overzicht van de meest markante vaststellingen.

Uit de transversale analyse – waarbij we de cluster 'jonger dan 13 jaar' buiten beschouwing laten – bleek dat het in alle clusters om de **leeftijdsgroep** van 15-16 jaar gaat. Het midden van de adolescentie is een periode waarin zich verscheidene moeilijkheden kunnen aandienen. Bovendien bleek uit de beschrijving van elke cluster dat dit een periode is waarin het risico om diverse problemen *op te stapelen* vrij groot is, wat met name aansluit bij de theorie van de gecumuleerde risico's. Bij elke cluster was ook de **voorgeschiedenis van weglooptgedrag** belangrijk, omdat de helft van de jongeren van elke cluster al minstens één keer eerder weggelopen was, zelfs in de cluster 'jonger dan 13 jaar'. Voor elk van de zeven clusters die we samenstelden op basis van de elementen die in de vakliteratuur worden bestudeerd (behalve de cluster 'jonger dan 13 jaar' die gebaseerd is op een onrustwekkend element dat in een Ministeriële Richtlijn gedefinieerd werd), zagen we terugkerend weglooptgedrag. Voor elke cluster werd evenveel informatie verstrekt over de **mentale gezondheid** van de weglopers. Afgezien van de specifieke cluster 'mentale gezondheid' zaten er in geen enkele andere cluster jongeren die de neiging vertoonden om dit soort problemen te hebben. Tot slot bleek in verband met de typologie van de weglopers dat het type *'running from'* vaker werd aangetroffen dan de andere types.

We vonden in vier clusters twee derde **meisjes** en één derde **jongens**, behalve op het vlak van 'conflicten binnen het gezin' en 'problematische *peers*' (lichte oververtegenwoordiging van meisjes) en inzake 'probleemgedrag' en 'gebruik' (oververtegenwoordiging van jongens). Zo zouden veel meisjes die weglopen met gezinsconflicten worden geconfronteerd en omgaan met vrienden die een slechte invloed kunnen hebben. Jongens die weglopen zouden in heel wat gevallen probleemgedrag vertonen, waaronder drugsgebruik. Verder bleken meer meisjes die weglopen probleemgedrag te stellen en/of te gebruiken dan meisjes in de algemene populatie van adolescenten. We stelden ook vast dat de jongeren die met familiale conflicten worden geconfronteerd en de jongeren die uit een instelling weglopen, meer geneigd zijn om samen met een vriend weg te lopen dan de jongeren uit de beperkte sample. Misschien wordt, wanneer deze jongeren bij Child Focus worden gemeld, naar deze vriendenrelaties verwezen – en naar de vrienden met wie ze weggelopen zijn – omdat deze vrienden worden beschouwd als de voornaamste of zelfs de *enige* hulp waarover deze jongeren beschikken.

Voor wat de **duur** betreft, bleken lange weglooperperiodes vooral voor te komen bij weglopers met probleemgedrag (waaronder drugsgebruik) en weglopers met problematische *peers*. Korte weglooperperiodes kwamen vooral in de andere clusters voor, d.w.z. bij weglopers met gezinsconflicten, weglopers die al eerder wegliepen, weglopers met mentale gezondheidsproblemen, weglopers jonger dan 13 en weglopers die uit een instelling wegliepen. Het is mogelijk dat jongeren van het 'problematische type' over meer middelen en overlevingsstrategieën beschikken waardoor ze gedurende langere tijd kunnen weglopen. Deze jongeren hebben ongetwijfeld al meer breuken meegemaakt (in het gezin, op school, ...), wat hun grotere sociale ontworteling verklaart. Daardoor kunnen ze gaan optrekken met *peers* die qua manier van functioneren een vergelijkbaar profiel hebben. Deze *peers* vertegenwoordigen ook een subcultuur die via een bepaalde vorm van solidariteit het overleven op straat en het zwerven makkelijker maakt. We kunnen geen gedetailleerde beschrijving geven van hun contacten.

Met betrekking tot de **afloop van de weglooperperiode** zagen we enerzijds een trend van onvrijwillige terugkeer en anderzijds trends die aansluiten bij wat we voor de volledige sample vaststelden (d.w.z. 40% vrijwillig en 40% onvrijwillig). Een onvrijwillige terugkeer stelden we vaker vast bij probleemjongeren, jongeren met een

voorgeschiedenis van weglopen, weglopers jonger dan 13 en jongeren die uit een instelling wegliepen. De trend van de volledige sample zagen we terug bij jongeren met conflicten binnen hun gezin en jongeren met psychische problemen. Een onvrijwillige terugkeer kan zich in twee soorten situaties voordoen: ofwel willen de jongeren niet terugkeren en doen ze dit pas wanneer ze door de autoriteiten worden verplicht, ofwel wordt er zo hard naar de jongeren gezocht dat ze snel door de autoriteiten worden teruggevonden. Een vrijwillige terugkeer kan daarentegen worden gelinkt aan een gebrek aan middelen, het opgeven/weigeren van de geplande/voorgestelde overlevingsstrategieën, een sterke gehechtheid aan het vertrekpunt of een prikkel die de jongere aanspreekt, waardoor de wegloper uit eigen beweging terugkeert.

Probleemgedrag bleek niet alleen voor te komen in de clusters met jongeren van het ‘problematische type’, maar ook in de clusters ‘mentale gezondheid’ en ‘weglopen uit een instelling’.

We kunnen besluiten dat uit onze tweede studie op basis van een beperkte sample van 228 dossiers een aantal trends naar voren zijn gekomen – op het vlak van sociaaldemografische gegevens en kenmerken van de wegloopsituatie – die we ook bij de volledige sample aantreffen. Daarnaast analyseerden we enkele nieuwe variabelen op basis van de specifieke gegevens die de aanmelders aan Child Focus hadden verstrekt. Daarvoor werkten we met typologische en thematische clusters. Deze verschillende elementen tonen ons de vele uiteenlopende kenmerken waarmee een wegloper kan worden omschreven. Het is dus niet zo eenvoudig meer om over ‘*de wegloper*’ te spreken. Het zou correcter zijn om het over ‘*de weglopers*’ te hebben omdat het over zeer verschillende adolescenten met diverse beweegredenen kan gaan. We moesten dus meer inzicht zien te krijgen in de ervaringen van weggelopen jongeren zelf om ons een beeld te vormen van de beweegredenen die aan het weglopen voorafgingen, de manier waarop ze de weglooperperiode beleefd hadden en de impact ervan na hun terugkeer. De interviews van de derde studie moesten een antwoord geven op deze vragen.

IV. INTERVIEWS MET WEGLOPERS

1. INLEIDING

Tijdens de eerste twee delen van ons onderzoek analyseerden we de profielen van de weglopers op basis van de dossiers van Child Focus. De analyses van de dossiers toonden ons het profiel van de weglopers, vertrekkend van de meldingen bij Child Focus en de gegevens die waren verzameld door de consulenten die de meldingen ontvingen. Met deze gegevens konden we een analyse maken van de meldingen en de specifieke kenmerken van de weglopers.

In het derde deel van ons onderzoek onderzochten we de weglOOptrajecten op basis van het relaas van de jongeren die wegliepen. Om het wedervaren van deze jongeren, de dynamieken en de weglOOptrajecten beter te leren kennen, namen we semigestructureerde interviews af van de jongeren die ermee hadden ingestemd om over deze fase in hun leven te getuigen. Daarvoor verleenden we bij voorkeur rechtstreeks het woord aan de jongeren die in hun leven al één of meer keren weggelopen waren.

We rekruteerden deze jongeren via verschillende kanalen. We werkten dus niet langer met een sample die uitsluitend uit dossiers van Child Focus bestond, maar verkozen om een ruimere sample samen te stellen, zodat we gediversifieerde profielen en weglOOptrajecten konden belichten.

We analyseerden de individuele interviews met jonge weglopers één voor één op basis van de weglOOptrajecten. In dit hoofdstuk stellen we ze voor aan de hand van drie benaderingswijzen. We begonnen met een transversale studie van **de weglOOptrajecten** om het leefkader van de geïnterviewde jongeren te onderzoeken, evenals de factoren die hun weglOOpgedrag triggerden, de ervaringen die ze tijdens de weglOOpperiode opdeden en de gevolgen naderhand. Vervolgens onderzochten we de **motivatiEdynamieken** waarvoor we enkele specifieke gevallen uitkozen die illustreren hoe deze dynamieken zich bij weglopers manifesteren. Tot slot analyseerden we de typologieën met de bijbehorende **dynamieken die zich tijdens de weglOOptrajecten manifesteren**.

2. METHODE

2.1. BESCHRIJVING VAN HET SEMIGESTRUCTUREERD INTERVIEW

Voor de gesprekken met de weglopers kozen we een systeem van vrij open en flexibele semigestructureerde interviews. Tijdens deze interviews werden verscheidene thema's, die we hierna bespreken, specifiek aangekaart om de doelstelling van deze derde studie te realiseren: de weglOOptrajecten van de jongeren schetsen. De thema's kwamen in elk interview aan bod om de samenhang en de vergelijkbaarheid van de verzamelde getuigenissen te garanderen. Met deze methode kon de geïnterviewde vrij vertellen over zijn traject, terwijl ook de centrale thema's van het onderzoek aan bod kwamen. Dankzij de tijdlijn die we als onderzoeksmiddel voor subject en onderzoeker gebruikten, kon de jongere de sleutelmomenten van zijn traject aanduiden en in een chronologische volgorde visualiseren, terwijl de onderzoeker ze kon integreren in het weglOOptraject dat naar de jongere werd teruggekoppeld.

De gesprekken met de jongeren die ermee hadden ingestemd om te getuigen, moesten ons een beter beeld geven van het wedervaren van deze jongeren. Zij moesten ons inzicht verschaffen in de contextuele, motivatie-

en besluitvormingsdynamieken die bij hun eerste wegløopervaring aanwezig waren, alsook in het einde van die wegløopsituatie, de eventuele herhaling van het wegløopgedrag, en de zin en de functies ervan. Het interview focuste ook op de behoeften die de jongeren op de verschillende momenten van hun wegløopparcours hadden, betekenisvolle referentiepersonen (*peers*, leerkrachten, ouders, ...) en hun eventuele rol, de middelen waarop de jongeren konden terugvallen, en de moeilijkheden waarmee ze af te rekenen kregen. Tot slot peilden we ook naar hun ervaringen op het vlak van contacten met de sociale voorzieningen (in de ruime betekenis) in verband met hun traject.

De volgende thema's kwamen aan bod tijdens het semigestructureerd interview met de jongere:

- Voorstelling van de jongere en persoonsgegevens: leeftijd, geslacht, nationaliteit, ...;
- Huidige situatie: gezinssituatie, toestand op school en sociale relaties. Deze eerste vragen waren bedoeld als kennismaking met de jongere en als inleiding op het interview;
- Gezin: gezinsstructuur, aard van de affectieve relaties, aan- of afwezigheid van conflicten, verstandhouding en sfeer binnen het gezin;
- Instelling: context, relaties en ervaringen die verband houden met het wegløpen;
- *Peers*: relaties met *peers*, plaats van *peers* tijdens wegløopsituatie(s), probleemgedrag (drugsgebruik, delinquentie, ...);
- Schoolervaring: schooltraject, relaties met de school en met de leerkrachten;
- Probleemgedrag van de jongere: drugsgebruik, grensoverschrijdend gedrag, delinquentie, prostitutie;
- Psychisch welzijn: in welke toestand bevond de jongere zich tijdens de wegløopperiodes (in zijn herinnering);
- Wegløopsituatie(s): context en triggerfactoren van de eerste wegløopsituatie, context van de terugkeer en de herhaling van het wegløopgedrag (vertrekomstandigheden, bestemming, afloop);
- Behoeften van de jongere;
- Beleiving en perceptie van de jongere op het vlak van hulpverlening: ervaren en ontvangen hulp, belang van de tussenkomsten, ...

Tijdens het interview werd bijzondere aandacht besteed aan de eerste keer dat de jongere wegløiep, aan de beweegredenen en de functie die hij hiervoor kon opgeven, en aan de transactionele dynamiek die hiermee gepaard ging. De wegløoptrajecten die hierna opgenomen zijn, zijn gebaseerd op het relaas van de jongeren over hun eerste wegløopsituatie (*vóór*, *tijdens* en *na* het wegløpen) en het eventuele proces van latere wegløopsituaties.

Door de jongeren aan het woord te laten, kregen we te horen hoe zij hun wegløopgedrag voorstelden en hoe zij tegen hun ervaringen, beweegredenen en behoeften aankeken tijdens het gesprek met een onderzoeker die met behulp van een onderzoeksmiddel hun wegløoptraject reconstrueerde.

2.2. VOORSTELLING VAN DE GEÏNTERVIEWDE JONGEREN

Vóór we jongeren begonnen te rekruteren in functie van de doelstellingen van het onderzoek, legden we een aantal criteria vast: de jongeren moesten 12 tot 20 jaar oud zijn en moesten minderjarig zijn toen ze wegløepen, de wegløopperiode moest minstens één nacht hebben geduurd en de laatste wegløopperiode mocht maximaal drie jaar en moest minimaal drie maanden geleden zijn. Zo zou de ervaring voldoende recent zijn om nog vers in het geheugen te liggen, terwijl ze voldoende lang geleden was om enige afstand te garanderen ten opzichte van de eventuele crisissituatie op het ogenblik van het wegløpen.

2.3. REKRUTERINGSWIJZE

We gebruikten drie verschillende rekruteringswijzen om contact op te nemen met jongeren die weggelopen waren. Door deze manier van werken konden we een vrij heterogene populatie van weglopers bereiken, d.w.z. jongeren uit verschillende milieus, met verschillende ervaringen en verschillende problemen. Elke jongere kreeg als dank voor zijn medewerking een bioscoopticket aangeboden.

Een eerste rekruteringswijze hield in dat we spontane getuigenissen probeerden te verzamelen via een oproep om mee te werken aan de studie. Via sociale netwerken verspreiden we berichten zodat de informatie op grote schaal kon worden gedeeld. Deze rekruteringswijze werd gekozen omdat jongeren massaal gebruikmaken van dit soort communicatie. Er bleek echter geen enkele jongere op de uitnodiging te reageren: niemand bood via deze weg een getuigenis aan. Dit wijst er duidelijk op dat weggelopen een ervaring blijft waar jongeren die het hebben meegemaakt, niet makkelijk over praten zonder de aanmoediging van een derde.

Een tweede rekruteringswijze was gebaseerd op de gegevens van Child Focus. Child Focus nam via haar dossiers contact op met de ouders van de jongeren van wie de verdwijning bij hen was gemeld. Op die manier was het Child Focus die de vraag aan de ouders stelde. Zij gaven het verzoek op hun beurt door aan de jongeren. Tien van de geïnterviewde jongeren werden via deze weg benaderd en gerekruteerd.

Een derde rekruteringswijze hield in dat we contact opnamen met de jeugdhulp- en jeugdbeschermingsdiensten: *Aides en Milieu Ouvert*, *Services d'Accueil et d'Aide Educative*, *Services d'Aide et d'Intervention Educative*, *Centres Résidentiel pour Jeunes*, *Centres d'Accueil d'Urgence*, instellingen en andere sociale diensten in de provincies Luik, Namen en Luxemburg. Een hulpverlener stelde de jongeren vervolgens voor om deel te nemen aan de studie. Tijdens de rekruterings- en contactprocedures kregen de onderzoekers af te rekenen met gemiste afspraken, vragen om uitstel en afzeggingen.

De rekrutering van de subjecten gebeurde op de manier die de hulpverlener het best leek. Hij koos de jongeren op basis van zijn eigen ideeën omtrent hun wegloopsituatie en zijn eigen kennis van de jongeren, hun ontvankelijkheidsniveau en hun mogelijke bereidheid om mee te werken, en stelde hun voor om deel te nemen aan de studie.

Onze sample werd uiteindelijk samengesteld op basis van deze verschillende rekruteringsmethoden: voor de Vlaamse Gemeenschap via de dossiers van Child Focus en in de Franse Gemeenschap via Child Focus en de hulpverleningsdiensten.

Vóór het interview verleenden de jongeren en hun ouders (voogden of opvoeders die hen vervingen) hun toestemming. Er werd aan de deelnemers gezegd dat de gegevens die tijdens het interview werden verzameld, anoniem zouden worden verwerkt. De interviews werden opgenomen, zodat de onderzoekers zich telkens op het gesprek en op het verhaal van de jongeren konden focussen. Dankzij een volledige transcriptie van de interviews konden de bewoordingen van de jongeren integraal worden weergegeven.

2.4. VOORSTELLING VAN DE POPULATIE VAN GEÏNTERVIEWDE JONGE WEGLOPERS

In totaal aanvaardden 22 jongeren (15 meisjes en 7 jongens) om te getuigen en hun wegløopervaring met ons te delen: 9 jongeren uit de Vlaamse Gemeenschap en 13 jongeren uit de Franse Gemeenschap. De jongeren werden gerekruteerd via diverse instellingen/organisaties (Tabel A): 10 via Child Focus, 6 via een instelling voor jonge meisjes, 2 via een *Centre d'Accueil d'Urgence* (CAU) en 4 via de *Aides en Milieu Ouvert* (AMO).

De gemiddelde leeftijd van de geïnterviewde jongeren was 16 jaar, wat overeenkomt met de meest vertegenwoordigde leeftijdsgroep onder wegløopers volgens de analyses van de dossiers (van Child Focus). Tabel B vermeldt de leeftijd van de jongeren op het ogenblik van het interview, het milieu waarin de jongere zich op het ogenblik van het gesprek bevond, de leeftijd van de jongere op het moment van de eerste wegløopsituatie, de duur en het vertrekpunt van de eerste wegløoperperiode, en het aantal wegløoperperiodes.

Meer dan de helft van de geïnterviewde jongeren (N=13) woonde op het ogenblik van het interview in een instelling, wat te verklaren is doordat via dit kanaal werd gerekruteerd. Van de 9 andere jongeren die in een gezinsomgeving verbleven, woonden er slechts 3 bij hun moeder, één van hen woonde afwisselend bij de twee ouders, één woonde bij de twee ouders samen en 4 jongeren woonden alleen of met een partner.

Wanneer we naar het vertrekpunt van hun eerste wegløoperperiode peilden, bleek dat 8 jongeren uit een instelling wegløepen en 14 jongeren uit de gezinswoning (Tabel B). Het merendeel van de jongeren liep verscheidene keren weg, zowel van bij hen thuis als uit een instelling. Heel wat van deze jongeren liepen namelijk een eerste keer weg van bij hen thuis, en daarna vanuit de instelling waar ze werden geplaatst.

Tabel A: Plaats van rekrutering van de jongeren

Instelling/organisatie	Aantal wegløopers
Child Focus	10
Instelling	6
<i>Centre d'Accueil d'Urgence</i> (CAU)	2
<i>Aides en Milieu Ouvert</i> (AMO)	4
Totaal	22

Tabel B: Profiel van de geïnterviewde jongeren

<u>Subjecten</u> N=22	<u>Leef- omgeving op het ogenblik van het gesprek</u>	<u>Leeftijd en vertretpunt op het ogenblik van de 1ste wegloopsituatie</u> N domicilie = 14 N instelling = 8	<u>Duur van de 1ste wegloop- periode</u>	<u>Aantal keren weggelopen</u>
Sophie (M), 17 jaar	Instelling	11 jaar (I)	1 nacht	Meer dan 5 keer
Tania (M), 15 jaar	Instelling	14 jaar (D)	1 dag	Meer dan 5 keer
Margaux (M), 14 jaar	Instelling	14 jaar (D)	1 dag	3 keer
Florence (M), 16 jaar	Instelling	16 jaar (D)	2 dagen	2 keer
Estelle (M), 17 jaar	Instelling	14 jaar (I)	1 dag	Meer dan 5 keer
Manon (M), 15 jaar	Instelling	14 jaar (I)	1 nacht	Meer dan 5 keer
Delphine (M), 16 jaar	Bij de moeder	13 jaar (I)	1 week	2 keer
Tom (J), 19 jaar	Alleen	16 jaar (D)	1,5 weken	1 keer
Guillaume (J), 19 jaar	Bij de moeder	15 jaar (D)	3 dagen	5 keer
Tony (J), 17 jaar	Instelling	11 jaar (I)	2 dagen	Meer dan 5 keer
Alice (M), 14 jaar	Instelling	9-10 jaar (D)	1 week	2 keer
Chris (J), 13 jaar	Instelling	12 jaar (D)	1 nacht	Meer dan 5 keer
Quentin (J), 20 jaar	Alleen	14 jaar (I)	2 weken	1 keer
Mickaël (J), 15 jaar	Afwisselend bij allebei	13 jaar (D)	3-4 dagen	1 keer
Chloé (M), 18 jaar	In koppel	12 jaar (D)	3 dagen	Meer dan 5 keer
Gaëlle (M), 16 jaar	Instelling	13 jaar (I)	2 dagen	Meer dan 5 keer
Romain (J), 15 jaar	Instelling	12 jaar (D)	1 dag	Meer dan 5 keer
Laura (M), 17 jaar	Instelling	12 jaar (I)	1 nacht	Meer dan 5 keer
Justine (M), 20 jaar	In koppel	14 jaar (D)	1,5 weken	Meer dan 5 keer
Fanny (M), 18 jaar	Bij de moeder	16 jaar (D)	2-3 dagen	1 keer
Sarah (M), 16 jaar	Instelling	15 jaar (D)	1 dag	4 keer
Elodie (M), 20 jaar	Bij de twee samen	15 jaar (D)	5 dagen	Meer dan 5 keer

M = meisje J = jongen D = domicilie I = instelling

3. WAT ZINDERT NA?

We vroegen de jongeren om drie woorden op te geven die ze met hun ervaringen tijdens de weglopperperiode associëren. Voor sommige jongeren was dit een ingewikkelde oefening: ze hadden het moeilijk om hun ervaringen onder woorden te brengen. De woorden die ze het meest gebruikten (zie tabel D), waren 'vrijheid', 'schrik', 'plezier', 'angst', 'zich slecht voelen' en 'gestresseerd'. Sommige jongeren hingen een negatief beeld op van hun weglopperperiode (eenzaamheid, onzekerheid, instabiliteit, ...), terwijl anderen het weglopen met een aangename ervaring associeerden en zelfs zover gingen om van 'welzijn' tijdens deze periode te spreken (avontuur, amusement, boeiend, ...). Tot slot waren er jongeren die met gemengde gevoelens terugkeken op hun weglopperperiode. Meestal hadden ze het in hun relaas over moeilijke momenten in verband met het weglopen. Hoe jongeren tegen het weglopen aankeken, leek overigens af te hangen van waar ze zich op hun wegloppertraject bevonden. Jongeren die opgehouden waren met weglopen, hadden een veeleer negatieve kijk op hun weglopperavontuur en associeerden het met een slechte ervaring die ze niet wilden herhalen. Jongeren die nog steeds in een weglopperproces zaten, associeerden weglopen veeleer met positieve woorden en zouden bereid zijn om opnieuw weg te lopen.

Tabel C: Weglopen is ...

*De woorden in het grootste lettertype zijn de woorden die de jongeren het vaakst gebruikten in vergelijking met de andere. Zo werd het woord 'vrijheid' het meest door de jongeren gebruikt om hun ervaring tijdens de weglopperperiode te beschrijven.

4. WEGLOOPTRAJECTEN

Tijdens het interview gebruikten we een tijdlijn om de wegløopervaringen van de jongeren te reconstrueren aan de hand van de verschillende aangekaarte thema's. Na elk thema werd aan de jongeren gevraagd om de elementen waarover ze hadden verteld, op de tijdlijn te plaatsen. Het relaas van elk van deze jongeren is in de bijlage te vinden en enkele fragmenten zijn ook opgenomen in het typologisch overzicht. Na de thematische analyse van het verhaal van elk van deze jongeren voerden we ook een transversale analyse uit (zie tabel in de bijlage).

De transversale analyse bevat zowel de feitelijke en meer objectieve informatie over de wegløoptrajecten (plaats van vertrek, leefomstandigheden tijdens de wegløopperiode, terugkeer na de wegløopperiode in verband met objectievere feiten) als meer subjectieve en ervaringsgerelateerde aspecten zoals het bijgebleven beeld, de beleving, de emotionele weerklank, de zingeving, ... Met al deze verzamelde gegevens schetsen we in dit rapport de levenscontext van de jongeren, de triggerfactoren, de voorbereiding op het wegløopen, de ervaringen tijdens de wegløopperiode, het einde van de wegløopperiode maar ook de behoeften van de jongeren. Dankzij de verschillende elementen konden we ook de motivatie- en besluitvormingsdynamieken achterhalen die bij deze wegløoptrajecten een rol spelen. We focusten hiervoor op de eerste keer dat de jongeren wegløopen, op de herhaling van het wegløopgedrag en op het einde ervan.

Tabel D: Transversale analyse van de verhalen van de jongeren

Geslacht/ Leeftijd/ vertrek	Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop	Terugkeer	Latere wegløop- episodes
M 17 jaar Instelling - Beu - Nergens goed voor - Niet meer doen	Gewelddadige stiefvader (SAJ) Moeder hechtingsfiguur (onzeker) Werd buitengezet -> plaatsing	11 jaar – 1 nacht Wilde terug naar haar mama Hart uitgestort bij vriendin Samen met anderen (oudere meisjes) Initiatie in wegløpen 'Running To'	Geen contact met familie Was bang Meisjes hadden slechte invloed Bij vrienden	Zoektocht naar hulp Vrijwillige terugkeer	Aanpak wegløopgedrag in de instelling (geruststelling) Mislukking ten aanzien van de verwachtingen	Latere wegløopperiodes voor de <i>fun</i> (15 dagen en 1 maand) -> 'Running To' -> Context van sociale ontworteling, breuk -> Behoefte aan ontspanning/vrijheid -> Gebruik -> Vriendennetwerken
M 15 jaar Domicilie - In zekere zin amuseerde ik me - Ik voelde me goed	Conflictueuze gezinscontext (met stiefvader) Naar school om niet thuis te moeten zijn Gebruik (cannabis) Vrienden die weggeløpen zijn	14 jaar – 1 dag Hart uitgestort bij vriendin Wegraken uit conflictueuze context Niet gepland 'Running from'	Hulp van familie -> bij haar zus Niet in gevaar geweest	Internaat cf. SAJ Vrijwillige terugkeer	Zin in verandering Veel contacten verbroken	Latere wegløopperiodes voor de <i>fun</i> (2 dagen, 1 nacht) -> 'Running To' -> Behoefte aan ontspanning/vrijheid -> Gebruik -> Vriendennetwerken
M 14 jaar Domicilie - Leugen - Verraad - Papa	Gewelddadige gezinscontext Conflict tussen ouders Behoefte aan luisterend oor, voelde zich slecht	14 jaar – 1 dag Hart uitgestort bij vriendin Niet gepland Moeder gewaarschuwd Conflict over bij welke ouder wonen 'Running from'	Nieuwe ideeën opdoen, alleen zijn Rondlopen Niet in gevaar geweest	Vrijwillige maar gevraagde terugkeer Hulp van familie -> bij ouders van de stiefvader	Beslissing tot plaatsing van SAJ	Latere wegløopperiodes (enkele uren) -> Oneens met beslissing -> Van korte duur -> Niet in gevaar geweest
M 16 jaar Domicilie - Slecht gevoel - Instabiliteit - Onafhanke-lijkheid	Conflictueuze gezinscontext Pleegegezin Oudere vrienden Cannabis, alcohol	16 jaar – 2 dagen Niet gepland maar had eraan gedacht Ruzie met pleegouders Banden testen Nood aan liefde, verandering van omgeving 'Running from'	Hulp van het <i>peer</i> -netwerk -> bij een vriendin Contact behouden Tijd om na te denken	Vrijwillige maar gevraagde terugkeer	Op korte termijn: blij met hereniging Op lange termijn: einde van plaatsing	Latere wegløopperiodes (15 dagen) -> Nog steeds naar school -> Gebruik -> Vriendennetwerken -> Hechting/relatieel

Geslacht/ Leeftijd/ vertrek	Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop	Terugkeer	Andere
M 17 jaar Instelling - Gestresseerd - Opgelucht - Schrik	Instabiliteit van de gezinsomgeving Verscheidene instellingen Schoolproblemen Gebruik	14 jaar – 1 dag Niet gepland Contact met de instelling behouden Op adem komen <i>'Running To'</i>	Hulp van <i>peer</i> -netwerk Probleemgedrag	Vrijwillige maar gevraagde terugkeer	Verslaafd aan weglopen	Latere weglopperperiodes (15 dagen, 1 nacht) -> Behoeftte aan ontspanning /vrijheid -> Gebruik -> Vriendennetwerken -> Liefdesrelatie
M 15 jaar Instelling - Bedreiging - Gebruik	Conflictueuze gezinscontext Mishandeling Zin in verandering	14 jaar – 1 nacht Niet gepland Spanningen in de instelling Invloed van andere meisjes <i>'Running from'</i>	Collectieve dynamiek -> meisjes in de instelling Gebruik (alcohol)	Victimisatie van één van de meisjes (poging tot verkrachting) Vrijwillige terugkeer	Geen impact maar voelde behoefte om te vertrekken	Latere weglopperperiodes (enkele uren) -> Nood aan vrijheid
M 16 jaar Instelling - Je ziet op wie je kunt rekenen - Hel - Eenzaamheid	Problematische gezinscontext Afwezigheid van de vader Geen communicatie in het gezin In CAU	13 jaar – 1 week Oneens met beslissingen -> om gehoord te worden <i>'Running from'</i>	Hulp van familie -> bij haar broer 5 maanden niet naar school	Vrijwillige terugkeer maar geen oplossing van het probleem	Bewustwording van de moeder	Latere weglopperperiode (een week) -> Oneens met beslissing -> Vriendennetwerken -> Moeilijke week -> Ontgoocheld over SAJ
J 19 jaar Domicilie	Moeilijke gezinscontext Misbruik Moeder en vader niet aanwezig Bij grootmoeder Schoolproblemen	16 jaar – 1,5 week Buitengezet door grootmoeder + vertrekken uit een conflictueuze context, wat weglopen wordt <i>'Running from'</i>	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij zijn beste vriend Probleemgedrag Overlevingsgedrag	Vrijwillige terugkeer	Enkele veranderingen maar geen verbetering van de situatie	Eenmalige weglopperperiode Zelfstandig geworden
J 19 jaar Domicilie	Moeilijke gezinscontext Gewelddadige vader, gebruik Voortijdig schoolverlaten	15 jaar – 3 dagen Buitengezet door vader na een ruzie, wat weglopen wordt <i>'Running from'</i>	Hulp van familie -> Eerste nacht bij grootmoeder Tweede nacht op straat (niet geslapen)	Vrijwillige terugkeer, maar gevraagd door de moeder	Conflict met de vader duurt voort	Latere weglopperperiodes (1 maand, 1 week) -> Ruzie met vader en moeder -> Hulp van <i>peers</i> (+ vriendin) -> Werk -> Ouders gescheiden -> Einde van weglopperperiodes en van conflict

Geslacht/ Leeftijd/ vertrek	Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop	Terugkeer	Andere
J 17 jaar Instelling	Moeilijke gezins- context In instelling Ouders weinig aanwezig Geweld van de vader	11 jaar – 2 dagen Terugkeer naar de leefomgeving Gehechtheid <i>'Running To'</i>	Op straat Niet geslapen	Vrijwillige terugkeer	Van instelling naar instelling	Latere weglopperperiodes (5 maanden) -> Blijft weglopen van bij zijn ouders -> Probleemgedrag -> Overlevingsgedrag -> Zwerven -> Sinds kort in een instelling
M 14 jaar Domicilie - Tevreden - Nerveus - Gestresseerd	Misbruik door stiefvader Alcoholverslaafde vader Gepest op school Geplaatst bij haar grootmoeder	10 jaar – 1 week Niet erkend slachtofferschap <i>'Running from'</i>	Op een verlaten boerderij Contact verbroken	Vrijwillige terugkeer	Verandering van school Hulpverlening Pleeggezin Ziekenhuis- opname CAU	Eenmalige weglooperperiode (1 dag) -> Oneens met beslissingen SPJ -> Met een vriendin in de instelling -> Heeft nog steeds zin om weg te lopen -> Is niet graag in de instelling
J 13 jaar Domicilie - Was ok - Was leuk - Niet geslapen	Conflict met de vader Moeder niet meer aanwezig Mishandeling door de vader Schoolproblemen Problematische <i>peers</i>	12 jaar – 1 nacht Ruzie met vader Vrijheid Autonomiseringsproces <i>'Running from'</i>	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij vrienden Problematische <i>peers</i> Gebruik (cannabis)	Vrijwillige/ onvrijwillige terugkeer	In CAU	Latere weglopperperiodes (1 dag, 3 dagen) -> Altijd samen met anderen -> Vriendennetwerken -> Weglopen = uitdaging

Geslacht/ Leeftijd/ vertrek	Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop	Terugkeer	Andere
J 20 jaar Instelling - Vrijheid - Omringd - Zich slecht voelen	Conflictueuze gezinscontext (met stiefmoeder) Op internaat sinds zijn 6de Problemen op school	14 jaar – 2 weken Materiële voorbereiding Terugkeer naar de leefomgeving Band/gehechtheid 'Running To'	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij vrienden Contact met moeder die hem geld opstuurde	Onvrijwillige terugkeer	Oplossing van het probleem	Eenmalige weglopperperiode
J 15 jaar Domicilie - Vrijheid - Sociaal	Gezinsconflict Problemen op school Problematische <i>peers</i>	13 jaar – 3/4 dagen Ruzie aan de telefoon met moeder In verband met gebruik 'Running from'	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij vrienden Vrijheid, rust	Onvrijwillige terugkeer	Situatie is verslechterd -> meer gebruik Volgens de jongere niet te wijten aan het weglopen	Eenmalige weglopperperiode Einde van gebruik -> Lief -> Grootouders
M 18 jaar Domicilie - Verslaafd aan weglopen - Geweld - Spijt	Gebruik van ouders Misbruik Weinig toezicht door de ouders Moeilijke rouw om grootmoeder	12 jaar – 3 dagen Wegkomen uit een gewelddadig systeem 'Running from'	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij een vriendin Contact verbroken Miste haar moeder	Vrijwillige terugkeer	Tevreden over plaatsing	Latere weglopperperiodes (1 nacht, 15 dagen) -> Probleemgedrag -> Problematische <i>peers</i> -> Liefdesrelatie -> Drang naar vrijheid 'Time out' -> Praten -> Vrijheid
M 16 jaar Instelling - Angst - Moed	Moeilijke gezinscontext Problemen op school In instelling Behoeftte aan liefde	13 jaar – 2 dagen Ruzie met moeder De instelling verlaten Weglopen = regulering 'Running from'	Bij haar mama (die er niet was) Met een vriendin uit de instelling Vrijheid Contact verbroken	Onvrijwillige terugkeer	Situatie is verslechterd	Latere weglopperperiodes (2 weken) -> Emotionele regulering -> Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> Gebruik -> Onvrijwillige terugkeer (politie)

Geslacht/ Leeftijd/ vertrek	Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop	Terugkeer	Andere
J 15 jaar Domicilie - Boos - Droefheid - Schrik	Conflict met de vader (geweld) Gedragsproblemen op school	12 jaar – 1 dag Niet gepland Ontsnappen aan conflict Spanningen doen afnemen <i>'Running from'</i>	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> met vrienden Herwonnen respect	Vrijwillige terugkeer	Conflicten met de moeder Geen contact meer met de vader	Latere weglopperperiodes (maximum 24 uur) -> Ontkomen aan het conflict In instelling
M 17 jaar Instelling - Onzekerheid - Moeilijk - <i>'Chill'</i>	Gebruik van de vader Geplaatst als 6-jarige Moeder altijd aanwezig	12 jaar – 1 nacht Niet gepland Ruzie met opvoeders in de instelling <i>'Running from'</i>	Collectieve dynamiek Herstel van band met moeder	Onvrijwillige terugkeer	Moeder niet tevreden (zij belde de politie)	Latere weglopperperiodes (1 nacht, 1 maand) -> Hulp van sociale diensten -> Vrij en opgelucht -> Victimisatie (verkrachting)
M 20 jaar Domicilie - Beangstigend - Onzeker - Onaangename ervaring	Gewelddadige gezinscontext Drinkende vader Schoolproblemen Problematische <i>peers</i>	14 jaar – 1,5 week Niet gepland Wegkomen uit een gewelddadig systeem (bang voor vader) <i>'Running from'</i>	In Nederland Hulp van familie -> bij een vriend Bezorgd om moeder maar angst voor vader	Onvrijwillige terugkeer	Geen impact (bereidheid tot verandering bij de vader)	Latere weglopperperiodes (1 nacht) -> Altijd zelfde redenen -> Gebruik Vandaag: clean
M 18 jaar Domicilie	Geen problemen in het gezin	16 jaar – 2/3 dagen Iets duidelijk maken (homoseksuele relatie) <i>'Running from'</i>	Hulp van familie -> bij grootmoeder Daarna op straat Contact behouden om gerust te stellen	Vrijwillige terugkeer	Zag haar vriendin niet meer Steun van familie, sociale dienst en psychologische problemen	Eenmalige weglopperperiode
M 16 jaar Domicilie - Avontuur - Boeiend - Vrijheid	Geen problemen in het gezin	15 jaar – 1 dag Afgebroken liefdesrelatie Depressie	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij een vriend Behoud van contact om gerust te stellen	Onvrijwillige terugkeer	Nieuwe vrienden Verplicht tot hulp	Latere weglopperperiodes (1 nacht, 1 week) -> Gebruik -> Relatieproblemen -> breuk
M 20 jaar Domicilie - Onzekerheid - Vrijheid - Angst	Beschermende moeder Goede relatie met vader Schoolproblemen Problematische <i>peers</i> Psychologische problemen	15 jaar – 5 dagen Drang naar vrijheid Invloed van <i>peers</i>	Hulp van <i>peer</i> -netwerk -> bij een vriend met haar lief Probleemgedrag	Vrijwillige terugkeer	Depressie Afwezigheid op school Verloor het vertrouwen van haar ouders	Latere weglopperperiodes -> <i>Peer</i> -netwerk -> Gebruik -> Vrijwillige terugkeer -> Contact verbroken -> Instellingen

4.1 ANALYSE VAN DE LEVENSCONTEXT OP HET OGENBLIK VAN DE EERSTE WEGLOOPPERIODE

De levenscontext op het ogenblik van de eerste weglooperperiode werd besproken aan de hand van de relaties met betekenisvolle volwassenen zoals ouders of opvoeders (in het geval van jongeren die in een instelling verblijven). De meeste geïnterviewde jongeren beschreven een moeizame en weinig bevredigende levenscontext boordevol conflicten, communicatieproblemen met de ouders of opvoeders en relaties/interacties die bij sommigen door verbaal, fysiek of psychologisch geweld werden gekenmerkt. De jongeren vertelden over openlijke en terugkerende conflicten met één van hun ouders – de moeder of de vader – of met hun beide ouders wanneer ze nog samenwoonden. De meeste jongeren wezen de relaties en spanningen met de partner van de ouder bij wie ze hun hoofdverblijfplaats hadden, spontaan aan als de bron van deze conflicten. Ze verwezen naar een dynamiek van ‘rivaliteit’ met de partner van de ouder en zeiden het gevoel te hebben dat ze door hun ouder in de steek waren gelaten, waardoor ze zich teleurgesteld voelden in de ouder van wie ze onvoorwaardelijke steun en erkenning verwachtten. Door zijn broze hechting loopt een jonge wegloper het risico zich onterecht in de steek gelaten te voelen ten voordele van de nieuwe partner, indien hij vanwege zijn ouder geen steun of verbondenheid ervaart. De jongeren herinnerden zich van de levenscontext waarin ze zich bevonden toen ze voor het eerst wegliepen, het gebrek aan aandacht vanwege hun ouders op momenten waarop ze behoefte hadden aan een luisterend oor.

- **Gebrek aan erkenning, conflicten en spanningen vóór de eerste weglooperperiode**

Een gebrek aan erkenning en steun, vragen over de eigen plaats en het gevoel in de steek gelaten of zelfs afgewezen te worden naar aanleiding van een nieuwe gezinssamenstelling liggen aan de basis van conflictueuze en gespannen gezinsrelaties, **zowel bij de jongeren die in een gezin woonden als bij de jongeren die in een instelling verbleven.**

We merken op dat acht van de geïnterviewde jongeren, al vóór ze een eerste keer wegliepen, in een instelling waren geplaatst wegens een conflictueuze en/of problematische gezinscontext. In sommige gevallen hadden de jongeren wegens deze moeilijke gezinscontext zelf gevraagd om in een instelling te worden geplaatst. Wanneer ze binnen deze plaatsingscontext opnieuw met spanningen of conflicten werden geconfronteerd, werd de terugkeer naar de gezinsomgeving voor hen opnieuw een alternatief en werd weglopen een manier om dit te realiseren.

“Ik heb haar gezegd dat ze moest kiezen tussen hem en mij. Ze zei dat ze voor hem koos.”

“We vlogen elkaar de hele tijd in de haren (n.v.d.r.: zij en haar moeder) over mijn stiefvader...”

Hij is gewelddadig.” (Sophie, 17 jaar)

“Gespannen (n.v.d.r.: de sfeer).

Omdat hij de kant van mijn stiefmoeder koos.” (Manon, 15 jaar).

- **Ouderlijk toezicht: van te weinig tot te veel**

Wanneer ze hun levenscontext schetsten, verwezen alle jongeren naar het ouderlijk toezicht. Sommigen omschreven hun leefregels als te streng, anderen noemden ze onbestaande. Verscheidene jongeren beklemtoonden het tekort aan zelfstandigheid en beschouwden het toezicht en de controle van hun ouders als een belemmering van hun zelfstandigheid. Anderen zeiden dat ze konden doen wat ze wilden, waardoor ze nog meer het gevoel kregen dat hun ouders hen niet steunden en niet in hen investeerden.

Het discours van de jongeren toont de interactie tussen de kwaliteit van de relaties met de ouders en de eisen van de jongeren om meer zelfstandigheid en vrijheid te krijgen en om meer afstand te mogen nemen. Door weg te lopen worden die eisen concreet ingevuld.

*“Mijn vader is superstreng,
hij nam mijn telefoon af ... hij doorzocht mijn kamer ...
hij wilde niet dat ik met mijn vrienden op stap ging ...
hij zei dat hij zulke schoolresultaten niet meer wilde zien.”* (Chris, 13 jaar).

“Misschien vóór ik 15 was (n.v.d.r.: leefregels thuis); wanneer ze zeiden dat ik niet buiten mocht of zo. Maar daarna leidde ik gewoon mijn eigen leven. Er zat nooit iemand achter me aan of zo. Tenzij misschien mijnheer C. (AMO), die heeft me wat geholpen met school.” (Tom, 19 jaar)

- **Zich slecht voelen en weglopen**

Alle geïnterviewde jongeren verklaarden dat ze zich slecht voelden vóór ze de eerste keer wegliepen. Dat had voornamelijk te maken met de spanningen thuis. Weinigen vroegen echter hulp toen het niet goed met hen ging. We konden drie profielen onderscheiden van jongeren die op zichzelf terugplooiden en geen gebruik maakten van de beschikbare hulp.

Een eerste groep van jongeren wist waar er hulp te krijgen was, zowel in de privésfeer als op het vlak van sociale diensten (familie, vrienden en hulpdiensten) maar nam niet het initiatief om hulp te vragen. Deze jongeren verkozen om er niet over te praten, konden hun problemen niet onder woorden brengen of wilden niet erkennen dat ze zich slecht voelden.

Andere jongeren legden uit dat ze niet wisten waar ze terecht konden en dat ze geen weet hadden van diensten die hen konden helpen. Tot slot waren er ook jongeren die hadden geprobeerd om hulp te vinden, maar die het gevoel kregen dat er niet naar hen werd geluisterd en die ontgoocheld waren.

“Het ging niet goed met mij.” (Manon, 15 jaar)

“Vroeger, niet echt goed. Als je niet met elkaar praat, sluit je je een beetje in jezelf op. Dat is het gewoon.”
(Delphine, 16 jaar)

“Tussen toen en toen (periode waarin hij bij zijn moeder was) was het gewoon onmogelijk. Zelfs nu is het onmogelijk. Op emotioneel vlak is het volgens mij gewoon grote shit. Zelfs nu, nu ik rustig ben, ik heb mijn huis, ik heb rust gevonden in mijn hoofd, maar dat zal nooit weggaan. Met wat er vroeger gebeurd is, lukt het mij niet om na te denken zoals ik zou moeten doen ... Ik wilde erover praten, maar er werd nooit echt naar mij geluisterd. Ik werd nooit ernstig genomen.” (Tom, 19 jaar)

- **School: spijbelen en uitsluiting**

De meeste jonge weglopers die we interviewden, vertelden dat ze problemen op school hadden vóór ze de eerste keer wegliepen. Sommigen spijbelden, waren al twee of meer keren blijven zitten en/of hadden gedragsproblemen. Van de 22 geïnterviewde weglopers verklaarde één jonge adolescente dat ze op school werd gepest. Opvallend in hun relaas over de school zijn het gebrek aan motivatie, de schoolmoeheid, het ontbreken van perspectief en het gebrek aan waardering:

“Het was een ramp ... naar school gaan kon ik echt niet. Ik hield er niet van. De hele tijd op je stoel zitten zonder iets te doen, ik heb het nooit gekund. Werken lukte daarentegen wel.” (Tom, 19 jaar)

Toch hadden enkele jongeren een positieve kijk op de school die ze associeerden met een uitweg voor de spanningen en conflicten thuis. Zoals bij vele adolescenten het geval is, waren vrienden voor hen een motivatie om naar school te gaan. Enkele jongeren legden uit dat ze het heel moeilijk zouden hebben om naar school te blijven gaan als ze hun vrienden niet hadden.

“De school was een goede afwisseling voor de sfeer thuis ...

Ik amuseerde me goed op school.” (Margaux, 14 jaar)

- **Eerste weglooperperiode: de vrienden, een sociaal vangnet?**

In het leven van de jongeren met wie we gingen praten, namen *peers* een belangrijke plaats in. Vaak beschikten ze over een heel netwerk van vrienden, maar hadden ze slechts enkele vrienden bij wie ze hun hart konden uitstorten. Enkele jonge weglopers verklaarden dat ze met hun vrienden hadden gesproken over het feit dat ze wilden weglopen. De vrienden reageerden op twee manieren: ofwel probeerden ze hen het idee uit het hoofd te praten, ofwel boden ze onderdak aan als de situatie niet zou veranderen. In die zin vormden *peers* een sociaal en affectief vangnet voor deze jonge weglopers. Het risico om zich tijdens een eerste weglooperperiode met problematisch, delinquent of risicovol gedrag in te laten, wordt echter gelinkt aan de manier waarop deze vrienden, met wie de jongeren tijdens hun weglooperperiode omgaan, zelf functioneren en met het gedrag dat zij aanbevelen.

“We deden dit soort dingen altijd wanneer we samen optrokken (n.v.d.r.: dingen die verboden zijn) ...

We rookten, we gingen uit, we snoeven gas.

We stalen lood, koper, kabels, auto's.” (Tom, 19 jaar)

De meeste jongeren vertelden ons dat ze de sociale netwerken op een normale manier gebruikten vóór ze de eerste keer wegliepen (behalve twee jongeren die hier nog te jong voor waren). Slechts weinigen hadden vóór hun eerste weglooperperiode via sociale netwerken contact gehad met andere weggelopen jongeren. Wanneer ze via de sociale media contacten onderhielden, ontvingen ze berichten met ‘goede raad’ waarin ze werden aangespoord om terug te keren naar huis, of voerden ze ‘ondersteunende’ conversaties met het doel samen een oplossing te vinden:

*“Ik was erdoor van slag want ik wist niet waar ze was (n.v.d.r.: haar vriendin),
maar ze kwam terug en ik heb haar gezegd dat ze dit nooit meer mocht doen.”*
(Manon, 15 jaar)

Het is interessant om vast te stellen dat sommige jongeren andere jongeren afraadden om weg te lopen en probeerden om hen het idee uit het hoofd te praten (vóór hun eerste weglooperperiode), terwijl zij uiteindelijk zelf weggelopen zijn. Afgezien van het besmettingsfenomeen waar deze vaststelling op lijkt te wijzen, kan dit betekenen dat jongeren, wanneer ze zich in een situatie bevinden waarin ze beter kunnen nadenken over het weglopen, een kritischere houding kunnen aannemen tegenover het idee van ‘weglopen als oplossing’.

Ook jongeren die zijn opgehouden met weglopen en die met veeleer negatieve gevoelens op hun ervaringen terugkijken, zouden andere jongeren afraden om weg te lopen, terwijl de groep die op een positieve manier op het weglopen terugblijkt, veeleer geneigd zou zijn om in te stemmen met het weglooperidee.

- Behoeften vóór het weglopen

Wanneer we naar de behoeften van de jongeren tijdens de weglooperperiode peilden, bleek dit een zeer moeilijke oefening te zijn. De jongeren hadden het moeilijk om die dingen onder woorden te brengen en zochten naar de juiste formulering. Wat in het relaas van alle jongeren opviel, is het begrip ‘verandering’: verandering van een relatie, verandering die van de volwassen ouder verwacht werd, verandering in de gezinsstructuur, in de relationele dynamiek,... Een oproep tot verandering of een behoefte aan verandering lijkt dus aan de basis te hebben gelegen van hun wegloupedrag. De adolescenten brachten ook behoeften op affectief vlak en inzake ondersteuning ter sprake. De hypothese dat deze jongeren weinig hulp vroegen – in noch buiten het gezin – omdat ze niet goed konden uitleggen waaraan ze echt behoefte hadden, is dan ook bijzonder interessant.

“Ik wilde gewoon een weekend naar mama.” (Thomas, 20 jaar)

“Niet meer bij papa blijven.” (Margaux, 14 jaar)

“Dat mijn grootmoeder zou veranderen.” (Tom, 19 jaar)

“Dat mijn vader zou veranderen.” (Chloé, 18 jaar)

“Dat mijn stiefvader zou vertrekken.” (Sophie, 17 jaar)

“Dat ik mijn vader zou mogen zien, maar ik mocht hem niet zien.” (Tania, 15 jaar)

4.2 TRIGGERFACTOREN

Om te analyseren welke factoren het wegllopen triggeren – zowel impulsief/reactief wegllopen als voorbereide wegloopacties (met voorbedachten rade) –, maakten we gebruik van de *running to/running from*-typologie. Tot de eerste groep behoren jongeren die wegllopen met de bedoeling naar iemand toe te gaan, terwijl de jongeren uit de tweede groep wegllopen om een persoon of situatie te ontvluchten. Bij ons onderzoek naar de beweegredenen en triggerfactoren waardoor jongeren wegliepen en voor dit traject kozen, bestudeerden we telkens hun eerste weglooperperiode.

- Triggerfactoren voor *running to*-weglooptrajecten (eerste weglooperperiode):

3 van de 22 geïnterviewde jongeren die wegens familiale problemen in een instelling waren geplaatst, liepen de eerste keer weg met de bedoeling naar hun ouder(s) te gaan. Zij wilden opnieuw bij hun gezin zijn, ondanks de problematische situaties die ze er meemaakten. Er was sprake van een zekere ambivalentie bij deze jongeren die verscheurd werden tussen de behoefte om weer bij hun ouders te zijn enerzijds – ondanks de relationele problemen bleven ze namelijk sterk aan hun ouders gehecht – en de behoefte om deze problematische gezinssituatie te ontvluchten anderzijds.

“In de instelling vroeg ik de hele tijd ‘mama, mama, mama, ...’” (Tony, 17 jaar)

“Ik wilde terug naar huis.” (Sophie, 17 jaar)

“Doordat ik me zo ver van huis voelde, doordat ik op het internaat in Brussel zat, ben ik na drie dagen over de rooie gegaan.” (n.v.d.r.: wat hem aanzette tot wegllopen)
(Quentin, 20 jaar)

- Triggerfactoren voor *running from*-weglooptrajecten (eerste weglooperperiode):

Er waren meer geïnterviewde jongeren die de eerste keer wegliepen om een problematische situatie of een persoon te ontvluchten (*‘running from’*). Een deel van deze jongeren besloot weg te lopen om uit een problematische context te ontsnappen (spanningen, conflicten, fysiek en/of psychologisch geweld). Het element dat hen triggerde, was een zoveelste conflict, ‘de druppel die de emmer deed overlopen’ of het gevoel zoveel spanning niet meer aan te kunnen, ongeacht of de problemen zich thuis dan wel in een instelling voordeden. Zij liepen vaak op een reactieve en impulsieve manier weg, bijvoorbeeld in de nasleep van een ruzie. Een andere groep jongeren besloot voor het eerst om weg te lopen omdat ze het oneens waren met een plaatsingsbeslissing van de bijzondere jeugdzorg. Zij liepen dus weg uit hun gezinswoning toen ze de beslissing vernamen en wilden op die manier de plaatsing vermijden, of ze liepen weg uit de instelling zodra ze effectief geplaatst waren.

“Met al mijn problemen op school en zo, op het einde had ik er genoeg van en ben ik weggelopen.” (Alice, 14 jaar)

“Ik ben weggelopen door al die ruzies met mijn vader.” (Chris, 13 jaar)

“Het was ‘s morgens en we hadden de avond ervoor ruzie gemaakt en nog ruzie gemaakt, ik had een bericht gestuurd. Het is makkelijker om een bericht te sturen, zo maak ik me niet kwaad en ik zei alles wat ik dacht in

dat bericht. Ik zei dat alles thuis moest gaan zoals zij het wilden en dat het me op de zenuwen begon te werken; ik had echt het gevoel dat ik niet bij hen hoorde en dat ik een verschil zag.” (Florence, 16 jaar)

“Dat werkte hier op onze zenuwen (met andere meisjes uit de instelling). Er was te veel gedoe, te veel spanning, en dus wilden we weg.” (Manon, 15 jaar)

Deze eerste weglooperperiode van het type *‘running from’* leek – ongeacht of de jongere van thuis dan wel uit een instelling wegliep –, te fungeren als een vorm van emotionele en relationele regulering voor de jongere. Zodra een bepaald conflictniveau bereikt was, voelde de jongere spanningen die hij alleen kon doen afnemen door weg te lopen: hij had waarschijnlijk al wel andere reguleringsstrategieën uitgetoetst, maar geen daarvan bleek in de ogen van de jongere afdoende. De eerste weglooperperiode was voor de jongere dus een oplossing maar dit kan wel betekenen dat hij na de weglooperperiode terugkeerde naar dezelfde oude manier van functioneren waaraan hij net wilde ontsnappen of die hij door zijn gedrag wilde veranderen. Daardoor bestaat het risico dat de jongere na de eerste weglooperperiode, die een emotionele en relationele regulering tot doel had, nog verscheidene keren wegloopt. Op die manier wordt weglopen in de ogen van de jongere gewoon de beste manier om met spanningen om te gaan.

Zoals we al aangaven, handelden deze weglopers – zowel van het type *‘running to’* als van het type *‘running from’* – voor het merendeel impulsief en uit reactie op een bepaalde toestand, was hun optreden weinig gepland en liepen ze dus in een opwelling weg. De jongeren namen slechts wat geld met zich mee en soms een rugzak met enkele spulletjes. Volgens wat ze zelf vertelden, hadden ze er nooit lang op voorhand over nagedacht.

4.3 ERVARINGEN EN HULP TIJDENS DE WEGLOOPERPERIODE

Tijdens hun eerste weglooperperiode verbleven de meeste jongeren bij een vriend. Anderen slaagden er soms in om bij een ander familielid opvang te krijgen (broer, zus, grootouders). Zo konden weglopers ook rekenen op hulp van vrienden of familie om aan onderdak te komen. Wanneer een jongere kan rekenen op hulp van zijn familie, loopt hij minder risico op probleemgedrag: de persoon die hulp biedt, fungeert in dat geval als educatieve referentiepersoon en belichaamt een zekere band met de gezinsomgeving (ondanks het feit dat de jongere die wil ontvluchten tijdens zijn weglooperperiode of hier niet vaak meer komt omdat hij geplaagd is). Wanneer de hulp waarop de wegloper kan rekenen haast uitsluitend uit het netwerk van *peers* komt, bestaat het risico dat de affectieve banden met de gezinsomgeving worden verbroken omdat de jongere er tijdens zijn weglooperperiode niet terecht kan. Deze breuk kan leiden tot nog meer breuken (met name in het sociaal leven) en tot het vertonen van probleemgedrag. Dit wordt nog in de hand gewerkt door het feit dat jongeren tijdens hun weglooperperiode experimenteren met vrijheid, vooral wanneer ze geen educatieve referentiepersonen hebben.

“Ik vertrok thuis om 7 uur en ik ben naar mijn zus gegaan. Ik had mijn bus gemist. Als ik naar huis was gegaan, had mijn stiefvader me vermoord. Dus ben ik gewoon vertrokken. Maar ik zat zonder gsm want ze hadden die afgenomen ... En dan ben ik naar mijn vader gegaan om te zien of hij me met de wagen kon brengen. Maar hij sliep nog, en toen zag ik ineens mijn zus en zij heeft me meegenomen met de bus. En dus zijn we gewoon vertrokken ... (...) Eerst heeft ze de school gebeld en daarna ook haar eigen school. En dan hebben we daar de hele dag over gepraat, en dan zijn we naar de SAJ gegaan.”
(Tania, 15 jaar)

*“Overdag sliep ik en ’s nachts ging ik op stap met mijn beste vriend.
We rookten, we dronken en we gingen koper stelen.” (Tom, 19 jaar)*

“Ik kon onmogelijk terug naar huis (...) een vriendin betaalde mijn treinticket. Ik heb echt wel goeie vrienden. Ik ben dan bij een andere vriendin gaan logeren die alleen woont. Zij zat met mij in een ander centrum. Er zijn dan vrienden die mij gebeld hebben en zo (...) ’s avonds; en die nacht ben ik een beetje op stap gegaan en daarna ben ik teruggekeerd.” (Florence, 15 jaar)

Enkele jongeren die op zeer weinig hulp van vrienden/familie konden rekenen, legden uit dat ze diefstal een legitiem middel vonden om te overleven: honger en kou hebben, geen geld hebben, ... Ze konden zich nog veel minder voorstellen dat ze naar huis of naar hun instelling zouden terugkeren. We benadrukken dat deze jongeren liever een diefstal pleegden dan hulp te vragen: uit hun verhaal bleek vaak dat ze wilden tonen dat ze hun eigen boontjes konden doppen. Diefstal leek in hun ogen op een zekere vorm van zelfstandigheid te wijzen. Zich alleen uit de slag kunnen trekken was voor hen een ontwikkelingsuitdaging, vooral bij de weglopers die weinig steun kregen. De weglopers die bij vrienden of familieleden onderdak vonden, zeiden daarentegen dat ze het dankzij hen gered hebben.

“Zonder mijn vrienden had ik geen plek gehad om te slapen, te eten of te drinken.” (Quentin, 20 jaar)

Weinig jongeren verklaarden dat ze bang waren of zich angstig voelden tijdens hun eerste weglopperperiode. De meesten zeiden dat ze zich goed voelden en een gevoel van vrijheid en opluchting hadden omdat ze weg waren uit de conflictsituatie.

“Ik voelde me goed, ik voelde me gekalmeerd.” (Florence, 16 jaar)

“Ik was opgelucht dat ik niet meer hier was (n.v.d.r.: in de instelling).” (Estelle, 17 jaar)

De moeilijke momenten die de meeste jongeren beleefden, hadden te maken met primaire behoeften zoals honger of vermoeidheid. Hoewel de meerderheid hulp kreeg van vrienden of familieleden, was de eerste weglopperperiode voor bepaalde jongeren het moment waarop ze zich ervan bewust werden hoe moeilijk het is om alleen buitenshuis te overleven.

“Ik had geen euro op zak. Het was moeilijk.” (Tom, 19 jaar)

“Ik kon nergens slapen of niks. Het was shit.” (Guillaume, 19 jaar)

Slechts enkele jongeren waren gedurende de weglopperperiode alleen, op straat. Eén van hen wist niet hoe hij terug naar huis kon, wat verklaart waarom hij de nacht buiten doorbracht. Een ander meisje was niet op weg naar een specifieke bestemming. Ze wilde gewoon lopen, op adem komen:

*“Ik liep verder om er niet meer aan te denken.
Ik wilde dat ze me een beetje met rust lieten.”
(Margaux, 14 jaar)*

Weinig jongeren bleven tijdens hun weglooperperiode in contact met hun familie, bijvoorbeeld via sms'jes of telefoontjes. Deze weigering om contact te houden stelden we vast bij weglopers van het type *'running from'* (van de 3 weglopers van het type *'running to'* met wie we praatten, waren er twee die door hun jonge leeftijd geen gsm bij zich hadden; de derde nam wel contact op met zijn moeder). De meesten zetten hun telefoon zelfs uit om niet gevonden te worden door de politie. Ze voelden de behoefte om zich volledig af te sluiten en om compleet te breken met de situatie waaruit ze waren weggevlucht. Dit heeft te maken met de eerder genoemde emotionele regulering, waardoor we het weglopen kunnen interpreteren als een middel om de spanningen te doen afnemen door afstand te nemen. Wanneer ze hun telefoon tot slot weer aanzetten, meldden ze aan hun naasten dat ze weer beschikbaar waren voor een eventueel contact. Naar eigen zeggen deden ze dit meestal uit bezorgdheid voor iemand in het gezin of omdat ze hun familie wilden laten weten dat ze in goede gezondheid verkeerden.

Zoals we eerder al zeiden, hadden de jongeren tijdens hun eerste weglooperperiode voornamelijk primaire behoeften (slapen, eten). Het was voor hen moeilijk om affectieve, identiteitsgerelateerde en emotionele behoeften tijdens deze periode te identificeren. Sommigen legden overigens uit dat ze nergens behoefte aan hadden omdat ze een slaapplek hadden, voldoende te eten hadden en – *last but not least* – zich ver van hun problemen bevonden.

"Ik had nergens behoefte aan omdat ik eindelijk alleen was en op mijn gemak kon zijn." (Margaux, 14 jaar)

Geen enkele geïnterviewde jongere wendde zich tijdens zijn eerste weglooperperiode tot een hulpverleningsdienst. Sommigen zeiden dat ze nergens behoefte aan hadden en dat ze dus geen hulp nodig hadden. Anderen kenden hulpverleningsdiensten waarnaar ze in het verleden doorverwezen waren, maar weigerden zich tot deze diensten te wenden omdat ze niet tevreden waren met de maatregelen die deze diensten hadden genomen. Dit verklaart waarom ze nalieten om er een beroep op te doen.

4.4 AFLOOP VAN DE EERSTE WEGLOOPPERIODE

De terugkeer kan vrijwillig of onvrijwillig zijn. Uit het relaas van de jonge weglopers kwamen verscheidene beweegredenen voor hun terugkeer naar voren.

- **Uit eigen beweging terugkeren? Ja, maar ...**

Enkele jongeren verklaarden dat ze na hun eerste weglooperperiode uit eigen beweging terugkeerden. Zij werden echter vaak door iemand aangemoedigd om dit te doen. Hun terugkeer werd met andere woorden ingegeven door een derde, ook al werd hij als 'vrijwillig' omschreven. Vrienden of familieleden vroegen aan deze jongeren – bijvoorbeeld via een bericht op hun telefoon – om terug te keren en de jongeren deden dit uiteindelijk ook. In zekere zin wachtten deze jongeren op een teken waaruit bleek dat ze voor de ander bestonden en dat ze werden verwacht. Na een periode van afstand nemen (afstand die door het weglopen werd gecreëerd, maar ook door het uitzetten van de telefoon) geeft de wegloper aan – door zijn telefoon weer aan te zetten – dat hij openstaat voor communicatie en voor een eventueel telefoontje van zijn ouders, zijn opvoeders of de gerechtelijke autoriteiten.

“Ik heb vrienden die me belden en ze zeiden dat ik terug naar huis moest gaan; iedereen zei dat het een slecht plan was. Mijn mama vroeg me waarom ik dit gedaan had, daarna hoorde mijn broer dat ik weggelopen was en hij was er ook niet over te spreken. Hij wilde dat ik terugkwam. Toen belde de politie me op. Ik zag een privénummer verschijnen en ik nam niet op. Daarna een ander nummer. Ik dacht, laat ik toch maar opnemen, en toen zeiden ze dat ik echt terug naar huis moest komen. Toen heb ik mijn spullen bij elkaar gezocht (...) en dan ben ik naar huis gekomen.” (Florence, 16 jaar)

“Mijn vrienden zeiden dat ik terug naar huis moest komen want dat iedereen zich zorgen maakte.” (Tania, 15 jaar)

Het gevoel geen eigen plek te hebben en een zekere intimiteit te missen, kan jongeren er ook toe aanzetten om terug te keren. Na enkele dagen 'kamperen' bij vrienden of familie formuleerden heel wat weglopers het als volgt: “Ik miste mijn bed.” Met deze uitdrukking leken ze niet alleen naar een gebrek aan comfort te verwijzen, maar ook naar het feit dat ze een soort rust en veiligheid misten die ze hoopten terug te vinden.

- **De politie: een derde partij bij de terugkeer?**

Sommigen legden uit dat ze niet zouden zijn teruggebracht als de politie hen niet had teruggebracht. Ze voelden zich namelijk opgelucht omdat ze niet meer werden geconfronteerd met de problematische situatie die ze waren ontvlucht. En omdat ze op hun eentje konden overleven, hadden ze niet aan terugkeren gedacht. De geïnterviewde jongeren die door de politie waren teruggebracht, waren op het moment dat ze wegliepen allemaal tussen 12 en 14 jaar oud. De jongere leeftijd van deze weglopers zou kunnen verklaren waarom de politie meer middelen inzette om hun verdwijning op te lossen. Alle jongeren die door de politie waren teruggebracht, hadden hun weglooperperiode bovendien met of bij vrienden doorgebracht, in plaats van bij andere familieleden. Dit zal ongetwijfeld hebben bijgedragen tot de intensiteit waarmee de politie hen zocht. Die gaat er namelijk van uit dat weggelopen jongeren die bij vrienden logeren, een groter risico op complicaties lopen dan weggelopen jongeren die bij een familielid logeren.

4.5 TERUGKEER EN GEVOLGEN

Velen van de geïnterviewde jongeren waren bang om terug te keren omdat ze de reactie van hun familie of van het personeel in de instelling vreesden. De meesten van deze jongeren verklaarden overigens dat hun weglooperperiode geen enkele impact had op hun leven. De problematische situatie die ze hoopten op te lossen door weg te lopen, verbeterde dus helemaal niet: de conflicten bleven aanwezig. Bij anderen verslechterde de situatie zelfs, zodat het weglopen uiteindelijk een negatieve impact had op hun leven.

“Ik wilde gewoon niet dat ze tegen mij uitvlogen. Dat is alles.

Ik was bang om terug te keren.” (Sophie, 17 jaar)

“Aan de ene kant wel (impact), want nu hoef ik niet meer naar mijn vader,

maar het heeft nog voor meer problemen gezorgd

want nu zit ik opgesloten.” (Margaux, 14 jaar)

Nadat ze een eerste keer uit de gezinswoning waren weggelopen, werden enkele jongeren in een instelling geplaatst: ze zeiden dat ze zich daar beter voelden en dat ze blij waren met deze verandering. Het gebeurt echter dat dergelijke jongeren opnieuw weglopen, maar dan uit de instelling. Een weggelopen meisje verklaarde zelfs dat ze na de eerste keer ‘verslaafd’ was geworden aan het weglopen. Ze had het gevoel afhankelijk te zijn geworden van weglopen. Weglopen is haar geliefkoosde methode van emotionele regulering geworden.

“Daarna ben ik niet opgehouden met weglopen. Dus ja, het was een begin.”

(Sophie, 17 jaar)

5. WEGLOOPDYNAMIEKEN

Wanneer we de eerste weglooperperiodes bekijken die hierboven worden beschreven, zien we dat er verscheidene motivatie- en beslissingsdynamieken kunnen spelen. De verschillende dynamieken die we hieronder telkens met het relaas van een wegloper illustreren, zijn:

- **Weglopen als emotionele regulering**
- **Weglopen als terugkeer naar de bron**
- **Weglopen als symptoom van depressie**
- **Weglopen als zoektocht naar banden**
- **Weglopen als signaal**

5.1 WEGLOPEN ALS EMOTIONELE REGULERING

Voor sommige jongeren is weglopen een manier om hun emoties te reguleren en om te gaan met spanningen. Weglopen kan voor hen de geschikte oplossing lijken om spanningen te doen afnemen: het schept de nodige afstand en zorgt soms zelfs voor een breuk met de dingen die een probleem vormen en waarvan de jongere het gevoel heeft dat hij ze niet aankan. We mogen dus terecht aannemen dat een wegloper vóór hij wegloopt al andere oplossingen heeft uitgeprobeerd, maar dat die in zijn ogen ondoeltreffend zijn gebleken, zodat weglopen de enige overblijvende oplossing is. Dit soort regulering zien we bij jongeren die zich effectief opgelucht voelen wanneer ze weggelopen zijn, die zich bevrijd voelen van het emotioneel lijden, ... Weglopen kan daardoor echter een terugkerende manier van functioneren worden waardoor de jongeren steeds opnieuw weglopen. Het risico op een herhaling van het wegloopgedrag wordt nog groter wanneer jongeren niet alleen bij wijze van emotionele regulering hun toevlucht nemen tot weglopen, maar bij hun terugkeer moeten vaststellen dat er niets is verbeterd. Deze manier van functioneren stelden we vast bij jongeren die in een gezinsomgeving wonen én bij jongeren in instellingen.

Gaëlle – 16 jaar

Gaëlle liep voor het eerst weg uit een instelling toen ze 13 was. Ze bleef twee dagen weg. Deze eerste weglooperperiode werd vooral ingegeven door de terugkerende ruzies met haar moeder, maar ook door haar verlangen om uit de instelling weg te raken. Omdat ze slechts moeilijk de spanningen aankon als gevolg van de conflictueuze relatie met haar moeder enerzijds en haar plaatsing in de instelling anderzijds, besloot Gaëlle om weg te lopen met een vriendin. Ze vertelde dat ze zich goed voelde tijdens deze weglooperperiode. Zij beschouwt weglopen dan ook als een middel om de ervaren spanningen te doen afnemen. Haar volgende weglooperperiodes waren van dezelfde aard: ze waren telkens bedoeld om de spanningen te doen afnemen die als gevolg van de herhaaldelijke ruzies met andere jongeren in de instelling ontstonden.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Gaëlle – 16 jaar Mama – stiefvader Gescheiden ouders Woonde bij moeder, stiefvader en halfzus (9 jaar) Slechte sfeer in het gezin	- Angst - Moed - ...

Eerste weglooperperiode – 13 jaar – twee dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Ouders ruzieden vaak hoewel ze gescheiden waren. Geen goede band met haar vader. Was graag bij haar grootouders. Moeder wilde niet dat ze haar vader zag vóór ze wegliep. Nu ok. Vertelde niets aan haar ouders. Moest de hele tijd bij haar moeder blijven (geen uitstapjes). Schooltraject: Ouders hadden alleen aandacht voor wat slecht ging. Volgde ASO, daarna technische. Spijbelde nooit maar ging naar school omdat het moest. Hield niet van school. Was altijd het 'buitenbeentje' van de klas.	Voorbereiding: Alleen wat geld. Sprak met niemand over het weglopen. Vertrekomstandigheden: Ruzie met mama, wilde niet meer in de instelling blijven.	Verwachtingen//weglopen: Vrijheid. Met wie? Hoe? Naar waar? Vertrokken met een vriendin, naar woning moeder die toen met vakantie was. Tijdens de weglooperperiode: Ze hebben gegeten, daarna volgende dag bij een vriendin. 's Avonds teruggekeerd naar haar mama. Contacten: Telefoon uitgezet. Peers: Vriendin uit de instelling Welzijn: Voelde zich goed want was vrij. Dacht dat haar ouders boos zouden zijn.	Omstandigheden: Grootmoeder belde aan, maar had de sleutel. Ze probeerden om te vertrekken maar de grootmoeder belde de politie. Als de grootmoeder niet gekomen was, zou ze daar gebleven zijn. Werd gezocht door de politie en de instelling, het kon haar niet schelen. Ze vond dat niet erg.	Toegang tot hulpverlening: Instelling Impact: Geen, situatie erger dan ervoor. Instelling tevreden dat ze terug was.

Peers: Geen vrienden, mocht niet buiten. Rookte sigaretten. Heeft slechts één vriendin. Toegang tot hulpverlening: Heeft vooraf geen hulp gevraagd maar tijdens wel. Behoeften: liefde Welzijn: Voelde zich slecht. Maakte voortdurend ruzie met haar moeder en ook op school. Sociale netwerken: Moeder wilde niet dat ze op sociale media zat, maar ze zat toch op Facebook. Moeder wist ook niet dat ze een telefoon had.		Dacht zich op haar eentje te kunnen redden omdat er zich toch nooit iemand om haar bekommerde.		
Ze heeft daarna nog gedacht aan weggelopen. Ze denkt dat ze nog 5 keer weggelopen is, telkens uit de instelling. Dat kwam door ruzies met de jongeren. Met de opvoeders had ze een goed contact. Haar langste weglouperperiode duurde twee weken. Ze was naar vrienden gegaan die ze normaal gezien nooit ziet (om te drinken, lachen, ...). Ze is teruggekeerd omdat haar moeder erop aandrong dat ze zou terugkomen. Alleen toen ze twee dagen weggelopen was, had ze haar telefoon uitgezet. Ze werd verschillende keren teruggevonden door de politie. De laatste keer kwam haar moeder naar het station om haar te gaan halen. <u>Behoeften:</u> Haar bed, want ze was moe.				

5.2 *RUNNING TO*-WEGLOPERS UIT EEN INSTELLING: TERUGKEER NAAR HET GEZIN

Weglopen bij wijze van ‘terugkeer naar het gezin’: het is een specifieke *running to*-weglooptdynamiek die we bij jongeren in instellingen vaststelden. Het gaat om jongeren die voor de eerste keer weglopen wanneer ze in een instelling zitten omdat ze naar hun gezinsomgeving willen terugkeren. Vaak zijn deze jongeren geplaatst omwille van een moeilijke familiale situatie – die ook zij als dusdanig erkennen – maar blijven ze toch zo gehecht aan hun ouders (of één van de ouders) dat ze er weer naartoe willen.

Uit het relaas van de jongeren bij wie we deze dynamiek vaststelden, bleek dat ze verscheidene keren wegliepen. Hun latere weglooperperiodes verschilden echter van de eerste in de zin dat zij niet langer een uiting waren van het verlangen om de banden met hun ouder(s) opnieuw aan te halen, maar veeleer wezen op een proces van contactverbreking en sociale ontworteling.

Sophie – 17 jaar

Toen ze 11 was liep Sophie voor het eerst weg uit de instelling waar ze net was geplaatst. Ze had zelf gevraagd om geplaatst te worden wegens de conflicten die ze met haar moeder over haar stiefvader had. Ze liep uit de instelling weg om naar haar moeder te gaan. Na deze eerste weglooperperiode liep Sophie nog verscheidene keren weg, maar niet meer met de bedoeling om naar huis terug te keren. Haar latere weglooperperiodes werden gekenmerkt door probleemgedrag zoals drugsgebruik en voortijdig schoolverlaten, waaruit sociale ontworteling blijkt.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Sophie – 17 jaar – verscheidene weglooperperiodes (1ste keer toen ze 11 was) Instelling voor jongeren (vanaf haar 11de) Gescheiden ouders – gewelddadige partner van de moeder Twee jongere zussen en een jongere broer Boezemvriendin in hetzelfde centrum Is gestopt met school (maar gaat terugkeren), is twee keer blijven zitten	- “Ik ben ervan gedegouteerd.” - “Het dient tot niets.” - “Ik heb begrepen dat ik het niet meer moet doen.”

Eerste weglooperperiode – 11 jaar – één nacht

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Gewelddadige stiefvader, in instelling vanaf haar 11de wegens slechte sfeer in het gezin Schooltraject: Ok Peers: Beste vriendin Toegang tot hulpverlening: SAJ – moeder van haar beste vriendin gaf haar onderdak en begeleidde haar naar de SAJ Behoeften: Dat haar stiefvader het huis zou verlaten	Vorbereiding: “We waren al twee/drie dagen aan het zeggen dat we zouden vertrekken.” Behoeften: Terugkeren naar huis. Liep weg om naar huis te gaan Vertrekomstandigheden: Uit de instelling	Verwachtingen//weglopen: Terugkeren naar haar moeder Met wie? Hoe? Naar waar? Met twee oudere meisjes, te voet, naar vrienden van de twee meisjes Tijdens de weglooperperiode: “Zij rookten joints. Ik niet, want ik was nog klein.” De oudere meisjes wilden uitgaan, zij wilde naar haar mama. “Ik beleefde de schrik van mijn leven.” Contacten: Geen	Omstandigheden: Is hulp gaan vragen (ging aanbellen bij mensen). Was bang, wilde naar huis.	Behoeften/verwachtingen: “Dat ze niet tegen mij zouden uitvaren.” “Ik was bang om terug te gaan.” Toegang tot hulpverlening: Hulp in de instelling; stelden haar gerust (“Ze zeiden mij om dit nooit meer te doen.”) Impact: “Daarna ben ik niet gestopt met weglopen dus, ja, dit was een begin.”

Welzijn: "... soms goed, soms niet goed" (naargelang van de stiefvader) Probleemgedrag: /		Peers: Invloed van de twee meisjes // weglopen Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: "Ik had eigenlijk niet moeten weglopen." Welzijn: "Ik was bang dat ze me zouden vinden." "Ik was bang voor de politie."		
--	--	---	--	--

Verscheidene weglooperperiodes van dit type. De langste duurde 1 maand en 15 dagen. De andere keren liep ze weg voor één nacht.

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Pleeggezin, jongerencentrum – enkele contacten met haar moeder – in gesloten instelling (weglopen + drugs) Schooltraject: Ging tijdens weglooperperiodes niet meer naar school Peers: Vriendinnen in de instelling en vrienden van haar uitstapjes Toegang tot hulpverlening: SAJ Welzijn: Niet goed ("Ik heb overal in België gezeten.")	Vorbereiding: Nam wat spullen mee Behoeften: Zich amuseren Vertrekomstandigheden: Uit de instelling – naar vrienden gaan. "Als ik het op mijn zenuwen krijg, ben ik weg."	Verwachtingen//weglopen: "Geen, ik wilde me amuseren." Met wie? Hoe? Naar waar? Sliep bij een vriendin, met een meisje uit de instelling Tijdens de weglooperperiode: "In de stad", bij vrienden. Probleemgedrag: Gebruik (alles behalve heroïne) Contacten: Telefoon uitgezet Peers: Gebruikers, weglopers, niet-weglopers Toegang tot hulpverlening: /	Omstandigheden: Zette haar telefoon weer aan en werd gebeld door de instelling Duur: Twee weken, één maand, en verscheidene keren enkele uren. <u>Weglooperperiode van een maand:</u> teruggebracht door de politie <u>Weglooperperiode van 2 weken:</u> teruggebracht door een opvoeder	Instelling: Ze probeerden de deur van haar kamer te sluiten om haar te verplichten om daar te blijven maar "ze begrepen dat het nutteloos was." Welzijn: Sinds haar terugkeer uit de gesloten instelling gaat het beter Toegang tot hulpverlening: Opvoeders van de instelling die haar tot rede probeerden te brengen -> Sinds verblijf in gesloten instelling: gedaan met weglopen

		Behoeften: Geen, want ze had te eten en een slaappleats, en ze had geen geld nodig voor drugs. Voor de wegloupperiodes van enkele uren: Keerde terug naar de instelling, at, douchte en vertrok weer -> Deed dit 3 maanden lang Welzijn: "Ik was ok, ... enfin voor de staat waarin ik toen verkeerde." Voor de wegloupperiode van één maand: "Ik kwam nooit buiten ... ik moest me verstoppen ... dat werkte op mijn zenuwen."		
--	--	--	--	--

5.3 WEGLOPEN ALS TEKEN VAN DEPRESSIE

Deze weglooptdynamiek komt op gang naar aanleiding van een depressieve toestand, d.w.z. een intens psychisch lijden waardoor de jongere droefheid voelt, wanhopig is en zichzelf niets waard vindt. In deze moeilijke omstandigheden kan een jongere aan weglopen een pijnstillende werking gaan toeschrijven: hij kan weglopen beschouwen als een manier om zijn psychische pijn te verdoven. Weglopen kan in die zin dus fungeren als medicijn. Het is voor de jongere misschien ook een manier om zijn omgeving te vertellen dat hij lijdt, zonder er expliciet over te moeten spreken. Weglopen maakt dit duidelijk door daden en vereist geen woorden.

Sarah – 16 jaar

Sarah woonde in een gezin zonder problemen, ging naar school en deed haar best. Na een afgebroken liefdesrelatie belandde ze in een depressie. Volgens haar heeft dit haar ertoe aangezet om weg te lopen. Haar eerste weglooperperiode, toen ze 15 was, duurde een dag en een nacht. Ze kreeg na haar eerste weglooperperiode psychologische bijstand, maar ze vond dat dit haar niet hielp en ze liep daarna opnieuw weg. Zeer snel na elkaar liep ze verscheidene keren voor langere tijd weg. Tijdens deze weglooperperiodes begon ze steeds meer probleemgedrag te vertonen, inclusief voortijdig schoolverlaten. Ze werd in een instelling geplaatst wegens herhaaldelijk weglopen en drugsgebruik. Volgens haar hebben haar ouders geen vertrouwen meer in haar omdat ze zo vaak wegliep. Toen Sarah over haar weglooptgedrag sprak, verwees ze naar haar behoefte om vrij te zijn, mensen te ontmoeten en plezier te maken. Wanneer ze wegliep, was dit steeds naar aanleiding van een ruzie met een gezinslid.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Sarah – 16 jaar – gemeld bij Child Focus Twee jongere halfbroers Ouders uiteen (maar nooit getrouwd), elk een partner Ze studeert nog, maar voor het ogenblik niet omdat ze in een psychiatrisch centrum opgenomen is (elders geen plaats) Technische, volgend jaar in het 4de	- Avontuur - Het is boeiend - Vrijheid

Eerste weglopperperiode – 15 jaar – 1 dag en 1 nacht

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Vóór december 2015 normaal gezin, hadden het goed samen, zowel bij de vader als bij de moeder. Ze had een vriendje. Goede band met het gezin. Co-ouderschap. Relatie vóór ze wegliep: tussen vader en moeder geen al te beste relatie. Ok met halfbroers maar minder met stiefmoeder. Geen echte uurregeling en regels die moesten worden gerespecteerd bij vader en moeder (vóór het donker). Ouders wisten wat ze deed. Ze was de hele tijd bij haar vriendje (twee jaar samen).	Voorbereiding: Had een tas met kleren meegenomen. Behoeften: Had gepland om 's avonds niet naar huis te komen, maar wist niet hoelang ze weg zou blijven. Ze dacht één of twee nachten. Ze was op haar eentje. Haar vriendin was op de hoogte. Heeft haar ouders nooit verteld dat ze wilde weglopen.	Verwachtingen//weglopen: Niets bijzonders, wilde niet thuis zijn. Had behoefte aan vrijheid. Ze dacht niet na over wat ze wilde. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij een vriendin. Daarna bij een vriend (van 17). Zei tegen haar vriendin dat ze weggelopen was. Tijdens de weglopperperiode: Keek naar films en sliep. Was bang dat de ouders van haar vriend problemen kregen. Contacten: Met haar vriendin. Haar moeder probeerde haar te bellen,	Omstandigheden: Politie kwam haar 's ochtends halen. Haar vriendin had haar aangegeven. Ze belden 10 minuten voor ze aankwamen. Ze had kunnen vertrekken, maar deed het niet. Haar vriend en vooral de ouders van haar vriend overtuigden haar om met de politie mee te gaan. Ze wilde niet naar huis. Ze zou naar ergens anders vertrokken zijn.	Behoeften/verwachtingen: Ze wist dat ze bij haar terugkeer gestraft zou worden, daarom wilde ze niet terug naar huis. Kreeg nieuwe vrienden, niet van school. Werd ondervraagd door de politie om uit te leggen waarom ze was weggelopen. Vertelde alles.

Ze vertelde meer aan haar moeder dan aan haar vader. Schooltraject: Ouders volgden haar op maar altijd goede resultaten. Ging graag naar school. Ze was veranderd van richting, toerisme was haar ding niet en ze zat in talen. School was belangrijk voor haar. Ze spijbelde nooit. Ze zat op dezelfde school als haar ex; dit was moeilijk en ook veel rebellen op school. Goede sfeer ook. Met profs, ok. Peers: vriendje + boezemvriendin Toegang tot hulpverlening: Heeft niemand om hulp gevraagd, ze praatte er slechts een beetje over met haar vriendin. Ze dacht dat niemand haar zou begrijpen. Probleemgedrag: Neen, tenzij slecht gedrag op school. Behoeften: Vrijheid. Nieuwe vrienden hebben, want ze zag haar beste vriendin steeds minder. Welzijn: Over het algemeen goed, tot het uit was met haar vriendje. Had niet veel contact meer met haar vriendinnen omdat ze de hele tijd met haar vriendje optrok. Wist niet met wie ze over haar problemen kon praten. Haar vriendje bedroog haar. Ze is nooit heel open geweest, vertelt niemand iets. Dat is volgens haar de reden waarom ze in een psychiatrisch centrum zit.	Het was uit met haar vriendje. Ze heeft dit niet aan haar ouders verteld. Zat al op internaat wegens gedragsproblemen op school. Hield niet van de regels op het internaat. Werde er weggestuurd (zat in het eerste jaar hotelschool). Ze tegen haar vrienden dat ze wilde weglopen. Vertrekomstandigheden: Het was uit met haar vriendje (een maand later liep ze weg), ze was zeer depressief. Na een ruzie met haar moeder liep ze weg. Zei tegen haar moeder dat ze naar een vriendin ging en wachtte het antwoord van haar moeder niet af om te vertrekken. Vroeg haar vriendin om te bevestigen dat ze daar inderdaad was.	maar ze nam niet op. Nog enkele contacten met haar ex. Iedereen belde haar en ze realiseerde zich dat ze iets moest zeggen, maar ze wilde toch niet antwoorden. Zei gewoon tegen iedereen dat ze veilig was. Peers: Vriend die haar onderdak gaf. Probleemgedrag: / Welzijn: Zenuwachtig door alle berichten. Ze miste haar huis en haar bed, maar uiteindelijk vond ze het wel leuk. Gebruikte sociale netwerken tijdens haar weglooperperiode. Was trots omdat ze het had aangedurfd om weg te lopen.	Het sleutelmoment voor haar was toen ze het huis verliet, omdat ze dacht dat ze dat niet zou kunnen. Ze had niet gedacht dat haar moeder de politie zou waarschuwen. Ze vond het irritant dat ze door de politie en door haar familie werd gezocht.	Ouders kwamen haar halen; waren teleurgesteld; zeiden niets bijzonders. Vroegen hulp aan het 'Crisisteam'. Zij was er aanvankelijk tegen maar ze overtuigden haar. Dit heeft echter niet geholpen want naderhand is ze opnieuw weggelopen. Moest bijna elke dag met het 'Crisisteam' gaan praten. Ze vond dat er zich te veel mensen met haar leven bemoeiden. Ze wilden haar hulp aan huis opdringen. Is opnieuw weggelopen vóór het zover was.
--	---	---	--	--

Eind december liep ze opnieuw weg. Ze begon om te gaan met slechte vrienden maar zelf had ze dat naar eigen zeggen niet meteen door.

Ze begon op school alcohol te drinken. Ze loog tegen haar ouders. Ze ging veel uit zonder de toestemming van haar ouders die dan de politie belden.

Haar langste weglooperperiode duurde een week en twee dagen. Tijdens deze periode verbleef ze bij een vriend. Ze werd telkens opgespoord door de politie.

Ze werd in een centrum geplaatst wegens haar gedrag en omdat ze telkens wegliep.

Ze legde uit dat haar ouders hun vertrouwen in haar verloren hadden.

Verwachtingen: altijd haar vrijheid. Ze heeft behoefte aan feesten, zich amuseren.

De rechter zei dat haar vrienden geen goed gezelschap waren aangezien ze een dossier hadden.

Behoeften tijdens de laatste weglooperperiode: vrienden en familie geruststellen. Ze wist dat ze toch zou worden opgesloten. Ze had behoefte aan de steun van haar familie.

Ze wilde iets dat de alcohol en het weglopen kon vervangen.

Nu heeft ze besloten om niet meer weg te lopen en om geen slechte beslissingen meer te nemen.

5.4 WEGLOPEN OP ZOEK NAAR EEN BAND

Deze dynamiek wordt gekenmerkt door een heronderhandeling over de band tussen de jongere en zijn ouders. We beschouwen deze vorm van wegllopen als het in vraag stellen van de relatie. Enerzijds probeert de wegloper uit te testen in welke mate zijn dierbaren met hem begaan zijn en in hoeverre ze hem missen. Anderzijds test hij ook uit hoeveel afstand hij zelf van hen wil nemen, zodat hij het gevoel krijgt dat hij actief bijdraagt tot het opbouwen van een band. Een adolescent in ontwikkeling ervaart deze band namelijk niet altijd als een vanzelfsprekendheid noch als een zekerheid, waardoor hij de behoefte voelt om actief bij te dragen tot de totstandkoming van een band. De wegloper is zich er echter niet noodzakelijk van bewust dat hij de band door zijn optreden in vraag stelt, aangezien hij dit onbewust kan doen.

Florence – 16 jaar

Florence liep voor het eerst weg toen ze in een pleeggezin woonde. Ze was als klein meisje in een instelling geplaatst omdat haar moeder overleden was en haar vader in de gevangenis zat. Toen ze 15 was, belandde ze in een pleeggezin waar haar oudere broer ook al woonde. Nadat hij vertrokken was, ging de toestand er volgens Florence op achteruit, omdat de pleegouders een verschil maakten tussen haar en hun eigen kinderen. Hoewel hierover werd gesproken, besloot Florence, die geen verandering merkte, om weg te lopen. Ze bleef twee dagen weg. Hoewel Florence aangaf dat ze meer vrijheid en onafhankelijkheid wilde, leek ze eigenlijk meer te verwachten van deze weglooperperiode. Die stelde haar namelijk in staat om haar band met het pleeggezin te testen en om te zien hoe erg ze op haar gesteld waren en in hoeverre ze zelf integraal deel uitmaakte van het gezin.

Florence liep nog een keer weg om dezelfde redenen, maar bleef toen 15 dagen weg. Tijdens deze weglooperperiode ging ze naar school, wat ze graag deed omdat ze er haar vrienden zag en met de opvoeders kon praten. Ze keerde terug naar huis op de dag waarop ze naar de instelling vertrok. Sindsdien is ze niet meer weggelopen want ze zegt dat ze zich gelukkig voelt. Florence zegt dat ze zich bewust is van het feit dat ze zich te sterk aan de opvoeders hecht.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Florence – 16 jaar Moeder overleden en vader in de gevangenis In een pleeggezin en vervolgens in een instelling Drie oudere broers, een jongere zus en een jongere broer Ze zit in het derde middelbaar en bleef één keer zitten in de lagere school	- Zich slecht voelen - Instabiliteit - Onafhankelijkheid

Eerste weglopperperiode – 16 jaar – 2 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: In een pleeggezin. Toen ze 15 was. <i>“Het was verschrikkelijk”</i> Zat eerst in een tehuis en ging dan bij haar broer, die nu 20 is, in een pleeggezin wonen. Noemt zichzelf moeilijk, bezitterig en jaloers. Vergelijkt zichzelf veel met anderen. Voelde zich niet op haar plaats. Het eerste jaar, toen ze er samen met haar broer zat, <i>‘was het fantastisch’</i>. Maar toen hij vertrok, begonnen de dingen fout te lopen.	Vorbereiding: <i>“Ik bereidde het niet echt voor, het gebeurde op het moment zelf.”</i> <i>“Ik had er al aan gedacht ... wanneer ik wilde weglopen ... ik zei tegen mezelf, hou je in, dit is een fase, weglopen zou de dingen alleen maar erger maken, maar plots moest ik het doen.”</i> Behoeften: <i>“Ik kan niet blijven op een plek waar conflicten zijn.” “Ik moest eruit.”</i> (wanneer ze wegloopt). Vertrekomstandigheden: Pleegmoeder zei haar dat ze haar dochter niet was, stuurde haar	Verwachtingen//weglopen: Een oplossing vinden voor de situatie: ‘dat ze me niet meer achter de veren zitten’, ‘onafhankelijk zijn’ Met wie? Hoe? Naar waar? Bij een vriendin, alleen, met de trein. Tijdens de weglopperperiode: Verbleef bij haar vriendin. Peers: Een vriendin gaf haar onderdak. Is gaan feesten. Contacten: Stuurde elke dag berichten naar haar pleegmoeder om te laten weten dat ze ok was. Contacten met haar broer. Zette haar telefoon niet uit omdat ze	Omstandigheden: Politie belde haar, pleegmoeder en vrienden zeiden haar dat ze moest terugkeren. Keerde terug rond 09.00 uur ‘s ochtends.	Ging naar haar kamer en haar pleegouders hadden haar een brief geschreven. Pleegmoeder omhelsde haar. Behoeften/verwachtingen: Was gelukkig met de reactie van haar pleegouders bij haar terugkeer, maar volgens haar was het nodig om ‘het abces te laten openbarsten’. Wilde zeggen wat er niet goed ging. 3/4 dagen later liep het opnieuw fout. Welzijn: Eerst goed en daarna slecht (na 3/4 dagen).

De pleegouders maakten verschil tussen haar en hun eigen kinderen. Werden geplaagd want hun moeder kreeg slaag, daarna <i>'heeft zij haar plan getrokken.'</i> Sprak met haar pleeggezin over haar problemen, over school, enz. <i>'De conflicten waren het ergst'</i> omdat ze een verschil maakten tussen de kinderen. Schooltraject: <i>"Ik was goedgehumt op school."</i> Spijbelde maar bleef toch op school om cannabis te gaan roken in de toiletten. Peers: Oudere vrienden. Ging een glas drinken met hen. Doen dingen die verboden zijn, maar niet met haar. Sprak met hen over het feit dat ze wilde wegllopen. Toegang tot hulpverlening: Probeerde om met haar pleegouders te praten, om uit te leggen dat het niet goed ging. Nauwe band met opvoeders op de school. Probleemgedrag: Ging op café met haar vrienden en dronk wat te veel. Kwam niet op tijd naar huis. Sigaretten, cannabis, 'ik gebruikte'. Behoeften: Stabiliteit, liefde, een andere omgeving, hun kop niet meer moeten zien. Welzijn: <i>"Ik voelde me opstandig."</i>	tijdens de lessen een bericht om te zeggen dat ze niet meer moest terugkomen omdat ze haar dochter niet was. <i>"Ik was zo opstandig dat ik niet langer in die conflictsituatie kon blijven", "Er moest absoluut een oplossing worden gevonden."</i>	haar broer niet ongerust wilde maken. Toegang tot hulpverlening: Pleegmoeder belde de politie. Behoeften: Moest kunnen nadenken. Welzijn: <i>"Ik voelde me goed, tot rust gekomen."</i> Keerde één keer naar huis terug om zich te wassen en vertrok dan opnieuw. Krijgt veel hulp uit haar omgeving, wordt geholpen met onderdak, eten, enz.	Toegang tot hulpverlening: / Impact: Zag dat dit haar pleegouders pijn had gedaan. Maar... haar pleegmoeder zei na 3/4 dagen aan de SAJ dat ze niets meer van haar wilde weten.
--	--	--	---

weglooperperiode – 15 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Cf. terugkeer na eerste weglopperperiode. <i>“Het was te veel geworden. Ik had het helemaal gehad.”</i>	Vorbereiding: Neen, was bij een vriend en bleef er. Behoeften: Wilde de stad in met haar vrienden. Vertrekomstandigheden: Ruzie met haar pleegvader die niet wilde dat ze de stad in ging.	Verwachtingen//weglopen: Wilde wat vrijheid. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij vrienden. Tijdens de weglopperperiode: <i>“De eerste 2/3 dagen vrij goed, daarna voel je een gebrek aan stabiliteit, je weet niet waar je ’s avonds zult slapen.” “Soms was het 16.00 uur, ik kwam uit school en ik wist niet waar ik die avond zou slapen.”</i> Ze bleef naar school gaan. Peers: Ze hielpen haar. Ze ging met hen feesten. Probleemgedrag: Nam drugs (ecstasy, cannabis). Contacten: Met haar drie grote broers. Behoeften: Had behoefte aan stabiliteit. Was verloren, wist niet wat ze wilde. Soms at ze 3 dagen niet. Welzijn: <i>“Ik voelde me echt niet goed.”</i>	Omstandigheden: Ze kwamen haar halen in haar pleeggezin om haar mee te nemen naar de instelling waar ze nu verblijft. Ze moest dus terugkeren. Had geen zin om terug te keren.	Instelling: Integreerde zich snel omdat ze al enkele mensen kende. Welzijn: Voelt zich echt goed, maar is zich ervan bewust dat ze zich te sterk aan de opvoeders hecht. Toegang tot hulpverlening: Centrum (<i>Maison Heureuse</i>)

5.5 WEGLOPEN ALS SIGNAAL

De eerste weglopperperiode kan een manier zijn om een signaal te geven. Een jongere die zich onbegrepen voelt of vindt dat niet naar hem wordt geluisterd, ziet weglopen als een oplossing om gehoor te krijgen. Wanneer de mening van de jongere niet gehoord wordt of wanneer er geen rekening mee wordt gehouden, kan weglopen voor de jongere een manier lijken om zijn behoeften duidelijk te maken.

Delphine – 16 jaar

Delphine liep voor het eerst weg toen ze in een instelling zat. Wegens familiale problemen had ze met de instemming van haar moeder gevraagd om in een instelling te worden geplaatst. Nadat ze in verscheidene instellingen had verbleven zonder de mogelijkheid van een plaatsing op lange termijn, besloot ze weg te lopen om gehoord te worden:

“Ik wilde dat er maatregelen zouden worden genomen, aangepaste maatregelen, dat naar de jongere werd geluisterd. Niet zoals zij doen.”

Haar weglopperperiode duurde vijf maanden. Al die tijd logeerde ze bij haar broer. Ze ging niet meer naar school, wat ze erg betreurt. Toen ze zag dat dit allemaal tot niets leidde, besloot Delphine om terug te keren. Ze is nog een keer weggelopen, altijd met de bedoeling een signaal te geven aan de jeugdzorgdiensten.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Delphine – 16 jaar Gescheiden ouders – moeder heeft een partner Vader in de gevangenis Vier broers en een zus Ze werkt en gaat naar school Is nooit blijven zitten	- Je ziet op wie je kunt rekenen - Hel - Eenzaamheid

Eerste weglooperperiode – 13 jaar – 5 maanden (maar na een week wisten ze waar ze was).

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij haar stiefvader en haar moeder. Broers en zus waren al vertrokken. De twee jongste broers waren nog niet geboren. Sfeer: ‘Gewoon goeiemorgen en goeienavond.’ Vader in de gevangenis wegens lastigvallen van haar zus. Deed niets bijzonders in haar vrije tijd. Geen communicatie in het gezin. Afstand tussen haar en haar moeder. Zat in een CAU. Schooltraject: School was belangrijk voor haar. Peers: Geen boezemvrienden.	Vertrekomstandigheden: Was boos op haar vertegenwoordigster. Nam beslissingen zonder haar op de hoogte te brengen. Besliste plots om te vertrekken. Liep weg uit de instelling. Voorbereiding: Neen. Behoeften: Dat de jeugdhulp iets zou doen. Zei aan haar moeder dat ze zin had om te vertrekken.	Verwachtingen//weglopen: Gehoor krijgen bij de jeugdhulp omdat ze in allerlei verschillende centra werd geplaatst. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij haar broer. Na een week wisten ze waar ze was. Tijdens de weglooperperiode: Ging met haar broer naar de SAJ om een oplossing te vinden maar dit veranderde niets. Ging 5 maanden niet naar school. Ging haar familie opzoeken, vond bezigheden. Miste school. Contacten: Ja, met sommige mensen, maar niet met iedereen. Peers: /	Omstandigheden: Keerde na 5 maanden terug omdat alles wat ze probeerde op niets uitliep.	Behoeften/verwachtingen: “Dat er maatregelen zouden worden genomen, aangepaste maatregelen, dat naar de jongere werd geluisterd, niet zoals zij doen.” Verwachtte vooral dingen van de hulpverleningsdiensten. Moeder was tevreden toen ze haar terugzag. Toegang tot hulpverlening: Geen hulp bij terugkeer. SAJ zei dat ze voor bepaalde dingen zouden zorgen (psychologische problemen, sociaal assistent, enz.) maar er gebeurde niets. Hebben het dossier dan maar afgesloten.

Toegang tot hulpverlening: Zij en haar moeder besloten om naar de jeugdhulp te gaan, maar geen echt antwoord op de vraag gekregen. Probleemgedrag: / Welzijn: Niet goed omdat er geen dialoog was.		Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: Service aide à la Jeunesse (SAJ) Behoeften: Dat de jeugdhulp een oplossing zou vinden. Werd gezocht vanaf de eerste week. Gemeld bij Child Focus en de politie.		Impact: Op haar mama. Stelde vast dat het niet meer ging tussen hen.
---	--	---	--	---

Tweede weglooperperiode – 15 jaar – een week

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Opnieuw afstand met haar moeder. Mocht niet buitenkomen. Is dan teruggekeerd naar de instelling. Daarna voorlopige plaatsing bij haar meter. Bleef daar 5 maanden. Schooltraject: In Brussel, dicht bij haar meter. Peers: Kreeg meer vrienden. Toegang tot hulpverlening: Nam contact op met de SAJ om te zeggen dat het niet meer ging bij haar tante. Omdat ze niet 'in gevaar' verkeert, zeggen ze dat het kan wachten. Behoeften: Een centrum voor begeleid zelfstandig wonen.	Vertrekomstandigheden: Vertegenwoordigster werkte opnieuw op haar zenuwen. Antwoordde niet op haar vraag over centrum voor begeleid zelfstandig wonen. Dreigde ermee weg te lopen maar de vertegenwoordigster zei niets. Was boos op haar. + Meter wilde niet dat ze nog langer bleef.	Verwachtingen//weglopen: Dat er iets verandert. Met wie? Hoe? Naar waar? Met vrienden. Tijdens de weglooperperiode: Doolde een nacht rond met vrienden. Peers: Hielpen haar tijdens haar weglooperperiode. Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: SAJ Behoeften: Dat haar vertegenwoordigster opnieuw contact opnam en een centrum voor haar vond. Welzijn: "Het was echt de hel tijdens die week." Gemeld bij de politie en Child Focus.	Omstandigheden: Er werd een centrum voor haar gevonden -> Opnieuw contact opgenomen met haar vertegenwoordigster.	Instelling: Centrum voor begeleid zelfstandig wonen (Ze was teleurgesteld over de instelling). Keerde daarna terug naar haar mama. Is opnieuw de dialoog met haar aangegaan. Ze zijn in therapie gegaan.

6. TYPOLOGIE VAN WEGLOOPSCENARIO'S

In dit derde deel hebben we de wegllooptrajecten van de geïnterviewde jongeren in vijf verschillende types onderverdeeld: **weglopen op jonge leeftijd, herhaaldelijk weglopen, weglopen als begin van een zwerftocht en weglopen als *thrown away*-jongere** (die eigenlijk niet weglloopt maar aan de deur wordt gezet). Afgezien van de informatie die we op basis van de interviews verzamelden, analyseerden we ook het schriftelijke relaas van een slachtoffer van tienerpooierpraktijken.⁹ We analyseerden de verschillende types van weglopen op basis van de motivatiedynamieken waarnaar we hierboven al verwezen: weglopen als emotionele regulering, weglopen als terugkeer naar de bron, weglopen als antidepressivum, weglopen op zoek naar een band en weglopen als signaal.

6.1. WEGLOPEN OP JONGE LEEFTIJD (N=10)

10 van de 22 geïnterviewde jongeren liepen al op jonge leeftijd weg, d.w.z. vóór ze 13 waren. We herinneren eraan dat weglopen vóór die leeftijd als onrustwekkend wordt beschouwd, zowel door de gerechtelijke autoriteiten als door Child Focus. Van deze tien jongeren liepen er negen later opnieuw weg.

De beweegredenen van deze jonge weglopers lijken te verschillen naargelang ze vanuit de gezinswoning of vanuit een instelling wegliepen.

6.1.1 WEGGELOPEN UIT DE GEZINSWONING

Vijf jonge weglopers vertrokken uit hun gezinsomgeving. In elk relaas over de levenscontext vóór deze eerste wegllooperperiode was sprake van een conflictueuze sfeer die de jongeren wilden verlaten. Elk van deze jongeren liep overigens weg in de nasleep van een ruzie. Bij één van hen ging de ruzie over zijn cannabisgebruik. Tijdens hun wegllooperperiode vonden deze jongeren onderdak bij vrienden – op één na die alleen bleef – en verbraken zij alle contact met hun familie. Twee jongeren vertoonden probleemgedrag tijdens hun wegllooperperiode. Drie van hen keerden vrijwillig terug en twee van hen werden door de politie teruggebracht. Sommigen verklaarden dat de toestand na deze eerste wegllooperperiode verslechterde, terwijl het voornaamste gevolg voor anderen was dat ze in een instelling werden geplaatst. Vier jongeren zaten overigens nog altijd in een instelling. Allemaal zijn ze daarna opnieuw weggelopen.

De jonge weglopers die uit de gezinswoning wegliepen, leken tot het *running from*-type te behoren: zij wilden weg uit een conflictueuze gezinsomgeving. De jongeren die naderhand in een instelling werden geplaatst, liepen allemaal opnieuw weg. We merken op dat de wetenschappelijke literatuur aangeeft dat weglopen op jonge leeftijd een risico op herhaaldelijk weglopen inhoudt (Rees en Smeaton, 2001).

De 'emotionele regulering' waarnaar we hierboven al verwezen, is een typische motivatiedynamiek tijdens een eerste wegllooperperiode op jonge leeftijd met de gezinswoning als vertrekpunt. Door weg te lopen probeerden deze jongeren de spanningen binnen hun gezinsomgeving te doen afnemen. Weglopen was in hun ogen de meest geschikte oplossing binnen deze problematische context.

⁹ De informatie over dit type werd niet verzameld via een diepte-interview maar door het lezen van een dagboek en een kort gesprek met de schrijfster ervan.

6.1.2 WEGGELOPEN UIT DE INSTELLING

Vijf jonge weglopers liepen weg uit de instelling waarin ze geplaatst waren, veelal wegens familiale conflicten. Drie van deze jongeren behoorden tot het *running to*-type, aangezien ze de bedoeling hadden om terug te keren naar hun gezin. Twee van hen waren van het *running from*-type: zij liepen weg omdat de beslissing tot plaatsing hen niet beviel of omdat ze niet met de opvoeders overweg konden. Het zou echter getuigen van een gebrek aan nuance indien we ons tot deze twee types zouden beperken, aangezien al deze jongeren tijdens hun weglopperperiode de band met hun gezin probeerden te herstellen: ze belden hun moeder op, logeerden in het huis van de moeder die er niet was, logeerden bij een broer, ... Het zijn allemaal tekenen die erop wijzen dat deze jongeren, hoewel ze tijdens het interview over het weerzien met hun vrienden spraken, ook hun gezin wilden terugzien. Drie van hen keerden vrijwillig terug, twee niet. Geen van hen ging na de weglopperperiode opnieuw in zijn gezinsomgeving wonen. En allemaal zijn daarna opnieuw weggelopen.

Hun daaropvolgende weglopperperiodes waren echter verschillend. Vier van deze jongeren hadden niet langer de bedoeling om naar huis terug te keren of contact te zoeken met familieleden. Ze verwezen naar een behoefte aan vrijheid en ontspanning, en het gevoel er eens uit te willen zijn. Hun latere wegloppergedrag kaderde dan ook binnen het verbreken van diverse banden, wat tot sociale ontworteling leidde. Ze gingen niet meer om met familieleden maar wendden zich tot een netwerk van *peers* met wie ze zich aan probleemgedrag overgaven. Deze latere weglopperperiodes duurden ook langer.

Bij een eerste weglopperperiode op jonge leeftijd met de instelling als vertrekpunt merkten we doorgaans twee van de eerder beschreven motivatiedynamieken op: weglopen als terugkeer naar het gezin en weglopen als emotionele regulering. Twee van de jongeren hadden namelijk de bedoeling om naar hun leefomgeving terug te keren, ondanks de conflictueuze levenscontext. We verwezen hierboven al naar de ambivalentie waarvan deze jongeren blijken geven: enerzijds willen ze aan een problematische situatie ontkomen, anderzijds willen ze ook terug naar hun ouders aan wie ze nog altijd erg gehecht zijn. Drie van deze jongeren liepen overigens weg bij wijze van 'emotionele regulering' als gevolg van de spanningen en conflicten in de instelling (met de opvoeders of met andere jongeren). Wanneer ze de situatie niet meer aankonden, beslisten ze om weg te lopen.

6.2. HERHAALDELIJK WEGLOPEN (N=18)

18 van de 22 geïnterviewde jongeren liepen verscheidene keren weg. Het proces waarbij jongeren herhaaldelijk weglopen verdient onze bijzondere aandacht, vooral omdat de latere weglopperperiodes doorgaans langer duren en tot het verbreken van meer banden leiden. We bestudeerden de problematiek van het herhaaldelijk weglopen op basis van de *running to* / *running from*-typologie.

Uit het relaas van de weglopers kwamen diverse trajecten naar voren in functie van de eerste weglopperperiode en de herhaaldelijke weglopperperiodes:

1ste weglooperperiode	Latere weglooperperiodes
' <i>Running to</i> ' (leefomgeving opzoeken)	' <i>To & From</i> ' (vrienden opzoeken en leefomgeving verlaten)
' <i>Running to</i> ' (leefomgeving opzoeken)	' <i>Running to</i> ' (vrienden opzoeken, behoefte aan vrijheid)
' <i>Running from</i> ' (leefomgeving– probleemsituatie verlaten)	' <i>Running from</i> ' (leefomgeving– probleemsituatie verlaten)
' <i>Running from</i> ' (leefomgeving– probleemsituatie verlaten)	' <i>Running to</i> ' (vrienden opzoeken, behoefte aan vrijheid)
' <i>Running from</i> ' (leefomgeving– probleemsituatie verlaten)	' <i>To & From</i> ' (vrienden opzoeken en leefomgeving verlaten)

Bij sommige jongeren lijken de beweegredenen voor de eerste weglooperperiode ook op het moment van de latere weglooperperiodes nog aanwezig te zijn. Dat is met name het geval bij de jongeren die zowel tijdens hun eerste weglooperperiode als tijdens de daaropvolgende weglooperperiodes tot het *running from*-type behoren. We stelden dit vast bij weglopers die van thuis wegliepen, maar ook bij weglopers die uit een instelling wegliepen. Een wegloper die bijvoorbeeld wegens conflicten met zijn ouders uit de gezinswoning wegloopt, zou wanneer hij naderhand wordt geplaagd, ook uit deze instelling kunnen weglopen wegens conflicten met andere jongeren of met de opvoeders. Weglopen wordt zo een manier om met conflictsituaties om te gaan. Het herhaaldelijk weglopen van deze jongeren is een vorm van emotionele regulering: weglopen is voor hen een oplossing om spanningen en conflicten aan te kunnen.

"Er was opnieuw afstand ontstaan tussen mij en mijn moeder." (Delphine, 16 jaar)

"(Na de eerste weglooperperiode) ... Ik kon niets zeggen, ik was zo geschokt door wat ze had gezegd (haar moeder), ik moest hier even van bekomen. Bovendien had ik ruzie met een vriend, ik had gebeld bij C. Zelfs mijn vriendin is meteen naar me toegekomen, daarna ben ik het beginnen te verwerken, ... Ik ben beginnen te aanvaarden dat ze mij niet meer wilde, en dan ben ik 15 dagen weggebleven." (Florence, 16 jaar)

Andere jongeren lopen de eerste keer weg vanuit de instelling waarin ze geplaatst zijn omdat ze hun familie willen opzoeken – waardoor ze tot het *running to*-type behoren –, maar hebben bij hun latere weglooperperiodes niet meer dezelfde bedoeling. Hun latere weglooptgedrag lijkt veeleer een vorm van emotionele regulering. Heel wat jongeren vertelden dat ze bij deze latere weglooptsituaties behoefte hadden aan vrijheid. Naar eigen zeggen vertrokken ze om zich te amuseren en kregen ze daarbij hulp van een netwerk van *peers*. Deze latere weglooptsituaties verschilden dus van hun eerste weglooperperiode. Wel gaat het nog altijd om '*running to*' (weglopen om vrienden op te zoeken). Het komt ook voor dat de latere weglooptsituaties een mix zijn van '*running to*' en '*running from*' (vrienden opzoeken en het domicilie of de instelling verlaten) omdat de jongere zowel de bedoeling heeft om zijn leefomgeving te ontvluchten als om vrienden op te zoeken. De eerste weglooperperiode werd ingegeven door het verlangen uit een probleemsituatie weg te komen, maar de latere weglooperperiodes worden gekenmerkt door het verbreken van contacten, sociale ontworteling en – in sommige gevallen – een zwerftocht. Vaak worden deze weglooperperiodes gekenmerkt door gebruik, overlevingsgedrag en relatieproblemen. Doorgaans zijn ze aanvankelijk van korte duur waarna ze steeds langer worden.

Het feit dat bij een eerste weglooperperiode andere motivatiedynamieken een rol spelen dan bij de latere weglooperperiodes, zou kunnen worden verklaard doordat de verwachtingen van de jongeren met betrekking tot de problematische beginsituatie niet werden ingelost. De jongeren realiseren zich dat de toestand niet zal veranderen, waardoor zij hun verwachtingen naar beneden toe bijstellen. Ze lopen niet langer weg om naar hun gezinsomgeving te kunnen terugkeren, maar omdat het een manier van functioneren is geworden: weglomen wordt een vorm van emotionele regulering wanneer ze met een probleemsituatie worden geconfronteerd.

“Ik wilde me gewoon amuseren ... Ik kan niet lang op dezelfde plek blijven, ik hou van verandering. Wanneer het me de keel begint uit te hangen, ben ik weg.” (Sophie, 17 jaar)

“Ik was het beu om de hele tijd ruzie te maken, ik wilde wat stoom afdampen maar ik realiseerde me niet dat ik op die manier gewoon wegliep van de problemen (...) ik kon er niet mee ophouden, drie jaar lang liep ik telkens opnieuw weg en het was echt heel moeilijk om daar nu zo plots mee op te houden; ik voelde me echt wel slecht wanneer ik terugkwam, want ik zei altijd tegen mezelf, ik kap ermee, ik kap ermee, ik vond het erg dat ik mijn belofte niet nakwam.” (Estelle, 17 jaar)

“Ik was dood van de honger en dus heb ik wat vrienden opgebeld en hebben we een inbraak georganiseerd (...) ik hou niet van bedelen, dan ga ik nog liever ergens inbreken.”
(Tony, 17 jaar)

Tijdens hun latere weglooperperiodes brachten de meeste jongeren hun tijd door met vrienden. Doorgaans konden ze voor hulp terecht bij een netwerk van *peers*. We stelden overigens vast dat deze *peers* heel wat invloed hebben in instellingen waar een collectieve dynamiek jongeren kan aanzetten tot weglomen: ze lopen dus in groep weg. Deze jongeren vragen geen hulp tijdens hun latere weglooperperiodes. Sommige jongeren haken compleet af en breken helemaal met de maatschappij, wat zou verklaren waarom ze geen hulp vragen.

6.3. WEGLOPEN ALS BEGIN VAN EEN ‘ZWERFTOCHT’

De eerste weglooperperiode: Tony (17 jaar), die we via een hulpverleningsdienst ontmoetten, woont in een instelling. Hij vertelde ons dat hij een eerste keer wegliep toen hij 9 of 10 was. Hij zat op dat ogenblik in een instelling en wilde naar zijn ouders gaan, die hij uitsluitend tijdens het weekend te zien kreeg. Dit weglomverhaal is opvallend gezien zijn jonge leeftijd, maar ook door de manier waarop hij de context interpreteert:

*“Het was alsof mijn ouders mij als een dakloze beschouwden
(...) een dakloze aan wie ze nu en dan een bed aanboden (...) ik voelde me er niet thuis.”*

Zijn eerste weglooperperiode was het begin van een heel traject van opeenvolgende weglooperperiodes. Zo bleef hij op een gegeven ogenblik vijf maanden weg. Al deze tijd zwierf hij rond. Hieronder volgen enkele elementen in verband met zijn eerste weglooperperiode:

- Gezinscontext en persoonlijke context: Tony werd geplaatst toen hij twee maanden oud was. Uit zijn beschrijving komt een gezin naar voren dat geen belangstelling toonde voor de kinderen, met een vader die hen mishandelde. Tony zat in verschillende instellingen. Op school had hij problemen met zijn leerkrachten en behaalde hij slechte resultaten. Hij werd van school gestuurd en ging lange tijd niet meer naar school. Hij vertelde ons dat hij geen vrienden had, dat hij zich alleen uit de slag trok en dat hij zijn problemen oploste door geweld te gebruiken. Hij merkte op dat hij steun kreeg van de SAJ en een priester.
- Triggerfactoren: Volgens hem waren er geen echte triggerfactoren, maar wilde hij zijn ouders opzoeken. Hij verwees ook naar zijn nervositeit en het feit dat hij moeilijk op één plaats kon blijven.
- Vóór het weglopen: Hij had niets voorbereid om weg te lopen uit de instelling. Hij voelde vooral de behoefte om naar huis te gaan en zijn ouders te zien.
- Ervaringen: Hij had de hele nacht gelopen en rondgedoold. Hij had niet geslapen en was niet bang geweest.
- Afloop van de weglooperperiode: Hij wist niet hoe hij naar zijn ouders moest gaan en keerde terug naar de instelling.

Tony's gezinscontext en persoonlijke context worden gekenmerkt door een moeizame band en vele verbroken relaties in diverse omgevingen (gezin, school, vrienden) die echter belangrijk zijn voor de socialisering van een kind. Hoewel hij elk weekend bij zijn ouders doorbracht, zei hij hierover: *"Het was alsof mijn ouders mij als een dakloze beschouwden"*, waarmee hij bedoelde dat hij zich als een dakloze voelde die elk weekend bij hen onderdak kreeg. Deze zin wijst op een gebrekkige hechting, het feit dat hij binnen het gezin geen eigen plaats had en het gevoel had er niet thuis te horen: een jongen zonder thuishaven. Ondanks de ernstige relationele problemen met zijn ouders liep hij weg uit de instelling om hen op te zoeken. Zelf zei hij hierover dat hij zijn ouders nog altijd nodig had, ook al vervulden ze hun rol niet. Ondanks het feit dat de banden verder afbrokkelden telkens wanneer hij het gevoel kreeg een dakloze te zijn, bleef hij de behoefte voelen om een band met zijn ouders op te bouwen. Hij had een ambivalent gevoel op dit punt: hij was een dakloze die volhield om zich ondanks alles te kunnen hechten.

Bijzondere latere weglooperperiode: Tony liep nog een aantal keren weg. Toen hij 16 was, bleef hij een keer vijf maanden weg. Dit is de weglooperperiode waar we hier bij stilstaan. Hij verbleef in die tijd in een instelling tijdens de week en bij zijn ouders in het weekend, en liep naar eigen zeggen weg wegens zijn vader. Hij ging naar vrienden, neven, zijn grootmoeder, ... Hij deed een beroep op hulp van vrienden en familie, maar belandde uiteindelijk toch op een soort zwerftocht als gevolg van zijn gebrek aan verankering. Zo gebeurde het dat hij regelmatig de nacht op straat doorbracht, waardoor hij geen oog dichtdeed maar urenlang tussen de verlaten fabrieken liep. Hij legde uit dat hij grijpdiefstallen en inbraken pleegde omdat hij weigerde te bedelen. Het was volgens hem niet moeilijk om aan wapens te komen. Hij vertelde dat hij cannabis rookte en dat hij vrienden had die ook probleemgedrag stelden. Hij dacht dat hij geen hulp nodig had en benadrukte dat hij werd gerespecteerd. De priester die hij al sinds zijn eerste weglooperperiode kende, hielp hem opnieuw om aan onderdak en eten te komen, maar Tony wilde niet bij hem logeren omdat hij zich niet in staat voelde om de regels na te leven die de man vooropstelde. Hij werd ook geholpen door een dienst voor sociale re-integratie en huisvesting. Gevraagd naar wat hij nodig had, antwoordde hij:

*"Mijn voeten,
want zonder mijn voeten kan ik niet meer bewegen."*

Deze lange weglooperperiode werd gekenmerkt door een opeenstapeling van verbroken relaties als gevolg van een afhaakproces dat al van in zijn kindertijd op gang kwam: hij brak met zijn gezin, hij brak met de school en hij 'brak' zelfs de wet. Omdat hij *'altijd het gevoel had gehad dat zijn ouders hem als een dakloze beschouwden'*, raakte Tony misschien makkelijker dan andere jongeren in de ban van een subcultuur van zwervers waarin het hard is om te overleven. In zekere zin was hij al sinds zijn kindertijd gewend moeten raken aan het idee om rond te zwerven. Wanneer we hem vroegen naar woorden die hij met zijn weglooperperiode(s) associeerde, zei hij:

"De straat is mijn thuis, want ik heb nooit iets anders gekend."

Zijn thuis was dus de straat, terwijl het huis waarin zijn ouders woonden een onderkomen voor daklozen was. Dit is ongetwijfeld de reden waarom hij zo beklemtoonde dat hij vooral *zijn voeten* nodig had: daarop heeft hij altijd kunnen steunen, niet in de zin dat ze een symbolische basis voor een gedefinieerde identiteit vormden, maar in de zin dat ze een middel waren om zijn daklozenstatus in de praktijk te brengen. De strafbare feiten die hij pleegde, duiden op een breuk met de maatschappij, maar tonen ook dat hij waardering zocht en de behoefte voelde om te tonen dat hij zich alleen kon redden, dat hij nergens bang voor was en dat hij werd gerespecteerd. De zelfstandigheid die Tony tentoon wilde spreiden, kan worden begrepen als een manier om de pijn om het ontbreken van een band te compenseren en/of te ontkennen: hij leed niet, want hij trok zijn plan en dus kon hij zijn waardigheid als zelfstandige dakloze bewaren. Tonen dat hij zich op zijn eentje wist te redden, was voor hem niet alleen een ontwikkelingsuitdaging zoals we die ook bij andere trajecten vaststelden. Het hielp hem zeker ook om victimisatie te voorkomen wanneer hij op straat leefde. Zijn hele functioneren leek te worden gestuurd door de behoefte om een gevoel van zelfeffectiviteit en controle te verwerven. Dat hielp hem om een zeker zelfrespect te behouden.

Terugkeer naar verankering: Deze periode van weglopen en rondzwerven eindigde na een contact met de SPJ. Nu gaat Tony weer naar school en woont hij opnieuw in een instelling. Hij vertelde dat hij zich goed voelt, dat hij zichzelf beter in de hand heeft en dat hij zich weet te beheersen. Hij vertelde dat hij zin had om in de instelling te blijven. Hij had een goede vriend in de instelling en een vriendinnetje. Ondanks de lange weglooperperiode die de voorbode had kunnen zijn van een *wegloopavontuur zonder terugkeer* leek de jongen eindelijk opnieuw plannen te maken: hij ging weer naar school, had vrienden en zelfs een vriendin. Al deze elementen leken aan te geven dat hij het weer mogelijk achtte om een band op te bouwen en gaven hem het gevoel ergens bij te horen. Het *verlangen* om een band op te bouwen, had hem blijkbaar nooit verlaten en hij was ogenschijnlijk altijd blijven verlangen naar een band met iemand of met de maatschappij. Hij had altijd een ambivalent gevoel gehad wanneer het over het opbouwen van een band ging, maar hij had de mogelijkheid nooit radicaal van de hand gewezen, waardoor hij volledig in de marginaliteit had kunnen terechtkomen. Zich hechten bleef in zijn hoofd altijd tot de mogelijkheden behoren. Deze hechting wijst er ook op dat hij zijn kwetsbaarheid als gehechte persoon en hechtende persoon wil erkennen. Op het einde van het interview zei hij echter dat hij nog altijd het gevoel had weggelopen te zijn bij zijn ouders. Tony zal zijn verlangens en mogelijkheden inzake het opbouwen van banden (op school, met vrienden, als koppel) dus moeten zien te verzoenen met de afwezigheid van een dergelijke band met zijn ouders.

6.4. WEGLOPEN ALS *THROWN AWAY*-JONGERE

Bij de jongeren met wie we gingen praten, zaten ook Tom en Guillaume, allebei 19 jaar oud. Zij vertelden dat ze door een ouder buitengezet waren uit de gezinswoning toen ze respectievelijk 15 en 16 jaar oud waren. Zoals we zullen zien, gebeurde dit bij één van hen één enkele keer, terwijl het bij de ander verscheidene keren gebeurde.

Hoewel de definitie uit de vakliteratuur een onderscheid maakt tussen jongeren die weglopen en *thrown away*-jongeren (de eerste groep loopt vrijwillig weg maar bij de tweede groep is geen sprake van vrijwilligheid), bleek dit onderscheid in de praktijk niet altijd vanzelfsprekend te zijn. Toen we jongeren rekruteerden, verwezen hulpverleners ons naar jongeren die op straat waren gezet en die zij zelf bij de weglopers indeelden. *Missing*

Children Europe definieert weglopers als volgt: “Runaways are children who run away or are forced out of home or institution where they have been placed.” Gelet op deze bijzondere omstandigheid – waarvan we de dynamiek niet kunnen gelijkstellen met die van een wegloopsituatie waarvoor de jongere het initiatief neemt – vonden we het interessant om de trajecten van deze twee adolescenten te bekijken. Zo konden we ze vergelijken met de andere trajecten die beter aan de definitie van weglopen beantwoordden. Een dergelijk traject kan overigens – en dat blijkt ook uit wat de jongeren ons vertelden – uitmonden in een weglooperperiode (geval van Tom) of een compleet traject van opeenvolgende weglooperperiodes.

Eerste keer aan de deur gezet:

- Gezinscontext en persoonlijke context: Tom en Guillaume beschreven hun levenscontext als chaotisch, gekenmerkt door de afwezigheid van de ouders, geweld, mishandeling, seksueel misbruik tijdens de kindertijd, ... Afwezige, mishandelende en/of delinquente ouders, een conflictueuze sfeer en een gebrek aan belangstelling voor de kinderen typeerden beide gezinnen. Er was sprake van een klimaat van geweld in de familiale en interactionele dynamieken tussen de gezinsleden, en ook de jongeren hadden zich deze gewelddadige manier van functioneren eigen gemaakt. Eén van hen werd als kind seksueel misbruikt door een vriend van zijn moeder. Op school behaalden ze slechte resultaten en haakten ze af. Er was doorgaans ook sprake van slechte vrienden en probleemgedrag (gebruik, diefstallen, ...).
- Actoren die de jongeren aan de deur zetten: Tom werd aan de deur gezet door zijn grootmoeder en Guillaume door zijn vader.

“Mijn grootmoeder heeft me in huis genomen. Maar vanaf toen ging het ook bij haar niet meer zo goed, want we waren met zijn vijftien.”

Mijn broer, zijn vrouw, hun kinderen en het hele circus.

Het was een beetje chaotisch, het ging niet meer, en toen heeft ze me eruit gezet.” (Tom)

“Mijn vader wilde mijn moeder eruit gooien, en toen heb ik hem een kopstoot gegeven.

En hij heeft me aan de deur gezet.” (Guillaume)

- Voorafgaand hieraan: Tom noch Guillaume hadden zich voorbereid op het feit dat ze eventueel aan de deur zouden worden gezet. Geen van beiden had een tas met kleren klaar staan of geld klaargelegd om alleen zijn plan te trekken. Tom keerde echter terug naar het huis van zijn grootmoeder om kleren op te halen.
- Ervaringen: Tom wilde op dat crisismoment niet naar huis terugkeren hoewel zijn grootmoeder het hem vroeg.

“Ik ben dan maar vertrokken, en ik ben nooit willen terugkeren naar dat huis, want ik had het echt helemaal gehad.” (Tom)

Deze afwijzing/uitzetting was voor hem het breekpunt. Het bracht een proces van verlies op gang (verlies van het gevoel ergens thuis te horen, verlies van identiteit en banden, verlies van materiële zaken) waardoor hij zijn heil op straat ging zoeken. Zijn weigering om terug te komen, markeerde de overgang van ‘aan de deur gezet’ naar ‘weggelopen’. Tijdens deze weglooperperiode verbleef hij bij zijn beste vriend, vertoonde hij probleemgedrag en voelde hij zich naar eigen zeggen niet goed omdat hij niets had: *“Ik had geen euro.”* Tom, die niet wilde terugkeren toen zijn grootmoeder het hem vroeg, nam duidelijk het initiatief over voor een vertrek dat hem aanvankelijk was opgedrongen. Door te weigeren om terug te keren, maakte hij hiervan ‘zijn eigen beslissing om weg te lopen’, zoals blijkt uit zijn langere afwezigheid en het feit dat hij uitsluitend terugkeerde door de aanmoedigingen van een hulpverlener en het feit dat hij zich ervan bewust was geworden dat hij niets had om van te leven. Bij Guillaume werd de breuk als gevolg van het feit dat hij het huis uit was gezet, verzacht doordat zijn vader voor hem een onderkomen regelde. De ouder zette op die manier zijn ouderlijke functie voort, zij het door die aan een derde te delegeren:

“Hij stuurde me een bericht om te zeggen dat ik bij mijn grootmoeder moest gaan slapen.” (Guillaume)

Zijn eerste nacht buitenshuis bracht hij inderdaad bij haar door. Daarna was hij naar eigen zeggen alleen en doodde hij de tijd met roken.

- Terugkeer en re-integratie in het gezin via hulpverlening: Tom ging hulp zoeken bij een AMO die hij al kende vóór hij het huis werd uitgezet. De hulpverlening hielp bij zijn terugkeer naar de gezinsomgeving en zorgde ervoor dat er kleine veranderingen binnen de leefomgeving kwamen om de jongere meer stabiliteit te geven totdat hij meerderjarig werd. Tom werd niet meer opnieuw uit zijn leefomgeving verbannen en belandde niet in een proces van opeenvolgende weglooperperiodes.

“Het is een beetje via mijnheer C. dat alles daarna weer in orde gekomen is.

Dankzij hem ben ik naar haar teruggekeerd (grootmoeder) (...)

zij (hulpverleners) hebben me gepusht om terug te keren.” (Tom)

“Ik had geen zin meer om daar te blijven wonen (bij zijn grootmoeder),

maar ik moest wachten tot ik 18 was om te kunnen vertrekken.

Het diende tot niets om weg te lopen en ik had ook geen geld.

Ik kon me niet op mijn eentje redden.” (Tom)

Bij Guillaume herhaalde de dynamiek van afwijzing en terugkeer zich tijdens zijn hele adolescentie. De relaties met zijn vader bleven conflictief en gewelddadig, en geen enkele dienst kwam tussen in deze situatie. Tijdens de periodes waarin hij op straat leefde en die steeds langer begonnen te duren, maakte hij gebruik van positieve overlevingsstrategieën (tijdelijk werk in een frituur), maar ook van delinquente strategieën (diefstal, *steaming*, ...). De steun van *peers* versterkte zijn sociale marginaliseringsproces. Pas drie jaar later, nadat een AMO had voorgesteld om tussen te komen, ging hij opnieuw opleidingen volgen die uitzicht boden op re-integratie.

“Mijn jongere broer kwam hier op woensdag activiteiten doen (...)

ze vertelden me over de opleiding die ging beginnen.

In het begin wilde ik niet komen, maar uiteindelijk ben ik toch gekomen.” (Guillaume)

De eerste keer dat deze twee adolescenten uit hun leefomgeving werden verbannen, gebeurde dit binnen een relationele context die volgens hun beschrijving door geweld, mishandeling en conflicten gekenmerkt werd. Hun ouder antwoordde/reageerde blijkbaar op de crisissen, de spanningen of het geweld door hen aan de deur te zetten. Dit kan worden geïnterpreteerd als een verzaking aan de ouderlijke beschermingsfunctie maar ook als een blijk van onmacht ten aanzien van de heersende conflicten. Het verraadt de afwezigheid van andere oplossingen of middelen die kunnen worden ingezet om de spanningen of conflicten te beëindigen.

Het risico bestaat dat de jongere deze ouderlijke handelwijze interpreteert in termen van afwijzing, in de steek laten, verlies en pijn. Aan de deur worden gezet blijft voor hen een traumatische ervaring. Voor sommigen komt er hiermee niet zozeer een einde aan het probleemgedrag dat ze eventueel stelden, maar dreigt veeleer het risico op een breuk.

“In het begin was het heel hard voor mij, zij was het trouwens die me aan de deur gezet heeft.” (Tom)

“Ik voelde haat, ik was mezelf niet.” (Guillaume)

Aan de deur gezet worden is een ervaring die moeilijk te plaatsen is door de ambivalentie die ermee gepaard kan gaan: Tom vertelde dat hij rust vond (*“Ik dacht dat ik zou kunnen doen wat ik wilde.”*), maar beklagde zich daarna over het feit dat hij zich nog meer alleen voelde, vooral omdat hij geen geld had.

Het is interessant om vast te stellen dat Tom er langer over deed om terug te keren naar een conflictueuze maar niet bijzonder gewelddadige gezinscontext (tien dagen) dan Guillaume die aan de deur werd gezet door zijn gezin waarin de sfeer ronduit gewelddadig was (drie dagen). Tom, die niet wilde terugkeren toen zijn grootmoeder het hem vroeg, nam duidelijk het initiatief over voor een vertrek dat hem aanvankelijk was opgedrongen. Door te weigeren om terug te keren, maakte hij hiervan ‘zijn eigen beslissing om weg te lopen’, zoals blijkt uit zijn langere afwezigheid en het feit dat hij uitsluitend terugkeerde door de aanmoedigen van een hulpverlener en het feit dat hij zich ervan bewust was geworden dat hij niets had om van te leven. Guillaume keerde sneller terug – en uit eigen beweging – nadat hij hiervoor de toestemming had gevraagd aan zijn moeder. Over de conflicten in zijn gezin vertelde hij verder nog: *“Dat was altijd al zo geweest, ik ben ermee opgegroeid, dus dat was ik gewoon.”* Blijkbaar keerde hij dus terug naar een dagelijks leven dat, ondanks zijn gewelddadige karakter, toch nog altijd het zijne was.

Op latere tijdstippen opnieuw aan de deur gezet: Terwijl Tom tot zijn 18de bij zijn grootmoeder bleef (zonder weg te lopen of opnieuw aan de deur te worden gezet) omdat hij had begrepen dat hij het alleen en zonder geld niet redde, werd Guillaume nog drie of vier keer door zijn vader op straat gezet, en ook nog één keer door zijn moeder nadat hij met zijn zus gevochten had. Zijn afwezigheden duurden tot een week of zelfs drie maanden. Guillaume vertelde, net als Tom, dat hij zich ervan bewust was dat hij zich niet alleen uit de slag kon trekken zonder diploma en zonder geld, waardoor hij zijn toevlucht nam tot *steaming* en diefstallen om aan geld te komen. Hij werd twee keer opgepakt. Het feit dat hij zich niet met dit soort delinquente feiten had ingelaten toen hij voor het eerst op straat werd gezet, kan te maken hebben met het feit dat de eerste periode slechts drie dagen duurde en dat hij toen in weinig behoeften diende te voorzien (die niet veel geld kostten). Wat ook meespeelt, is dat hij toen meer contact had met zijn grootmoeder dan met vrienden (hulp uit de familie is inzake pro-sociaal gedrag beter dan hulp van het soort vrienden dat deze jongere ons beschreef en met wie hij rookte, dronk en uit stelen ging).

Toekomstvooruitzichten: Momenteel is de situatie van deze twee jongens beter. Tom is meerderjarig en woont alleen. Hij heeft sinds twee jaar een vriendin. Hij volgde een opleiding en gaat binnenkort nog een tweede opleiding volgen. Guillaume woont bij zijn moeder die nu alleen is: de ouders zijn gescheiden wegens nieuwe geweldplegingen en criminele feiten van de vader. De moeder moest verhuizen maar het gaat nu beter thuis: *“Het is beter, ze loopt nu niet meer alle dagen te schreeuwen.”* Hij volgt een opleiding.

Het probleem dat ertoe leidde dat deze jongeren op straat werden gezet, hing nauw samen met wat ze als verbetering hadden gewild. Tom beklagde zich over *‘de chaos bij zijn grootmoeder waar ze met zijn vijftienen woonden’*. Die chaos had ongetwijfeld het geduld van de grootmoeder uitgeput waardoor ze hem uiteindelijk op straat zette. Hij vertelde ons dat hij behoefte had aan rust. En dankzij de zelfstandigheid die hij verwierf toen hij meerderjarig werd, kon aan die behoefte worden voldaan, nadat hij ruw tot het besef was gekomen dat hij vóór zijn 18de niet op eigen benen kon staan. Guillaume beklagde zich ook over de conflicten met zijn vader die tot een ruzie hadden geleid en waardoor hij aan de deur was gezet. Hij voelt zich beter sinds de scheiding van zijn ouders. Zijn moeder voelt zich ook beter en Guillaume werd sindsdien niet meer op straat gezet.

Jongeren die op straat worden gezet, ervaren een intens gevoel van afwijzing. Ondanks het feit dat een familielid hen aan de deur zette, bleven deze twee jongens zichzelf voorhouden dat ze plannen konden maken en zich

moesten inzetten, hetzij voor een verbetering hetzij voor een status-quo. Voor Tom betekende dit geduld hebben met zijn grootmoeder en wachten tot hij 18 werd; voor Guillaume betekende dit terugkeren naar wat hij altijd had gekend en wat hij gewoon vond. Allebei werden ze ook geconfronteerd met de harde realiteit: de realiteit van alleen zijn en geen geld hebben. Door deze harde les begrepen ze dat ze niet op eigen benen konden staan. Ze slaagden erin om geduld te oefenen en de maatschappij als een bondgenoot te zien om vooruit te komen, met name via gesprekken en opleidingsmogelijkheden.

6.5. WEGLOPERS DIE HET SLACHTOFFER ZIJN VAN TIENERPOOIERPRAKTIJKEN

Dit weglooptrelaas komt uit een dagboek en werd dus niet op dezelfde manier geanalyseerd als het relaas van de andere jongeren. Het werd echter toch bestudeerd gezien zijn bijzondere karakter. Het ging hier namelijk om een jong meisje dat het slachtoffer werd van een tienerpooier.

Eva liep voor het eerst weg toen ze 11 was. In haar dagboek beschreef ze haar moeilijke levenscontext. Haar ouders waren gescheiden toen ze drie was. Haar vader was gewelddadig en haar moeder had psychiatrische problemen. Bovendien ontbrak elke vorm van ouderlijk toezicht. Eva werd daarom in een instelling geplaatst toen ze 11 was. In die periode leerde ze A. kennen, haar tienerpooier. Nadat ze hem ontmoette, veranderde alles. Eva schreef in haar dagboek dat ze in die periode behoefte had aan liefde, aandacht en zelfstandigheid. Ze dacht aan die behoeften te kunnen voldoen via A. en alles wat hij haar beloofde:

“A. zegt dat ik alles moet leren: hoe ik me moet gedragen met jongens, hoe ik moet roken, me laten ontmaagden, ... Ik vertel hem dat mijn beste vriendin ouder is dan ik, dat ik nog nooit gerookt heb en dat ik nog maagd ben. Hij zegt me dat ik anders ben dan zij, dat ik meer wil terwijl zij zo braaf en gehoorzaam is. Zij wil naar school gaan. Hij denkt dat ik niet zo ben ... Hij zegt me: ‘Jij wil graag wat actie in je leven, jij bent niet voor de routine gemaakt. Jij wil niet weggroten in je instelling en je vervelen. En heb je gelijk of niet?’ Ik vraag me af hoe hij dat allemaal weet. Hoe heeft hij dat zo goed kunnen zien? Hij voegt eraan toe: ‘Ik ga je een wereld laten ontdekken waarin alles mogelijk is: roken zoveel je wil, dansen, verleiden en flirten met de gasten die ik je zal tonen; je krijgt kleren, je wordt in prachtige auto’s naar de plaatsen gebracht die jij kiest, en je hoeft niet meer naar school te gaan’”

Tijdens haar eerste weglooperperiode werd Eva het slachtoffer van seksuele geweldpleging door vrienden van A. Ondanks wat er tijdens haar eerste weglooperperiode gebeurde, liep Eva opnieuw weg uit de instelling om A. te gaan opzoeken. Ze begon zich daarna te prostitueren onder invloed van drugs. Volgens haar was de sfeer in de instelling zo slecht dat ze nog liever bij A. was, zelfs als dat betekende dat ze zich moest prostitueren:

“Het was niet leuk in de instelling, ze liepen de hele tijd te schreeuwen, ik had altijd ruzie met hen of met één van de meisjes van mijn groep. Ik ging nog liever naar A. Ik dacht nergens aan, ok, ik moest wel met mannen naar bed, maar ik voelde er niets bij omdat ik onder invloed van drugs was.”

Haar latere weglooperperiodes werden gekenmerkt door prostitutie, drugsgebruik en de omgang met problematische peers. Eva beleefde verscheidene weglooperperiodes van dit type. De langste periode duurde drie maanden. Haar relatie met haar tienerpooier eindigde toen deze laatste door de politie werd gezocht. Eva werd toen in een gesloten centrum geplaatst. Dankzij een reis naar het buitenland voor jongeren in moeilijkheden kon Eva zich losmaken van het tienerpooiermilieu.

7. CONCLUSIE

Aan de hand van de diverse elementen van de persoonlijke context waarbinnen de jongeren zich op het ogenblik van hun eerste weglopperperiode bevonden, vergaarden we informatie om de resultaten van de twee eerdere studies in het kader van dit onderzoek aan te vullen. We hadden tot nu toe namelijk geen informatie over de aard van de familiale moeilijkheden waarmee de jongeren af te rekenen kregen, noch over hun ervaringen op school, de manier waarop hun vrienden op het weglopen reageerden, de behoeften die de weglopers hadden of de hulp die ze hadden gevraagd.

Wanneer ze met ons over hun levenscontext praatten, hadden de geïnterviewde weglopers het over het feit dat betekenisvolle referentiepersonen hen te weinig aandacht schonken, onvoldoende naar hen luisterden en hen niet genoeg steunden. Ze herinnerden zich deze periode in hun leven als een tijd waarin ze van hun omgeving erkenning en blijken van genegenheid verwachtten. Hoewel ze **aangaven dat ze zich op diverse vlakken slecht voelden (binnen het gezin, op school, ...), was om hulp vragen een stap die ze niet alleen of op eigen initiatief konden zetten**, ongeacht hun kennis van en toegang tot formele hulp (leerkracht, vereniging, behandelend arts, ...) en/of informele hulp (vrienden, familie, ...).

De jongeren die we ontmoetten, hechtten **veel belang aan hun vrienden**. Jongeren zijn een belangrijke bron van informatie en goede raad voor elkaar. Vaak verbleven de jongeren tijdens hun weglopperperiodes ook bij vrienden. De weglopers vonden meestal **hulp** bij vrienden of familie, maar gingen niet op zoek naar professionele hulp. Wanneer ze onderdak krijgen bij familie, staan jongeren echter minder bloot aan problematisch gedrag dan wanneer ze bij vrienden verblijven.

Hun **schoolsituatie** werd gekenmerkt door een gebrek aan motivatie, het ontbreken van plannen en het gevoel niets waard te zijn. Vrienden waren een belangrijke motivator om toch naar school te gaan.

Het weglooptgedrag werd in de meeste gevallen ingegeven door een **behoefte aan verandering**. De geïnterviewde jongeren vertelden ons dat ze een verandering wilden zien in de relaties met de volwassenen uit hun omgeving, bijvoorbeeld door een wijziging in de gezinsstructuur.

De meeste jongeren associeerden hun eerste weglopperperiode vooral met positieve gevoelens: **vrijheid en opluchting**. De negatieve gevoelens hielden voornamelijk verband met primaire behoeften: honger, vermoeidheid. Zij hielden weinig tot geen contact met hun naasten. Vaak zetten ze zelfs hun gsm uit.

Geen enkele jongere wendde zich tot de **hulpverlening**. Sommigen vertelden dat ze niets nodig hadden en daarom geen behoefte hadden aan hulp. Anderen kenden weliswaar bepaalde hulpverleningsinstanties waar ze in het verleden contact mee hadden, maar waren hier niet tevreden over.

Een vrijwillige **terugkeer** kwam er doorgaans op aanraden van een derde omdat de jongeren een eigen ruimte of privacy misten. Jongeren die door de politie werden gevonden en teruggebracht, verklaarden dat ze zonder de tussenkomst van de politie niet zouden zijn teruggekeerd omdat ze tijdens de weglopperperiode opluchting Gaëllevoelden en een manier hadden gevonden om te overleven.

Bij de meeste jongeren zorgde de terugkeer **niet voor verbetering**: bij sommigen bleef de situatie waarvan ze weggevlucht waren dezelfde en bij anderen was er zelfs sprake van een verslechtering van de situatie.

We konden bij de weglopers vijf motivatiedynamieken onderscheiden: **emotionele regulering** (weglopen om de spanningen te doen afnemen, doorgaans voorafgegaan door het uitproberen van andere methoden om met spanningen of conflicten om te gaan), **terugkeer naar 'huis'** (weglopen uit een instelling om naar ouders of familie terug te keren), **depressie** (weglopen om los te komen van de omgeving in een poging de pijn te verzachten), **zoeken naar banden** (weglopen om te testen hoe sterk de banden met de familie zijn en welke plaats de jongere inneemt), en **een signaal geven** (weglopen om gehoord te worden).

Uit de analyse van de weglOOptrajecten en de geïdentificeerde motivatiedynamieken konden we de volgende vijf typologieën distilleren:

- Voor wat betreft **weglopen op zeer jonge leeftijd** moesten we in onze analyse een onderscheid maken tussen weglopers die vanuit de gezinswoning vertrokken en weglopers die vanuit de instelling vertrokken. In het eerste geval bleek doorgaans sprake te zijn van een problematische levenscontext (gezinsconflicten). Het ging hier om *running from*-situaties waarbij de jongere zijn conflictueuze milieu trachtte te verlaten. Bij deze jonge weglopers die uit hun gezinswoning vertrokken, stelden we een motivatiedynamiek van het type 'emotionele regulering' vast. Vijf jongeren uit de sample van weglopers die we interviewden, liepen op jonge leeftijd weg uit de instelling waar ze geplaatst waren. Hoewel we op hun trajecten twee types van wegloopsituaties aantroffen ('*from*' en '*to*'), leek hun eerste weglOOpperiode tot doel te hebben om de band met hun ouder(s) te herstellen. De analyse van de weglOOpperiodes op jonge leeftijd met een instelling als vertrekpunt wees uit dat de latere weglOOpperiodes van deze jongeren verschilden van de eerste: de latere weglOOpperiodes werden namelijk gekenmerkt door een behoefte aan vrijheid en ontspanning. Zij zorgden voor het verbreken van heel wat banden, wat tot sociale ontworteling leidde. Ze duurden langer en de jongeren hadden meer omgang met hun netwerk van *peers*. De motivatiedynamieken die meespeelden bij jonge weglopers die uit een instelling weg liepen, zijn 'weglopen als terugkeer naar het gezin' en 'weglopen als emotionele regulering'.
- Bij **herhaaldelijk weglopen** duurden de weglOOpperiodes langer en werden ze gekenmerkt door het verbreken van banden. Sommige jongeren gaven voor hun eerste weglOOpperiode beweegredenen op die bij hun opeenvolgende weglOOpperiodes dezelfde bleven, terwijl andere weglopers heel andere beweegredenen hadden voor hun latere weglOOpperiodes. Enerzijds liepen de jongeren die al verscheidene keren weggelopen waren, inderdaad steeds met hetzelfde doel weg: ontkomen aan een probleemsituatie. Anderzijds verschilden de latere weglOOpperiodes van bepaalde jongeren van hun eerste weglOOpperiode in de zin dat ze niet meer de bedoeling hadden om naar hun gezinsomgeving terug te keren, maar de behoefte voelden om vrij te zijn en zich te ontspannen. Weglopen leek voor deze laatste groep een manier van functioneren, voornamelijk doordat hun verwachtingen met betrekking tot de initiële probleemsituatie niet waren ingelost.
- **Weglopen als 'zwerftocht'** zagen we bij jongeren die zich sedert vele jaren in een moeilijke of zelfs conflictueuze levenscontext bevonden. Bij deze groep zagen we ook voortijdig schoolverlaten. In vele gevallen liepen deze jongeren al op jonge leeftijd verscheidene keren weg waarna zij in de richting van een vorm van sociale ontworteling evolueerden waardoor ze gingen rondzwerven. Hun opeenvolgende weglOOpperiodes werden gekenmerkt door toenemend probleemgedrag waarvoor de jongeren vooral op hun netwerk van *peers* terugvielen.
- Uit het relaas van de twee **thrown away-weglopers** die in de sample van geïnterviewde jongeren zaten, kwam een conflictueuze levenscontext met voortijdig schoolverlaten naar voren. Deze jongeren werden op straat gezet na een ruzie met een gezinslid. Allebei weigerden ze vervolgens om terug naar huis te gaan wanneer hun familie hierom vroeg, wat de overgang markeerde van een situatie waarin ze aan de deur werden gezet naar een wegloopsituatie. Beide verhalen werden gekenmerkt door probleemgedrag

tijdens de weglooperperiode: diefstallen, drugsgebruik, ... In het geval van één van deze jongeren bleef het traject beperkt tot een eenmalige weglooperperiode, terwijl de ander verscheidene keren wegliep. In beide gevallen kregen de jongeren steun van een sociale dienst. Dit droeg ertoe bij dat één van hen stopte met weglopen en dat de ander een opleiding ging volgen met het oog op zijn re-integratie.

- **Slachtoffers van tienerpooiers** zijn doorgaans extreem kwetsbare meisjes met een laag zelfbeeld. Verschillende factoren kunnen aan de basis liggen van deze kwetsbaarheid: een langdurige problematische opvoedingssituatie, een verleden van seksueel misbruik, ... Deze meisjes hebben aandacht en liefde nodig en tienerpooiers slagen erin om vatbare slachtoffers op te sporen, te verleiden en hen zover te krijgen dat ze zich prostitueren. De relatie tussen het slachtoffer en de tienerpooier wordt vaak gekenmerkt door geweld en drugs.. Onderzoek heeft aangetoond dat deze slachtoffers vaak tieners zijn die veelvuldig en dikwijls al vanaf zeer jonge leeftijd wegliepen van thuis of vanuit het pleeggezin of de instelling waar ze verbleven. Het zijn jongeren die vaak langdurig weglopen en zich op onbekend terrein verbergen omdat de kans kleiner is dat ze daar gezocht zullen worden. (Child Focus, 2015)

Uit al deze weglooptrajecten blijkt dat het van fundamenteel belang is dat we ‘weglopen’ als een zeer complex fenomeen beschouwen. De analyse van de verhalen die de jonge weglopers uit de sample ons vertelden, toont hoe ingewikkeld de problematiek is en welke uiteenlopende dynamieken tijdens de trajecten meespelen.

Eén bijkomend type van weglopers – dat we in deze studie buiten beschouwing lieten – is dat van de geradicaliseerde jongeren die naar oorlogsgebieden weglopen. Een analyse van dit soort dossiers zou een nuttige volgende stap kunnen zijn in het onderzoek naar de hedendaagse weglopers.

V. AANBEVELINGEN

Weglopen is geen probleem dat op zichzelf staat. Het is een symptoom van onderliggende problemen waarvoor jongeren geen andere uitweg zien. Hoewel een weglooperperiode doorgaans geen oplossing biedt voor hun problemen, omschrijven jongeren deze zelf niet noodzakelijk als negatief.

‘Vrijheid’ is het kernwoord dat jongeren het vaakst met deze periode associëren. Het is dan ook noodzakelijk deze drang naar vrijheid mee te nemen in de lessen die we uit deze studie kunnen trekken. Jongeren willen controle krijgen over hun eigen leefomgeving. Een effectieve preventie van wegloupedrag zal dan ook moeten uitgaan van een empowerment van deze jongeren op hun zoektocht naar een toekomstgerichte aanpak van hun problemen.

Deze studie schuift vier belangrijke beweegredenen naar voren die jongeren ertoe aanzetten om weg te lopen:

Gezin

Mentale gezondheid

JONGERE

Leeftijdgenoten

School

1. Gezin

Uit de interviews bleek dat jongeren problemen thuis als belangrijkste reden opgeven waarom ze weggelopen zijn.

Ouderschapsondersteuning zou ouders en hun kinderen kunnen helpen om deze problemen op een duurzame en efficiënte manier aan te pakken.

Nieuw samengestelde gezinnen vormen een specifiek aandachtspunt. Jongeren geven namelijk specifiek aan dat zij conflicten ondervinden met de nieuwe partner van de ouder bij wie ze hun hoofdverblijfplaats hebben.

Cruciaal in de beoogde aanpak is het moment **na de eerste weglooperperiode**. We stellen namelijk vast dat een groot aantal weglopers het niet bij één keer houdt. Dit heeft te maken met het feit dat jongeren na hun eerste weglooperperiode vaststellen dat hun situatie niet is verbeterd: ofwel blijft ze ongewijzigd, ofwel is ze nog slechter dan voorheen.

Waar professionele hulp werd geboden, bleek deze niet efficiënt. Hulporganisaties moeten samen met de jongeren – en niet over hun hoofden heen – op zoek gaan naar stabiele oplossingen op lange termijn. Er is nood aan bredere maatregelen die niet uitsluitend op het weglopen focussen.

2. Leeftijdgenoten

Jonge weglopers geven aan dat leeftijdgenoten een belangrijke (of de belangrijkste?) bron van informatie en steun zijn, zowel vóór, tijdens als na het weglopen. We stelden daarenboven vast dat jongeren, ondanks hun persoonlijke zoektocht naar een oplossing voor hun problemen, doorgaans geen professionele hulp zoeken.

Door **jonge ervaringsdeskundigen** bij het uitwerken van een effectief **preventiebeleid te betrekken**, zouden we de drempel naar de hulpverlening kunnen verlagen. Daarnaast kunnen deze jongeren ook een actieve rol spelen in de uitbouw van een laagdrempelige **eerstelijns hulp (peer-to-peer)** voor jonge weglopers.

Bovendien moeten jongeren zich ervan bewust zijn dat ze belangrijk zijn voor elkaar en moeten zij ook **ondersteund** worden **in hun natuurlijke functie als bron van steun en informatie** voor elkaar. Daarom is het belangrijk dat hen concrete instrumenten kunnen worden aangereikt om elkaar te helpen op momenten waarop anderen het moeilijk hebben.

3. School

Jongeren die weglopen, missen een toekomstvisie en hebben geen plannen voor de toekomst. Ze hebben allerlei problemen op school: slechte resultaten (blijven zitten), conflicten met leerkrachten, pestgedrag, conflicten met klasgenoten.

Het huidige onderwijssysteem zorgt ervoor dat jongeren die niet binnen de lijntjes kleuren al snel buiten het systeem vallen, waardoor ze het zeer moeilijk krijgen om nog aansluiting te vinden bij de leefwereld van hun leeftijdgenoten. Om dit te vermijden, moeten ze leren om voldoende na te denken voor ze tot daden overgaan, en om alternatieven te vinden voor het weglopen (*out of the box*-methodieken aanreiken).

Het is belangrijk dat **jongeren zelf de oplossing in handen nemen**.

Scholen moeten **gesensibiliseerd** worden **omtrent de preventie van weglooptgedrag**.

4. Emotioneel welbevinden

Jonge weglopers maken regelmatig melding van mentale en emotionele problemen, al dan niet gelinkt aan de puberteit. In sommige gevallen leiden deze problemen tot depressieve gevoelens bij jongeren. Het is dan ook belangrijk dat een hulpverleningstraject maatregelen naar voren schuift nog vóór zich belangrijke problemen manifesteren.

Deze **hulpverlening** moet absoluut **laagdrempelig** zijn (eventueel *peer-to-peer*). Jongeren hebben immers het gevoel dat ze hun behoeften niet onder woorden kunnen brengen en weten niet altijd waar ze terecht kunnen. Ze hebben behoefte aan een plaats waar ze antwoorden kunnen vinden op hun vragen.

Ze zijn daarenboven op zoek naar **ademruimte en tijd voor bezinning**.

VI. BIBLIOGRAPHIE

- Askevis, M. (1996). Profil du fugueur, *Adolescence*, 14, 175-177
- Attar-Schwartz, S. (2013). Runaway behavior among adolescents in residential care: The role of personal characteristics, victimization experiences while in care, social climate, and institutional factors. *Children and Youth Services Review*, 35, 258–267
- Baker, A.J.L., McKay, M.M., Lynn, C.J., Schlange, H. & Auville, A. (2003). Recidivism at a shelter for adolescents: first-time versus repeat runaways. *Social Work Research*, 27(2), 84-93
- Barwick, M. A., & Siegel, L. S. (1996). Learning difficulties in adolescent clients of a shelter for runaway and homeless street youths. *Journal of Research on Adolescence*, 6, 649–670
- Bernard, C., Barbe, C., Delahaigue, C. & Rolland, A.-C. (2012). Les fugues des adolescents hospitalisés en psychiatrie. Dimensions psychopathologiques. *Neuropsychiatrie de l'enfance et de l'adolescence*, 60, 441–445
- Born, M. & Gavray, T. (1994). Self-reported delinquency in Liège, Belgium, in J. Junger-Tas, G.J. Terlouw et M.W. Klein (dir.), *Delinquent behavior among young people in the western-world: first results of the international self-report delinquency study*, Amsterdam, Kluger publications, 131-155
- Born, M. & Glowacz, F. (2014). *Psychologie de la délinquance*, De Boeck, Ouvertures Psychologiques
- Braconnier, A. (2002). Prises de risque: Adolescente/adolescent. *Gynécologie Obstétrique & Fertilité*, 30, 787-792
- Brennan, T., Blanchard, F., Huizinga, D., & Elliott, D. (1975). *Final report: The incidence and nature of runaway behavior*. Boulder, Colorado: Behavioral Research and Evaluation Corporation
- Brennan, T., Huizinga, D., & Elliott, D. S. (1978). *The social psychology of runaways*. Lexington, MA: Lexington Books.
- Briand, C. & Larivière, N. (2006). Les méthodes de recherche mixtes. Illustration d'une analyse des effets cliniques et fonctionnels d'un hôpital de jour psychiatrique. In M. Corbière & N. Larivière (Eds.), *Méthodes qualitatives, quantitatives et mixtes. Dans la recherche en sciences humaines, sociales et de la santé*, Presses de l'Université du Québec, 2006, pag. 625-648
- Burgess, A.W. (1986). *Youth at risk – Understanding runaway and exploited children*. National Center for Mission and Exploited Children
- Center for Mental Health Services. Mental Health, United States, 2004. Manderscheid, R.W., and Berry, J.T., eds. DHHS Pub no. (SMA)-06-4195. Rockville, MD: Substance Abuse and Mental Health Services Administration, 2006

- Chen, X., Thrane L. & Adams, M. (2012). Precursors of Running Away During Adolescence: Do Peers Matter? *Journal of Research on Adolescence*, 22(3), 487–497
- Child Focus (2015). *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*. Brussel. Vlaamse Overheid, Jongerenwelzijn.
- Chobeaux, F. (1996). *Les nomades du vide. Des jeunes en errance, de squats en Festivals, de gares en lieux d'accueil*. Arles: Actes Sud
- Claes, M., & Lannegrand-Willems, L. (2014). *La psychologie de l'adolescence*. Montréal, Canada: Les presses de l'Université de Montréal.
- Cochran, B. N., Stewart, A. J., Ginzler, J. A., & Cauce, A. M. (2002). Challenges faced by homeless sexual minorities: Comparison of gay, lesbian, bisexual, and transgender homeless adolescents with their heterosexual counterparts. *American Journal of Public Health*, 92(5), 773–777
- Persbericht van de Belgische FOD Justitie (2010), *Elk jaar loopt in 1 percent van de Europese gezinnen een kind weg*, 17 november 2010, http://justitie.belgium.be/nl/nieuws/persberichten/news_pers_2010-11-17_1
- Courtney, M.E. & Zinn, A. (2009). Predictors of running away from out-of-home care, *Children and Youth Services Review*, 31, 1298–1306
- Crespi, T.D. & Sabatelli, R.M. (1993). Adolescent runaways and family strife: a conflict-induced differentiation framework, *Adolescence*, 28 (112), 867-878
- Dalley, M. (2008). *Compte-rendu sur les enfants disparus – Services Nationaux des Enfants Disparus*. Disponible sur http://publications.gc.ca/collections/collection_2010/grc-rcmp/PS61-16-2008-fra.pdf
- Daniels, W.L. (1976). Running away: a definitional dilemma. Paper presented at Annual Meeting of the *American Educational Research Association* (San Francisco, California) 21 April 1976
- de Man, A., Dolan, D., Pelletier, R., & Reid, C. (1994). Adolescent running away behavior: Active or passive avoidance ? *Journal of Genetic Psychology*, 155, 59-64.
- De Vogel V., De Vries Robbé M., De Ruiter C., Bouman Y. (2011). Assessing Protective factors in forensic Psychiatric Practice: introducing the SAPROF, *International Journal of Forensic Mental Health*, 10, 171-177
- De Witte, H., Hooge, J., & Walgrave, L. (2000). *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst*. Leuven: Universitaire Pers Leuven
- Delage, M. (2005). Échec à l'autonomisation et solitude. Place d'une approche thérapeutique familiale, *Adolescence*, 1(51), 131-143
- Edelbrock, C. (1980). Running away from home: Incidence and correlates among children and youth referred for mental health services. *Journal of Family Issues*, 1, 210-228
- Eguier, A. (2005). Pourquoi les ados n'aiment pas les fêtes de famille ?, *Adolescence*, 23, 669-681

- English, N.D. & English, L.M. (1999). A proactive approach to youth who run. *Child Abuse & Neglect*, 23, 693-698
- Farrington D.P. (2007). Childhood risk factors and risk-focused prevention, in M. Maguire, R. Morgan et R. Reiner (dir.), *The Oxford handbook of criminology*, Oxford (Royaume-Uni), Oxford University Press, 602-640.
- Fredette, C. (2004). *Le phénomène de la fugue à l'adolescence: guide d'accompagnement et d'intervention*. Centre jeunesse de Montréal – Institut universitaire: Montréal.
- Gaillard, B. (2014). La fugue, un signifiant du lien familial en difficulté, *Enfances & Psy*, 1(62), 189-197
- Gary, F., Moorhead, J., & Warren, J. (1996). Characteristics of troubled youths in a shelter. *Archives of Psychiatric Nursing*, 10(1), 41-48
- Ginzler, J.A., Cochran, B.N., Domenech-Rodriguez, M., Cauce, A.M., & Whitbeck, L.B. (2003). Sequential progression of substance use among homeless youth: An empirical investigation of the Gateway Theory. *Substance Use and Misuse*, 38(3–6), 725–758
- Glowacz, F., Van De Water, G., Vettenburg, N. (2004). L'adolescent en fugue: fuir... quoi ? pour... quoi ?, *Observatoire Revue d'Action Sociale et Médico-Sociale*, 42, 74-79
- Golse, B. (2001). L'attachement à l'adolescence – Quitte ou double ?, *L'autre*, 2, 109-115
- Gosselin, C. (2008). Enjeux psychologiques de la fugue: prises de risque et conduites à risque. Colloque du 28 mars 2008. *La fugue – de la fuite au retour*, Parijs.
- Greene, T.W. (2012). A Paradox of Street Survival: Street Masteries Influencing Runaways' Motivations to Maintain Street Life. *Theory in Action*, 5(3), 31-57
- Guibert, C. (2014). Regards sur les fugues et les fugeurs: Portraits de fugeurs, Colloque du 4 mars 2014. *Fugues: Les comprendre et y répondre*, Parijs.
- Hagan, J. & McCarthy, B. (1997). *Mean streets: Youth crime and homelessness*. New York: Cambridge University Press
- Hammer, H., Finkelhor, D., Sedlak, A.J. (2002). *Runaway/throwaway children: National estimates and characteristics*. U.S. Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention
- Henk, J.M. (2001). *Homeless and runaway youth: attachment theory and research*. Doctoral research paper presented to the Faculty of the Rosemead School of Psychology, Biola University
- Hill, N.E., & Herman-Stahl, M.A. (2002). Neighborhood safety and social involvement: Associations with parenting behaviors and depressive symptoms among African American and Euro-American mothers. *Journal of Family Psychology*, 16, 209-219
- Hintikka, J., Tolmunen, T., Rissanen, M., Honkalampi, K., Kylma, J., & Laukkanen, E. (2009). Mental disorders in self-cutting adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 44, 464–467
- Homer, L.E. (1973). Community-based resource for runaway girls. *Social Casework*, 54, 473-479

- Hotaling, G.T. & Finkelhor, D. (1988). *Sexual exploitation of missing children: a research review*. Department of Criminal Justice.
- Johnson, K.D., Whitbeck, L.B. & Hoyt, D.R. (2005). Predictors of social network composition among homeless and runaway adolescents. *Journal of Adolescence*, 28, 231–248
- Johnson, N.S. & Peck, R. (1978). Sibship composition and the adolescent runaway phenomenon. *Journal of Youth and Adolescence*, 7, 301-306
- Johnson, R.B., Onwuegbuzie, A.J. & Turner, L.A. (2007). Toward a definition of mixed methods research, *Journal of Mixed Methods Research*, 1(2), 112-133
- Jones, L.P. (1988). A typology of adolescent runways, *Child and Adolescent Social Work*, 5(1), 16-29
- Karam, R. (2013). *Mieux comprendre la fugue des adolescents pris en charge en milieu substitut*, Essai présenté comme exigence partielle du Doctorat en Psychologie, UQAM, Canada
- Kashubeck, S., Pottebaum, S., & Read, N. (1994). Predicting elopement from residential treatment centers. *American Journal of Orthopsychiatry*, 64(1), 126–135
- Kim, M.J., Tajima, E.A., Herrenkohl, T.I. & Huang, B. (2009). Early child maltreatment, runaway youths and risk of delinquency and victimization in adolescence: a mediational model. *Social Work Research*, 33(1), 19-28
- Kufeldt, K. & Nimmo, M. (1987). Youth on the street: abuse and neglect in the eighties. *Child Abuse and neglect*, 11, 531-543
- Lafont, B., Vallet, D. & Plouznikoff, M. (1998). Sémiologie des conduites de fugue. *EMC Psychiatrie*, 37–113–A10
- Lappin, J. & Covelman, K. (1985). Adolescent runaways: a structural and family therapy perspective. In Mirkin, M. & Koman, S. (Eds.), *Handbook of Adolescent and Family Therapy*, Gardner Press, New York
- Leslie, M. B., Stein, J.A., & Rotheram-Borus, M. J. (2002). Sex specific predictors of suicidality among runaway youth. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 31, 27–40
- Lin, C.-H. (2012). Children who run away from foster care: Who are the children and what are the risk factors? *Children and Youth Services Review*, 34, 807–813
- Mallett, S. & Rosenthal, D. (2009). Physically Violent Mothers Are a Reason for Young People's Leaving Home. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(7), 1165-1174
- Malloch, M. (2006). *Evaluation of the ROC Refuge*. Stirling: Aberlour Child Care Trust
- Malon, F. (2008). Les fugues: quelles réponses policières aux statistiques en hausse ?, Colloque du 28 mars 2008 *La Fugue – de la fuite au retour*, Parijs
- Martinez, R.J. (2006). Understanding runaway teens, *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 19(2), 77-88
- Mason, J. (2006). Mixing methods in a qualitative driven way. *Qualitative Research*, 6(9), 9-25

- Mathys, C., Vitaro, F., & Born, M. (2014). Comment comprendre l'influence au sein de groupes d'adolescents: conflit sociocognitif ou apprentissage social. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 46, 289-300
- Meltzer, H., Ford, T., Bebbington, P., & Vostanis, P. (2012). Children Who Run Away From Home: Risks for Suicidal Behavior and Substance Misuse. *Journal of Adolescent Health*, 51, 415-421
- Missing Children Europe (2015). *Figures and trends 2015 – From hotlines for missing children and cross-border family mediators*, available on <http://missingchildreneurope.eu/Portals/0/Docs/Annual%20and%20Data%20reports/Missing%20Children%20Europe%20figures%20and%20trends%202015.pdf>
- Mukamurera, J., Lacourse, F., & Couturier, Y. (2006). Des avancées en analyse qualitative: pour une transparence et une systématisation des pratiques. *Recherches qualitatives*, 26(1), 110-138.
- Nesmith, A. (2006). Predictors of running away from family foster care. *Child Welfare*, 85(3), 585-609
- Nurco, D.N. & Lerner, M. (1999). A complementary perspective to primary socialization perspective. *Substance Use & Misuse*, 34(7), 993-1003
- Nye, F. I. (1980). A theoretical perspective on running away. *Journal of Family Issues*, 1, 274-299
- Nye, I. & Edelbrock, C. (1980). Some Social Characteristics of Runaways, *Journal of Family Issues*, 1, 147-50
- Opinion Research Corporation (1976). *National Statistical Survey on Runaway Youth* (HEW-105-75-2105). Princeton, New Jersey: Opinion Research Corporation, North Harrison Street
- Orten, J.D. & Soll, S.K. (1980). Runaway children and their families: a treatment typology. *Journal of Family Issues*, 1(2), 249-261
- Peled, E. & Cohavi, A. (2009). The meaning of running away for girls. *Child Abuse & Neglect*, 33, 739-749
- Pergamit, M.R. (2010). *On the lifetime prevalence of running away from home*. Urban Institute. Retrieved from: <http://www.urban.org/sites/default/files/alfresco/publication-pdfs/412087-On-the-Prevalence-of-Running-Away-from-Home.PDF>
- Plass, P.S. & Hotaling, G.T. (1995). The intergenerational transmission of running away: childhood experiences of the parents of runaways. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(3), 335-348
- Pollio, D.E., Thompson, S.J., Tobias, L., Reid, D. & Spitznagel, E. (2006). Longitudinal outcomes for youth receiving runaway/homeless shelter services. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 852-859
- Powers, J.L., Eckenrode, J. & Jaklitsch, B. (1988). Running away from home: a response to maltreatment. Presented at the Second Biennial Meeting of the *Society for Research on Adolescence*, Alexandria, Virginia, March 25- 27

- Rees G. & Lee, J. (2005). *Still Running II: Findings from the Second National Survey of Young Runaways*. London: The Children's Society.
- Rees G. & Smeaton, E. (2001). *Child Runaways – under 11s Running Away in the UK*. London: The Children's Society
- Rees, G. (2003). *Hidden Truths: Young people's experiences of running away*. London: The Children's Society
- Rew, L., Whittaker, T. A., Taylor-Seehafer, M. A., & Smith, L. R. (2005). Sexual health risks and protective resources in gay, lesbian, bisexual, and heterosexual homeless youth. *J Spec Pediatr Nurs*, 10(1), 11–19.
- Robert, M., Fournier, L. & Pauzé, R. (2004). La victimisation et les problèmes de comportement: Deux composantes de profils types de fugueurs adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 28, 193–208
- Rodriguez, J. (2014). Partir, c'est mourir un peu. Réflexions sociohistoriques sur la mobilité et l'errance, *Pensée plurielle*, 1(35), 21-32
- Rohr, M. (1996). Identifying adolescent runaways: The predictive utility of the personality inventory for children. *Adolescence*, 31(123), 605–623.
- Rowe, D. C., Woulbroun, E. J., & Gulley, B. L. (1994). Peers and friends as nonshared environmental influences, in E. M. Hetherington, D. Reiss, & R. Plomin (éds), *Separate social worlds of siblings: Impact of nonshared environment on development* (pag. 159–173). Hillsdale, É.-U.: Erlbaum.
- Russell, S. T., Driscoll, A. K., & Truong, N. (2002). Adolescent same-sex romantic attractions and relationships: Implications for substance use and abuse. *American Journal of Public Health*, 92(2), 198–202
- Safyer, A.W., Thompson, S.J., Maccio, E.M., Zittel-Palamara, K.M. & Forehand, G. (2004). Adolescents' and Parents' Perceptions of Runaway Behavior: Problems and Solutions, *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21(5), 495-512
- Sanchez, R.P., Waller, M.W. & Greene, J.M. (2006). Who Runs? A Demographic Profile of Runaway Youth in the United States. *Journal of Adolescent Health*, 39, 778–781
- Sedlak, A. J., Finkelhor, D., Hammer, H., & Schultz, D. J. (2002). *National estimates of missing children: An overview* (NCJ 196465). Retrieved from Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention website. <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/196465.pdf>
- Shellow, R., Schamp, J. Liebow, E., & Unger, E. (1967). Suburban Runaway of the 1960's. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 32, 1-50
- Simons, R. & Whitbeck, L. (1991). Running away during adolescence as a precursor to adult homelessness. *Social Service Review*, 65, 224-247.
- Sjöblom, Y. (2004). Runaway or thrown out? A case study. *Nordic Journal of Youth Research*, 12(2), 117-135
- Slesnick, N., Guo, X., Brakenhoff, B. & Feng, X. (2013). Two-year predictors of runaway and homeless episodes following shelter services among substance abusing adolescents. *Journal of Adolescence*, 36, 787–795

- Springer, D.E. (1998). Validation of the Adolescent Concerns Evaluation (ACE): detecting indicators of runaway behavior in adolescents. *Social Work Research*, 22(4), 241-250
- Staller, K.M. (2003). Constructing the runaway youth problem: boy adventurers to girl prostitutes 1960-1978, *Journal of Communication*, 53(2), 330-346
- Staller, K.M. (2004). Runaway youth system dynamics: a theoretical framework for analyzing runaway and homeless youth policy. *Families in Society*, 85(3), 379-390
- Stein, J.A., Milburn, N.G., Zanz, J.I. & Rotheram-Borus, M.J. (2009). Paternal and Maternal Influences on Problem Behaviors Among Homeless and Runaway Youth, *American Journal of Orthopsychiatry*, 79(1), 39-50
- Stein, M. (1999). *Still Running*. London: The Children's Society
- Sullivan, P.M. & Knutson, J.F. (2000). The prevalence of disabilities and maltreatment among runaway children. *Child Abuse & Neglect*, 24(10), 1275-1288
- Swanton, B., Wyles, P., Lincoln, R., Wilson, P., & Hill, L. (1988). *Missing persons*. Canberra: Australian Institute of Criminology
- Teare, J.F., Backer-Wilson, C.Y., & Larzelere, R. (2001). Identifying risk factors for disruptive family reunification following short term shelter care. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 9, 116-122.
- Thompson, S. J., Zittel-Palamara, K. M., & Forehand, G. (2005). Risk factors for cigarette, alcohol, and marijuana use among runaway youth utilizing two service sectors. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 15, 17-36
- Thompson, S.J. & Pillai, V.K. (2006). Determinants of runaway episodes among adolescents using crisis shelter services, *Int J Soc Welfare*, 15, 142-149
- Thompson, S.J. & Pollio, D.E. (2006). Adolescent runaway episodes: application of an estrangement model of recidivism. *Social Work Research*, 30(4), 245-251
- Thompson, S.J., Bender, K. & Kim, J. (2011). Family Factors as Predictors of Depression Among Runaway Youth: Do Males and Females Differ? *Child Adolesc Soc Work J*, 28, 35-48
- Thompson, S.J., Kost, K.A. & Pollio, D.E. (2003). Examining risk factors associated with family reunification for runaway youth: does ethnicity matter? *Family Relations*, 52(3), 296-304
- Thompson, S.J., Pollio, D.E., Bitner, L. (2000). Outcomes for adolescents using runaway and homeless youth services. *Journal of Human behavior and The Social Environment*, 3, 79-95
- Thrane, L.E., Hoyt, D.R., Whitbeck, L.B. & Yoder, K.A. (2006). Impact of family abuse on running away, deviance, and street victimization among homeless rural and urban youth. *Child Abuse & Neglect*, 30, 1117-1128
- Thrane, L.E., Yoder, K.A. & Chen, X. (2011). The Influence of Running Away on the Risk of Female Sexual Assault in the Subsequent Year. *Violence and Victims*, 26(6), 816-829
- Toro, P.A., Dworsky, A. & Fowler, P. J. (2007). *Homeless youth in the United States: Recent research findings and intervention approaches*. Unpublished manuscript

- Tucker, J. S., Edelen, M. O., Ellickson, P. L., & Klein, D. J. (2011). Running away from home: A longitudinal study of adolescent risk factors and young adult outcomes. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(5), 507–518
- Tyler, K. A., & Whitbeck, L. B. (2004). Lost childhoods: Risk and resiliency among runaway and homeless adolescents. In P. Allen-Meares & M. W. Fraser (Eds.), *Intervention with children and adolescents: An interdisciplinary perspective* (pag. 378-397). Boston, MA: Pearson Education
- Tyler, K.A. & Bersani, B.E. (2008). A longitudinal study of early adolescent precursors to running away. *Journal of Early Adolescence*, 28(2), 230-251
- Tyler, K.A., Hagewen, K.J. & Melander, L.A. (2011). Risk Factors for Running Away Among a General Population Sample of Males and Females, *Youth and Society*, 43(2), 583-608
- Tyler, K.A., Johnson, K.A., Brownridge, D.A. (2008). A longitudinal study of the effects of child maltreatment on later outcomes among high-risk adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 37:506–521
- Van De Water, G., Vettenburg, N., & Glowacz, F. (2004). *Weglopen: weg ...van wat? Studie over het profiel en de ervaringen van weglopers in België*. Brussel: Child Focus & Koning Boudewijnstichting.
- Van der Ploeg, J. D., & Scholte, E. M. (1990). *Lastposten of slachtoffers van de samenleving?* Rotterdam: Lemniscaat.
- Versini, D. (2008). Allocution d’ouverture. Colloque du 28 mars 2008. *La fugue – de la fuite au retour*, Paris.
- Wade, J. (2001). *Missing Out: Young runaways in Scotland*. Stirling: Aberlour Child Care Trust.
- Waller, M.W. & Sanchez, R.P. (2011). The Association Between Same-Sex Romantic Attractions and Relationships and Running Away Among a Nationally Representative Sample of Adolescents, *Child Adolesc Soc Work J*, 28, 475–493
- Whitbeck, L. B., Hoyt, D. R., & Bao, W.-N. (2000). Depressive symptoms and co-occurring depressive symptoms, substance abuse, and conduct problems among runaway and homeless adolescents. *Child Development*, 71(3), 721–732
- Whitbeck, L.B. & Hoyt, D. R. (1999). *Nowhere to grow: Homeless and runaway adolescents and their families*. New York: Aldine De Gruyter
- Whitbeck, L.B. (1999). Primary Socialization Theory: It All Begins with the Family, *Substance Use & Misuse*, 34:7, 1025-103
- Whitbeck, L.B., & Hoyt, D.R. (1999). *Nowhere to grow: Homeless and runaway adolescents and their families*. New York, NY: Aldine de Gruyter
- Whitbeck, L.B., Hoyt, D.R. & Ackley, K.A. (1997). Abusive family backgrounds and later victimization among runaway and homeless adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 7, 375–392
- Whitbeck, L.B., Hoyt, D.R., & Yoder, K.A. (1999). A risk-amplification model of victimization and depressive symptoms among runaway and homeless adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 27, 273-296

- Wilkinson, P., Kelvin, R., Roberts, C., Dubicka, B., & Goodyer, I. (2011). Clinical and psychosocial predictors of suicide attempts and non-suicidal self-injury in the adolescent depression antidepressants and psychotherapy trial (ADAPT). *The American Journal of Psychiatry*, 168, 495–501.
- Windle, M. (1989). Substance Use and Abuse Among Adolescent Runaways: A Four-Year Follow-Up Study, *Journal of Youth and Adolescence*, 18(4), 331-344
- Yates, G.L., MacKenzie, R., Pennbridge, J. & Cohen, E. (1988). Risk Profile Comparison of Runaway and Non-Runaway Youth, *American Journal of Public Health*, 78(37), 820-821
- Yoder, K. (1999). Comparing suicide attempters, suicide ideators, and nonsuicidal homeless and runaway adolescents. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 29(1), 25–35
- Young, R.L., Godfrey, W., Matthews, B. & Adams, G.R. (1988). Runaways: a review of negative consequences, *Family Relations*, 32(2), 275-28
- Zide, M. & Cherry, A. (1992). A typology of runaway youths: An empirically based definition. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 9, 155–168

VII. BIJLAGEN – TRAJECTEN

1.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Sophie – 17 jaar – verscheidene weglopperperiodes (1ste keer toen ze 11 was) Instelling voor jongeren (vanaf haar 11de) Gescheiden ouders – gewelddadige partner van de moeder Twee jongere zussen en een jongere broer Boezemvriendin in hetzelfde centrum Is gestopt met school (maar gaat terugkeren), is twee keer blijven zitten	- “Ik ben ervan gedegouteerd.” - “Het dient tot niets.” - “Ik heb begrepen dat ik het niet meer moet doen.”

Eerste weglopperperiode – 11 jaar – één nacht

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Gewelddadige stiefvader, in instelling vanaf haar 11de wegens slechte sfeer in het gezin Schooltraject: Ok Peers: Beste vriendin Toegang tot hulpverlening: jeugdhulpverlening – moeder van haar beste vriendin gaf haar onderdak en begeleidde haar naar de jeugdhulp	Vorbereiding: “We waren al twee/drie dagen aan het zeggen dat we zouden vertrekken.” Behoeften: Terugkeren naar huis. Liep weg om naar huis te gaan Vertrekomstandigheden: Uit de instelling	Verwachtingen//weglopen: Terugkeren naar haar moeder Met wie? Hoe? Naar waar? Met twee oudere meisjes, te voet, naar vrienden van de twee meisjes Tijdens de weglopperperiode: “Zij rookten joints. Ik niet, want ik was nog klein.” De oudere meisjes wilden uitgaan, zij wilde naar haar mama. “Ik beleefde de schrik van mijn leven.”	Omstandigheden: Is hulp gaan vragen (ging aanbellen bij mensen). Was bang, wilde naar huis.	Behoeften/verwachtingen: “Dat ze niet tegen mij zouden uitvaren.” “Ik was bang om terug te gaan.” Toegang tot hulpverlening: Hulp in de instelling; stelden haar gerust (“Ze zeiden mij om dit nooit meer te doen.”)

Behoeften: Dat haar stiefvader het huis zou verlaten Welzijn: "... soms goed, soms niet goed" (naargelang van de stiefvader) Probleemgedrag: /		Contacten: Geen Peers: Invloed van de twee meisjes // weglopen Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: "Ik had eigenlijk niet moeten weglopen." Welzijn: "Ik was bang dat ze me zouden vinden." "Ik was bang voor de politie."		Impact: "Daarna ben ik niet gestopt met weglopen dus, ja, dit was een begin."
---	--	---	--	--

Verscheidene weglooperperiodes van dit type. De langste duurde 1 maand en 15 dagen. De andere keren liep ze weg voor één nacht.

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Pleeggezin, jongerencentrum (crisisopvang) – enkele contacten met haar moeder – in gesloten instelling (weglopen + drugs) Schooltraject: Ging tijdens weglooperperiodes niet meer naar school Peers: Vriendinnen in de instelling en vrienden van haar uitstapjes Toegang tot hulpverlening: SAJ Welzijn: Niet goed ("Ik heb overal in België gezeten.")	Voorbereiding: Nam wat spullen mee Behoeften: Zich amuseren Vertrekomstandigheden: Uit de instelling – naar vrienden gaan. "Als ik het op mijn zenuwen krijg, ben ik weg."	Verwachtingen//weglopen: "Geen, ik wilde me amuseren." Met wie? Hoe? Naar waar? Sliep bij een vriendin, met een meisje uit de instelling Tijdens de weglooperperiode: "In de stad", bij vrienden. Probleemgedrag: Gebruik (alles behalve heroïne) Contacten: Telefoon uitgezet Peers: Gebruikers, weglopers, niet-weglopers Toegang tot hulpverlening: /	Omstandigheden: Zette haar telefoon weer aan en werd gebeld door de instelling Duur: Twee weken, één maand, en verscheidene keren enkele uren. <u>Weglooperperiode van een maand:</u> teruggebracht door de politie <u>Weglooperperiode van 2 weken:</u> teruggebracht door een opvoeder	Instelling: Ze probeerden de deur van haar kamer te sluiten om haar te verplichten om daar te blijven maar "ze begrepen dat het nutteloos was." Welzijn: Sinds haar terugkeer uit de gesloten instelling gaat het beter Toegang tot hulpverlening: Opvoeders van de instelling die haar tot rede probeerden te brengen -> Sinds verblijf in gesloten instelling: gedaan met weglopen

		Behoeften: Geen, want ze had te eten en een slaappleats, en ze had geen geld nodig voor drugs. Voor de weglopperperiodes van enkele uren: Keerde terug naar de instelling, at, douchte en vertrok weer -> Deed dit 3 maanden lang Welzijn: "Ik was ok, ... enfin voor de staat waarin ik toen verkeerde." Voor de weglopperperiode van één maand: "Ik kwam nooit buiten ... ik moest me verstoppen ... dat werkte op mijn zenuwen."		
--	--	--	--	--

2.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Tania – 15 jaar Ouders sinds lang gescheiden – Moeder heeft een partner Zij zag haar vader één weekend op twee, en stopte toen met hem te zien Drie zussen en twee broers Bleef één keer zitten	- Op een manier amuseerde ik me wel - Ik voelde me goed - ...

Eerste weglooperperiode – 14 jaar – is nooit meer naar huis teruggekeerd

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij de moeder – hield niet van haar stiefvader. Conflictueuze sfeer. Streng stiefvader, moeder was bang voor hem. Geen communicatie. Schooltraject: Vrij streng moeder en stiefvader // schoolresultaten. Spijbelde al 2-3 keer om vrienden op te zoeken. Beweegredenen om naar school te gaan: niet thuis zijn, haar vrienden zien. Niet geconcentreerd op school.	Vertrekomstandigheden: Miste 's ochtends de bus om naar school te gaan en kon niet terug naar huis omdat haar stiefvader boos zou zijn. Vorbereiding: Had er al over gepraat met haar boezemvriendin op dat moment. Behoeften: Niet thuis zijn.	Verwachtingen//weglopen: Niet naar huis gaan. Bij haar vader zijn. Met wie? Hoe? Naar waar? Eerst naar haar vader, dan naar haar zus. Wist niet echt wat te doen maar wilde niet terug naar huis. Tijdens de weglooperperiode: Ging naar haar vader om te zien of hij haar kon helpen maar hij was er niet. Ontmoette haar zus onderweg en die nam haar mee naar huis. Ze brachten de school op de hoogte. Contacten: Kreeg berichten van haar familie waarin stond dat ze ontgoocheld waren.	Omstandigheden: Op internaat; verplicht door de jeugdhulpverlening omdat haar moeder niet wilde dat ze bij haar zus bleef. Heeft nooit zin gehad om terug te keren naar haar moeder.	Behoeften/verwachtingen: Niet meer terug hoeven te gaan naar haar moeder, maar ze moest er tijdens de weekends en de vakanties naartoe. Wilde naar haar vader. Zat in een instelling waar ze niet werd verplicht om naar huis te gaan. Welzijn: Niet goed voor wat betreft het feit dat ze naar haar mama moest. Toegang tot hulpverlening: jeugdhulpverlening Impact: Geen impact volgens haar, maar praat haast niet meer met haar familie. Praat nu en dan met

Peers: Ging niet vaak uit (mocht niet), strenge regels, bracht woensdagmiddagen met een vriendin door. Kende andere jongeren die weggelopen waren. Zei tegen haar boezemvriendin dat ze wilde weglopen. Toegang tot hulpverlening: Vroeg geen hulp. Probleemgedrag: Sigaretten, cannabis. Behoeften: Wilde haar vader kunnen zien (mocht niet meer van haar stiefvader). Welzijn: Niet goed, omdat ze haar vader niet mocht zien en door moeilijke sfeer in het gezin.		Peers: / Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: jeugdhulp – ze mocht een week bij haar zus blijven. Behoeften: Bij haar zus blijven. Welzijn: Voelde zich goed bij haar zus, vooral omdat ze dicht bij haar papa woonde zodat ze hem kon zien. Had de indruk dat ze het in haar eentje redde.		haar moeder wanneer die haar komt opzoeken. Praat niet meer met haar stiefvader. Ziet haar broers en zussen niet meer.
--	--	--	--	---

Weglooperperiodes – 14 jaar – Eén nacht, 2 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Ziet hen bijna niet meer – in een instelling Schooltraject: Bleef zitten in het tweede jaar Peers: Vrienden uit de instelling maar ook daarbuiten. Rookten zoals zij.	Vertrekomsstandigheden: Vertrokken uit de instelling om vrienden op te zoeken. Voorbereiding: Vertrok 's avonds om zich te gaan amuseren.	Verwachtingen//weglopen: Vrijheid, haar vrienden opzoeken. Met wie? Hoe? Naar waar? Naar vrienden.	Omstandigheden: Vrijwillige maar gevraagde terugkeer: haar vrienden raadden haar aan om naar huis terug te gaan. Hing wat rond in de stad en keerde dan terug naar de instelling.	Verwachtingen: Wist dat iedereen haar vragen zou stellen. Opvoeders dachten dat ze drugs had gebruikt. Daar werd ze boos van omdat het niet waar was.

Toegang tot hulpverlening: SAJ Behoeften: Bij haar vader wonen en niet meer naar haar moeder moeten. Haar broers en zussen zien. Welzijn: Ok, want niet meer bij moeder maar altijd conflicten omdat haar moeder niet wil dat ze naar haar vader gaat.		Tijdens de weglooperperiode: Verbleef bij haar vriend, ging niet uit. Probleemgedrag: Cannabis Contacten: Had toen geen telefoon. Wist dat er naar haar werd gezocht. Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: Weet niet. Welzijn: Goed. Werd gemeld bij Child Focus toen ze twee dagen wegbleef (want ongebruikelijk gedrag).		Moeder was niet op de hoogte van haar weglooperperiode omdat ze niet meer met haar praatte. Stiefvader verbiedt contact met haar broers en zussen. Impact: Neen Behoeften: Niets
--	--	--	--	---

3.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Margaux – 14 jaar Ouders sinds lang gescheiden Eén jongere broer Mama hertrouwd – Papa heeft een partner In het derde jaar, nooit blijven zitten.	- Leugen - Verraad - Papa

Eerste wegløpperperiode – 14 jaar – één dag

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de wegløpperperiode	Terugkeer
Gezin: Toen ze klein was, woonde ze bij haar moeder maar toen die verhuisde ging ze bij haar vader wonen (ook beslissing van de rechter). Was nooit gescheiden van haar jongere broer. Sfeer bij moeder ok. Bij vader 'werd er de hele tijd geschreeuwd'. Mocht van haar vader niet buiten. Hield voor hem verborgen dat ze vrienden had omdat dit verboden was. Gewelddadige vader, wordt snel boos. Schooltraject: Ok – Kunstonderwijs. Had al één of twee keer gespijbeld en hield van school omdat ze er in een andere omgeving was dan thuis.	Vertrekomstandigheden: Er was haar gezegd dat ze naar haar vader moest gaan en ze wilde er niet naartoe wegens een ruzie. Moest er na school naartoe maar is in plaats daarvan weggelopen. Vorbereiding: Had met haar ouders niet gesproken over weglopen, maar wel met haar boezemvriendin. Had niets voorbereid. Had wat geld bij zich. Bracht haar moeder op de hoogte en zette haar telefoon meteen daarna uit. Behoeften: Niet meer naar haar vader moeten gaan.	Met wie? Hoe? Naar waar? Alleen, vanuit de school en wist niet waar naartoe. Tijdens de wegløpperperiode: Liep rond om alles op een rijtje te kunnen zetten, om ver van de ruzies te zijn. Contacten: Zette haar telefoon uit. Zette hem 6 uur later weer aan. Peers: / Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: Niets, want kon eindelijk alleen en op haar gemak zijn. Welzijn: Voelde zich goed.	Omstandigheden: Zette haar telefoon weer aan omdat ze zich zorgen maakte over haar moeder, haar stiefvader en haar broer. Had toch geen zin om terug te keren. Ging naar de ouders van haar stiefvader en zij belden de politie. Werd gezocht door Child Focus.	Behoeften/verwachtingen: Niet naar haar vader moeten gaan. Wilde dat men begreep dat ze niet meer naar haar vader wilde. Toegang tot hulpverlening: Jeugdhulpverlening – verliep slecht – naar een crisisopvang gestuurd (had geen contact meer met haar familie en ging niet meer naar school) Impact: Enerzijds wel omdat ze niet meer naar haar papa gaat, creëerde anderzijds meer problemen omdat ze werd opgesloten. Bleef twee dagen bij de ouders van haar stiefvader.

Peers: Ja, op school. Vriendin die al weggelopen was, zei haar dat ze terug naar huis moest gaan. Toegang tot hulpverlening: PMS op school – haar moeder – vrijwillige jeugdhulp. Probleemgedrag: / Behoeften: Gehoord worden en begrepen worden. Welzijn: Voelde zich slecht.				
---	--	--	--	--

Weglooperperiode van enkele uren – 14 jaar

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: crisisopvang – geen contact meer met haar familie. Probeerde weg te lopen uit de crisisopvang maar werd meteen teruggevonden. Schooltraject: Ging niet meer naar school Peers: / Toegang tot hulpverlening: Jeugdbescherming Behoeften: Haar familie zien, naar haar moeder mogen gaan. Welzijn: Slecht, maar hoefde niet meer naar vader.	Vertrekomstandigheden: Vergadering jeugdbescherming, daarna rechtbank. Liep weg uit de rechtbank. Voorbereiding: / Behoeften: Was het beu om opgesloten te zitten. Niet akkoord met de beslissing van jeugdbescherming waardoor ze verplicht terug moest naar de crisisopvang.	Verwachtingen//weglopen: Teruggaan naar Luik (vanuit Marche) Met wie? Hoe? Naar waar? Naar Luik, alleen. Tijdens de weglooperperiode: Liep over de snelweg. Peers: / Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: Jeugdbescherming Welzijn: Goed, want ze dacht nergens nog aan.	Omstandigheden: Teruggevonden door de politie, drie uur na haar vertrek.	Behoeften/verwachtingen: Niet meer naar de crisisopvang moeten. Teruggaan naar haar moeder. Instelling: Moest blijven en kon daarna op internaat. Daarna andere crisisopvang. Welzijn: Slecht, maar tevreden dat ze niet meer naar haar vader moet. Begrijpt nog steeds niet waarom ze niet meer bij haar moeder mag wonen: “Ik ben het beu.” Toegang tot hulpverlening: Jeugdbescherming
Liep nog een keer weg uit onvrede met de beslissing van SPJ (in centrum tot ze 18 is): ze wilde zo ver mogelijk weglopen. Politie vond haar terug. Nu zit ze in een instelling omdat er geen plaats is op het internaat. Het bevalt haar niet. Dus ze eet, ze slaapt en ze gaat naar school.				

4.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Florence – 16 jaar Moeder overleden en vader in de gevangenis In een pleeggezin en vervolgens in een instelling Drie oudere broers, een jongere zus en een jongere broer Ze zit in het derde middelbaar en bleef één keer zitten in de lagere school	- Zich slecht voelen - Instabiliteit - Onafhankelijkheid

Eerste weglopperperiode – 16 jaar – 2 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: In een pleeggezin. Toen ze 15 was. <i>“Het was verschrikkelijk”</i> Zat eerst in een tehuis en ging dan bij haar broer, die nu 20 is, in een pleeggezin wonen. Noemt zichzelf moeilijk, bezitterig en jaloers. Vergelijkt zichzelf veel met anderen. Voelde zich niet op haar plaats. Het eerste jaar, toen ze er samen met haar broer zat, <i>‘was het fantastisch’</i>.	Voorbereiding: <i>“Ik bereidde het niet echt voor, het gebeurde op het moment zelf.”</i> <i>“Ik had er al aan gedacht ... wanneer ik wilde weglopen ... ik zei tegen mezelf, hou je in, dit is een fase, weglopen zou de dingen alleen maar erger maken, maar plots moest ik het doen.”</i> Behoeften: <i>“Ik kan niet blijven op een plek waar conflicten zijn.” “Ik moest eruit.”</i> (wanneer ze wegloopt).	Verwachtingen//weglopen: Een oplossing vinden voor de situatie: ‘dat ze me niet meer achter de veren zitten’, ‘onafhankelijk zijn’ Met wie? Hoe? Naar waar? Bij een vriendin, alleen, met de trein. Tijdens de weglopperperiode: Verbleef bij haar vriendin. Peers: Een vriendin gaf haar onderdak. Is gaan feesten. Contacten: Stuurde elke dag berichten naar haar pleegmoeder om te laten weten dat ze ok was. Contacten met haar broer. Zette	Omstandigheden: Politie belde haar, pleegmoeder en vrienden zeiden haar dat ze moest terugkeren. Keerde terug rond 09.00 uur ‘s ochtends.	Ging naar haar kamer en haar pleegouders hadden haar een brief geschreven. Pleegmoeder omhelsde haar. Behoeften/verwachtingen: Was gelukkig met de reactie van haar pleegouders bij haar terugkeer, maar volgens haar was het nodig om ‘het abces te laten openbarsten’. Wilde zeggen wat er niet goed ging. 3/4 dagen later liep het opnieuw fout.

Maar toen hij vertrok, begonnen de dingen fout te lopen. De pleegouders maakten verschil tussen haar en hun eigen kinderen. Werden geplaagd want hun moeder kreeg slaag, daarna <i>'heeft zij haar plan getrokken.'</i> Sprak met haar pleeggezin over haar problemen, over school, enz. <i>'De conflicten waren het ergst'</i> omdat ze een verschil maakten tussen de kinderen. Schooltraject: <i>"Ik was goedgehumt op school."</i> Spijbelde maar bleef toch op school om cannabis te gaan roken in de toiletten. Peers: Oudere vrienden. Ging een glas drinken met hen. Doen dingen die verboden zijn, maar niet met haar. Sprak met hen over het feit dat ze wilde weglopen. Toegang tot hulpverlening: Probeerde om met haar pleegouders te praten, om uit te leggen dat het niet goed ging. Nauwe band met opvoeders op de school. Probleemgedrag: Ging op café met haar vrienden en dronk wat te veel. Kwam niet op tijd naar huis. Sigaretten, cannabis, 'ik gebruikte'. Behoeften: Stabiliteit, liefde, een andere omgeving, hun kop niet meer moeten zien. Welzijn: <i>"Ik voelde me opstandig."</i>	Vertrekomstandigheden: Pleegmoeder zei haar dat ze haar dochter niet was, stuurde haar tijdens de lessen een bericht om te zeggen dat ze niet meer moest terugkomen omdat ze haar dochter niet was. <i>"Ik was zo opstandig dat ik niet langer in die conflictsituatie kon blijven", "Er moest absoluut een oplossing worden gevonden."</i>	haar telefoon niet uit omdat ze haar broer niet ongerust wilde maken. Toegang tot hulpverlening: Pleegmoeder belde de politie. Behoeften: Moest kunnen nadenken. Welzijn: <i>"Ik voelde me goed, tot rust gekomen."</i> Keerde één keer naar huis terug om zich te wassen en vertrok dan opnieuw. Krijgt veel hulp uit haar omgeving, wordt geholpen met onderdak, eten, enz.	Welzijn: Eerst goed en daarna slecht (na 3/4 dagen). Toegang tot hulpverlening: / Impact: Zag dat dit haar pleegouders pijn had gedaan. Maar... haar pleegmoeder zei na 3/4 dagen aan de jeugdhulp dat ze niets meer van haar wilde weten.
---	--	--	--

Tweede weglooperperiode – 15 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Cf. terugkeer na eerste weglooperperiode. <i>"Het was te veel geworden. Ik had het helemaal gehad."</i>	Vorbereiding: Neen, was bij een vriend en bleef er. Behoeften: Wilde de stad in met haar vrienden. Vertrekomstandigheden: Ruzie met haar pleegvader die niet wilde dat ze de stad in ging.	Verwachtingen//weglopen: Wilde wat vrijheid. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij vrienden. Tijdens de weglooperperiode: <i>"De eerste 2/3 dagen vrij goed, daarna voel je een gebrek aan stabiliteit, je weet niet waar je 's avonds zult slapen."</i> <i>"Soms was het 16.00 uur, ik kwam uit school en ik wist niet waar ik die avond zou slapen."</i> Ze bleef naar school gaan. Peers: Ze hielpen haar. Ze ging met hen feesten. Probleemgedrag: Nam drugs (ecstasy, cannabis). Contacten: Met haar drie grote broers. Behoeften: Had behoefte aan stabiliteit. Was verloren, wist niet wat ze wilde. Soms at ze 3 dagen niet. Welzijn: <i>"Ik voelde me echt niet goed."</i>	Omstandigheden: Ze kwamen haar halen in haar pleeggezin om haar mee te nemen naar de instelling waar ze nu verblijft. Ze moest dus terugkeren. Had geen zin om terug te keren.	Instelling: Integreerde zich snel omdat ze al enkele mensen kende. Welzijn: Voelt zich echt goed, maar is zich ervan bewust dat ze zich te sterk aan de opvoeders hecht. Toegang tot hulpverlening: jeugd

5.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Estelle – 17 jaar In instelling – geplaatst toen ze 3-4 jaar was Gescheiden ouders – Vader hertrouwd Ziet haar moeder en vader nog, maar woont niet meer bij hen Drie halfzussen en een halfbroer Derde jaar beroeps – Is al blijven zitten Heeft sinds enkele maanden een vriendje	- Gestresseerd - Opgelucht (omdat ze hier even weg is) - Schrik

Weglooperperiodes – één van 3 weken + enkele weglooperperiodes van één dag/nacht toen ze in een instelling zat, om stoom af te laten omdat ze de hele tijd ruzie maakte met de jongeren in de instelling. Keerde uiteindelijk alleen terug.

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Moeder niet altijd aanwezig, liet haar bij haar vader achter toen ze 3 weken oud was. Werd ziek doordat er geen verwarming was: ziekenhuis en daarna jeugdhulpverlening -> geplaatst voor haar veiligheid. Vader niet stabiel, zit de hele tijd op café. Moeder was er zonder er te zijn. Vader was ondanks alles altijd aanwezig. Zag haar broers en zussen altijd.	Vertrekomstandigheden: Wilde haar vriend zien. Vorbereiding: Neen. Behoeften: Haar vriend zien, op adem komen, hier weg raken want ze was het allemaal beu. Soms stuurde ze berichtjes om de instelling op de hoogte te brengen wanneer ze voor één nacht wegliep.	Met wie? Hoe? Naar waar? Bij haar vriend of ging op stap met vrienden. Tijdens de weglooperperiode: Was bij vrienden wanneer ze één dag wegliep. Wanneer ze bij haar vriend was: ging boodschappen doen, wandelen, enz. Ging niet meer naar school tijdens de weglooperperiode van 3 weken.	Omstandigheden: Centrum belde haar om te zeggen dat ze ongerust waren en dat het tijd was om terug te keren. Bij de weglooperperiodes van één nacht: Keerde uit eigen beweging terug. Had zin om terug te gaan, maar wist niet hoe ze dit moest zeggen	Gaf uiteindelijk het adres van haar vriend aan de instelling zodat ze niet meer kon weglopen. Zo zouden ze namelijk geweten hebben waar ze zat. Instelling: zeer ongerust. Lazen haar de les. Dat deed haar pijn maar ze kon er niet mee ophouden: <i>“Ik ben gedurende 3 jaar blijven weglopen.”</i> Keerde terug omdat ze zichzelf voorhield dat ze ging stoppen met

Zat in verscheidene instellingen. Was 14 toen ze in het instelling belandde waar ze nu woont. Schooltraject: Maakte ruzie met de anderen omdat ze zich moeilijk kon integreren. Ging naar school, ook al was het moeilijk. Ze beheerste zich. Peers: Had een boezemvriendin maar ziet haar niet meer. Toegang tot hulpverlening: “Ik kalmeer mezelf, op mijn eentje.” Kon niet overweg met de opvoeders. Sprak met niemand. Probleemgedrag: Begon te roken en te drinken sinds ze in het instelling zit (invloed van andere meisjes, volgens haar). <i>“Hier ging ik veel meer uit want er waren er die uitgingen en dan krijg je daar ook zin in.”</i> Welzijn: <i>“Ik was tevreden wanneer het moest, en ik was triest wanneer het moest.”</i>		Was bang dat haar vriend gepakt zou worden want hij is ouder dan zij. Contacten: Belde nu en dan met haar vader. Peers: Bij weglopperperiodes van één nacht, vertrok ze met andere meisjes uit de instelling. Probleemgedrag: Nam drugs, rookte, dronk bij de weglopperperiodes van één dag/één nacht. Behoeften: Sneller de knop kunnen omdraaien, sneller teruggaan en sneller de instelling op de hoogte brengen + steun van mensen uit haar omgeving. Welzijn: Goed, maar stress om haar vriend. Gezocht door de politie.	aan haar vriend (ze had tegen hem gelogen over het feit dat ze in een centrum zat en weggelopen was). Had hem gezegd dat ze bij haar papa woonde.	weglopen. Voelde zich slecht maar hield nooit haar belofte. Impact: Het heeft tot niets gediend. Had nu en dan uitstapjes mogen maken, maar omdat ze altijd wegliep, kreeg ze er geen toestemming voor. Was gestopt met school. Is sinds januari opgehouden met weglopen. Mag haar vriend nu en dan zien.
--	--	---	--	---

6.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Manon – 15 jaar Gescheiden ouders Jongere broer en oudere zus Vriendje sinds enkele maanden Gaat sinds 3 maanden niet meer naar school; bleef zitten in het eerste jaar.	- Bedreiging - Gebruik - ...

Eerste weglopperperiode – van 21.00 uur tot 03.00 à 04.00 uur 's ochtends – 14 jaar

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij haar vader want er was wat gebeurd met haar moeder en haar stiefmoeder. Sfeer: “Gespannen omdat hij de kant van mijn stiefmoeder koos.” Hield niet van haar stiefmoeder. Vader wist niet wat ze in haar vrije tijd deed. Geen communicatie. Op internaat. Mishandeling. Vader sloeg haar voor het eerst erg hard en zij ging enkele dagen naar haar tante.	Vertrekomstandigheden: Vertrokken uit de instelling met verscheidene meisjes omdat ze het beu was. Vorbereiding: Impulsief. “We wilden gewoon een toertje gaan doen.” Behoeften: Was het beu om hier te zijn. Vertelde niemand dat ze wilde weglopen. Bracht niemand op de hoogte.	Verwachtingen//weglopen: Op adem komen. Met wie? Hoe? Naar waar? Met andere meisjes uit de instelling. Tijdens de weglopperperiode: Alcohol gedronken, daarna bij een vriend van één van de meisjes geslapen. Eén van haar vriendinnen werd slachtoffer van poging tot verkrachting. Contacten: Ze praatte alleen met haar vriend. Peers: Invloed van <i>peers</i> . Probleemgedrag: Alcoholgebruik.	Omstandigheden: Na de poging tot verkrachting zijn ze teruggekeerd. Eigenlijk had ze geen zin om terug te keren, maar daarna wel.	Reacties: Opvoeders waren niet tevreden. Impact: Neen. Maar voelde behoefte om te vertrekken. <i>“Soms voel ik me zo slecht dat ik zin heb om weg te lopen.”</i> Liep daarna nog enkele keren voor een paar uur weg. Volgens haar was het niet echt weglopen. Keerde terug met de laatste bus: <i>“Ik wilde er gewoon</i>

Schooltraject: Streng voor wat de school betreft. Spijbelde alleen de studie-uren. Gemotiveerd om naar school te gaan, dankzij haar vrienden. Toegang tot hulpverlening: jeugdhulp, daarna jeugdbescherming. Praatte er nooit over wanneer het niet ging. Probleemgedrag: / Behoeften: Haar moeder. Zag haar 4 jaar niet meer wegens een voormalige stiefvader. Welzijn: <i>"Ik voelde me niet goed."</i>	Er waren te veel intriges en spanningen tussen de meisjes in de instelling. Daarom wilden ze vertrekken. -> praat altijd over zichzelf en de meisjes met wie ze weggelopen is.			<i>even uit zijn en daarna terugkomen."</i>
--	---	--	--	--

7.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Delphine – 16 jaar Gescheiden ouders – moeder heeft een partner Vader in de gevangenis Vier broers en een zus Ze werkt en gaat naar school Is nooit blijven zitten	- Je ziet op wie je kunt rekenen - Hel - Eenzaamheid

Eerste weglooperperiode – 13 jaar – 5 maanden (maar na een week wisten ze waar ze was).

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij haar stiefvader en haar moeder. Broers en zus waren al vertrokken. De twee jongste broers waren nog niet geboren. Sfeer: ‘Gewoon goeiemorgen en goeienavond.’ Vader in de gevangenis wegens lastigvallen van haar zus. Deed niets bijzonders in haar vrije tijd. Geen communicatie in het gezin. Afstand tussen haar en haar moeder. Zat in een crisisopvang. Schooltraject: School was belangrijk voor haar.	Vertrekomstandigheden: Was boos op haar vertegenwoordigster. Nam beslissingen zonder haar op de hoogte te brengen. Besliste plots om te vertrekken. Liep weg uit de instelling. Vorbereiding: Neen. Behoeften: Dat de jeugdhulpverlening iets zou doen. Zei aan haar moeder dat ze zin had om te vertrekken.	Verwachtingen//weglopen: Gehoor krijgen bij de jeugdhulp en jeugdbescherming omdat ze in allerlei verschillende centra werd geplaatst. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij haar broer. Na een week wisten ze waar ze was. Tijdens de weglooperperiode: Ging met haar broer naar de jeugdhulpverlening om een oplossing te vinden maar dit veranderde niets. Ging 5 maanden niet naar school. Ging haar familie opzoeken, vond bezigheden.	Omstandigheden: Keerde na 5 maanden terug omdat alles wat ze probeerde op niets uitliep.	Behoeften/verwachtingen: “Dat er maatregelen zouden worden genomen, aangepaste maatregelen, dat naar de jongere werd geluisterd, niet zoals zij doen.” Verwachtte vooral dingen van de hulpverleningsdiensten. Moeder was tevreden toen ze haar terugzag. Toegang tot hulpverlening: Geen hulp bij terugkeer. Jeugdhulpverlening zei dat ze voor bepaalde dingen zouden zorgen (psychologische problemen,

Peers: Geen boezemvrienden. Toegang tot hulpverlening: Zij en haar moeder besloten om naar de jeugdhulpverlening te gaan, maar geen echt antwoord op de vraag gekregen. Probleemgedrag: / Welzijn: Niet goed omdat er geen dialoog was.		Miste school. Contacten: Ja, met sommige mensen, maar niet met iedereen. Peers: / Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: Jeugdhulp Behoeften: Dat de jeugdhulpverlening een oplossing zou vinden. Werd gezocht vanafgaat de eerste week. Gemeld bij Child Focus en de politie.		sociaal assistent, enz.) maar er gebeurde niets. Hebben het dossier dan maar afgesloten. Impact: Op haar mama. Stelde vast dat het niet meer ging tussen hen.
--	--	--	--	---

Tweede weglooperperiode – 15 jaar – een week

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Opnieuw afstand met haar moeder. Mocht niet buitenkomen. Is dan teruggekeerd naar de crisisopvang. Daarna voorlopige plaatsing bij haar meter. Bleef daar 5 maanden. Schooltraject: In Brussel, dicht bij haar meter. Peers: Kreeg meer vrienden. Toegang tot hulpverlening: Nam contact op met de jeugdhulpverlening om te zeggen dat het niet meer ging bij haar tante. Omdat ze niet 'in gevaar' verkeert, zeggen ze dat het kan wachten.	Vertrekstandigheden: Vertegenwoordigster werkte opnieuw op haar zenuwen. Antwoordde niet op haar vraag over centrum voor begeleid zelfstandig wonen. Dreigde ermee weg te lopen maar de vertegenwoordigster zei niets. Was boos op haar. + Meter wilde niet dat ze nog langer bleef.	Verwachtingen//weglopen: Dat er iets verandert. Met wie? Hoe? Naar waar? Met vrienden. Tijdens de weglooperperiode: Doolde een nacht rond met vrienden. Peers: Hielpen haar tijdens haar weglooperperiode. Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: jeugdhulp Behoeften: Dat haar vertegenwoordigster opnieuw contact opnam en een centrum voor haar vond. Welzijn: "Het was echt de hel tijdens die week."	Omstandigheden: Er werd een centrum voor haar gevonden -> Opnieuw contact opgenomen met haar vertegenwoordigster.	Instelling: Centrum voor begeleid zelfstandig wonen (Ze was teleurgesteld over de instelling). Keerde daarna terug naar haar mama. Is opnieuw de dialoog met haar aangegaan. Ze zijn in therapie gegaan.

Behoeften: Een centrum voor begeleid zelfstandig wonen.		Gemeld bij de politie en Child Focus.		
--	--	---------------------------------------	--	--

8.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Tom – 19 jaar Woont alleen Woonde tot zijn 18de bij zijn grootmoeder Kent zijn vader niet – woonde enkele maanden bij zijn moeder toen hij klein was Een oudere broer Heeft sinds 2 jaar een vriendin Volgt opleidingen	- Rust - Nog meer alleen - ...

Eerste weglopperperiode – 16 jaar – Anderhalve week

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Woont bij grootmoeder, broer, peter + familieleden. Moeder niet verantwoordelijk. Misbruikt door beste vriend van zijn moeder. Sfeer: ondraaglijk. Schooltraject: “Het is een ramp op school.” Beroeps – spijbelde	Vertrekomstandigheden: Grootmoeder zette hem aan de deur + ook zin om weg te gaan. Vorbereiding: Neen, maar is teruggekeerd om zijn spullen op te halen.	Met wie? Hoe? Naar waar? Naar zijn beste vriend, twee huizen verderop. Tijdens de weglopperperiode: Overdag hield hij zich schuil voor zijn familie. 's Nacht ging hij uit, rookte, dronk, ging uit stelen (om aan geld te komen). Contacten: vrijwillige jeugdhulp nam contact met hem op.	Omstandigheden: Vrijwillige jeugdhulp belde hem op om te zeggen dat hij naar zijn grootmoeder moest teruggaan + had geen geld en had niets te eten.	Behoeften/verwachtingen: Weggaan bij zijn grootmoeder, wilde dat zij veranderde. Stelde verscheidene voorwaarden voor zijn terugkeer: een eigen kamer krijgen. Welzijn: Nog steeds niet goed, maar heeft geprobeerd om het vol te houden tot hij 18 werd. Toegang tot hulpverlening: vrijwillige jeugdhulp

-> niet veel zin maar volgens de leerkrachten intelligent. Peers: Boezemvriend. Toegang tot hulpverlening: vrijwillige jeugdhulp (kort vóór hij 16 werd) -> vruchteloze zoektocht naar een centrum. Probleemgedrag: Roken, drinken, gas 'snuiven', kabels en auto's stelen. Behoeften: Dat zijn grootmoeder zou veranderen, dat ze ophoudt met hem de schuld de geven. Welzijn: <i>"Het was niet te doen."</i> (door het misbruik); voelde zich slecht.		Peers: Bracht zijn tijd door met zijn vrienden. Probleemgedrag: Cf. tijdens de weglooperperiode. Toegang tot hulpverlening: vrijwillige jeugdhulp Behoeften: Eten, geld. Welzijn: Niet goed, want had niks. Terugkeer? Neen, had geen zin om terug te keren.		Impact: Kreeg een eigen kamer. Woont alleen sinds hij 18 werd. Volgt opleidingen en slaagt erin om zijn eigen boontjes te doppen. Heeft een vriendin sinds zijn 17de.
--	--	---	--	--

9.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Guillaume – 19 jaar Ouders zijn net gescheiden Hij woont bij zijn moeder Zijn vader heeft een nieuwe partner Halfzus, zus en broer Volgde een opleiding Is al 3 keer blijven zitten	- Ik voelde haat - ... - ...

Eerste weglooperperiode (thuis aan de deur gezet) – 15 jaar – 3 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij zijn ouders, met zijn zus, zijn halfzus was al vertrokken. Sfeer: “Er werd elke dag geschreeuwd”, “voor om het even wat”. Geen regels thuis, kwam naar huis wanneer hij wilde. Moeder volgde zijn schoolresultaten op. Vader verkocht drugs.	Vertrekomstandigheden: Vader wilde moeder aan de deur zetten en hij heeft hem dan geslagen. Daarna zette vader hem op straat.	Met wie? Hoe? Naar waar? Alleen. Tijdens de weglooperperiode: Kreeg een bericht van zijn vader die hem zei dat hij bij zijn grootmoeder moest gaan slapen (hij deed dit de 1ste dag). 2de dag, niet geslapen. Liep buiten rond, was helemaal alleen en rookte. Had niet echt veel zin om naar huis te gaan.	Omstandigheden: Keerde 3 dagen later terug.	Keerde terug en heeft een maand niet met zijn vader gesproken.

Schooltraject: Spijbelde. Ging wel graag omdat de sfeer er goed was. Vond het wel fijn wat hij leerde, maar had er niet veel zin in. Peers: Kampeerde in de garage met zijn vrienden. Probleemgedrag: Ging batterijen en velgen stelen met zijn vrienden. Verkochten ze door. Rookte en dronk. Behoeften: Weet niet. Welzijn: Zegt dat hij zich ondanks de conflicten goed voelde omdat hij ermee opgegroeid is: "Ik ben het gewoon."		Contacten: Moeder wist waar hij was. Probleemgedrag: Roken. Welzijn: "Ik weet het niet, ik had geen slaapplek en zo, het was shit."		
---	--	---	--	--

Weglooperperiodes (op straat gezet) – 16 jaar en 2 keer (18 jaar + 19 jaar) toen zijn moeder hem aan de deur zette

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Cf. hierboven. Nog steeds dezelfde sfeer. -> conflict met de vader	Vertrekomstandigheden: Vader zette hem aan de deur + toen hij 19 was, zette ook zijn moeder hem op straat. Toen hij 19 was, zette zijn moeder hem aan de deur omdat hij zijn zus sloeg.	Tijdens de weglooperperiode: Toen hij 16 was, één week: was bij een vriend. Ging nog één dag naar school, daarna niet meer. Hing rond met anderen die ook niet naar school gingen. Toen hij 18 was, 3 maanden: was bij zijn vriendin. Werkte overdag in een frituur. Toen hij 19 was, een week: bij een vriend	Omstandigheden: Keerde terug omdat hij zijn moeder niet in de steek wilde laten. Zij vroeg hem om terug te komen.	Welzijn: Het gaat beter nu zijn vader niet meer bij hen woont. Vader heeft met een wapen in het plafond geschoten en moeder was verplicht om te vertrekken. Vader wacht op zijn proces wegens drugshandel. Toegang tot hulpverlening: vrijwillige jeugdhulp – jongere broer ging ernaartoe en directeur heeft hem voorgesteld om er een

		Contacten: moeder wist telkens waar hij was, vader niet. Probleemgedrag: “Ik deed nog meer stommiteiten”, omdat hij geen geld had (diefstallen, <i>steaming</i>). Is twee keer opgepakt. Vertrok voor een dag of twee en keerde daarna terug. Bleef een week weg toen hij 16 was. Toen hij 18 was: bleef een keer een dag weg en liep daarna eens voor 3 maanden weg.		opleiding te volgen. Vindt het leuk, want heeft anders ook niks om zijn dagen mee te vullen. Impact: Heeft begrepen dat hij het op zijn eentje niet redt, zonder diploma.
--	--	--	--	--

10.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Tony – 17 jaar Ouders gescheiden toen hij 16 was. Zijn vader heeft een nieuwe partner, zijn moeder heeft geen ernstige relatie Twee zussen en twee broers Boezemvriend in de instelling waar hij nu verblijft Heeft een vriendinnetje Gaat sinds kort weer naar school, maar ging lange tijd niet	- De straat is mijn thuis want ik heb nooit iets anders gekend. - Het is hard, maar toen ik op straat leefde, kende ik geen grenzen. - Ik heb dingen gedaan die mochten en dingen die niet mochten (hij heeft inbraken gepleegd om aan eten te komen).

Eerste weglooperperiode – Rond 9-10 jaar – 2 dagen + weglooperperiodes van enkele uren om te kalmeren

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: “Ik leek wel een dakloze in de ogen van mijn ouders.” Op internaat sinds hij 2 maanden oud was. Was als een dakloze die nu en dan onderdak kreeg (ging in het weekend naar zijn ouders). Voelde zich er niet thuis. Vader sloeg hen. Ouders hielden zich niet bezig met hen. Sfeer: “Het was shit.” Geen regels thuis.	Vertrekomstandigheden: Wilde niet op het internaat blijven. Wilde zijn ouders zien. Zegt dat hij door zijn nervositeit weggelopen is. Kon niet op één en dezelfde plek blijven. Vorbereiding: / Behoeften: Wilde naar huis maar wist de weg niet. Legt uit dat hij op die leeftijd nog altijd zijn moeder en zijn vader nodig had, ook al namen ze hun rol als ouders niet ter harte.	Tijdens de weglooperperiode: Hij liep rond, had het koud. Hij deed naar eigen zeggen niets verkeers. Hij liep in cirkels. ‘s Nachts is hij ergens gaan zitten, sliep niet en was niet bang. Werd gezocht door de politie.	Omstandigheden: Kende de weg niet om naar zijn ouders te gaan en is dus teruggekeerd naar de instelling.	Werd gestraft in de instelling, mocht niet meer buiten.

Schooltraject: Bleef verscheidene keren zitten, werd van school gestuurd -> ging lange tijd niet naar school door opeenvolgende verblijfsperiodes in instelling. Maakte ruzie met leerkrachten. Hield er niet van om de hele dag stil te zitten. Peers: Geen boezemvrienden in die periode, vertrouwde niemand. Lost zijn zaakjes zelf op, maar met geweld. Toegang tot hulpverlening: jeugdhulpverlening – priester uit de wijk die hem nu en dan onderdak bood. Probleemgedrag: / Behoeften: “Dat ze me niet vergelijken met mijn zussen en broers.” Welzijn: “Niet goed”				
--	--	--	--	--

Weglooperperiode – 5 maanden – 16 jaar

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Altijd in een instelling en tijdens het weekend bij zijn ouders.	Vertrekomstandigheden: Vertrokken door zijn vader.	Met wie? Hoe? Naar waar? Op straat, bij zijn neef, bij zijn grootmoeder, bij vrienden. Tijdens de weglooperperiode: Sliep niet wanneer hij op straat leefde. Wandelde door de stad, liep langs de verlaten fabrieken.	Omstandigheden: Kreeg telefoontje van jeugdbescherming: moest de instelling bellen (waar hij nu verblijft) om er naartoe te gaan, wat hij heeft gedaan (SPJ wist dat hij bij zijn neef verbleef, zo konden ze met hem contact opnemen).	Instelling: Sinds kort. Gaat weer naar school. Welzijn: Voelt zich hier goed want hij is nog nooit ‘over de rooie gegaan’: “Ik kan me beheersen.”

		Peers: Vrienden met probleemgedrag. Probleemgedrag: Inbraken, grijpdiefstallen, cannabis. Hield niet van bedelen en ging dus stelen om te kunnen eten. Kan aan wapens komen, kent iedereen en wordt gerespecteerd. Toegang tot hulpverlening: Priester hielp hem nu en dan om aan eten en slaappleaats te komen. Stelde hem voor om bij hem te blijven, maar wilde niet omdat hij de regels niet kon naleven. Noemt zichzelf een plantrekker en heeft dus geen hulp nodig. + vrijwillige jeugdhulp tijdens de vakantie. Behoeften: <i>"Mijn voeten, want zonder mijn voeten kan ik niet meer bewegen."</i> Welzijn: Was nergens bang voor, voelde zich dus goed. Opgespoord door de politie.		Zegt dat hij meer karakter heeft gekregen en dat hij zich dus beter kan beheersen. Wil niet langer meteen een wapen trekken wanneer hij in de problemen zit. Wil blijven waar hij is.
--	--	--	--	--

11.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Alice – 14 jaar Ouders gescheiden Moeder kreeg een nieuwe partner toen ze 6 was. Vader overleden in 2013 Eén oudere broer en twee halfzussen Heeft een boezemvriend sinds haar 11de Zit in het 2de jaar (gedifferentieerd) en is nooit blijven zitten	- Aan de ene kant tevreden. Je kunt beter weglopen om iets te bewijzen. - Nerveus - Gestresseerd

Eerste weglooperperiode – rond 9-10 jaar – één week

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij haar moeder. Ging nu en dan naar haar vader en haar grootmoeder. Stiefvader misbruikte haar toen ze jonger was. Moeder heeft haar nooit geloofd en heeft haar altijd gevraagd om haar klacht in te trekken. Daardoor moest ze bij haar grootmoeder gaan wonen. Moeder sloeg haar.	Vertrekomstandigheden: Moeder kwam bij haar grootmoeder vragen om de klacht in te trekken. Daardoor werd ze nerveus en liep ze weg. Vertrok ook omdat ze de problemen op school beu was. Vorbereiding: Nam wat eten mee. Sprak niet over het feit dat ze wilde weglopen.	Met wie? Hoe? Naar waar? Naar een verlaten hoeve in de buurt van waar ze woont. Tijdens de weglooperperiode: Was de hele tijd alleen, speelde met haar telefoon. Sliep in het hooi. Contacten: Verbrak alle contact. Peers: / Probleemgedrag: /	Omstandigheden: Keerde terug omdat ze zich vervelde. Ging terug naar haar moeder en deze zei niets.	Ouders zeiden niets. Vrienden ook niet. Impact: Veranderde van school omdat haar moeder zag dat het niet goed ging. Hulpverlening: jeugdhulp, maar dit leidde volgens haar tot niets.

Vader dronk. Schooltraject: Mishandeld en gepest door de andere leerlingen. Veranderde verscheidene keren van school. Peers: Sprak nooit met haar vrienden over haar plannen om weg te lopen. Toegang tot hulpverlening: Heeft nooit wat gevraagd. Bleef op haar kamer en sloot zich af voor anderen. Behoeften: Dat haar moeder haar als slachtoffer zou erkennen en dat ze haar niet zomaar zou slaan. Welzijn: Verminkte zich en probeerde zelfmoord te plegen.		Toegang tot hulpverlening: /		Behoeften: Wilde dat haar moeder niet langer zou vragen om haar klacht in te trekken. Ging naar een pleeggezin, werd daarna opgenomen in het ziekenhuis en ging vervolgens naar een crisisopvang.
---	--	--	--	--

Weglooperperiode – 14 jaar – van 's middags tot 23.00 uur

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Cf. bovenstaande. In crisisopvang.	Vertrekomstandigheden: Uit de instelling met een ander meisje dat er verbleef. Het was een vrije dag. Vorbereiding: Neen. Behoeften: Dat ze zouden begrijpen in de instelling wat ze echt wilde. -> niet naar een ander centrum ver van hier gaan.	Tijdens de weglooperperiode: Gingen wandelen. Peers: Vriendin uit de instelling. Probleemgedrag: / Toegang tot hulpverlening: / Welzijn: Was ok. Het deed haar goed om buiten te komen, op adem te komen. Volgens haar liep ze weg wegens de jeugdbescherming.	Omstandigheden: Wilde niet teruggaan, wilde naar haar boezemvriend maar haar lief was jaloers en dus keerde ze terug: "Ik ging ook niet op straat blijven zitten en zo." Keerde terug met de bus.	Behoeften/verwachtingen: Niet naar de instelling moeten gaan. Wil naar haar grootmoeder gaan. Instelling: Het bevalt haar niet om opgesloten te zitten. Welzijn: Wil nog wegllopen. Heeft de indruk niet thuis te zijn.

12.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Chris – 13 jaar Gescheiden ouders – vader hertrouwd Jongere broer In eerste middelbaar	- Het was leuk - We hebben ons goed geamuseerd - We hebben niet geslapen

Eerste weglopperperiode – verscheidene keren, maar altijd hetzelfde – langste weglopperperiode duurde 15 dagen – rond 11-12 jaar.

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Woonde bij zijn vader. Conflict met vader (soms gewelddadig). Zag zijn moeder niet meer. Vader was zeer streng. Vader sloeg hem. Mocht zijn vrienden nooit zien van zijn vader. Schooltraject: Niet goed. Spijbelde. Peers: 'Slechte vrienden' volgens de vader. Vrienden begrijpen hem, zegt hij, en steunen hem. Toegang tot hulpverlening: jeugdhulpverlening Probleemgedrag: Cannabis. Behoeften: Contact met zijn vrienden, telefoon (vader wilde niet dat hij er één had).	Vertrekomstandigheden: Ontsnapte door het raam, vaak na een ruzie met zijn vader. Voorbereiding: Plande het weglopen, d.w.z. hij voorzag hoe hij ging ontsnappen.	Verwachtingen//weglopen: Daagde zijn vader uit door weg te lopen, hij vond het grappig om te zien hoe zijn vader en de politie hem zochten. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij vrienden. Tijdens de weglopperperiode: Hing rond met vrienden. Contacten: / Peers: Problematisch Probleemgedrag: Cannabis, sigaretten. Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: / Sliep, at wanneer hij wilde, had dus niets nodig. Welzijn: Was ok. Vindt weglopen fantastisch. Het is een soort uitdaging voor hem. Telkens door de politie opgespoord.	Omstandigheden: Keerde soms uit eigen beweging terug, werd soms door de politie teruggebracht. Kwam terug omdat zijn vrienden weer naar huis gingen en wilde niet alleen op straat achterblijven.	Impact: In crisisopvang.

Weglooperperiode – 13 jaar – 12 uur

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
In crisisopvang -> Men wil hem naar een centrum ver van zijn woonplaats en zijn vrienden sturen.	Vertrekomstandigheden: Uit de instelling. Vorbereiding: Had een plan uitgewerkt met andere jongeren uit de instelling om er te ontsnappen.	Verwachtingen//weglopen: Zich amuseren. Met wie? Hoe? Naar waar? Naar de stad. Met een andere jongere uit de instelling. Tijdens de weglooperperiode: Gingen naar de stad. Keken uit voor de politie. Peers: Jongere met wie hij wegliep, was 14. Het was zijn laatste dag, daarom was hij vertrokken (zijn vriend). Probleemgedrag: Cannabis, sigaretten. Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: / Welzijn: Voelde zich goed.	Omstandigheden: Keerde te voet terug. Keert uiteindelijk altijd terug want is bang dat hij naar een gesloten instelling wordt gestuurd.	Instelling: Opvoeders vroegen wat ze hadden gedaan maar ze hebben hun niets verteld. Werden ondervraagd door de politie. Impact: / Behoeften: Naar zijn grootmoeder gaan.
Hij is nog een keer weggelopen voor 3 dagen, ook met een jongere uit de instelling (een ouder meisje). Ze gingen naar een concert. Ze sliepen bij een vriend van het meisje. Zij had hem voorgesteld om weg te lopen en hij had gezegd 'waarom niet'. Ze waren gaan shoppen en hadden rondgewandeld. Hij is bang voor wat er zal gebeuren (naar gesloten instelling). Hij is bang voor de straf.				

13.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Quentin – 20 jaar Woont bij zijn broer Werkt in een bedrijf voor tuinaanleg Ouders zijn sinds lang gescheiden Twee broers en twee zussen Bleef zitten in de lagere school en in het middelbaar	- Vrijheid - Omringd - Zich slecht voelen (naar hij zegt is hij weggelopen omdat hij zich slecht voelde)

Eerste weglooperperiode – 14 jaar

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Gescheiden ouders – vader hertrouwd – woont bij zijn vader – conflicten met stiefmoeder. Schooltraject: Op internaat sinds hij 6-7 was – bleef zitten in het 2de leerjaar en het 2de middelbaar. Peers: Boezemvrienden: een vriend uit de buurt. Toegang tot hulpverlening: jeugdhulpverlening wegens slecht gedrag op internaten (werd weggestuurd – heibel, conflict met opvoeder, enz.) + vrijwillige jeugdhulp	Vertrekomstandigheden: Wilde niet meer op het internaat blijven. Voorbereiding: Rugzak met zijn spullen. Behoeften: Weggaan op het internaat <u>en</u> dicht bij huis zijn.	Met wie? Hoe? Naar waar? Alleen, met de trein, om naar vrienden te gaan (dicht bij zijn geboortedorp). Tijdens de weglooperperiode: Bij verscheidene vrienden, keek televisie, speelde videogames. Contacten: Met zijn moeder. Zij stuurde hem geld. Peers: Vrienden op wie hij tijdens zijn weglooperperiode kon rekenen. Toegang tot hulpverlening: Geen hulp nodig. Eten, verblijf ok.	Omstandigheden: Een hulpverlener van de vrijwillige jeugdhulp waarschuwde zijn vader dat hij in het dorp was -> <u>onvrijwillige terugkeer</u> . Duur: 2 weken	Behoeften/verwachtingen: Weggaan op het internaat, naar huis gaan (bij zijn moeder). Gezin: Terugkeer naar het internaat gedurende 3 maanden. Daarna CEFA (centrum voor alternerend onderwijs en vorming) + terugkeer naar zijn mama. Welzijn: Beter want kon na 3 maanden internaat terug naar huis. Toegang tot hulpverlening: Geen hulp bij terugkeer.

waar hij op woensdagmiddag met vrienden naartoe ging. Behoeften: Bij zijn moeder gaan wonen (maar niet genoeg geld om hem bij zich te nemen) – dat zijn stiefmoeder er niet meer zou zijn. Welzijn: Niet goed wegens internaat en stiefmoeder.		Behoeften/verwachtingen: Dicht bij huis zijn. Het internaat was te ver -> naar zijn moeder gaan. Welzijn: Vrijheid + beter dan ervoor.		
---	--	---	--	--

14.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Mickaël – 15 jaar Woonde bij zijn twee ouders vóór hij wegliep. Nu gescheiden.	- Vrijheid - Sociaal - ...

Eerste weglooperperiode – 13 jaar – 3 à 4 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Ruzie met zijn moeder. Mocht roken van zijn vader maar niet van zijn moeder. Leefregels: Naar bed op een bepaald uur. Vader op de hoogte, maar vertelde niets aan zijn moeder. Praatte niet over zijn vrienden of over school. Schooltraject: Zat nooit in een centrum. Spijbelde om naar zijn dealer te gaan. Niet gemotiveerd, ging naar school omdat hij verplicht was, om bij zijn vrienden te zijn. Had problemen met zijn leerkrachten. Gooide een stoel naar een leraar. Peers: Rookt met vrienden na school in het park. Vrienden die al weggelopen waren. Probleemgedrag: Cannabis roken. Behoeften: Zoveel joints roken als hij wilde. Welzijn: Slecht.	Vertrekomstandigheden: Vanuit de school om naar een dealer te gaan. Ouders belden hem op de bus. Waren niet blij en belden de politie. Vanaf dan zette hij zijn telefoon uit. Vertrekpunt: moeder die contact opneemt met politie. In feite heeft ze hen nooit gebeld. Voorbereiding: / Hij praatte niet over zijn plan om weg te lopen.	Met wie? Hoe? Naar waar? Met een vriend van op school (allebei 13 jaar oud). Bij een vriendin, liet zijn telefoon achter en vertrok weer. Tijdens de weglooperperiode: Zaten in het park. Het was zomer dus het was niet zo koud. Vroegen mensen geld om eten te kopen. Contacten: Met andere jongeren, maar waarschuwden ouders niet. Peers: Vrienden brachten eten maar probeerden hen niet te overtuigen om terug te keren. Probleemgedrag: "Joint na joint roken." Behoeften: Vrijheid en rust wegens de ruzies thuis en op school. Welzijn: Voelde zich gelukkig. Sliep soms op de bus.	Omstandigheden: Moeder van een vriend nam contact op met de politie. Politie kwam en nam hen mee.	Toegang tot hulpverlening: Ja, maar weet niet goed meer door wie. Een psych voor zijn moeder, maar zelf wilde hij dat niet. Impact: Nog slechter dan ervoor. Nam nog meer drugs, begon te dealen en zijn moeder gaf hem aan; moest voor de rechter verschijnen. Volgens hem is het erger geworden, maar niet door het weglopen. Anders was de toestand ook slechter geworden. Zijn moeder was zenuwachtig. Heeft niet meer gedacht aan weglopen. Wanneer hij het beu is, gaat hij naar zijn grootouders. Is nu met alles gestopt (dealen-drugs) door zijn vriendin.

15.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Chloé – 18 jaar Woont bij haar vriend – verloofd Zoekt werk Heeft nog contact met haar moeder en begint haar vader opnieuw te zien Haar vader was tegen de relatie met haar vriend Ouders sinds lang gescheiden	- Verslaafd aan weglopen - Geweld - Spijt

Eerste weglooperperiode toen ze 12 was – 3 nachten (een weekend, van vrijdag tot maandag)

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Vader had een nieuwe vriendin die dronk. Onmogelijke situatie thuis. Moeder nam drugs. Misbruikt door de vader van vrienden van haar. Heeft dit nooit aan iemand verteld (8 à 9 jaar oud). Ze praatte niet over haar problemen. Schooltraject: Ok, maar weinig interesse van de ouders, vroegen nooit iets Peers: Niet veel vriendinnen; zij had liever jongens. Toegang tot hulpverlening: /	Vertrekomstandigheden: Van bij haar moeder, wilde niet naar haar vader gaan. Vorbereiding: Niet echt voorbereid, maar had er al wat over nagedacht (omdat het vrijdag was en ze niet naar haar vader wilde). Vader kwam haar halen maar zij vertrok via de achterdeur. Tas met kleren, tandenborstel en boekentas. Behoeften: Niet naar haar vader gaan.	Met wie? Hoe? Naar waar? Bij een vriendin. Tijdens de weglooperperiode: Ze bleef het hele weekend binnen. Contacten: Had haar moeder aan de telefoon, haakte weer in, zei dat ze niet naar haar vader wilde en haalde haar kaart uit haar telefoon. Zette haar telefoon verscheidene keren weer aan tijdens het weekend en hoorde de berichten van de politie. Wist dat ze werd opgespoord. Peers: Bleef bij haar vriendin.	Omstandigheden: Maandag teruggegaan naar school. De politie kwam haar halen en vervolgens werd ze in een instelling geplaatst. In een instelling sinds haar 12de.	Instelling: Tevreden over de plaatsing. Welzijn: Voelde zich goed. Toegang tot hulpverlening: Jeugdzorg. Open centrum (6-7 maanden). Daarna in 'Time-out' samen met een ander meisje. Ze vond het fijn, kreeg de gelegenheid om te praten, voelde zich vrij.

Behoeften: Goed bij haar moeder totdat haar grootmoeder overleed. Het was niet meer hetzelfde. (één weekend op twee bij haar vader). Niet meer dezelfde structuur. Welzijn: Haar kindertijd was ondanks de vele problemen een periode waarin ze gelukkig was, zich goed voelde en vrienden had.		Welzijn: Speelden verstoppertje volgens haar. Amuseerden zich. Het was niet onaangenaam. Twijfelde enkele keren of ze zou teruggaan. Ze miste haar moeder.		
Weglooperperiodes vanuit de instelling: ze had behoefte aan vrijheid. Zeer kort: meestal een dag. Ze vertrok 's ochtends, ging niet naar school en keerde 's avonds laat terug. De langste periode duurde twee weken (toen ze 16 was, in haar laatste instelling). Ze kende toen haar vriend al. Ze bracht 2 weken bij hem door. Ze ontmoette haar vriend in de instelling. Ze hield op met weglopen omdat ze samen was met hem. Toen hij vertrok uit de instelling, liep ze weg om bij hem te kunnen zijn. De rechter zei haar dat ze mocht vertrekken en bij haar vriend mocht gaan wonen. Ze pleegde diefstallen en gebruikte drugs tijdens haar weglooperperiodes omdat ze omging met problematische <i>peers</i>. Ze kocht alcohol met het geld dat ze van de instelling kreeg. Ze is na haar laatste weglooperperiode naar een gesloten instelling gegaan.				

16.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Gaëlle – 16 jaar Mama – stiefvader Gescheiden ouders Woonde bij moeder, stiefvader en halfzus (9 jaar) Slechte sfeer in het gezin	- Angst - Moed - ...

Eerste weglooperperiode – 13 jaar – twee dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Ouders ruzieden vaak hoewel ze gescheiden waren. Geen goede band met haar vader. Was graag bij haar grootouders. Moeder wilde niet dat ze haar vader zag vóór ze wegliep. Nu ok. Vertelde niets aan haar ouders. Moest de hele tijd bij haar moeder blijven (geen uitstapjes). Schooltraject: Ouders hadden alleen aandacht voor wat slecht ging. Volgde ASO, daarna technische. Spijbelde nooit maar ging naar school omdat het moest. Hield niet van school. Was altijd het ‘buitenbeentje’ van de klas.	Vorbereiding: Alleen wat geld. Sprak met niemand over het weglopen. Vertrekomstandigheden: Ruzie met mama, wilde niet meer in de instelling blijven.	Verwachtingen//weglopen: Vrijheid. Met wie? Hoe? Naar waar? Vertrokken met een vriendin, naar woning moeder die toen met vakantie was. Tijdens de weglooperperiode: Ze hebben gegeten, daarna volgende dag bij een vriendin. 's Avonds teruggekeerd naar haar mama. Contacten: Telefoon uitgezet. Peers: Vriendin uit de instelling Welzijn: Voelde zich goed want was vrij. Dacht dat haar ouders boos zouden zijn.	Omstandigheden: Grootmoeder belde aan, maar had de sleutel. Ze probeerden om te vertrekken maar de grootmoeder belde de politie. Als de grootmoeder niet gekomen was, zou ze daar gebleven zijn. Werd gezocht door de politie en de instelling en het kon haar niet schelen. Ze vond dat niet erg.	Toegang tot hulpverlening: Instelling Impact: Geen, situatie erger dan ervoor. Instelling tevreden dat ze terug was.

Peers: Geen vrienden, mocht niet buiten. Rookte sigaretten. Heeft slechts één vriendin. Toegang tot hulpverlening: Heeft vooraf geen hulp gevraagd maar tijdens wel. Behoeften: liefde Welzijn: Voelde zich slecht. Maakte voortdurend ruzie met haar moeder en ook op school. Sociale netwerken: Moeder wilde niet dat ze op sociale media zat, maar ze zat toch op Facebook. Moeder wist ook niet dat ze een telefoon had.		Dacht zich op haar eentje te kunnen redden omdat er zich toch nooit iemand om haar bekommerde.		
Ze heeft daarna nog gedacht aan weglopen. Ze denkt dat ze nog 5 keer weggelopen is, telkens uit de instelling. Dat kwam door ruzies met de jongeren. Met de opvoeders had ze een goed contact. Haar langste weglooperperiode duurde twee weken. Ze was naar vrienden gegaan die ze normaal gezien nooit ziet (om te drinken, lachen, ...). Ze is teruggekeerd omdat haar moeder erop aandrong dat ze zou terugkomen. Alleen toen ze twee dagen weggelopen was, had ze haar telefoon uitgezet. Ze werd verschillende keren teruggevonden door de politie. De laatste keer kwam haar moeder naar het station om haar te gaan halen. <u>Behoeften:</u> Haar bed, want ze was moe.				

17.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Romain – 15 jaar Zat sinds kort in een instelling – tijdens weekends bij zijn moeder De twee ouders hebben een nieuwe partner Een zus, een halfzus en een halfbroer Gaat naar school, maar sinds 5 maanden niet meer Zit normaal gezien in het 3de jaar beroeps – heeft een jaar overgedaan	- Boos - Droefheid - Schrik

Eerste weglopperperiode – 12 jaar – één dag

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Ouders gescheiden (zus en hijzelf één week op twee bij vader en moeder). Conflicten met zijn vader, ok met moeder en zus. Leefregels: max. 2 uur op de telefoon, op tijd naar bed. Vrije tijd: moeder stelde vragen maar hij nam haar niet in vertrouwen. Moeder toonde interesse voor wat hij deed. Vader in mindere mate. Schooltraject: Ok. Soms belde de school zijn ouders wegens gedragsproblemen. Hield van school maar ging beroeps doen omdat hij graag met zijn handen werkt. Peers: Goede vrienden. Minder dan nu, hingen rond op straat. Vroeger geen vrienden die al weggelopen waren, maar nu wel.	Vertrekomstandigheden: Gewelddadige conflicten met zijn vader (kreeg slaag en sloeg terug). Voorbereiding: Niet gepland. Sprak er niet over. Had geen zin om er met volwassenen over te praten. Praat niet makkelijk met zijn ouders. Praatte met zijn vrienden over zijn problemen. Behoeften: Tot rust komen. Vader vaak agressief. Was bang, had behoefte aan rust. Had behoefte aan respect van zijn vader, had de indruk dat hij niet van hem hield.	Met wie? Hoe? Naar waar? Bij zijn vrienden, hing rond met zijn vrienden. Roken, bier drinken. Praatte met zijn vrienden over de problemen thuis. Ontmoette andere jongeren die spijbelen. Tijdens de weglopperperiode: Hing rond met zijn vrienden. Bang wanneer er politie langskwam. Had niets meegenomen. Ging naar oudere vrienden wanneer het koud was. Had vaak geld bij zich. Contacten: Stuurde geen berichten naar huis en toen hij begreep dat de politie hem kon vinden met zijn telefoon, zette hij hem uit. Behoeften: Vrij zijn, het ontbrak hem nergens aan, voelde zich goed. Had sigaretten nodig. Welzijn: Het respect dat hij niet van zijn vader kreeg, vond hij bij zijn vrienden. Ze aanvaardden hem zoals hij was.	Omstandigheden: Wanneer vrienden terug naar huis moesten, ging hij een nacht of avond naar huis. Hij wilde niet alleen op straat achterblijven, dus bleef hij daar niet wanneer zijn vrienden naar huis gingen. -> Eén keer slechts kon hij bij een vriend logeren, de andere keren ging hij naar huis om te slapen. Opgespoord door de politie? De eerste keer: weet hij niet. Maar de politie zocht hem tijdens andere weglopperperiodes. Politie heeft hem al opgepakt. Bracht hem naar huis. Enkele keren naar crisisopvang. Voelde zich veilig bij de politie want weet niet wat er kan gebeuren op straat (blank wapen tijdens vechtpartij).	Conflicten en ruzies. Moeder sluit hem op in zijn kamer. Soms gaat het en soms herbeginnen de ruzies. Spreken over het weglopen, regels en dan is het ruzie. Alcoholgebruik, cannabis. Had geen contact meer met zijn vader. Was net bij zijn moeder en daarna zijn er conflicten geweest met zijn moeder. Medicatie voor zijn impulsiviteit. In crisisopvang: hij verveelt zich, gaat niet naar school. Weet niet wat hij in de instelling doet.

18.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Laura – 17 jaar In instelling Gaat al 2 jaar niet meer naar school (sinds ze in de instelling zit waar ze nu verblijft) Liep meer dan 30 keer weg Wanneer iets niet goed ging en ze zich slecht voelde, vertrok ze.	- Onzekerheid - Moeilijk - 'Chill'

Eerste weglopperperiode – 12 jaar – één nacht

Levenscontext	Triggerfactoren/ Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Op internaat sinds ze 6 is. Vader dronk veel – moeder kwam haar opzoeken in alle instellingen waar ze zat. Vader en broer verslaafd aan drugs. Vader niet aanwezig (samen maar is er nooit). Gescheiden ouders, moeder vroeg hulp (opvoedingsondersteuning) maar dat werkte niet. Daarom is ze nu naar het internaat gegaan. Moeder was het er niet mee eens, vond dat ze er te veel vrijheid kreeg. In MPI (internaat voor kinderen met psychologische problemen problemen + mentale handicap). Gedurende 6 à 7 jaar. Begon daarna van instelling naar instelling te gaan. Schooltraject: Spijbelde. Resultaten ok. Was al blijven zitten. Toegang tot hulpverlening: opvoedingsondersteuning Probleemgedrag: Liet jongens via het venster binnen in de instelling. Welzijn: Begon agressief te worden, viel leerkrachten aan, werd buitengezet. Het ging van kwaad naar erger. Voelde zich niet goed meer, had niet veel vrienden meer. Ging niet veel uit, er waren regels.	Vertrekomstandigheden: Ruzies met de opvoeders in de instelling over haar spijbelgedrag.	Met wie? Hoe? Naar waar? Met twee vriendinnen, besloten op een avond om weg te lopen (rond 23.00 uur). Ging van de instelling naar huis. Tijdens de weglopperperiode: Rondgelopen, een douche genomen en moeder belde de politie. Welzijn: Vrij en opgelucht. Was niet bang maar is nooit bang. Maar haar twee vriendinnen waren bang. Moeder belde de politie; had gehoopt dat haar moeder haar bij zich zou houden. Kreeg soms de kans om naar huis te gaan maar het plan werd opgeborgen wegens haar gedrag, terwijl dit net het enige was wat ze wilde. Ging uit stelen, gebruikte. Zocht problemen.	Omstandigheden: Teruggebracht door de politie. Tot ze 13 was, ging ze altijd naar haar moeder wanneer ze wegliep (rookte toen al joints); daarna ging ze naar vrienden.	Terug in de instelling.

De langste weglooperperiode duurde een maand (de recentste periode). Ze werd verkracht tijdens deze weglooperperiode.

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
In instelling.	Vertrekomstandigheden: Uit de instelling omdat ze daar niet langer wilde blijven. Behoefte aan vrijheid.	Verwachtingen//weglopen: Zich amuseren, vrijheid. Met wie? Hoe? Naar waar? Vrienden gaan opzoeken. Tijdens de weglooperperiode: Verslaafd aan drugs (cocaïne, cannabis). Werd verkracht tijdens één van haar weglooperperiodes. Werkte tijdens één van haar weglooperperiodes om aan geld te komen. Contacten: Ging soms bij haar moeder langs tijdens weglooperperiodes. Peers: Problematisch. Toegang tot hulpverlening: / Behoeften: Vrijheid en drugs.	Omstandigheden: Keerde soms uit eigen beweging terug wanneer ze wist dat de straf niet al te streng zou zijn. Keert terug voor kleren, om te douchen, om spullen op te halen. Gaat soms bij haar mama langs tijdens weglooperperiodes.	Instelling: Wanneer ze voor lange tijd wegloopt, naar een gesloten instelling. Naarmate ze langer wegblijft, is het moeilijker om terug te keren. Zegt dat ze meer tijd buiten de instelling (weggelopen) dan in de instelling doorbrengt. Hoopt nog steeds naar huis terug te keren. Opvoeders beletten haar niet meer om weg te lopen.

19.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Justine – 20 jaar Woont samen met haar vriend en haar kind (enkele maanden) bij de grootvader van haar vriend Werkt niet, zorgt voor haar kind. In psychiatrisch centrum wegens geweldpleging door haar vader Twee broers en een zus	- Beangstigend - Onzeker - Onaangename ervaring

Eerste weglooperperiode – 14 jaar – een week à 9 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Heeft altijd problemen gehad thuis (meestal met haar vader die dronk) – op haar 13de voor 5 maanden in observatiecentrum geplaatst. Moeder was niet gelukkig maar heeft haar vader nooit durven te verlaten. Schooltraject: Slechte schoolresultaten, gedragsproblemen, spijbelde. Peers: Problematische jongeren en jongeren die al weggelopen waren. Vrienden hadden invloed op haar weglooptgedrag.	Vertrekomstandigheden: Vertrok thuis omdat ze niet meer naar huis durfde. Was te bang. Voorbereiding: Impulsief. Heeft nooit gezegd dat ze wilde weglopen.	Verwachtingen//weglopen: Wilde dat haar vader zou veranderen. Met wie? Hoe? Naar waar? Tijdens de weglooperperiode: 2 dagen in Nederland en de rest bij een vriend. Keerde naar huis terug om kleren op te halen wanneer er niemand thuis was. Contacten: Was ongerust over haar moeder maar wilde toch niet terugkeren. Was bang voor haar vader.	Omstandigheden: Politie vond haar. Zou niet uit eigen beweging naar huis gegaan zijn.	Behoeften/verwachtingen: Dacht dat haar omgeving slecht zou reageren. Impact: Haar weglooperperiode veranderde niets. Daarom is ze opnieuw weggelopen. Telkens koestert ze dezelfde hoop.

Toegang tot hulpverlening: Observatiecentrum (gedurende 5 maanden). jeugdhulpverlening, maar werkte niet goed: moeder durfde niet spreken over de geweldpleging door vader. Probleemgedrag: Drugs. Behoeften: Dat haar vader de straf zou krijgen die hij verdient. Welzijn: Slecht – verminkte zichzelf – was boos tijdens deze periode (wegens conflicten).		Probleemgedrag: Begon te stelen omdat ze honger had + drugs en alcohol. Gemeld bij de politie en Child Focus.		
---	--	--	--	--

Weglooperperiode – 15 jaar – één nacht

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
In een instelling. Ging in het weekend naar huis.	Vorbereiding: In een opwelling, zoals elke keer.	Vertrekomstandigheden: Uit de instelling omdat ze wist dat ze elk weekend naar huis moest. Met wie? Hoe? Naar waar? Met een vriendin; namen de trein. Tijdens de weglooperperiode: Haar vriendin verloor het bewustzijn omdat ze gedronken had; werd naar het ziekenhuis gebracht. Peers: Problematisch. Toegang tot hulpverlening: / Welzijn: Was gestresseerd tijdens haar weglooperperiodes omdat ze bang was voor de politie en voor de gevolgen van het weglopen (rechtbank, enz.).	Omstandigheden: In het ziekenhuis. De weglooperperiode was van korte duur.	Impact: Ze hebben geen vertrouwen meer in haar. Ze liep nog enkele keren weg, altijd met hetzelfde doel + gebruik. Werd teruggebracht door de politie. Is sinds anderhalf jaar clean.

20.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Fanny – 18 jaar Ouders sinds lang gescheiden (vóór ze wegliep op haar 13de) Ze woont bij haar moeder maar ziet haar vader vaak omdat hij in de buurt woont Ze heeft 4 broers.	- ... - ... - ...

Eerste weglopperperiode – 15 jaar – twee/drie dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglopperperiode	Terugkeer
Gezin: Ok, moeder en stiefvader. Geen echte regels, moest alleen zeggen waar ze naartoe ging. Ouders kennen haar vrienden. Is graag bij haar vrienden. Sfeer ok. Schooltraject: Ok. Peers: Ok, hingen samen rond, nu en dan roken en drinken. Ze kende mensen die weggelopen waren, maar na haar. Vriendin: ouders van haar vriendin aanvaardden de relatie niet.	Vertrekomstandigheden: Wegens haar relatie. Vorbereiding: Een beetje geld. Vriendin liet een brief voor haar ouders achter. Behoeften: Dat de ouders van haar vriendin hen zouden begrijpen. Kenden elkaar nog maar 2 maanden toen ze wegliepen.	Verwachtingen//weglopen: De ouders van haar vriendin een flinke schok bezorgen. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij grootmoeder. Politie was al bij haar vriendin, dus besloten ze te vertrekken. Grootmoeder wist niet dat ze weggelopen waren. Tijdens de weglopperperiode: Namen de trein, bleven in het station. Wisten dat niemand hen daar kende. Daarna teruggekeerd naar de grootmoeder om er één nacht te slapen. Ze rookten. Zij besloot zelf om opnieuw de trein te nemen.	Omstandigheden: Weet niet waarom ze teruggekeerd is. Grootmoeder had niets gezegd, had de politie niet gebeld. Stuurde een bericht naar haar moeder die haar bij haar grootmoeder is komen halen. Had vertrouwen in haar grootmoeder.	Toegang tot hulpverlening: Geholpen, maar het was moeilijk omdat ze haar vriendin niet meer mocht zien. Haar familie en vrienden hebben haar goed geholpen. Moest naar een psychologische problemen (verplicht door de politie). Impact: In het begin op de ouders van het andere meisje, maar daarna niet meer. Gehoord door de politie.

Welzijn: Ging naar psychologische problemen vóór ze wegliep maar geen verband met haar vriendin, was in verband met haar maar geen verdere informatie.		Contacten: Ouders belden op en ze zeiden hen dat ze niet samen waren. Haar broers gingen haar zoeken. Verstuurde een bericht naar haar moeder om te zeggen dat ze zich geen zorgen moest maken. Zette haar telefoon aan telkens wanneer ze naar een andere plaats gingen, zodat de politie wist waar ze waren. Behoeften: Ze miste haar bed. Was bang voor wat er ging gebeuren.		Is niet meer weggelopen.
--	--	---	--	---------------------------------

21.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Sarah – 16 jaar – gemeld bij Child Focus Twee jongere halfbroers Ouders uiteen (maar nooit getrouwd), elk een partner Ze studeert nog, maar voor het ogenblik niet omdat ze in een psychiatrisch centrum opgenomen is (elders geen plaats) Technische, volgend jaar in het 4de	- Avontuur - Het is boeiend - Vrijheid

Eerste weglooperperiode – 15 jaar – 1 dag en 1 nacht

Levenscontext	Triggerfactoren/Voorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Vóór december 2015 normaal gezin, hadden het goed samen, zowel bij de vader als bij de moeder. Ze had een vriendje. Goede band met het gezin. Co-ouderschap. Relatie vóór ze wegliep: tussen vader en moeder geen al te beste relatie. Ok met halfbroers maar minder met stiefmoeder en grootmoeder van moederskant, goede relatie. Geen echte uurregeling en regels die moesten worden gerespecteerd bij vader en moeder (vóór het donker).	Voorbereiding: Had een tas met kleren meegenomen. Behoeften: Had gepland om 's avonds niet naar huis te komen, maar wist niet hoelang ze weg zou blijven. Ze dacht één of twee nachten. Ze was op haar eentje. Haar vriendin was op de hoogte.	Verwachtingen//weglopen: Niets bijzonders, wilde niet thuis zijn. Had behoefte aan vrijheid. Ze dacht niet na over wat ze wilde. Met wie? Hoe? Naar waar? Bij een vriendin. Daarna bij een vriend (van 17). Zei tegen haar vriendin dat ze weggelopen was. Tijdens de weglooperperiode: Keek naar films en sliep. Was bang dat de ouders van haar vriend problemen kregen.	Omstandigheden: Politie kwam haar 's ochtends halen. Haar vriendin had haar aangegeven. Ze belden 10 minuten voor ze aankwamen. Ze had kunnen vertrekken, maar deed het niet. Haar vriend en vooral de ouders van haar vriend overtuigden haar om met de politie mee te gaan. Ze wilde niet naar huis. Ze zou naar ergens anders vertrokken zijn.	Behoeften/verwachtingen: Wist dat ze bij haar terugkeer gestraft zou worden, daarom wilde ze niet terug naar huis. Kreeg nieuwe vrienden, niet van school. Werd ondervraagd door de politie om uit te leggen waarom ze was weggelopen. Vertelde alles.

Ouders wisten wat ze deed. Ze was de hele tijd bij haar vriendje (twee jaar samen). Ze vertelde meer aan haar moeder dan aan haar vader. Schooltraject: Ouders volgden haar op maar altijd goede resultaten. Ging graag naar school. Ze was veranderd van richting, toerisme was haar ding niet en ze zat in talen. School was belangrijk voor haar. Ze spijbelde nooit. Ze zat op dezelfde school als haar ex; dit was moeilijk en ook veel rebellen op school. Goede sfeer ook. Met profs, ok. Peers: vriendje + boezemvriendin Toegang tot hulpverlening: Heeft niemand om hulp gevraagd, ze praatte er slechts een beetje over met haar vriendin. Ze dacht dat niemand haar zou begrijpen. Probleemgedrag: Neen, tenzij slecht gedrag op school. Behoeften: Vrijheid. Nieuwe vrienden hebben, want ze zag haar beste vriendin steeds minder. Welzijn: Over het algemeen goed, tot het uit was met haar vriendje. Had niet veel contact meer met haar vriendinnen omdat ze de hele tijd met haar vriendje optrok. Wist niet met wie ze over haar problemen kon praten. Haar vriendje bedroog haar.	Heeft haar ouders nooit verteld dat ze wilde weglopen. Het was uit met haar vriendje. Ze heeft dit niet aan haar ouders verteld. Zat al op internaat wegens gedragsproblemen op school. Hield niet van de regels op het internaat. Werd er weggestuurd (zat in het eerste jaar hotelschool). Zei tegen haar vrienden dat ze wilde weglopen. Vertrekomstandigheden: Het was uit met haar vriendje (een maand later liep ze weg), ze was zeer depressief. Na een ruzie met haar moeder liep ze weg. Zei tegen haar moeder dat ze naar een vriendin ging en wachtte het antwoord van haar moeder niet af om te vertrekken. Vroeg haar vriendin om te bevestigen dat ze daar inderdaad was.	Contacten: Met haar vriendin. Haar moeder probeerde haar te bellen, maar ze nam niet op. Nog enkele contacten met haar ex. Iedereen belde haar en ze realiseerde zich dat ze iets moest zeggen, maar ze wilde toch niet antwoorden. Zei gewoon tegen iedereen dat ze veilig was. Peers: Vriend die haar onderdak gaf. Probleemgedrag: / Welzijn: Zenuwachtig door alle berichten. Ze miste haar huis en haar bed, maar uiteindelijk vond ze het wel leuk. Gebruikte sociale netwerken tijdens haar weglopperperiode. Was trots omdat ze het had aangedurfd om weg te lopen.	Het sleutelmoment voor haar was toen ze het huis verliet, omdat ze dacht dat ze dat niet zou kunnen. Ze had niet gedacht dat haar moeder de politie zou waarschuwen. Ze vond het irritant dat ze door de politie en door haar familie werd gezocht.	Ouders kwamen haar halen. Waren teleurgesteld. Zeiden niets bijzonders. Vroegen hulp aan het 'Crisisteam'. Was aanvankelijk tegen maar ze overtuigden haar. Dit heeft echter niet geholpen want naderhand is ze opnieuw weggelopen. Moest bijna elke dag met het 'Crisisteam' gaan praten. Ze vond dat er zich te veel mensen met haar leven bemoeiden. Ze wilden haar hulp aan huis opdringen. Is opnieuw weggelopen vóór het zover was.
--	---	--	--	---

Ze is nooit heel open geweest, vertelt niemand iets. Dat is volgens haar de reden waarom ze in een psychiatrisch centrum zit.				
Eind december liep ze opnieuw weg. Ze begon om te gaan met slechte vrienden maar zelf had ze dat naar eigen zeggen niet meteen door. Ze begon op school alcohol te drinken. Ze loog tegen haar ouders. Ze ging veel uit zonder de toestemming van haar ouders die dan de politie belden. Haar langste weglooperperiode duurde een week en twee dagen. Tijdens deze periode verbleef ze bij een vriend. Ze werd telkens opgespoord door de politie. Ze werd in een centrum geplaatst wegens haar gedrag en omdat ze telkens wegliep. Ze legde uit dat haar ouders hun vertrouwen in haar verloren hadden. Verwachtingen: altijd haar vrijheid. Ze heeft behoefte aan feesten, zich amuseren. De rechter zei dat haar vrienden geen goed gezelschap waren aangezien ze een dossier hadden. Behoeften tijdens de laatste weglooperperiode: vrienden en familie geruststellen. Ze wist dat ze toch zou worden opgesloten. Ze had behoefte aan de steun van haar familie. Ze wilde iets dat de alcohol en het weglopen kon vervangen. Nu heeft ze besloten om niet meer weg te lopen en om geen slechte beslissingen meer te nemen.				

22.

Identiteitsfiche	Drie woorden die met het weglopen worden geassocieerd ...
Elodie – 20 jaar (ouders pleeggezin) Verscheidene adoptiebroers en -zussen Tot 18 jaar naar school. Daarna werkte ze en nu is ze weer gaan studeren.	- Onzekerheid - Vrijheid - Angst

Eerste weglooperperiode – 15 jaar – 5 dagen

Levenscontext	Triggerfactoren/Vorbereiding	Ervaringen	Afloop van de weglooperperiode	Terugkeer
Gezin: Ok, geen echte problemen. Zus had echter meer vrijheid en daar had ze het moeilijk mee. Overbeschermende moeder, goede relatie met vader. Regels: Hond, vaat, maar vond dit normaal. Zei niet alles aan haar ouders: zei dat ze ergens naartoe ging maar loog eigenlijk. Schooltraject: Moeilijk op school, vaak afwezig door problemen met haar gezondheid. Peers: Had veel vrienden en zat met nichtje op dezelfde school (zelfde leeftijd). Ging daarna veel om met ander nichtje. Twee groepen	Vertrekomstandigheden: Ontmoette in de stad een vriend die voorstelde om naar hem thuis te gaan. Moest ernaartoe na school. Vorbereiding: Tandenborstel. Haar nicht was weggelopen, dus zo kwam ze op het idee om ook weg te lopen.	Verwachtingen//weglopen: Vrijheid Met wie? Hoe? Naar waar? Met lief, naar vriend van haar lief. De vriendin van deze vriend was er ook en ze konden goed met elkaar opschieten. Tijdens de weglooperperiode: Ging niet uit, was bang dat de politie haar zou vinden. Ging nu en dan boodschappen doen. Contacten: Zette haar telefoon uit (zodat de politie haar niet kon vinden) maar liet ouders en vrienden toch weten dat het goed met haar ging. Probleemgedrag: Consumptie van drugs (cannabis, cocaïne).	Omstandigheden: Keerde uit eigen beweging terug. Haar weglooperperiode heeft niets veranderd. Tijdens deze weglooperperiodes ging ze altijd naar vrienden. Ze keerde steeds uit eigen beweging terug, behalve één keer (wilde haar ouders niet ongerust maken), teruggebracht door de politie. Ze zette elke keer haar telefoon uit.	Impact: Depressie, afwezigheid op school, weglooperperiodes, haar gedrag, ... Verloor het vertrouwen van haar ouders. In een instelling voor meisjes in Frankrijk. Ze zegt dat dit haar goed heeft gedaan. 'Time out' in Frankrijk + instellingen. Ze is nog een keer of 5 weggelopen, uit de instelling omdat ze zich daar niet goed voelde. Liep weg om naar haar

vrienden: één op school (een nicht) en één daarbuiten (andere nicht – slechte vrienden). Probleemgedrag: Heeft een keer een joint gerookt. Behoeften: Wilde meer vrijheid, zoals haar adoptiezus. Welzijn: Ging naar een psychologische problemen want was niet zeker van zichzelf en voelde zich depressief.		Behoeften: Vrijheid, wilde haar moeder bewijzen dat ze zelf met haar vrijheid kon omgaan + behoefte aan aandacht. Realiseerde zich tijdens haar weglooperperiode dat ze thuis beter af zou zijn.		ouders te gaan die haar terugbrachten naar de instelling.
--	--	---	--	--